

Libro de Oro Roncesvalles 2013

Dagboeken van de hospitaleros

Voorwoord

Voor de elfde keer is in 2013 door een grote groep enthousiaste vrijwilligers van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob (NGSJ), gehospitaliseerd in de pelgrimsherbergen van het kloostercomplex van Roncesvalles - Orreaga.

Het was het derde jaar voor de nieuwe herberg, Aterpea, met 183 bedden. De toestroom van pelgrims was zo groot dat vrijwel dagelijks ook de oude herberg, Itzandegia, met 118 bedden, in gebruik moest worden genomen, en soms zelfs ook de *dependencia*, de ‘overloop’, en het *campamento*. Waren er in 2011 ‘slechts’ 37.545 pelgrims, in 2012 was het aantal 39.632, en in 2013 was dit aantal gegroeid tot 44.365.

In 17 perioden van twee weken waren 104 hospitaleros actief, meestal in groepen van zes á zeven personen.

De film *The Way*, met Martin Sheen in de hoofdrol, heeft velen geïnspireerd deze pelgrimstocht te maken. Vooral uit de VS, met name de Westkust en Alaska, uit Canada, vooral van Vancouver en omgeving, én uit Australië!

Bij lezing van dit *Libro de Oro* valt het op hoe groot de wisselvalligheid van het weer is: nu eens schijnt de zon en is het heerlijk terrasjesweer, dan weer stroomt de regen bij bakken naar beneden en is het mistig en koud. Dan komen de pelgrims verkleumd binnen.

Dat is ‘klein leed’. Dank aan de *bomberos* die onderkoelde en afgematte pelgrims van de berg haalden en veilig naar de herberg brachten. Maar er is ook groter leed, als een pelgrim valt bij de afdaling door het bos en iets breekt. Dat is verscheidene keren gebeurd.

Er is een nieuwe prior. Don Jesús Idoate Gil is met pensioen gegaan, hij is nu *prior emérito*. Don Juan Carlos, een jongere bewoner van het klooster, is hem opgevolgd. De nieuwe prior bekommert zich om de pelgrims en de hospitaleros door rondleidingen te organiseren. Soms liep dat uit tot na sluitingstijd van de herberg.

Dit *Libro de Oro* is niet alleen een feest der herkenning voor de hospitaleros 2013, maar ook zeer instructief voor nieuwe hospitaleros. Het geeft een goede indruk van het dagelijks reilen en zeilen en het hospitaleren in Roncesvalles.

Het *Libro de Oro* zijn ‘de dagboeken van de hospitaleros’ in chronologische volgorde. De schrijvers zijn de hospitaleros: hun stijl, woordkeuze en zinsbouw zijn zoveel mogelijk ongewijzigd gelaten. Onvermijdelijk treedt dan ook herhaling op. Iedere periode besteedt wel aandacht aan het lekkere eten bij Casa Sabina en La Posada en de glaasjes wijn die bij de ‘nazit’ worden genuttigd.

Waar mogelijk zijn aan iedere periode foto’s toegevoegd. Dank aan alle schrijvers en fotografen.

De redactiecommissie wenst u veel leesgenot toe, en voor komend seizoen weer veel inspiratie en schrijfplezier voor een nieuw *Libro de Oro*!

Nijmegen en Soest, december 2013
De redactiecommissie:
Jasper Koedam en Frans Brons

Inhoud en overzicht Hospitaleren in Roncesvalles 2013

Periode (data)	Hospitaleros	Pelgrims 2013 (2012)	Pagina
1 (15/3-28/3)	Annelies Ramakers, Annemiek de Jongh, Gerard Konings, Pieter van de Ven	1184 (631)	2
2 (29/3-11/4)	Annemiek de Jongh, Carl van Heeswijk, Leonie Joosting Bunk, Paul de Beurs, Wijnanda Klaver	1574 (2169)	7
3 (12/4-25/4)	Boy Verhagen, Jos Kloosterman, Hanny Rennen, Jan en Marian Groen, Truus Verspay, Wim Kielen	2111 (1975)	18
4 (26/4-9/5)	Arnold Holleman, Diana Quanjer, Helmut Brouwer, Jos Looman, Kees Kraan, Rem Jonker, Ria Meinema, Wendela van der Zee	3559 (3305)	25
5 (10/5-23/5)	Annelies Wooning, Chris Strijbos, Dick en Joke Voskamp, Harry Rullmann, Helmut Brouwer, Ria Meinema	3064 (2851)	29
6 (24/5-6/6)	Cees Matthijssen, Henk en Gea Oude Elferink, Jozef Majoor, Kees Heus, Theo Willems, Trudy Gooren	2984 (2834)	38
7 (7/6-20/6)	Jacques en Monique Spee, Martin en Maud van Rooijen, Sjaak Sies, Ton en Nellian van Tilburg	2602 (2333)	46
8 (21/6-4/7)	Bert en Ineke van Knaap, Clariet Goedhart, Gerard Konings, Harm en Neeltje Lassche, Herman Holtmaat	2895 (2560)	51
9 (5/7-18/7)	Gerard van der Werf, Hans Olthof, Inge Egmond, Irma Gommers, Wil Matti	2745 (2560)	63
10 (19/7-1/8)	Geert en Mieke Siebers, Martha Ridderbos, Piet en Sabina Gijsbers, Tiny en Nelly van Breugel	3066 (2766)	69
11 (2/8-15/8)	Ellie van Loghem, Hans Wetzter, Harry Collignon, Herman Rabbers, Wil en Rieky Verstappen, Willie Oosting	4063 (2877)	75
12 (16/8-29/8)	Donald Ajibola, Elisabeth van de Voorde, Irene Engelhard, Mariette Custers, Peter Gog, Theo Remkes, Tonny Willems	3365 (2765)	86
13 (30/8-12/9)	Annemieke Lammers, Antoon Kandelaars, Han Hoevennaars, Joke de Bakker, Paul Huijnen	4459 (3755)	95
14 (13/6-26/9)	Clazien Rietveld, Frans Brons, Gerhard Surink, Han Pronker, Mieke Huson, Lies Tan, Tijmen Stoof	3246 (2986)	101
15 (27/9-10/10)	Dick en Joke de Kler, Jos en Noortje Spekman, Kees Ebbenhorst	1909 (1815)	113
16 (11/10-25/10)	Ger Groot, Jan en Karlien Veldhoen, Marcel Sanders, Riek van Koevorden, Theo Bussink	968 (956)	126
17 (26/10-8/11)	Bert Jongepier, Coby Croin, Edith Elzenga, Rietje Noordzij, Rina Pluim	571 (494)	137
Totaal: 34 weken	104 (2012: 95) hospitaleros	44.365 (39.632)	

Koningsgambiet in de wolken of wel The Cloud

Schaakgrootmeester Gerard heeft geopend met de eerste zetten van het koningsgambiet.

Dan gaat het spel beginnen. Het machtigste stuk op het schaakbord, de dame, Annemiek, heeft haar trouwe raadsheren (lopers en paarden), zo opgesteld dat iedereen weet wat hij doen moet en dat ook met vreugde doet.

Alles moet schoon en zuiver voordat de pelgrims - de pionnen in dit edele spel - voorwaarts marcheren en bezit zullen gaan nemen van alle velden in middenspel en eindspel. Alle velden die zich bevinden op de schaakborden van Aterpea en Itzandegia.

Terwijl de sneeuw nog meters hoog ligt komt toch een mager zonnetje de eerste verkleumde botten verwarmen - en niet alleen de botten - maar ook de sneeuwkllokjes die hun ijle belletjes laten horen dwars door de sneeuw heen.

‘Kom maar op, we zijn er klaar voor’, zegt koning Gerard en hij schuift nog vlug een van zijn torens naar zo’n positie dat alle pionnen netjes in de rij gaan staan en doen wat ze verteld wordt.

Iedere avond verzendt een van de ‘schaakstukken’ een bericht naar de wolken - de *cloud*. Berichten die verhalen van spanning en sensatie en fel realistisch leven maar ook van eenvoud en dankbaarheid dat wij als vrijwilligers dit werk mogen doen.

In de cloud worden die berichten verzameld zodat aan het eind van het spel - als de ‘stukken’ weer worden opgeruimd en naar huis zijn gegaan en de ‘borden’ gereed zijn voor de komende winterslaap - een fraai *Libro de Oro 2013* kan worden samengesteld – versierd met mooie foto’s.

Dus beste *hospitaleros*: de werkgroep wenst jullie allemaal veel energie en werkplezier tijdens jullie periode in Roncesvalles. Bereidt de pelgrims een opmonterend verblijf.

*Tous les matins nous prenons le chemin, tous les matins nous allons plus loin -
Ultreia - Suseia.*

Een goed verblijf toegewenst.

Werkgroep Roncesvalles

Periode 1: vrijdag 15 t/m donderdag 28 maart 2013

Hospitaleros: Annelies Ramakers, Annemiek de Jongh, Gerard Konings, Pieter van de Ven

Aantal pelgrims: 1184 (2012: 631)

Vrijdag 15 maart

Hallo Gerard Konings, Pieter van de Ven, Annemiek de Jongh en Annelies Ramakers. Sinds vanmiddag zijn we compleet.

Roncesvalles lijkt deze dagen wel een wintersportoord! Toen we donderdagnmiddag aankwamen lag de sneeuw op veel plekken meters hoog! We baanden ons een weg naar de deur. Binnen was het lekker warm en op onze komst was gerekend, getuige de proviand in de hospitalerosruimte! Het voelde gelijk weer vertrouwd. Na ons geïnstalleerd te hebben, koffie gedronken bij Paco. Elena was er ook. 's Avonds gegeten bij La Posada, hartelijk begroeting door Pilar. Ook zij was blij met de Edammer kaas die Gerard meegenomen had.

Tot nu toe is alleen de eerste verdieping in gebruik, de eerste nacht slechts een kant! Opvallend veel jongeren op pad, dat hadden we niet verwacht rond deze tijd.

Maandag 18 maart

De boel is aan kant, zo dadelijk op naar La Posada voor de maaltijd! We krijgen vaak lekkere stevige soepen in verband met het weer. Elke dag een klein feestje om daar te eten. Het is er rustig, een enkele andere gast.

De pelgrims komen nog steeds over de weg. Gisteren een jonge Duitser over de berg, door en door koud en nat door de sneeuw; hij is geen mens tegengekomen en eenmaal hier realiseerde hij zich dat hij veel risico genomen had. Geen mens had hem gewaarschuwd.

Elke dag veel jonge Koreanen. Een jonge Japanse was helemaal hier naartoe om een week te lopen! Duur reisje! Volgend jaar komt ze terug en maakt dan de weg af!

Dinsdag 19 maart

Marisol is jarig ... ik vertel natuurlijk niet hoe oud ze wordt. Ze krijgt van ons een cadeautje. Gisteren was er even alarm: een Fransman dacht dat een Duitse pelgrim, die hij onderweg ontmoet had, het niet zou gaan halen en dus belde Marisol *de bomberos*. Even later wandelde hij binnen, zich van geen kwaad/onraad bewust: bomberos maar weer afgebeld.

Een Australiër had zich in het verkeerde bed gelegd: consternatie, maar dankzij rustig en vastberaden optreden van Pieter, onze zeer gewaardeerde invalkracht, kon hij worden teruggefloten: pais en vree!

Annemiek zwoegt nog steeds in de oude herberg. Gisteren vond ze tot haar ontsteltenis allerlei onafgewassen en onopgeruimde troep. Andermaal grote consternatie. Taktvol optreden van Pieter (wat zouden we toch zonder hem moeten beginnen) kalmeerde haar zodanig dat ze na enige uren haar moeilijke maar mooie taak weer hervatten kon.

Het is nu *sobre las doce* en buiten schijnt de zon: tijd voor een peuk!

Na de middagmaaltijd in La Posada - eerst Spaanse prut en toen een visje: *riqissimo* - zat Annelies in de kist, (ja Tonny, we weten wel dat jij dat ding *mostrador* noemt), met redelijk wat aanloop: zeventien *peregrinos*. De overige hospitaleros deden een dutje. Tja, we zijn de jongsten niet meer.

Woensdag 20 maart

Nog steeds niet heel veel gasten (30-35), maar vanmiddag viel er toch nog wat te lachen.

Pieter, die zijn best doet om met zijn mooiste Spaans uit de hoek te komen, had in zijn schriftje weer een zeer toepasselijk zinnetje gevonden, dacht hij. Toen we onderweg naar La Posada waren om een hapje te eten riep onze held tegen elke dame die hij tegenkwam: '*me toca la toma*', denkende dat hij hiermee iedereen kond deed van zijn honger.

De dames van La Posada hielpen hem rap uit zijn mooie Spaanse droom. Zij vertelden ons dat *me toca* enz. babytaal is om aan te geven dat de zuigeling wel weer toe is aan een slokje uit de moederborst. Nou heeft Pieter niks tegen borsten, maar zo groot was zijn trek nou ook weer niet. Afijn, we doen ons best om onze dagen door te komen.

Vrijdag 22 maart

Vanmiddag verschenen er twee mannen van de Guardia Civil bij de kist om informatie op te vragen over een pelgrim. Wat bleek het geval, even daarvoor had een bosarbeider een lichaam gevonden in het bos op de berg, niet eens zo ver van de herberg. Men vertelde dat de dode daar al zo'n twee weken had gelegen. Een man uit Canada, sectie moet verder duidelijk maken hoe en wat.

Gerard heeft een nieuw, draadloos toetsenbord aangeschaft. Alleen hij en God en Jacobus weten waarom. Wederom doen wij ons best, zeker na de eloquente aansporingen die Frans Brons ons via e-mail deed toekomen. Mooi gesproken, Francisco!

Maandag 25 maart

Een jaar verder! Ook een jaar wijzer? De tijd zal het leren.

Huizenhoog is door koning winter wel erg letterlijk opgevat. Tot de dakgoot reikte de sneeuw bij aankomst van ons eliteteam. Gerard Huff heeft alles tot in de finesses vastgelegd. Ongeloof wordt onmiddellijk geloochenstraft .

Ik lees dat ‘ons’ Pieter van veel al melding heeft gemaakt. Ik kan me dus naar hartenlust wijden aan overpeinzingen. Zoals daar de vraag is waarom ik toch elk jaar weer terugkom naar dit pleegvaderland. De huidige lage temperatuur is omgekeerd evenredig aan der bewoners harten!

Arencellis gulle lach moeten we helaas ontberen, zij komt wellicht Sabina’s gelederen niet versterken. Maar alla, Miguel *el Andaluz*, zo Paco hem noemt, slaagt er met succes in ons verdriet hierover te verwerken. Hij is een knappe kop: de enkele woordjes Nederlands hem het vorig jaar aangeleerd, past hij met verve op het juiste moment toe, de schat!

Het schema van ‘kist-zitten’ blijkt de niet-zitters voldoende speelruimte te geven. Zozeer zelfs dat een enkeling zich meent te moeten beklagen: ‘ik heb eigenlijk niet zo veel te doen, lege uren, moet dat het volgende jaar anders aanpakken’. Echter, dezelfde man meent ons omstandig op het hart te moeten drukken van hem te profiteren nu het nog kan, want ‘echt dit is definitief de laatste keer dat ik me heb laten strikken’. En wij moeten dat geloven? Ik denk het niet, te oordelen naar het enthousiasme waarmee de ene na de andere pelgrim door hem wordt begroet.

Met verbazing zie ik hoe de dooi korte metten maakt met die sprookjesachtige, witte deken. Kwamen de rekken amper met de lijnen boven de sneeuw uit bij aanvang van onze dienst, nu zouden ze juichend - zoals boom, struik en madelief en wat al niet - het voorjaar begroeten! Met donderend geraas snelt het dooiwater door het beekje. ‘s Avonds, zo na de afsluitende borrel, zit ik dit even heel stil aan te horen, dat kletterend water en het geroep van de uilen. Peuk in de hand op het bankje voor het klooster. *Que paz, que paz, que paz!*

En dan heb ik opeens een antwoord gevonden op die prangende vraag, waarom toch elk jaar etc. Ik zal vast nog wel meer redenen hebben. Om daar achter te komen zouden er nog vele jaren moeten volgen. Maar voorlopig voldoet deze meer dan genoeg.

Dinsdag 26 maart

Vandaag moeten we het maar eens hebben over ‘praten met de pelgrims’. Er zijn hospitaleros die op de bijeenkomsten in Driebergen zwijmelend vertellen dat ze dat toch wel een van de leukste dingen vinden. Onlangs vertelde een van hen mij nog, terwijl er, meen ik, een traantje van vertedering uit zijn ooghoek gleed, dat hij zo fijn met een vader en zijn zoon had staan babbelen. De vader was een verstokte, orthodoxe katholiek, terwijl de zoon - uiteraard zou ik zeggen, want welke zoon is het nou met zijn oude heer eens - over al die onzin zijn schouders ophaalde. En nou had deze aardige, praatgrage en wijze hospitalero beide heren geadviseerd om gaande de camino toch ook eens serieus naar elkaar te luisteren. Op mijn beurt heb ik deze hospitalero proberen duidelijk te maken dat opvolging van zijn goede raad tot knetterende ruzies zou kunnen leiden tussen deze twee, omdat ze dan echt de discussie aan zouden moeten gaan, terwijl ze nu, juist omdat ze niet naar elkaar luisteren, in pais en vree hun goddelijke gang kunnen gaan.

In onze groep praatten wij vanmiddag aan tafel over een andere ervaring. Wij maken eerder mee dat pelgrims met ons komen praten, ons allerlei vertellen over hun handel en wandel, en dat wij dan, na zo’n minuut of vijf tot tien, niet goed weten hoe we met goed hospitalerofatsoen van die gasten af moeten komen. Meestal word je dan wel gered door nieuwe aankomers: ‘*perdone, tengo que ayudar a estos peregrinos*’. Maar later op de avond ben je, als je niet uitkijkt, de klos! Maar wij hebben een sluwe oplossing bedacht.

Wanneer een van ons in ‘babbelnood’ verkeert en hij ziet een collega naderen dan kan hij die toeroepen ‘ik heb zin in appelmoes’, zodat die weet dat er ingegrepen moet worden.

Omdat dit dus een geheime code is kan die zelfs worden gebruikt wanneer je met een Nederlander aan het praten bent. Die kan hoogstens denken dat je dan waarschijnlijk zwanger bent. We verheugen ons nu al op vanavond en hopen op gretige babbelaars.

En oh, welk een verrassing, daar verschijnt Don Jesús Labiano in de wasruimte! Geen tijd voor flauwe grappen. Nee, serieus is zijn verhaal. Hij kon ons niet eerder komen begroeten want hij lag in het ziekenhuis, herstellend van een nare longontsteking. Hij lacht de frons boven mijn wenkbrauwen weg met het Spaanse gezegde *mal hierba no muera* (onkruid vergaat niet).

Inderdaad, vijf minuten moet genoeg zijn voor een babbeltje, klare taal, Pieter! Echter voor een loftrompet zijn we altijd in. Zelfs als die met weemoed geuit wordt over de oude herberg Itzandegia. Gelukkig zijn de meeste bezoekers laaiend enthousiast over deze veelsterrenherberg. Zij schrijven lovende woorden in het *Libro*. Ook anoniem, nog wel aan mijzelf. Maar wat te denken van mijn collegae, zij opperen zomaar de mogelijkheid dat ik ook daar mijn pennenvruchten achterlaat! Ze zullen een onderzoek instellen, wellicht een grafoloog in de arm nemen!

Niks fijn naar kabbelende beekjes luisteren, naar huilende uilen op het bankje. Het regende. Ook was de stemming er niet naar. Zwoegend sloegen Annelies en ik ons door de avond, met ontboezemende gasten. We zagen uit naar een vrolijke borrel met de mannen in ons keukentje. Maar wat denk je? Donker was het er, het sterke geslacht lag gevloerd de bemoeienissen van de arbeid te verwerken, de dagen te tellen die hen nog restten tot het weerzien met de geliefde.

De nieuwe prior, Don Juan Carlos, heeft op zijn universiteit weinig tot niks te doen deze weken. Daarom verblijdt hij de pelgrimsschare met *charlas*, rondleidingen. Hij lokt ze met *pacharan*. En met zijn nimmer aflatende glimlach. De schat.

Pieter slacht een heuse *tarta de Santiago*, wat worden we verwend. Dat wordt flink afzien in het koude vaderland. Een jaar is snel voorbij, gelukkig, zo leert de ervaring.

Woensdag 27 maart

Heel verdrietig zit Pieter in de kist, het huilen staat hem zo te zien nader dan het lachen: ‘Vandaag is het mijn laatste kistdag ooit!’, zo dreigt hij maar weer eens. Wij weten wel beter! We hebben hem met allerhande fraais verwend - door pelgrims achtergelaten, fris gewassen en al - echter veel baat het niet. Onze Pedro blijft *un hombre muy triste*.

Heuglijk nieuws is er wel: de smalle, bevroren doorgang tot de *plaza* en uiteindelijk tot de ingang van de herberg is eindelijk ontdooid. Afgelopen is het met het gekluun, niks geen gevaar meer voor eigen of andermans leven om in het warme nest te geraken.

In feite kan deze ploeg al vertrekken, want Gerard meldt dat nu werkelijk alle kasten van lijstjes zijn voorzien en mooi aangevuld met zakken, zakjes, schoonmaakattributen en ander handig spul. ‘Kunnen de volgenden toch mooi verder’, zegt hij voldaan.

Tijd zat deze weken, wellicht loopt het vanavond vol. Dat zou dan de tweede nacht pas zijn. Daarom hebben Annelies en ik gehoor gegeven aan de uitnodiging ons als bioscooppubliek voor te doen. We bekeken de film van Leo. Leuke film, en welk een acteertalent schuilt er in onze collegae. Popcorn werd er niet aangeboden, maar voor het overige was het als in de Luxor.

Ten slotte: over onze lieve collega Pieter/Pedro worden vele verhalen verteld: geen van deze is waar, vooral niet wanneer hij ze zelf vertelt! Je kunt hem vergelijken met die oude Kretenzer die, na 100 jaar in zijn grot op Kreta geslapen te hebben, opstond, zich uitrekte en naar buiten liep, waarna hij, kijkend in de ochtendzon uitriep: ‘Alle Kretenzers zijn leugenaars’, een doordenkertje voor Annelies en Annemiek, de puzzelaarsters onder ons.

Rest mij nog om te vermelden dat het voor Pieter, onze Kretenzer, vandaag de laatste dag is waarop hij als actief hospitalero meewerkt: volgend jaar zal hij niet meer in onze gelederen terugkeren. Zegt hij. Maar ondertussen is hij daar op teruggekomen.

Donderdag 28 maart

Daar zit ik dan, in de groene *ambulancia*. Willy naast me, zijn arm om me heen. Het moet niet gekker worden ... De enorme Duitse man zat er helemaal door, zagen we toen we na het voortreffelijke maal bij Sabina aan de arbeid togen. Dronken, dachten we nog. Ima, de *farmacista*, vond het echter dusdanig ernstig dat ze de baas van de Guardia Civil, die ook aan de bar zat, inschakelde. En toen Willy bevestigend antwoordde op de vraag ‘Gebruikt u medicijnen?’, was het voor mekaar. Hup, naar de dokter in Burguete. Meer dan warm drinken, koolhydraten en rust was niet nodig. Als heuse criminelen werden we verholen bij de achterdeur afgezet. De andere pelgrims konden eens rare dingen gaan denken. Vanavond trof ik hem, hij betreurde het nog immer dat ik niet in had kunnen gaan op zijn uitnodiging *das Abendessen zusammen zu geniessen*. Over zijn trui rept hij niet. Die is hem een maatje te klein geworden zal morgen blijken. Die droogtrommels toch ook!

Twee zielige hoopjes sneeuw - als toefjes slagroom naast *de flan de cafe* (de mannen zullen wel andere associaties hebben bij de aanblik van deze schone blanke heuveltjes) - langs het grasveld bij de achteroprit is al wat er rest van de indrukwekkende massa die er bij aankomst lag. Het gras is uit de ligstand herrezen, dus wat houdt het voorjaar nog tegen om los te barsten?!

En ja hoor, na eindeloos oefenen, proberen en nog eens optellen en aftrekken, heeft de koning met succes zijn eindzet geplaatst. De tellingen kloppen, het spel is gespeeld! Helaas wordt het batig saldo niet in alcoholica omgezet, dat valt tegen. Tijden veranderen ...

Morgen gaan ze op huis aan, die drie musketiers, ik blijf achter. Een nieuwe club zal de edele taken van hen overnemen.

Vrijdag 29 maart

Met z'n achten zitten we aan het galgenmaal van de drie musketiers. Ondanks hun naderend afscheid is de stemming niet gedrukt. De nieuwkomers hebben er zin in en steken hun enthousiasme niet onder stoelen of banken. Dat straalt over de lekkernijen op ons allen af. Ik zwaai uit. En dan aan de slag in een geheel nieuwe samenstelling. Wennen? Ja, maar niet lang. Nieuwe mensen werken schoon, om op een oud spreekwoord te variëren.

Periode 2: vrijdag 29 maart t/m donderdag 11 april 2013

Hospitaleros: Annemiek de Jongh, Carl van Heeswijk, Leonie Joosting Bunk, Paul de Beurs, Wijnanda Klaver

Aantal pelgrims: 1574 (2012: 2169)

Zaterdag 30 maart

Concert in de receptie!

Aarzelend nog in de keuken, beroert Wijnanda de accordeon. En als ik haar later aanspreek haar instrument naar beneden te halen, doet ze het schoorvoetend. Echter, haar succes is overweldigend. Zeker als Leonie en Carl er een tandje bijzetten. Al snel stromen pelgrims toe. De aanstekelijke klanken noden tot dans en zang! Het lijkt wel een *tuna* op de *plaza in Santiago!* Met dat verschil dat hier in een mandje instrumenten gegraaid kan worden, waar gretig gebruik van gemaakt wordt. Seoul laat zich niet onbetuigd! Ik houd het bij ritmisch meeklappen, wil voor geen prijs dit ontroerend optreden met mijn rookstem verzieken.

's Avonds onder het genot van wijn en *pacharan* krijgt het gelegenheidscombo vastere vormen. Er wordt een repertoire samengesteld. Dat wordt nog wat vanavond. Ik zie er in ieder geval reikhalzend naar uit. Nou maar afwachten of we Edurne ontdooit krijgen.

Enne, zouden ze mijn Brabants hart verwarmen, iets van Guus bijvoorbeeld.

Oh, wat heeft hij een prachtige hoed op! En zo'n fijne ook, van binnen droog terwijl het water er vanaf gutst. Zwart, mijn favoriete kleur, die wil ik proberen. En dat vind Terrance oké, als ik hem maar netjes teruggeef, bed 155. We hebben een deal! Als hij later, na een warme douche, op stap gaat, wil hij hem echter weer op. Hij maakt het verlies van mijn tijdelijk hoofddekseel meer dan goed door me een nog fraaiere aan te bieden '*a real Australian one, you like it?*' Ja, maar natuurlijk! En zo loop ik vandaag mooi te wezen onder een *handcrafted Australian* hoed.

Ze heeft er een video van gemaakt, met zo'n ultramodern fototoestel, Edurne. Ons gelegenheidscombo kon ook haar ontdooien! Dat kon ook niet anders want het publiek stroomde toe, ze kon gewoonweg niet achterblijven!

Zondag 31 maart

Pasen. Als je het nog niet zou weten, zag je het wel aan de feestelijk gedekte ontbijttafel. Terwijl de meeste pelgrims dat met de ingaande zomertijd wel hadden begrepen, waren er toch nog die, zelfs niet door de meeslepende klanken uit Leonie's altblokfluit, de dag wilden aanschouwen. Morgen moet de wekploeg maar uit een drastischer vaatje tappen, zo van luidkeels 'wordt wakker, het zonnetje is al op, de bloempjes ...' Beetje geweld mag je de werkelijkheid wel aandoen, want dat uit de knop kijken door bloempjes is natuurlijk bij lange na nog niet aan de orde! Toch heb ik goeie hoop: de zon staat de ganse dag hoog aan de hemel. Heeft men spijt van het rotweer de laatste dagen en wil men uitgerekend op deze zondag goed voor de dag komen? Vooruit dan maar.

Mijn nacht was wel erg kort. Een hels kabaal - alsof ik me op de *Abastos in Santiago* bevond - klonk op uit het kale portaal in het klooster. Ook de geestelijke mannetjes werd het te gortig. Driftig hollen over de monumentale houten vloer boven me, trap af, geruk aan mijn deur (alsof ik iets met het bacchanaal van doen had!) om vervolgens buiten zinnen het gepeupel toe te

jouwen. Zonder succes. Daarop koelde het ventje zijn woede door maar weer eens een verhuizing op touw te zetten. Driftig gaf hij met verve gestalte aan ‘van het kastje naar de muur’. Muisstil wachtte ik op de dingen die komen gingen. Een nog brutere stem bracht de gemoederen tot bedaren, de rust keerde weer.

01.30 uur, oude tijd. Over vier uur zou het telefoontje me wakker lallen. Patxi, onvolprezen Patxi, gaf opheldering: de gasten van Don Juan Carlos gingen zich kennelijk na de Paasviering te buiten aan nachtbraken. Daarom vluchtte deze Don dus snel in het rode autootje toen we erover begonnen op het terras vanochtend! Geweldig, een schuldbevuste prior! Er is nog hoop dus.

Op het veldje voor La Posada sluit een leraar de dag af met nog wat lichaamsbeweging voor de onder zijn hoede gestelde groep tieners. Die kunnen er morgen mooi op tijd aan beginnen, aan hun camino.

Zo, nu blijkt dat een moderniteit niet aan mij is besteed: de regels springen, zonder enige tussenkomst mijnerzijds, voor de lol een regel teveel omlaag. Ik vertrouw erop dat de koning dit wel weer in orde krijgt, anders moet er maar een dik *Libro* verschijnen het komende voorjaar.

Een concert zit er niet in vanavond. De muzikanten gaan zich vandaag te buiten aan socializen. En wassen worden er ook al nauwelijks verkocht. ‘Crisis’, zegt Eburne en ze frot haar muizensmoeltje op een ‘hupke’ terwijl ze het zo bekende dichtknijpgebaar maakt met de hand. Toch staat er plotseling

een doos *petit fours* met een fles drank in onze keuken. Dan drinken we ons de nacht wel in.

Fietsen ...

Het is 21.30 uur. Het is onrustig in de herberg. Een groep van 30 Spanjaarden met rolkoffers heeft bezit van de slaapzalen genomen. Ze werden met de bus gebracht, hadden een bed gereserveerd. De groep neemt achtereenvolgens bezit van de keuken en de eetzaal en loopt daarna als makke schapen achter hun leider aan naar de slaapverdieping. Dat resulteert in een recordomzet wat betreft de slaapzakverkoop. Zes slaapzakken op een avond. Twintig procent van de groep heeft zich blijkbaar niet verdiept in de aard van het pelgrimeren.

In al deze hectiek komen er twee prachtige jonge mensen met rugzakken binnen. Paniek in hun ogen. ‘*Do you still have beds?*’ Tuurlijk zijn die er nog. Ik wil hen de procedure van de briefjes en de *credentials* uitleggen, als het meisje vraagt wat ze moet doen met de *bicycles*. Geen probleem, die kunnen in het fietsenhok. Maar dat blijkt de kern van de zorg te zijn. Hun fietsen hebben ze niet bij zich; die hebben ze onderweg achtergelaten. Of we kunnen helpen met het veilig stellen van hun fietsen? Ze moeten ongeveer vijf kilometer voor Roncesvalles staan, langs de weg. Paul aarzelt geen moment. Loopt de trap op om de sleutels van de camper te halen en gaat met de jongen op pad. Het meisje wil ook mee, maar wordt door Paul teruggestuurd. Zij kan de administratieve dingen doen en zorgen dat hun spullen boven komen.

Ze blijft bij de kist staan en vertelt haar verhaal keer op keer op keer in sappig Vlaams. ‘We komen uit Zuid-Afrika en hebben een paar dagen geleden onze fietsen in Bordeaux gekocht,

want we wilden de camino fietsen in onze vakantie. Vanmiddag vertrokken we uit Saint-Jean-Pied-de-Port voor de 24 kilometer naar Roncesvalles. Normaal rijd ik zo tussen de 10 en 20 kilometer per uur, ook bergop. Maar het bleef hier maar omhoog gaan. In Valcarlos heb ik in een supermarkt gevraagd hoe veel kilometer het nog was naar Roncesvalles en daar vertelden ze dat het er 16 waren. Het was 17.00 uur, dus dat moest te doen zijn - we zouden binnen twee uur in Roncesvalles kunnen zijn, zo rekende ik. Maar ik rekende buiten de berg. Het bleef maar berg op gaan. Ik ben er aan gewend dat je na een tijd bergop op een gegeven moment ook weer bergaf moet gaan, maar dat gebeurde niet. En het werd later en later. We moesten met onze fietsen lopen. Langzaam werd het donkerder en donkerder en kouder en kouder. Op een gegeven moment voelde ik dat ik onderkoeld zou gaan raken en dat was het moment dat we besloten de fietsen aan de kant van de weg achter te laten en te gaan liften naar Roncesvalles. Voor het eerst van mijn leven heb ik mijn duim hoog gestoken en uiteindelijk zijn we meegenomen door een gezin uit het zuiden van Spanje dat hier op vakantie was. En nu zijn we hier en jullie zijn zo vriendelijk en aardig. Als we later kinderen hebben zullen we vertellen dat papa en mama toen ze in de twintig waren de berg op fietsten op de camino en dan zullen we ze vertellen dat we onderweg waren naar Santiago en dat we dat helemaal op de fiets hebben gedaan, maar we zullen niet vertellen dat we die laatste vijf kilometer bergop niet hebben gefietst.' Het meisje blijft praten en praten en praten. Alle zorgen en angst van de laatste uren wordt een eindeloze reeks van woorden, woorden en nog meer woorden. Ze neemt een kop koffie en blijft praten. Over wat ze heeft meegemaakt, over wat er nog gaat komen. Boeken en kaarten worden geraadpleegd en becommentarieerd. Zo moeilijk als vandaag kan het niet meer worden. Het is 22.00 uur. Langzaam beweeg ik haar richting trap, pak de rugzak van haar vriend en samen lopen we naar boven. 'Jullie zijn zo vriendelijk, dank je wel voor al die moeite.' Ook dat blijft ze herhalen.

Paul en haar vriend keren terug. De fietsen staan in de schuur. Ook de jongen verdwijnt richting slaapzaal. Als we eindelijk al onze schapen in de juiste hokken hebben, praten we na. De fietsen bleken op 13 kilometer van het eindpunt langs de weg te staan. Wat hebben de engelen het toch druk met het beschermen van slecht voorbereide pelgrims.

Vanochtend controleren Paul en Carl de fietsen. De banden zijn te zacht, de spaken moeten worden aangedraaid. Het stel krijgt het advies om in Pamplona een fietsenmaker te zoeken die de net in Bordeaux aangeschafte fietsen een eerste snelle onderhoudsbeurt kan geven, willen ze hun kansen op een behouden aankomst in Santiago de Compostela vergroten.

Maandag 1 april

Op de koning heb ik dus niet behoeven te wachten, Leonie heeft mijn prutswerk reeds gecorrigeerd! Bravo en hartelijk dank daarvoor!

In het hemels weerstation moet men besloten hebben, eerste paasdag veel zon voor daar beneden, dan krijgen ze de tweede paasdag wel de dubbele dosis, v.rd.mm.! Met bakken komt het omlaag als ik in alle vroegte buiten kijk. Don Juan Carlos verhindert het echter niet om op het pad tegenover La Posada de vertrekkers een hart onder de riem te steken. Of wat zou hij doen daar, zo matineus onder z'n pluutje? Hij is een volhouder, ik zie hem deze act zowat elke dag opvoeren!

Dat de tocht over de bergen lang niet iedereen gladjes afgaat is duidelijk: 'Hoe kom ik nou boven?' Ik moet mijn lach inhouden als ik suggereer de trap te nemen of wellicht de lift.

Een bezichtiging van Itzandegia. Toch wel onder de indruk zijn enkele collegae, anderen halen herinneringen op, 'oho, ik lag daar, in dat bed'. We treffen het als we terug lopen. Asunta

begeleidt een groep toeristen. We lopen met haar mee en ondergaan haar ontstuitbare enthousiasme in het oude kerkje en in de Silo de Carlo Magno. Kinderen onder de gasten zetten haar aan tot onvermoede grappen. Ze hangen aan haar lippen. Nou maar afwachten of de aanblik van zoveel knekels hen niet van een ongestoorde nachtrust berooft.

Dinsdag 2 april

Nog maar net de luiken geopend of mijn mobieltje meldt een sms'je: 'Carl gaat spelen'. Dat wordt hollen, want je weet maar nooit hoe lang zijn ochtendconcert duurt. Nog net op tijd om getuige te zijn van, ondanks de regen, vrolijk vertrekkende pelgrims. Hoe kan het ook anders na zo'n wakker worden. Want ons bacchanaal gisteravond weerhield Carl er niet van zoete klanken de slaapzaal in te tokkelen.

Paco's breedbeeld leukt onze koffie op met Baskisch toneelspel. De ondertiteling is niet aan ons besteed. Als we een kijkje in het klooster nemen, lopen we Patxi tegen het bedrijvige lijf. Hij biedt aan Don Emilio te verleiden ons in de bibliotheek in te wijden in al het geschrevene dat Navarra biedt, van weleer en van recentere datum. Later horen we dat het juist vandaag zijn verjaardag is: 86 jaar is hij geworden! Naast veel ander interessants leren we dat het Baskisch zelfs al gesproken werd voor er hier van Latijn sprake was!

Zo, maar eens een kijkje nemen op het *campamento*. De *cabanas* liggen er verlaten bij. De daken zouden onder de sneeuwlast bezweken zijn, dus niemand erin voorlopig. Over het soppige pad loop ik tot aan het bruggetje. Ervoor verwacht ik narcisjes. Nog zak ik weg in de laatste sneeuwresten, tot mijn enkels. De beloning is groots. Voorzichtig hebben de gele trompetjes zich omhoog gewerkt. Enkele knoppen zijn al open. Als de temperatuur zo blijft, belooft dat een zeer mooi voorjaarsweekend te worden. Dan pluk ik armen vol.

Woensdag 3 april

Ze tonen me foto's van het ochtendconcert. Zowel door ons, henzelve als door pelgrims worden zij de gehele wereld rondgezonden. Het wachten is op YouTube, wellicht zit er dan ook nog een tv-optreden voor hen in. De enige vraag is of de mobieltjes een en ander wel aankunnen. Blijve pelgrims (hoe is het mogelijk zo op de vroege ochtend!) staan vrolijk mee te swingen. Het wordt nog een concurrentieslag met Jozef ... Echter de aard van de muziek is van een andere dimensie. Maar over beide zullen ze nog tot in lengte van jaren reppen in de Camino-Kalverstraat!

Gerard belde, zijn woensdagochtendritueel. Wat zal hij gedacht hebben toen er als achtergrondmuziek van het gesprek over lege wijnflessen werd geroepen? Dat wij soms als drankorgels rondwaren? Niets is minder waar, want zoals reeds eerder vermeld bedienen wij ons van brave instrumenten, zoals daar zijn: accordeon, gitaar, fluiten in diverse maten en klein-ritmisch instrumentarium!

Ik was laat vanochtend, hoefde het fietsenkot niet te openen. Patxi vond het niet vertrouwd de deuren van het slot te laten. Er zwierf namelijk weer een klaploper rond. Beetje zielig doen over bestolen zijn en zich tot troost door naïeve mooie Franse meisjes met drank laten verwennen. Met als resultaat het dronkenmannetje uithangen. Dat was de Navarese geestelijkheid te veel. Dus 'op slot de boel' was het commando van Patxi!

Paul, nu in de hoedanigheid van Holmes, zoekt het hele terrein af. De man blijft voorlopig onvindbaar, maar zijn zak staat alvast in het toiletblok tegenover de kerk. Later wordt hij aangetroffen bij Casa Sabina. Steekt daar nog wat handen uit de smoezelige mouwen om meer alcohol... ja, ja, hij heeft zijn zaakjes goed voor elkaar!

De ‘slagroombultjes’ sneeuw zijn voor de felle zon van vandaag verdwenen. Gras komt op, het zal niet lang meer duren eer Pablito’s taak verzwaard wordt.

Concerto in LACH-groot.

Dit keer zijn we allemaal vroeg op. Paul zorgt voor het ontbijt, terwijl wij onze ronde lopen beneden. Deuren open, lichten aan, en dan kan het feest beginnen. Ik pak mijn altfluit en start heel rustig met een Keltische melodie, waarna Carl met zijn gitaar volgt met *Wake up, little Susie*. Verbaasde, slaperige koppen verschijnen vanachter de wandjes. En al snel verschijnt er op de meeste gezichten een grote grijns. Het wordt langzaam aan rumoeriger. Als de laatste klank wegdrijft volgt er applaus. Wow, in de roos. Op de tweede etage herhalen we onze voorstelling. Ook daar eerst verdwaasde slaaphoofden, gevolgd door een monter applaus.

Ik kijk nog even bij onze patiënt van gisteravond. Een paar maal was er een bezorgde pelgrim naar ons toe gekomen met de mededeling dat er een grote man op weg was, waarvan ze verwachtten dat hij in de problemen zou kunnen komen. Hij liep in korte broek (de temperatuur kwam nauwelijks boven de 10 graden uit). Het begon al donker te worden en na enig overleg sloeg Marisol alarm. Eerst belde ze de andere slaapegelegenheden in de buurt, maar toen duidelijk werd dat hij daar ook niet was aangekomen, belde ze 112. De hoorn lag koud op de haak, toen de persoon in kwestie de binnenplaats over strompelde. Wat heet groot. Ik dacht aan een man van minstens twee meter lang. Wat ik zag was bijna twee meter breed. Totaal uitgeput kwam hij binnen, kon nauwelijks geloven dat hij er was, dat hij het levend gehaald had vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port. Omdat ik me zorgen maak om hem, blijf ik vanochtend even met hem praten. Hij ziet er stukken beter uit dan de vorige dag en is goed aanspreekbaar. Ik vraag of ik zijn rugzak even mag voelen vanwege het gewicht. Dat mag. De rugzak is zwaar, minstens 18 kilo. Hij zegt dat alles wat hij bij zich heeft nodig is. Ik raad hem aan de rugzak met de taxi naar de volgende pleisterplaats te sturen, maar hij staat erop zelf zijn last te dragen. Hij zegt ook dat de rugzak het probleem niet is, maar zijn lijf. Ik laat het erbij en spoed me naar beneden, want daar kan het feest beginnen.

Wijnanda heeft inmiddels haar accordeon omgedaan en de pelgrims bewegen zich allemaal langzaam richting uitgang. We beginnen warm te draaien met ons bandje. Spaanse meezingers, Nederlandse *evergreens* en Engelse en Amerikaanse rock ‘n roll wisselen elkaar af. Het begint beneden nu echt op een feest te lijken. Twee Spaanse vrouwen beginnen zowaar te swingen. Een Ierse is ontroerd, wanneer we *Wild Rover* zingen en we krijgen meerdere malen open doekjes. Dit is te gek. Iedereen vertrekt in supergoede stemming. Ook wij zijn enorm opgevrolijkt van dit concert. Aan de ontbijttafel zingen we onze liederen. Het is een vrolijke boel. Als ik de telefoon gierend van de lach oppak, hoor ik de verbazing aan de andere kant.

Donderdag 4 april

Het weer is omgeslagen. Het is koud en miezerig. Dat weerhoudt ons er niet van om de pelgrims van vandaag te wekken met zwoele altfluitklanken gevolgd door het onvermijdelijke *Wake up little Susie*. Tamboerijn erbij en al snel is er flink wat beweging in de slaapzalen. Ook op de tweede etage zijn de pelgrims snel gewekt. Tijd om ons concert te vervolgen bij de kist.

Vandaag totaal ander volk. Af en toe stekker er een pelgrim langs met ogen op kwatta. Ook goedemorgen. Het kan de pret niet drukken. Een Puerto Ricaanse is zichtbaar ontroerd en zingt alle Spaanse lieflijke liefdesliedjes mee. Foto’s worden gemaakt. Een Nederlandse vrouw uit Gilze-Rijen vertrekt goedgehumtst aan haar eerste etappe. Het muzikale uitwuiwen geeft veel voldoening en weinig chagrijnige gezichten. Het medicijn tegen een ochtendhumeur?

Tegen 07.45 uur loop ik naar boven en inspecteer de slaapzalen. De eerste etage is leeg. Op de tweede etage zijn de drie die we gisteren als laatste om 21.30 uur mochten verwelkomen, nog altijd in een tergend langzaam tempo bezig om hun spullen bij elkaar te krijgen. Het zijn twee Italianen die geen enkele andere taal machtig zijn dan het Italiaans en een Koreaanse, die ook weinig woorden over de grens spreekt. Toch zijn ze als groepje bij elkaar en schijnbaar verstaan ze elkaar wel. De Italianen schuifelen langzaam richting uitgang.

De Nederlandse uit Gilze-Rijen meldt zich weer. Ze heeft een prachtig boekje over de camino waarschijnlijk op de grond laten vallen, of ze even in de slaapzaal mag kijken. Ze was al in Burguete toen ze het ontdekte. Teleurgesteld keert ze terug. Geen boekje. Ze pakt haar rugzak uit en weer in. Geen boekje. Ik bied aan om ook even boven te kijken. Graag. Als ik boven kom, zie ik het boek in de vensterbank liggen. Blij vertrekt de vrouw weer te voet richting Burguete. Ik hoop dat ze niet elke etappe twee keer hoeft te lopen. Zo wordt de camino wel heel erg lang. Ze is voor 08.00 uur weer vertrokken. Nog altijd mooi op tijd.

Nog altijd is de Koreaanse niet beneden. Ik loop naar boven en aanschouw het tafereel. Ze probeert een soort relatie tot stand te brengen tussen haar spullen en haar rugzak. Als dat eindelijk lijkt te lukken, hangt ze hem onwennig over haar schouder. Heel langzaam bewegen we ons richting trap. Beneden aangekomen gaat rugzak weer af. Het schoenenritueel volgt. Maar dan zijn we er nog niet. Er komt een regenhoes uit de rugzak. Een ingewikkeld ding met een spanningstouwetje. Met vereende krachten kleden we de rugzak voor de regen aan. De Koreaanse brengt geen ander geluid voort dan steunen en kreunen en een schuchter *'thank you'*. Annemiek staat erbij te kijken, net als ik haar ongeduld nauwelijks bedwingend. Mijn hemel, hoe langzaam kan je zijn! Als vervolgens de regenhoes over de zak getrokken is, de wandelstokken aan de zijkant zijn vastgesjord en het water weer uit de rugzak is gehaald, wordt het meisje door de twee wachtende Italianen in haar rugzak geholpen. Dan volgt eindelijk de gewenste beweging richting deur. Hè, hè. Ruim na 08.00 uur kunnen we aan het ontbijt. Daarna neemt de routine het over. We ruimen het appartement op, gaan naar de slaapzalen en beginnen aan het werk. Annemiek doet haar ronde langs bedden en prullenbakken. Zoals gebruikelijk vindt ze van alles.

Dit keer is er ook een oplader bij voor een fototoestel. Met haar buit gaat ze richting pelgrimstafel. We werken stug door, verschonen bedden, zwabberen slaapzalen, poetsen de handvatten aan de bedden, vegen het trappenhuis en dan is het tijd voor koffie. De bel gaat. De lieflijke Puerto Ricaanse op de stoep. Of we een oplader gevonden hebben. Bij sommige mensen gaat niets te ver om hun eigendommen weer terug te halen. Dit keer geen serenade, maar een enthousiast bedankje met de mededeling dat ze nu gaat zorgen dat ze terug komt op het punt waar ze ontdekte dat ze haar oplader vergeten was. Mooi.

Rust.

Vrijdag 5 april

De verwachting is dat ik vanochtend niet wakker kan worden, maar dat valt mee. Ondanks het hazenslaapje tussen naar bed gaan en opstaan, word ik warempel vanzelf wakker. Dat had ik niet verwacht na de noeste arbeid tot gisteravond laat (tot 21.30 uur in de wasserij gestaan, meest alleen en 22 wassen weggewerkt).

Ik heb de smaak van het hospitaleren al aardig te pakken en ik ontdek ook dat er verdoolde zielen onderweg zijn. De eerste keer dat ik met zo'n ziel wordt geconfronteerd dateert van een paar dagen terug. Een grote man meldt zich aan de balie. Hij maakt een wat verwarde indruk en begint een onsamenhangend verhaal af te steken over het feit dat hij bestolen is. Tot mijn grote verbazing tovert hij toch 10 euro uit zijn zak en dus lijkt er op dat moment geen reden om hem te weigeren. Naarmate de dag vordert, komen er steeds andere verwardere verhalen. En hij begint echt op te vallen. Hij stinkt naar alcohol en spiedt steeds rond naar onbeheerd achtergelaten goederen. Hoewel er eerst niets aan de hand leek, hebben we hem toch liever niet in de herberg. Paul knoopt een gesprekje aan en zie daar. Hij levert zijn bed in en gaat er mee akkoord in het toiletgebouwtje te slapen. 's Avonds heeft deze drinkebroer nog een goede avond in Casa Sabina. De volgende dag brengt Helena hem over de berg met de auto. Hij is op weg naar Lourdes en zijn broer heeft hem geld gestuurd.

Twee dagen later. Een man die oorspronkelijk uit Uruguay komt, meldt zich aan de balie. Hij heeft een verweerd gezicht en een slecht onderhouden gebit. Zijn kleren zijn behoorlijk vuil en hij ruikt niet al te fris. Hij vertelt dat hij inmiddels drie jaar aan het pelgrimeren is. Eerst de Camino Francés, vervolgens de Ruta de la Plata. Toen de Camino del Norte en de Primitivo. Daarna ging het van Fatima via de Camino Portugués naar Santiago en ook de weg vanaf La Coruña naar de bedevaartplaats is hij gegaan. Morgen gaat hij naar zijn huis in Barcelona. Hij heeft nog maar 5 euro om een bed te kopen. Te weinig en we zijn streng. Hij kijkt ons verbijsterd aan, maar gedraagt zich verder normaal. Hij gaat buiten op de bank zitten en uiteindelijk koopt een andere pelgrim een bed voor hem. Hij mag naar binnen. De volgende ochtend is hij fris gedoucht en geschoren - je herkent hem niet meer.

Gisteravond. Edurne heeft een Fransman geweigerd, omdat hij geen geld heeft voor een bed.

's Avonds als het donker is, doet hij een nieuwe poging. Ik heb de hele avond in de wasserij gestaan en sta net even buiten een sigaretje te roken en weet niets van het hele verhaal. Daarom laat ik hem binnen. Even later hoor ik wat lawaai bij de receptie vandaan komen. De Fransman is duidelijk kwaad en Annemiek geeft geen krimp. De Fransman vindt dat hij recht heeft op een bed. Hij is een pelgrim en niemand mag een pelgrim iets weigeren en zeker geen bed. De kerk heeft zich voldoende verrijkt. Om hem heen staan verbaasde pelgrims het tafereel gade te slaan. Hij schreeuwt inmiddels, maar als blijkt dat het niets uithaalt, verdwijnt hij. Paul laat hem het toiletgebouw zien. Daar kan hij slapen als hij geen geld heeft.

Als we vanochtend koffie hebben gedronken, staat de man voor de deur van Casa Sabina. Hij komt zijn verontschuldigen aanbieden voor het feit dat hij zich zo misdragen heeft. We praten nog even vriendelijk met hem.

Moraal van dit verhaal: niets is wat het lijkt en alles is veel voor hen die niets verwachten.

09.00 uur. De telefoon gaat. Gerard aan de lijn. Hoe het gaat. Goed natuurlijk. We hebben een geweldig goed op elkaar ingespeeld team. Gerard vraagt of we eraan willen denken om foto's aan het verslag toe te voegen. Uhhhh. Waarschijnlijk staat heel Facebook vol met foto's van het ochtendconcert, de hospitaleros en andere avonturen in Roncesvalles.

Ik voel me af en toe verloren in deze nieuwe digitale wereld. Nu worden onze verslagen op de voet via internet gevolgd. Informatie die per moment al weer achterhaald is. Geen tijd om bij stil te staan, het te laten doordringen, het van binnen te beleven. Met een soort van heimwee denk ik terug aan de tijd dat je een logboek gewoon met een pen schreef. In de winkel zocht ik mooie ansichtkaarten uit, die ik er zorgvuldig bij plakte. Bij elke foto die ik maakte dacht ik na of die wel gemaakt moest worden, vanwege de beperkte capaciteit van de rolletjes - 36 kleinbeeldnegatieven was het maximum. Geduld was een schone zaak. Ik verzamelde altijd een paar fotorolletjes en stuurde ze op naar de fotograaf, die ze vakkundig ontwikkelde en afdruckte. De spanning als ik het stapeltje foto's uit het hoesje haalde! Zouden ze zijn gelukt? Daarna plakte ik de foto's in een album, voor later. Ik maakte er ware kunstwerkjes van, beleefde daardoor wat ik zag nog een keer en genoot dan weer.

Nu heb ik een digitaal fototoestel en een androidtelefoon. Ik kan op verschillende manieren foto's maken in enorme hoeveelheden. Weinig beelden blijven hangen. De snelheid en hoeveelheid foto's vragen een totaal andere manier van kijken en bovendien: het zijn er zo veel dat ook de kwaliteit van het herbeleven vervlakt. Misschien ben ik ouderwets, maar ik verlang naar een tocht of een periode zonder fototoestel, om echt te zijn waar ik ben met mijn volle bewustzijn, in alle rust. Dat is een blijvend beeld. Een foto als afdruk van een indruk die zich blijvend in mijn lijf nestelt en die tastbaar is.

Zaterdag 6 april

'Als je de droogmolens wilt neerzetten, die staan in de grote voorraadkamer beneden', zei Gerard nog voor hij vertrok. Nou Gerard, daar is geen kijk op, dat we die gedurende deze periode nog zullen gebruiken! Gistermiddag is het gaan sneeuwen, het duurde tot half de ochtend vandaag, 30 centimeter is het resultaat! Het weer in Spanje is als de bewoners, behoorlijk fanatiek! Al je mooi geruimde paadjes, elk voorzichtig opkomend bloempje, weg, v.rd.mm.! We kunnen weer helemaal opnieuw beginnen. Of kom gewoon effe terug ...

De eerder reeds besproken ochtendrecitals leveren een fijne bijdrage op aan de donativopot, hoewel dat geenszins de bedoeling van ons huisorkest is. Ze hebben er de grootste lol in, gaan er zelfs op tijd voor naar bed!

Vanmiddag heeft de dooi haar intrede gedaan met alle gevolgen van dien. Want op de daken ligt een pak dat er nu ongecontroleerd afglijdt. Het is voorzeker niet zonder gevaar een maaltijd te gaan boeken. Je moet er maar liefst twee keer een tunneltje voor onderdoor. Dat is dus vier keer kans op een witte muts.

Vanochtend viel de elektriciteit uit, in heel de regio. Met gevaar voor eigen leven zoek ik mijn kamer in het klooster op om mijn mobieltje te halen. Dan zijn de mooie houten trappen ineens niet meer zo bekoorlijk, je zal je toch maar verstappen aler je dat mobieltje hebt! Maar dan floept het licht aan (hand van Jacob of Patxi?) en kunnen we het ontbijt genieten.

Pilar doet haar uiterste best ons te verwennen en dat lukt haar vrij aardig. De ene middag is de maaltijd nog smakelijker dan de andere. We zijn het erover eens dat La Posada een tien met een griffel verdient.

De verbolgen Fransman ging inderdaad flink tekeer, ik schrok ervan. Als hij 's anderendaags zijn excuses aanbiedt, stellen we vast, hij en ik, dat moeite, honger en kou hem parten hebben gespeeld. Ik vraag me af waar hij gebleven is, wij hebben hem in ieder geval niet meer gezien. Hij zal toch wel voor de sneeuwval onder dak zijn geraakt?

Als ik vanochtend (of zal ik maar zeggen midden in de nacht, 06.30 uur!) buiten kijk, kijk ik Kerst in de ogen, zou witte Pinksteren ook kunnen? Wauw, het ziet er prachtig uit, dat wel. Voorzichtig klunen onder hun rugzak de gebochelden richting Casa Sabina. Het is nog een hele toer om dat hellinkje onder mijn raam te nemen. Tot hun kuitzen zakken ze weg in de witte poeder. En als Paco er nou maar is, want licht zie ik nog niet branden in zijn keuken, ik heb er een hard hoofd in!

Vier kleine Italianen

Soms heb je van die pelgrims waar ik mezelf bij afvraag wat ze hier op de weg aan het doen zijn. Niet direct oordelen denk ik dan. Maar dit stelletje weet me al een paar uur aardig bezig te houden. Het begon onschuldig. Eén kwam binnen door de achterdeur - een dagrugzakje op, een stok in zijn hand en vieze schoenen. Standaardvraag: wilt u hier slapen, of gaat u nog verder. De man spreekt nauwelijks een woord over de grens. Al snel blijkt Frans zijn beste taal naast het Italiaans te zijn. Hij wil blijven slapen. Oké, dan moeten de schoenen uit. Hij kijkt me onvriendelijk aan en begint te ijsberen door de gang. Zijn vrienden, ze zijn met z'n vieren, één in een Alfa Romeo. Ik probeer erachter te komen of hij de eerste is of de laatste, maar onze conversatie gaat stroever en stroever. Hij wil naar de kroeg, kijken of zijn vrienden daar zijn. Ik wijs hem de weg, hij loopt half de binnenplaats over, keert terug en blijft vervolgens in de gang drentelen. Het begint Annemiek ook op te vallen. Ze komt me helpen. De man begint van voren af aan. Snapt niets, wil geen schoenen uit, wil naar de kroeg. Uiteindelijk verdwijnt hij uit het zicht - tijdelijk. Na een half uurtje staat hij weer in de gang, nu met zijn vrienden - één lijkt op professor Zonnebloem, maar dan met grijze krullen en minder verstrooid - sterker: het blijkt een pedante kwast te zijn. Ook hem zeg ik dat hij zijn schoenen uit moet doen voor hij naar boven gaat. *Capito?* Capito! Op hoge toon. We moeten niet zo zeuren. Vervolgens komt de andere met de mededeling over de Alfa Romeo. Het blijkt dat er 's middags autosleutels gevonden zijn. Die liggen in de kist. In plaats van een dankjewel, wil de man weten wie zijn sleutels gevonden heeft en wanneer. Hebben ze al die tijd voor niets staan wachten? Ze beginnen me nu echt helemaal de keel uit te hangen. Maar mijn geduld en vriendelijkheid wordt nog verder op de proef gesteld. Even later zie ik koffers en heel veel bagage in de hal staan. De mannen drentelen er om heen. Eén vraagt me of de auto achter mag blijven staan. Tjonge jonge, wat een portretten. Ondertussen probeer ik de andere pelgrims gewoon op een vriendelijke manier op weg te helpen. Het vraagt veel.

Vier kleine Italianen en handenvol werk.

De volgende ochtend blijkt dat alle hospitaleros is gevraagd of de auto achter de herberg mocht blijven staan. Hoe zout wil je het hebben.

Maandag 8 april

Nondeju, alweer een cameraploeg. *Kruispunt* wil nog wat duiden in zakjes doen over sneeuw, afgesloten wegen en gevaarlijke situaties dientengevolge! Daar gaan we dus weer. Ze blijven

niet lang deze keer, om 16.00 uur zullen ze naar Pamplona afreizen. 'Maar eerst willen we ook nog enkele pelgrims bevragen, over hun dag enzo.' Ik noem het stalken en, door ervaringen misvormd, vrees ik voor het leven der slachtoffers.

Met bakken warm water kreeg de dooi vanochtend haar *final touch*. Je hoeft dus geen voortijdige *acte de présence* op touw te zetten, Gerard. Het gaat vanzelf deze keer.

Jack is vertrokken. Hoewel hij er alles aan heeft gedaan een ieder te

imponeren met zijn strakke, ontblootte en getatoeëerde lichaam, ging hij eenzaam met de bus. Nieuwe schoenen kopen in Pamplona. Die met de stalen neuzen (wat denkt zo'n man in godsnaam te moeten verrichten op de camino?) bleken een fiasco. Wellicht is Carl er goed mee ... Hinkepootje ging met hem mee.

De tijd vliegt. Paul is een routine-onderzoek aan zijn camper gestart. Piekfijn wil hij de boel in orde hebben. Zonnepanelen vrij van sneeuw, koelkast aan de praat. Zo poogt hij met het vooruitzicht op een prettige reis het vertrek van zijn metgezellen minder zwaar te doen vallen. Want goed bevallen is het hen wel. Het 'ik voel me als een vis in het water hier' en 'ik ga extra les nemen van de winter', moeten de animo onderstrepen. Echter, een en ander is zo ook wel duidelijk.

Dacht ik nog een leuke zoektocht in Frankrijk te maken, twee dagen 'op zoek naar het boek', dan zet mijn planner daar definitief een streep door. 'Maandag, kun je dan rijden en dinsdag en woensdag?' V.rd.mm., krijg ik dan nooit rust? Nou maar hopen dat er vanuit Nederland niet zo'n zelfde vraag komt voor hier, in ons veelsterrenverblijf.

De elektrische citruspers vervangen we door die voor het edele handwerk. Zijn diensten heeft hij echter wel bewezen, de enorme zak sinaasappels uit pelgrimstuin in Valencia heeft hij toch maar mooi tot *zumo* verwerkt. Het was te veel voor het ding, na stoom, rook en gepuf gaf hij de geest. Hij ruste in vrede.

Portugese fiets en ander leed

Groot feest vanochtend in de hal. Swingende pelgrims en vrolijke klanken. Er wordt zelfs gedanst en een Amerikaan tovert een mondharmonica uit zijn rugzak ('Ik heb er wel zeven bij me; allemaal in een andere toonsoort'). Gerard, hoe upload ik muziekjes in dit journaal?

Paul houdt zich ondertussen bezig met twee vrouwelijke pelgrims. Gisteravond kwamen ze aan. Ze hadden bedden besproken en een van hun bleek de lang verwachte Lauren te zijn uit Canada. Lauren had via een reisbureau een reis per fiets naar Santiago geboekt. De fiets was een week geleden al aangekomen uit Portugal en stond in een grote kartonnen doos te wachten in het fietsenhok. Marisol was toen *not amused*. Mij werd gevraagd om het Portugese fietsverhuurbedrijf te bellen met de mededeling dat het stallen van de fiets per dag bij de herberg 5 euro in het laatje zou moeten brengen. Ik bellen. Bleek degene die de fietsen verhuurde in Portugal een Spaanse te zijn.

Nu stond Lauren dus bij de balie in discussie met Marisol. Lauren had all-in geboekt en Marisol had opdracht van haar baas logeerkosten voor de fiets te rekenen. Uiteindelijk werd alles opgelost.

Paul maakte de fiets rijklaar. De doodvermoede Lauren was blij en liet alle spullen samen met die van haar reisgezelschap gezellig beneden in het computerlokaal staan om vervolgens te gaan eten. Uiteraard kwamen ze op het nippertje binnen - we deden net de lichten uit en toen bleek haar bed al bezet te zijn door iemand die daar geen recht op had. Maar om 22.00 uur stennis schoppen op een slaapzaal vol slapende en vermoeide pelgrims is niet mijn stijl. Dus loste ik het op door hen naar de tweede etage te verwijzen en hen samen een hele gang ter beschikking te stellen (het voordeel van het vroege seizoen). Hoe groot wil je een slaapkamer hebben? De dames bedankten me vriendelijk.

De volgende ochtend zijn de *ladies* zo ongeveer als laatste beneden. Paul doet zijn best hen op weg te helpen met de laatste kleine aanpassingen aan de fiets en ondertussen zwaaien we de pelgrims uit. De dames zijn behoorlijk eigenwijs en ik vergeet helaas de boodschap van Annemiek door te geven dat de fiets vanaf Santiago weer naar Portugal gestuurd moet worden en niet naar Roncesvalles. Dus beste hospitaleros in periode 4: mocht hier een fiets aankomen met de naam Lauren erop - ik doe boete, ik heb schuld. Ik heb de goed verdienende touroperator niet op zijn falen aangesproken en ik ben er mede schuldig aan dat hij de winst niet hoeft uit te keren aan Lauren, maar dat Lauren voor zijn extra marges moet betalen.

De ochtend is echter nog niet gedaan. Een Italiaan met prikkeldraad om zijn nek ('Het zit alleen aan de buitenkant, hoor') doet een vervelende ontdekking. Zijn schoenen zijn weg. We staan met z'n drieën in onze rode stierenlapjes in de schoenenkast en hij is echt boos. Ik trek me terug. Rood is nou niet de meest rustgevende kleur. En dat blijkt nog eens. Hij gooit zijn sandaal door de kast, geeft een flinke klap op de deur en kan niet geloven welk onrecht hem net is aangedaan. Degene die hem dit geflikt heeft ...

Ik ga naar het appartement. Drie rode lappen hospitalero is teveel. Ook Carl en Wijnanda volgen snel. Even later komt Annemiek ons gezelschap compleet maken. Ze is zeer tevreden - en als enige niet gehuld in de rode lap voor de stier. Ze heeft de Italiaan de raad gegeven met de bus naar Zubiri te gaan en alle pelgrims die daar aankomen te controleren op hun schoeisel. De Italiaan vindt dat een zeer bruikbare suggestie en op het moment dat Annemiek aanschuift, zit de man al bijna in de bus. Eind goed al goed.

Vrijdag 12 april

Sneeuw is weg, nu wij nog.

We gaan, dadelijk dan. Eerst nog zo'n fijne maaltijd bij La Posada. Het waren de weekjes wel. Met toch weer pijn in het hart moet er van veel dierbaren afscheid genomen worden. Ze overladen ons met mooie dingen en ook met erg lekkere dingen. Een aanhangwagen zou niet misstaan. Maar ja, het zou ze op nog meer ideeën brengen, die gastheer en -vrouwen!

Veel valt er niet te melden, brok in de keel. Zou zoiets dan ook een schrijversblok veroorzaken? De AKO Literatuurprijs schijnt dit jaar niet uitgereikt te worden. Daarom, Leonie, zullen we volgend jaar terug moeten komen om andermaal deze competitie te voeren!

Het was prima, ondanks het mindere weer. Ik zal ze missen, mijn collegae voor twee weken, wellicht vrienden voor veel langer! Wens de groep na ons evenveel genoeg als wij hadden. Verzin maar iets origineels om de roep van de vertrekkende muzikanten te evenaren!

Para todos agur! (Baskisch voor houdoe!)

Periode 3: vrijdag 12 t/m donderdag 25 april 2013

Hospitaleros: Boy Verhagen, Jos Kloosterman, Hanny Rennen, Jan en Marian Groen, Truus Verspay, Wim Kielen

Aantal pelgrims: 2111 (2012: 1975)

Vrijdag 12 april

Het stokje is overgedragen en wij - Jan, Marian, Wim, Truus, Hanny, Jos en Boy - hebben het roer in eigen hand genomen.

Hanny zit in de boot/kist, Wim heeft een aantal aspirant-wassers onder zijn beheer genomen om ze de fijne kneepjes van het edele wasserijvak bij te brengen. Deze eerste dag zijn de pelgrims erg aardig voor ons. Ze verschijnen met 114 personen vanuit de bergen en uit de bus zodat we met zeven man het allemaal goed in de hand kunnen houden. Wim heeft na korte tijd Jan geheel en al het vak van wasman bijgebracht ('s avonds officieel gecertificeerd). Truus en Marian lopen ook na korte tijd al rond als volleerde hospitaleros. Dan zie je hoe goed de samenstelling van het team is, een paar ervaren mensen zijn snel in staat de nieuwelingen het vak bij te brengen. En verder blijken taal en talen, armen en benen, luisteren en aanwijzen voldoende om vele nationaliteiten bij elkaar te brengen en redelijk ordelijk met elkaar te laten samenwonen. In een vloeiende beweging komen mensen binnen, worden ze naar het schoenhok verwezen, naar de boot of kist verwezen, gaan naar boven, wassen en kleden zich, gaan naar de wasserij, eten en gaan zoetjes naar bed. Om 22.00 uur is alles rustig en sluiten wij de dag gezellig af. Wel moeten we elkaar met enige regelmaat met ssssssst, tot stilte manen want het is wel gehorig.

Een mooie, half bewolkte dag, soms wat regen en 114 pelgrims.

Zaterdag 13 april

Een stralende dag die toch begon met een klein wolkje. Wim zou met Truus onze gasten gaan wekken om 06.30 uur maar bleek zijn wekker nog in de winterstand te hebben. Gelukkig had hij ook een biologische wekker want om 06.15 uur besloot hij toch dat het al tijd moest wezen. En ja, terwijl Truus al onrustig naar zijn appartement liep om te kijken waar hij bleef dook hij op.

Snel werden deuren geopend, lichten aangedaan en de pelgrims uitgelaten. En als gewoonlijk, om 08.00 uur was iedereen vertrokken en was al een gedeelte van de slaapkamers ontdaan van onderlakens. Van zestien bedden zoals Wim zich dat als systeem had eigengemaakt. Na het ontbijt werden in sneltreinvaart de beide slaapzalen opgeruimd,

bedden afgestoft, vloeren gezogen en met een heerlijk reukje gemopt en tenslotte met open ramen achtergelaten. Om 10.30 uur was alles aan kant. Vlak voor de koffie hoorden wij een opgelucht gilletteje uit de slaapkamer van Truus. Zij had haar enige dagen geleden verloren trouwring, een combi van die van haar en haar overleden man, onder in haar rugzak hervonden. Waarmee ook haar dag niet meer stuk kon. En zo verliep ook deze dag weer gladjes. We heetten 131 pelgrims welkom.

Zondag 14 april

Om 06.00 uur onze gasten wakker gemaakt, voor zover nodig. Prachtige morgen, wat winderig vanuit het zuiden, een aangename buitentemperatuur.

Alle gasten zijn opgewekt vertrokken op een na, die was gisteravond *total loss* binnengekomen en was nog niet bekomen van alle vermoedissen, maar de dames hebben hem toch op pad gekregen. Nadat alles aan de kant was wat gewandeld. Het is verbazingwekkend te zien hoe de natuur zich na twee dagen warm weer zich herstelt. De eerste voorjaarsbloemen gezien op zonnige plekken, wilgenkatjes en de hazelaar bloeien.

Het is een prachtige dag geweest maar het venijn zat in de staart van deze dag. Toen we even voor 22.00 uur de boel aan het afsluiten waren, kwam een mannelijke persoon aangelopen zonder rugzak. Hij vertelde ons dat hij 10 april was vertrokken vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port over de weg en na Valcarlos was verdwaald. Hij is gaan dwalen, heeft een nacht in een garage geslapen, is 's morgens weggestuurd door de bewoonster die hem niet te woord wilde staan. Hij is weer verder gaan dwalen en is tot overmaat van ramp met zijn hebben en houden in een beek gevallen. In een veestal heeft hij zijn kleren gedroogd en twee nachten heeft hij daar geslapen. Vanmorgen is hij vertrokken zonder rugzak en zag hij mensen lopen die hem de weg gewezen hebben. We hebben hem opgevangen, soep en spek met eieren te eten gegeven en een biertje. Hij knapte zienderogen op, we lieten hem douchen en gaven hem een bed. Marian, onze verpleegster, is bij hem gebleven totdat hij in bed lag. Vanmorgen was alles goed met hem en is hij vertrokken om zijn rugzak op te halen en de camino af te maken. Tijdens al deze perikelen werd er gebeld, Hanny nam de telefoon aan, het was Casa Sabina met de boodschap dat een oosters uitziende jonge vrouw haar beurs met creditcards en geld had laten liggen. Op het inschrijfformulier wordt altijd de nationaliteit en bednummer vermeld. Hannie heeft de formulieren doorgelopen en er bleven zes kandidaten over. Die zal ze morgenvroeg benaderen. We hebben vandaag 113 pelgrims mogen ontvangen.

Maandag 15 april

Het belooft een mooie dag te worden: blauwe lucht 20 tot 24 graden en een zwakke wind, geweldig wandelweer voor de pelgrims.

Als nieuwe hospitalero loop ik deze morgen met Wim om 06.00 uur mee om de pelgrim langzaam wakker te maken met een muzikje zodat ze om 08.00 uur weer allen onderweg zijn.

Dit voelt heel bijzonder om mee te kunnen maken, hun een gastvrij onthaal te bieden en 's morgens hen weer met *buen camino* te mogen uitzwaaien, zodat ze weer met een vrij gevoel hun tocht kunnen vervolgen.

We ervaren ook dat het erg gewaardeerd wordt door de pelgrims wat wij hier als hospitaleros doen.

Om 08.00 uur ontbijten we met z'n zevenen daarna gaan we alles weer schoonmaken; de nieuwe pelgrims komen alweer aan tegen 12.00 uur. Je bent de hele dag in beweging met mensen, ze hebben vragen, hebben hun verhaal of zijn erg moe en dan hebben ze bij ons een luisterend oor.

De laatste dagen is het droog weer, dus geen natte spullen. Ze doen hun wasje zelf en ook in de wasserette krijg je hele gesprekken en ontmoetingen met mensen.

We hebben vandaag 140 pelgrims mogen begroeten en iedereen vindt 't geweldig hier in Roncesvalles.

Tegen 22.00 uur gisteravond kwamen er nog twee Spanjaarden binnen met twee ingepakte mountainbikes die nog helemaal in elkaar gezet moeten worden morgenochtend. Hopelijk lukt dat en zijn ze om 08.00 uur weg.

Ook nog een persoonlijke anekdote: gistermorgen vertrokken twee Koreaanse jongens waarvan er een al een tijdje aan het sleutelen was geweest; reden was dat de remmen van een fiets niet werkten, maar ze kregen het voor elkaar. Ik zwaaide ze uit maar moest eerst met ze op de foto, ze vonden het zo bijzonder hoe gastvrij ze hier waren ontvangen. Een bijzondere ontmoeting, geweldig en dankbaar om dit te kunnen en mogen doen.

Dinsdag 16 april

Onze verdwaalde meneer van zondag kwam nog op bezoek, hij had wat te diep in het glaasje gekeken. Hij bedankte ons nogmaals, zijn rugzak had hij niet teruggevonden.

Het was een mooie rustige dag.

Woensdag 17 april

Een stralende dag, alles verliep op rolletjes.

Donderdag 18 april

Het weer is wispelturig. Gisteren nog zomers met 28 graden, vandaag is het koud en is de temperatuur gedaald tot 14 graden. Uit de verhalen van de pelgrims begrijpen we dat er boven in de bergen nog steeds wat sneeuw ligt. Hier in het Colegiata liggen nog sneeuwresten in steile bergjes, maar de afgelopen dagen zagen we de sneeuw toch letterlijk voor de zon verdwijnen.

Gisteren hadden we maar liefst 148 bedden bezet. Vooral in de middag liep het lekker binnen. Weer kwam er een ouder mannetje die een nacht buiten geslapen had. Ditmaal een Mexicaan. Marisol is niet zo blij met dit soort bezoekers; al die 70-plussers die denken dat ze nog 30 zijn vindt ze eigenlijk van de zotte. Maar hij betaalde netjes voor een bed. En er lopen nu eenmaal vreemde kostgangers op Gods wegen. De hele middag liep hij wat heen en weer met telkens dezelfde vragen. Hij had er duidelijk wat moeite mee om de informatie te onthouden! 's Avonds hing het er om of de derde verdieping al dan niet open moest. Toen er vier Koreanen op de fiets kwamen om 20.00 uur was het zover, maar daar bleef het toch bij. We hadden liever gehad dat er nog wat meer pelgrims gekomen waren, want de schoonmaaktaken op de derde moeten nu eenmaal van start zodra er ook maar één iemand slaapt, want douches en toiletten zijn dan gebruikt. Enfin, we zijn met zijn zevenen, dus we hebben sowieso het gevoel dat we hier met een dikke bezetting zitten. Zo'n groot team is nodig als de twee herbergen allebei open zijn. Nu lopen we af en toe te zoeken naar karweitjes en klussen. Alles is lekker gesopt. De sloten van de kastjes gerepareerd en onze mannenploeg neemt elke dag een aantal bovenste bedbakken onder handen met de stofzuiger. Het effect is wel dat we ontzettend veel complimenten krijgen. Het is superschoon en veel mensen zijn ons dankbaar voor de goede organisatie en de persoonlijke aandacht. De nieuwe hesjes zijn overigens een goede hulp. We zijn herkenbaar als hospitalero en gemakkelijk aanspreekbaar. Als het 28 graden is zweet je er wel uit; dat is het enige nadeel.

Vrijdag 19 en zaterdag 20 april

Bij het beneden komen om 06.00 uur stond de gang helemaal vol Koreanen. Ze waren met een groep van 34. Koreanen houden van trekkings en van avontuur, vertelde een van hen mij. Buiten was het ijsig koud, guur, sterke wind, mist, regenachtig. Er moest eerst vergaderd worden voordat ze met zijn allen op pad konden. Mij werd gevraagd of ik ze kon helpen met het reserveren van een herberg in Zubiri omdat hun communicatie per mobiel vaak tot misverstanden leidt. Tja, dat moeten ze toch maar gewoon zelf regelen. Dat hoort nu eenmaal bij het avontuur van de camino, lijkt me. Daarna verdwenen ze met z'n allen in de zwarte nacht. Op naar La Posada om de bagage te laten vervoeren en onwetend van het feit dat La Posada om

06.00 uur echt nog niet open is. We hebben ze niet meer gezien, dus het zal wel goed gegaan zijn.

Er was ook nog een jongen die na deze koude nacht een slaapzak kocht. En enkelen hadden nog een regencape nodig. Soms lijkt het wel alsof men denkt dat het in Spanje altijd en overal subtropisch is. Alle kleding moest deze ochtend aan, in laagjes over elkaar. Onze hulp bij het aandoen van de regencapes over alles heen, was welkom. En niet te vergeten de hulp bij het dichtknijpen van die ellendige drukkertjes aan de zijkant die bij de eerste windvlaag altijd weer openschieten! Een enkeling had slechts een dun kniebroekje. Dat is dan gewoon doorbijten.

In de ochtend ging het zelfs sneeuwen en viel de elektriciteit uit, net toen wij wilden gaan

stofzuigen. Het schoonmaakprogramma moest danig aangepast worden, want het werd een langdurige kwestie. Een dagje zwabberen is overigens geen ramp. Na 14.00 uur deed alles het weer en kon ook Paco in Casa Sabina weer een *cortado en café con leche* serveren. Voor ons was het leed geleden, maar de pelgrims die in de loop van de dag aankwamen hadden het inderdaad weer zwaar gehad. De hele dag druppelden de wandelaars binnen doch de derde verdieping hoefde deze avond niet open. Er was nog een leuke Australische jongen die een beertje in zijn rugzak als kameraad meedroeg. Dat ontlokt natuurlijk veel leuke, lieve en humoristische reacties.

Vanochtend was het weer een stuk milder en kon iedereen zonder regencape de deur uit. Truus en ik namen afscheid van bekenden, wat zo'n ochtenddienst toch een bijzonder tintje geeft. Na de schoonmaak ging ik een wandelingetje doen richting Lepoeder. Op de terugweg gleed ik onverwacht lelijk uit. Mijn alarmbelletjes staan nu weer op scherp! Toch maar gaan wandelen met stok en een mobieltje mee.

Zondag 21 april

Dat Jacobus via de gaten in wolken af en toe een oogje in het zeil houdt weten we natuurlijk al lang. Hanny weet er nu alles van. Het gaat haar goed af, alhoewel het zitvlak wat pijnlijk is. Vanmiddag was het even erg druk waardoor het uitgeven van een bednummer mis ging (er dreef een wolk over waardoor Jacob even het zicht kwijt was). Een Italiaanse man kwam heftig

gebarend en driftig pratend naar beneden. Er bleek een meisje te zijn gekomen die hem van zijn bed af wilde sturen. Zij bleek een nummer te hebben dat inderdaad naar zijn bed verwees. Jos nam het op, bracht de man tot rust, ging naar boven, bewoog het meisje tot een verhuizing naar een ander bed en alles leek opgelost. Totdat Marisol beneden ook dat bed uitgaf. Enfin, je begrijpt het al, het meisje moest met alle excuses voor de tweede keer verhuizen. We boden haar een bed aan op de derde etage en daar was ze erg mee in haar nopjes. De rust was weergekeerd en er was weer eens geleerd hoe belangrijk de juiste nummers voor de juiste namen en de juiste bedden zijn.

's Avonds kreeg het team, voor zover het bij de balie stond, les in de Poolse taal. Buiten klonk mooie gitaarmuziek. Een jonge pelgrim zat onder de grote poort met zijn gitaar. Pelgrims, onderweg naar hun bed, bleven even blij verrast genieten van wat hij ten gehore bracht. Om 21.50 uur meldden we de muzikant dat het haast tijd was en vijf minuten later weer. Om 22.00 uur vertelden we hem dat de deur nu echt dicht ging waarna hij snel opstond en ook zijn bed opzocht. Weer een dag met een gouden randje.

De bekende uitdrukking 'geef je de vinger ...' Als hospitalero wil je nog wel eens een extra service verlenen en toezeggingen doen die later tegen je werken. Zo was er een dame die graag de *dormitorio* wilde zien. Het werd haar toegestaan en een hospitalero begeleidde haar naar de verdieping, alwaar zij bekenden ontmoette en die uitgebreid begroette.

De hospitalero die nog meer pelgrims had staan wachten maande haar tot spoed aan, maar dan nog wilde zij weten of zij een plaats bij haar vriendin kon krijgen. Zij stelde het geduld van de hospitalero wel heel erg op de proef die haar nog wat dringerder verzocht om de etage te verlaten. Na dit brute verzoek is zij huilend naar de balie gegaan en heeft haar beklag gedaan. Uiteindelijk heeft ze toch een ticket gekocht. Lering uit dit gebeuren is dat het veel onrust en gedoe geeft en wij dit zeker niet meer zullen toezeggen.

De dag zat nog vol verrassingen. Marisol werd gebeld door de ouders van een Braziliaanse pelgrim met de vraag als hij bij ons in de *refugio* zou verblijven of wij hem er dan toe wilde bewegen contact met zijn ouders op te nemen. Zij hadden al dagen niets meer van hem gehoord, hij was een psychiatrische patient, gebruikte medicijnen en kon agressief worden.

Hanny die hem ingeschreven had en wist wie het was werd er op uitgestuurd om met hem te gaan praten en hem te bewegen om contact met zijn ouders op te nemen. Zij heeft dit keurig met

hem geregeld. Zover wij konden zien was hij wel wat apart (wat niet opvalt tussen de andere pelgrims) maar niet desperaat. Hij is de volgende ochtend vrolijk vertrokken. Moge Sint-Jacobus extra over hem waken.

Sinds vandaag hangt er een affiche in de receptie over een fietser die al enige tijd geen contact met het thuisfront heeft opgenomen en dus wordt vermist. De pelgrims die hem gezien hebben worden verzocht om de ouders van de vermiste man te bellen. Gelukkig zijn er heel veel leuke dingen te melden, zoals een gezin met vier kinderen waarvan de jongste 1 jaar was. De oudste twee kinderen van 9 en 12 waren op ATB-fietsjes. Vader en moeder wandelend. De vader fungeerde als trekpaard voor een soort overdekte aanhanger (die je ook wel achter een fiets ziet), de twee jongsten zaten hierin. In de herberg hebben zij gezamenlijk in een *couchette* geslapen. Alles verliep zeer georganiseerd, ieder had zijn taak. Respect voor de ouders voor wie het toch een hele onderneming was. Zij trokken dan ook veel bekijks.

We hebben nog een stel op de tandem mogen begroeten. Zo wil ik ook wel fietsen op de camino maar dan achterop.

Ondanks de sneeuw en lage temperaturen zien we de omgeving van bruin naar groen veranderen. We genieten van de korte wandelingen in deze prachtige natuur, even weg van de drukte, elk bloemetje wordt bekeken en bewonderd.

Ook genieten we van al de complimenten die we krijgen over het prachtige gebouw, *muy limpio, ou tres propre, very clean, ganz sauber* ofwel heel schoon en vriendelijke hospitaleros. Helaas kunnen we de complimenten van de Koreanen en anderen uit verre gebieden niet lezen, maar gezien hun vele buigingen en lachen denken wij dat dit wel goed zit. Maar dat kan ook bijna niet anders met dit gouden team.

Nog even iets over de wasserij die gerund wordt door Marian en Truus. Marian leidt deze alsof het haar eigen kleine onderneming is en zij de omzet moet opstuwen. In haar enthousiasme gaat zij zelfs zover dat zij de bedden langs gaat om te vragen of te mensen nog iets te wassen hebben. En niet zonder succes! Voor het centrifugeren van de handwasjes vraagt zij een bijdrage in de *donativo*, dit wordt met graagte gegeven dus het saldo van de donativo wordt dankzij Marian en Truus flink verhoogd.

Nog even een vraagje voor Gerard: kunnen wij IKEA-krukjes (Bekam) krijgen, daar de kleintjes onder ons moeite hebben met het schuieren van de bovenbedden.

Maandag 22 april

De hemel is 's morgensvroeg helder maar al gauw wordt het toch een bewolkte dag, alhoewel het niet gaat regenen, met een temperatuur van ongeveer 13 graden. Om 08.00 uur vertrekt het gezin met de vier kinderen in alle rust en goed gedisciplineerd naar de volgende bestemming aan de camino. Vader trekt de kar met de twee jongsten erin, en de beide oudste kinderen volgen pa en ma met hun fiets. Hun eindbestemming voor deze wandelvakantie is Burgos.

Na de dagelijkse schoonmaak, koffie, een wandeling in de natuur die langzamerhand ontwaakt uit de wintertooi, en na de lunch duiken Truus en ik weer in de krochten van Aterpea. Daar laten we de wasmachines en drogers volop draaien terwijl de pelgrims hun verhaal doen. Zo is er een jonge Braziliaanse die vertelt dat haar vader als jongen met haar opa tijdens de Spaanse Burgeroorlog naar Brazilië zijn gevlucht. Ze hebben daar een nieuw leven opgebouwd en haar vader heeft haar altijd veel over Spanje verteld. Hij is een jaar geleden overleden en zij gaat hem nu eren door de voettocht in het geboorteland van haar vader te maken. Ook is er een jonge basisarts uit de VS die zich wil specialiseren en de voettocht onderneemt om na te denken over de vraag welke specialisatie het best bij hem past.

En dan zijn er ook praktische pelgrims die de was verzamelen van vier personen in hun beddenbox en deze dan in een machine denken te mogen stoppen om zo goedkoop mogelijk hun was te laten doen. Truus en ik maken hen duidelijk dat wij zuinig zijn op de machines, wat ook meestal wordt begrepen, zodat er toch meerdere machines worden ingezet (à € 2,70).

Zo ontmoetten we in de krochten van Aterpea tijdens het wassen van de kleding allerlei verschillende mensen met hun eigen verhaal die de volgende morgen hun camino weer zullen vervolgen.

Woensdag 24 april

Gisteren hebben wij voor het eerst de oude herberg open moeten gooien. In de middag liep het storm en rond 15.30 uur zagen wij de derde verdieping al vollopen. Om 22.00 uur hadden wij maar liefst 240 pelgrims ingeschreven plus een tentje met hond, wat de totaalstand op 241 bracht. Waarom het ineens zo druk was is ons niet duidelijk geworden. Wim was in zijn nopjes; kon hij toch nog een nachtje in 'zijn' herberg slapen! Voor ons betekende het vanochtend schoonmaaktaken herverdelen. Volgens de info van Paco en Helena zijn de kamers vanaf 25 april zowat volgeboekt. De volgende ploeg zal het dus waarschijnlijk wel druk krijgen. Hoewel, er is weer sneeuw voorspeld voor dit weekend, met wederom temperaturen die echt niet horen bij deze tijd van het jaar. Dus wie weet, bedenken veel wandelaars zich nog.

Donderdag 25 april

Vandaag werd het wat minder druk, maar op de valreep van de avond kwamen we toch nog voor een lastig dilemma te staan. Zullen we de oude herberg open doen of kunnen we toe met de extra bedden op de overloop. Patxi had geadviseerd zonodig de overloop te gebruiken. Doch daar hadden zich al wat hospitaleros van het aankomende nieuwe team geïnstalleerd. Dat deed een flink beroep op hun omschakelings- en aanpassingsvermogen. Uiteindelijk werd de avond gered met het te slapen leggen van een groepje van vijf Spaanse fietsers bij de vijf hospitaleros. Lekker naast het fietsenhok, dat moet toch goed gaan, dachten wij zo. Een zich laat aanmeldende familie van vier, gebracht door een Spaanse taxichauffeur, konden we in een hotel praten. Een oude Finse dame, die door menigeen op de berg in uitgepufte staat gesignaleerd was, was ook terecht. De laatste honderd meter kon ze niet meer opbrengen; ze had zich ingecheckt bij La Posada. Eind goed, al goed. En de oude herberg kan deze nacht dicht blijven.

Periode 4: vrijdag: 26 april t/m donderdag 9 mei 2013

Hospitaleros: Arnold Holleman, Diana Quanjer, Jos Looman, Kees Kraan, Rem Jonker, Wendela van der Zee, Ria Meinema (vanaf 4 mei), Helmut Brouwer (vanaf 5 mei)

Aantal pelgrims: 3559 (2012: 3305)

Zaterdag 27 april

We zijn gisteren allemaal goed aangekomen. Vier over de berg, een vanuit Lourdes en een via Barcelona.

We zijn goed ontvangen en troffen een zeer schone *albergue* aan. Boy en zijn team hebben ons goed geïnformeerd over de gang van zaken, zodat wij een vliegende start konden maken.

De eerste dag was overweldigend, verzopen en verkleumde pelgrims, die nauwelijks nog een woord konden uitbrengen, hebben wij naar hun bedje begeleid. De oude herberg is weer in oude glorie in gebruik genomen.

Een Duitse pelgrim had de moed om met 18 kilo de berg over te komen, maar de trap naar de slaapzaal was hem te veel. We hebben hem 'gedragen'. De hele middag en avond is hij bezig geweest om een aantal kilo's te dumpen. Helaas is er geen postkantoor in Roncesvalles. Uiteindelijk hebben we hem geholpen met een plastic draagtas waar hij zijn tent en andere spullen in kon doen. Vanmorgen vertrok hij vol goede moed, helaas in de sneeuw maar dat

deerde hem niet. In Burguete zal hij zijn tas achterlaten en 'verlicht' verder trekken richting Santiago.

De priester was gisteravond met zijn rondleiding weer ruimschoots over tijd, om 22.15 uur leverde hij zijn 'discipelen' af, ondanks dat wij hem nadrukkelijk hadden verzocht voor 22.00 uur terug te zijn.

Vandaag is de pas afgesloten wegens heftige sneeuwval. We wachten af hoeveel pelgrims wij vandaag moeten herbergen.

Zondag 28 april

's Ochtends werden we verrast door hevige sneeuwval. De meeste pelgrims moesten wel even slikken voor zij moedig en goed ingepakt in de schemer de sneeuwbuï in stapten. De weersomstandigheden waren 's avonds ook goed te merken in de wasserij, waar het aanbod overweldigend was en de machines het werk nauwelijks aankonden (en wij eigenlijk ook niet). We kregen de gekste dingen in de was: plastic regenponcho's, gymschoenen (die hebben we geweigerd), rubberen handschoenen, enz. enz.

Het is verbazend in wat voor kleding sommige pelgrims de berg over zijn getrokken. Het opmerkelijkst was de Koreaanse jongen die een waszak vol beha's en kanten broekjes kwam laten wassen. Iedereen was gelukkig met schone kleding weer de camino te vervolgen.

Maandag 29 april

De vierde dag hebben we van alles voorbij zien komen: kou, sneeuw, harde wind en veel, heel veel regen. Kleddernatte pelgrims, sommigen behoorlijk in de war van hun tocht over de Pyreneeën. Gisteren een heftige dag: een Koreaanse met onderkoelingsverschijnselen moest worden afgevoerd per ambulance. Een Hongaar die 200 meter voor onze poort in elkaar zakte is bezweken aan een hartaanval. Kortom, veel erger kan het niet.

Tot nu toe is het ons gelukt een goede sfeer te houden en de taken goed te verdelen. De een is wat handiger in de wasserette, de ander aan de receptie. We zijn niet geselecteerd op onze vaardigheden, het blijkt maar weer, Onze Lieve Heer heeft vele kostgangers!

Vanavond tot laat van achtergebleven oranjekleurige spullen (paraplu, handdoek, touwtjes) feestversiering (hoedjes, strikken en lintjes) gemaakt voor morgen. Slingers opgehangen en een vlag met Willem-Alexander en Máxima. Wij gaan morgen extra vroeg beginnen met de schoonmaak zodat we op tijd naar de inhuldiging kunnen kijken in Casa Sabina.

Dinsdag 30 april

Vanmorgen om 10.00 uur fris en fruitig getooid met oranje corsages richting Casa Sabina. Patxi en Marisol vonden het geweldig, wilden direct op de foto, zie ook Facebook van Roncesvalles. Verbaasde gezichten en veel leuke reacties van voorbijgangers en gasten bij Paco. 's Middags een feestelijke maaltijd compleet met champagne en *coquilles Saint-Jacques*. De oranje receptie lokte leuke opmerkingen en reacties uit. In ons beste Spaans verteld over de inhuldiging van Willem-Alexander en Máxima. Een Argentijnse viel ons om de nek, een taxichauffeur wilde per se met ons op de foto en 's avonds kwam Patxi wederom

met een fles champagne en *pasteleria*. Kortom een drukke maar feestelijke dag.

Donderdag 2 mei

Er was gepland dat wij met zeven hospitaleros gedurende twee weken hier in Roncesvalles aan de slag zouden gaan. Eentje belde vlak voor vertrek af en we dachten, och, dat gaat ook wel met eentje minder.

Iedereen heeft zo zijn kwaliteiten, maar niet iedereen beschikt over de vaardigheden die

nodig zijn om op een plezierige wijze prettig, correct en toch heel vriendelijk met onze pelgrims om te gaan. Met Rem, ons groepshoofd, een oud-marinier met groot postuur en bijbehorende stem en mijn slapie Jos sleep ik mij er doorheen. We moeten gelukkig vaak om onszelf lachen en drinken er 's avonds een wijntje op.

Vanmorgen was het mijn beurt om 06.00 uur het licht aan te doen, de deuren te openen en pelgrims uit te zwaaien. Soms iemand met een poncho helpen, een kus van een leuke fietser uit Portugal maakte mijn dag.

Gisteren kwam er iemand naar mij toe, had een portemonnee gevonden. Er zat een foto van een man in en ook 1.000 euro. We zijn op zoek gegaan en hebben de man uiteindelijk gevonden.

Rem kreeg vanmorgen als dank een Koreaans poppetje dat hem geluk zal brengen. We blijven bescheiden en weten onze plaats.

Maandag 6 mei

Vreemde vogels zo nu en dan aan onze receptie, de bak genoemd. Een keurige Amerikaan in een geruit jasje met overhemd aan. Ik zie hem aanvankelijk aan voor een passant die een stempel komt halen voor zijn *credencial*. Hij was werkelijk over de pas komen lopen in dat jasje en stapte vanmorgen vroeg weer als een heer verkleed de deur uit.

Door de mand gevallen en als een dief in de nacht is ze weggegaan, onze jonge hospitalera. Niet te geloven! De sfeer in de groep is nu heel goed, er wordt nog steeds hard gewerkt en vooral veel gelachen.

Afgelopen zaterdag hebben we Ria Meinema kunnen verwelkomen. Gisteren is er nog meer versterking gekomen in de persoon van Helmut Brouwer. Hij had een lange autorit achter de rug en komt een paar dagen voor aanvang van zijn werkweken ons helpen.

Een Amerikaanse werd huilend en met twee rugzakken binnengebracht, haar man George had hulp nodig om het klooster te halen, samen met Jos hem tegemoet gerend, hij was uitgeput en kon amper lopen. Toch maar naar het hotel gebracht, daar zat net een groep Ieren uitbundig te zingen. Gelukkig was er nog een kamer voor het echtpaar. Wij werden uitgenodigd om mee te zingen. *Tulpen uit Amsterdam* is toch een wereldhit!

Donderdag 9 mei

Marisol,

Onze steun en toeverlaat, professioneel, spreekt vier talen en heeft aan één woord genoeg.

Streng uiterlijk maar heel lief. In geval van nood staat zij haar 'mannelijke'. Wij zijn blij met haar en zij met ons.

Gevonden voorwerpen

Elke ochtend bij de schoonmaak vinden we allerlei vergeten of achtergelaten spullen. Denk aan: windjack, zijde lakenzak, manicuresetje, ondergoed (Björn Borg), zonnebrillen, tenten, schoenen, geruite pyama, toiletartikelen en cosmetica, boekjes, boekjes en nog meer boekjes, sokken, zak hondenvoer(?), paraplu's, isomatjes, zakmessen, medicijnen, oordopjes, telefoons. We zorgen ervoor dat de telefoons bij de rechtmatige eigenaren terugkomen, soms moeten we ons in alle bochten draaien. Op onze vrije dag hebben wij een smartphone meegenomen naar Pamplona en afgegeven bij Jesús y María. Eens een hospitalera altijd een hospitalera! Het was een onverwacht genoeg om door vele pelgrims te worden herkend.

Inmiddels komt het einde van ons verblijf in zicht, de nieuwe hospitaleros melden zich. Het zijn zware weken geweest, onder leiding van onze Rem hebben we ons erdoor geslagen. Zaterdag reizen we af naar diverse bestemmingen: thuis, nog een stuk camino lopen, afkicken. Het was een genoeg dit te mogen doen.

Periode 5: vrijdag 10 t/m donderdag 23 mei 2013

Hospitaleros: Annelies Wooning, Chris Strijbos, Dick en Joke Voskamp, Harry Rullmann, Helmut Brouwer, Ria Meinema (t/m 16 mei)

Aantal pelgrims: 3064 (2012: 2851)

Vrijdag 10 mei

Gisteren zijn Dick en Joke aangekomen. Fijne ontvangst door de groep die morgen vertrekt. Eerst maar eens rondgekeken, ook Harry was al gearriveerd. Later op de avond wat nader kennismaat De volgende morgen ons geïnstalleerd in het appartement en na de maaltijd afscheid genomen van de vertrekkers en om 14.00 uur gestart met de werkzaamheden. Helmut en Ria waren er al een paar dagen, dus we waren al gauw ingewerkt. In de avond kwam Chris erbij en waren we met zes personen.

‘s Middags hadden we een calamiteit met een wandelaar. Doordat hij de hele dag haast niets gegeten had werd hij bij het in zijn bed klimmen niet goed en viel hij met zijn hoofd tegen het onderbed op de grond. Gevolg een gat in het hoofd, 112 gebeld en zij namen hem mee.

‘s Avonds om 21.15 uur stond hij weer bij ons voor de deur, maar ging na de nacht de volgende morgen naar huis. Door een goede samenwerking liep het allemaal prima, we zijn weer een ervaring rijker.

Zaterdag 11 mei

Vanmorgen na een heerlijk ontbijt gaan we aan de slag. We hebben snel de goede lijn te pakken, zodat we om 11.00 uur koffie konden gaan drinken. Na het eten werd de ploeg nog versterkt met Annelies, wat we natuurlijk fijn vonden. We krijgen zoveel aan eten dat we elke avond wel wat lekkers kunnen maken, zoals kippevleugeltjes, salade, heerlijke aardbeien met yoghurt en nog veel meer lekkers. Vandaag hebben we een prima dag met elkaar, ‘s avonds gaat ook de oude herberg open.

Zondag 12 mei

Het is vannacht erg rustig geweest en alle wandelaars en fietsers waren om 08.00 uur de deur uit. Wat een genot om zo'n mooie herberg netjes te houden. Vandaag zou er een optocht zijn, een soort Mariaverering, maar toen wij op het terras zaten om te kijken bleek dat het al voorbij was, volgende week hopelijk een nieuwe kans. De tijd vliegt voorbij als je lekker bezig bent. Veel vermoeide, maar dankbare pelgrims die van alles aan je vragen en soms verbaasd zijn dat wij als Nederlanders hier hospitaleren. Zo hebben we steeds weer andere gesprekken bij binnenkomst en later in de wasserij.

Maandag 13 mei

De eerste dagen was het weer niet zo goed; erg koud en vaak ook regen, maar, jawel, vandaag liet de zon zich uitgebreid zien en scheen ze volop. Met de bus uit Pamplona kwamen vandaag 90 pelgrims aan, dus het is weer een volle boel.

Dinsdag 14 mei

Hospitaleren, wat houdt dat nou in? Met zes tot zeven personen moeten drie etages in een *albergue* bijgehouden worden. Een werkdag begint om 06.00 uur. Met twee personen doe je pelgrims uitgeleide in de breedste zin van het woord. Lichten in slaapzalen aan, deuren die gesloten zijn openen, buitendeur openzetten en daar gaan de eerste pelgrims al op pad. Dit is dankbaar werk. Veel pelgrims hebben nog vragen, ze bedanken ons voor de gastvrijheid, dat het zo'n prachtige *albergue* is en dat we zo'n goed werk doen. Sommige willen ook wel eens hospitalero zijn.

Er zijn pelgrims waarmee je in gesprek komt, die je hun beweegredenen vertellen waarom ze de camino lopen. Dat kunnen heel ontroerende gesprekken zijn. Om 07.00 uur komt Dick met koffie naar beneden. Als het 's ochtends nog fris is, zijn we Dick heel dankbaar. Als dan iedereen om 08.00 uur op pad is, is het tijd voor ons om te gaan ontbijten en vooral om weer een bak koffie te gaan drinken.

Dan aan de slag. Met twee personen maak je een etage schoon. Prullenbakken leeg maken, bedden schoonmaken en kussens goedleggen. Lockers en vloer vegen en weer verder. Wat er niet allemaal blijft liggen. Sommige pelgrims vergeten hun spullen, anderen hebben na een dag lopen al in de gaten dat ze veel te veel hebben meegenomen en laten dat achter. Alles wat nog enigszins van waarde is - T-shirts, boeken - wordt verzameld en eventueel gewassen, waarna de spullen op een tafel worden gelegd zodat andere pelgrims er mogelijk gebruik van kunnen maken.

Na gedane arbeid is het goed rusten, zei iemand eens. Dus dat doen we dan ook. Lekker iets drinken in een nabijgelegen restaurant. Douchen, boek lezen of je verhaaltje schrijven.

In Spanje wordt om 13.00 uur warm gegeten. Dat hoeven we niet zelf te maken, dat gebeurt in een restaurant.

Al vrij vroeg staan de eerste pelgrims weer voor de deur. Ze kunnen alvast een bed reserveren, maar pas om 14.00 uur gaat de deur open en kunnen ze hun slaapplek opzoeken.

Eerst de schoenen uit. Op sommige dagen kunnen die zo vies zijn en ze mogen niet meegenomen worden naar de slaapplek. Daarvoor hebben we een mooie warme kamer, waar de schoenen kunnen drogen. Als ze geïnstalleerd zijn komen ze terug met vragen. Waar kunnen we eten, waar kunnen we wassen, hoe laat is de pelgrimsmis.

Dat is ook een mooie taak. Lekker kletsen met de pelgrims, mooie gesprekken dat ze dankbaar zijn voor de geweldige ontvangst en dat het er allemaal zo mooi uit ziet. Dat zien we ook weer terug in het gastenboek dat door veel pelgrims wordt ingevuld.

Nederlandse pelgrims spreken ons aan en vragen ons over de werkzaamheden. Het lijkt ze heel leuk werk. Wij zeggen dan, eerst naar Santiago en volgend jaar opgeven als vrijwilliger.

Tot 22.00 uur mogen pelgrims nog binnenkomen. Dan gaan vervolgens de lichten uit en moet iedereen gaan slapen. Er zijn pelgrims die dan al zwaar liggen te ronken. Wij drinken dan nog een wijntje, nemen de dag door en verdelen de taken voor de volgende dag. En dan zelf naar bed, het is tenslotte morgen weer vroeg dag. Tja, het leven van een hospitalero 'valt niet mee'.

Woensdag 15 mei

Vrijdag 10 mei begint mijn dienst in Roncesvalles, ik besluit een paar dagen vanaf Dax te wandelen naar de herberg. Donderdag 9 mei loop ik van Saint-Jean-Pied-de-Port de hoge route naar Roncesvalles en word er hartelijk welkom geheten door Rem bij de deur. 'Loop maar door naar boven, Kees is koffie aan het zetten.' In *de habitacion* voor de hospitaleros op de eerste verdieping zit ik bijna twee uur te kletsen met Kees, Arnold en Helmut en krijg zo al veel informatie. Even naar beneden, voorstellen aan Jos en Diana in de kist en Ria in de wasruimte in de kelder. Dan brengt Kees me naar de dependance, waar ik mijn natgeregende kleren kan wisselen voor droge, na een lekkere douche. Weer terug voor een uitgebreide rondleiding van Diana en voorstellen aan Marisol. Niet alles blijft hangen, maar veel vragen die ik had worden zo geleidelijk aan beantwoord. Ook Joke en Dick zijn er inmiddels, met Helmut en Ria die nog een week blijft missen we nog twee mensen: Chris komt vrijdagavond en Annelies zaterdag.

Vrijdagmorgen kunnen we rustig aan doen, eerst ontbijten in de hospitalerokeuken terwijl de zittende ploeg gaat schoonmaken. Om 11.00 uur gezamenlijk koffie en van 13.00 tot 14.00 uur eten bij La Posada. Dan begint het echte werk. Tijdens het eten spreken we af dat Rem en ik bij de deur gaan staan. Rem blijft op verzoek nog tot zaterdagmorgen om bij te springen. De ontvangst bij de deur lijkt mij het leukste deel van het werk en na een aantal dagen blijkt dat dit inderdaad zo is. Direct contact met de pelgrims die aankomen. Je ziet aan de gezichten al hoe ze zich voelen. Moe, met vragende en hopende ogen of er een bed is, of kwiek, in een uitstekende conditie, of met de bus of taxi gekomen, zelfs met de auto en dan met brandschone schoenen.

Tussen 14.00 en 16.00 uur is de drukste tijd. Marisol heeft dan pauze en een van ons gaat in de kist. Bij de deur is het veel switchen van talen; Engels en Duits gaan vlot, Frans redelijk, Spaans in het begin haperend, maar dat wordt steeds soepeler. Het zijn steeds dezelfde vragen: uit welk land kom je, wil je slapen, ben je moe, wat heb je gelopen vandaag. En duidelijk zijn: rugzak af, schoenen in de schoenenruimte, dan pas doorlopen naar de balie om in te schrijven. Dat in verschillende talen uitleggen wat de bedoeling is vind ik het mooiste. Zo ontstaan vaak leuke gesprekken. Soms nationaliteiten die alleen hun eigen taal spreken: Portugezen, Italianen, een Russin etc. Dan wordt het gebarentaal. Mij is na een aantal dagen opgevallen dat vooral de Amerikanen en Engelsen het hartelijkst zijn, hetgeen ik niet had verwacht. Zij zien meteen je naamkaartje en noemen je bij de voornaam, dat is direct meer persoonlijk. Ook later op de dag zoeken ze je op met aanvullende vragen, en de volgende ochtend bij het uitzwaaien worden we uitbundig bedankt. Daar wordt je warm van, ook al is het koud bij de deur. De Aziaten blijven altijd correct en beleefd, je kunt bijna nooit aan ze zien of ze moe zijn of niet. Soms leg je wat uit in het Engels, knikken ze ja, en doen dan nee. Komisch. Fransen zijn soms open, soms stug: ik betaal dus ik verwacht service. Spanjaarden zijn vaak ongeduldig en eigenwijs, als je ze niet direct begrijpt stuiven ze naar Marisol. Of ze verrekken het om de rugzak af te doen en de schoenen uit. Ik sein dan Marisol in, die op haar manier duidelijk maakt hoe het hier werkt. Je ziet ze dan gewoon kleiner worden.

Vrijdagavond heb ik direct een prachtige ervaring. Om 21.45 uur komen twee Amerikanen de herberg binnen, type Big Mac met rugzak. Totaal uitgewoond, de tocht vanaf Saint-Jean-Pied-de-Port zwaar onderschat (door *The Way?*). Vanaf 18.00 uur is de nieuwe herberg meestal vol, dus ik begeleid ze naar de oude herberg. Omdat ze nog moeten eten gaan we eerst wat sandwiches en repen uit de automaat trekken. Eén is er zo moe dat hij zijn rugzak niet meer over zijn schouder krijgt en hem met de hand naar de oude herberg wil dragen. Ik zeg kom hier, hang

de rugzak over een schouder en we gaan op pad. Bij Helmut, die het liefst in de oude herberg bivakkeert, lever ik ze af. Dolblij zijn ze als ze het bed zien, ik word uitbundig bedankt en ze laten mijn hand bijna niet meer los. Het is inmiddels 22.00 uur en sommige pelgrims vragen of ze nog mogen douchen. Natuurlijk, we gaan soepel met de regels om, het gaat ons er om dat de pelgrims zich thuis voelen.

Zaterdag aan het begin van de avond weer een mooie ervaring. Een Fransman van ruim 70 jaar, heeft veel te lang gefietst in het koude weer en komt laat aan, bovenbenen verkleumd. Ik loop met hem naar het fietsenhok en draag het merendeel van de inhoud van zijn fietstassen. Hij laat me eerst nog een foto van zijn kleinkinderen zien. Weer binnen in de nieuwe herberg neem ik hem mee naar de lift, de trap komt hij niet meer op. Op de derde verdieping zet ik hem op zijn bed en hij moet huilen, zo blij dat hij er is. Als ik later die avond van de oude herberg terugloop kom ik hem tegen, opgefrist na een douche en een flinke rust. Weer bedankt hij me uitgebreid. De volgende ochtend bij het uitzwaaien hetzelfde. Dat vind ik echt het mooiste van dit werk, uit de talloze reacties merk je hoezeer ons werk gewaardeerd wordt. We zijn hier om de pelgrims een onvergetelijk mooie ervaring te geven, en daarin slagen we dus.

Soms is het afwegen hoever we moeten gaan in onze dienstverlening. Maandagavond drie Italianen, waarvan er één een beetje Engels spreekt. Ze hebben vliegtickets besteld, maar kunnen die in de computerruimte niet printen. Aan hun gezicht zie ik dat ze lichtelijk in paniek zijn. Ik overleg even met mijn collega's, want ik wil ze mijn gmail-adres geven. Dat doe ik, ze sturen de tickets door naar mijn gmail, en in onze hospitaleroruimte print ik ze uit. Ze zijn dolblij en zeer dankbaar, ik vind dat we hiermee onze gastvrijheid weer bewezen hebben.

Al snel besluiten we het uitzwaaien met twee personen te doen. Een kan er op letten dat de juiste uitgang wordt gebruikt, de ander kan dan vragen beantwoorden: ik wil een poncho kopen, een wandelstok, hoe werkt de koffieautomaat, hoe laat gaat de bus naar ..., waar kan ik ontbijt krijgen, etc. Maandagmorgen komt er een jongeman bij me, hij heeft de sleutel van zijn locker afgebroken. Ik ga op de derde verdieping een paar tangen halen en slaag erin het restant van de sleutel uit het slot te peuteren. Dan op zoek naar de reservesleutel. Volgens het handboek moeten er in de *mostrador* een bos reservesleutels liggen van alle lockers. Ik vind alleen de bos van de eerste verdieping. Uiteindelijk loopt Dick naar Helmut, die weet dat Marisol in een kistje een moedersleutel heeft. Die vind ik, weer terug naar de tweede verdieping en eindelijk is de locker open. Hij blij, ik blij. Hij zegt nog wel dat dit een mooie oefening in geduld is.

Als de pelgrims eenmaal binnen zijn komen ze terug met talloze vragen: waar kan ik biechten, waar is de kruisgang, wat betekent de kromme staf op de kerktoren, buiten de gebruikelijke vragen naar dekens, waar is het ontbijt, waar het pelgrimsmenu, etc. En dat in allerlei talen. Ik kan niet altijd antwoord geven, maar bijna altijd komt er een oplossing en ik voel me er relaxed bij om de pelgrims zoveel mogelijk in een bekende taal te woord te staan. Na een aantal dagen besluiten we om direct bij binnenkomst te vertellen dat we geen dekens hebben (komen na inschrijving namelijk veel opmerkingen over), dat het handig is om te reserveren voor een pelgrimsmenu, en dat we geen ontbijt serveren. Met natuurlijk de aanvulling waar wel een ontbijt te halen is.

De samenwerking in ons team is geweldig, ieder van ons doet een belangrijk deel van het werk, samen vormen we een perfect team. Joke voelt zich prima in de wasruimte, Chris en ik ontvangen graag pelgrims bij de deur en de kist. Dick is onze manus-van-alles, hij voorziet ons bij het uitzwaaien van een kop koffie, brengt pelgrims met fietsen naar de fietsenstalling of de

oude herberg, springt bij in de wasruimte, loopt de gangen af of de pelgrims opstaan, hij is onmisbaar. We bespreken elke dag of alles nog loopt zoals het moet en of iemand wensen heeft om wat anders te doen. Die openheid en duidelijkheid naar elkaar zorgt ervoor dat we prima met elkaar omgaan, de sfeer is fantastisch en draagt bij aan het plezier dat we allemaal hebben. Bij het genootschap zeiden ze dat het zwaar werk is. Ik weet het niet, de dagen zijn lang, zeker als je om 06.00 uur klaar moet staan om uit te zwaaien, en pas na 22.00 uur klaar bent. Maar de dankbaarheid die je krijgt maakt het werk licht, en de tijd vliegt voorbij.

Zondag 19 mei

Nog even over zaterdag. 's Morgen om 06.00 uur staan Chris en ik (Joke) beneden om de pelgrims uit te zwaaien, er ligt een klein laagje poedersneeuw, maar na een klein uur sneeuwt het zo hard dat er al gauw 10 centimeter ligt. De wandelaars en fietsers zijn niet echt blij, maar door ons opgewekte humeur gaan ze toch goed ingepakt op weg. We verkopen een aantal poncho's en iedereen is weer blij. Het sneeuwt bijna de hele dag en 's middags komen veel pelgrims dan ook moe en koud bij ons aan. In de wasserij is het een drukte van belang en we besluiten om tot 18.00 uur was aan te nemen, maar je kunt niet alles voorspellen. Er komt ineens een invasie van Italianen binnen die gaan onderhandelen over de prijs en doen het liefst drie wassen bij elkaar. Gelukkig kunnen we het in goede banen leiden en de was wordt gewoon per persoon gedaan. Uiteindelijk hebben we toch nog heel wat te doen.

Na het wassen van in totaal 286 pelgrimswasjes deze week hebben we er nog steeds heel veel zin in en na het ontbijt maken we dan ook snel de zalen weer spic en span. Om 11.15 uur is er net als vorige week een processie en we kijken onze ogen uit. De stoet komt uit Burguete en heeft er dan al 22 kilometer opzitten. Ze lopen van dorp naar dorp en er sluiten steeds meer mensen aan.

We drinken koffie bij Paco en doen daarna even allemaal iets voor ons zelf: wasje doen, beetje slapen, wandelen of even iets schrijven voor het verslag. De meeste sneeuw is inmiddels weer verdwenen en af en toe laat de zon zich even voorzichtig zien maar ook valt er heel wat hemelwater naar beneden. Verder wachten we maar rustig af wat de dag ons vandaag nog brengt.

Vreemde vogels op de camino

Onze Lieve Heer heeft toch 'rare' kostgangers. Als hospitalero kom je pelgrims van diverse pluimage tegen. Wat te denken van: een Canadees die net twee maanden voor zijn camino is geopereerd aan beide benen, om 07.00 uur vertrekt uit Saint-Jean-Pied-de-Port, op krukken de Pyreneeën overgaat en om 21.50 uur in Roncesvalles aankomt. Een Amerikaan die aan zijn rug is geopereerd en meteen vraagt waar de apotheek is, omdat hij morfine tegen de pijn moet hebben.

Een Ier met twee honden. Die honden mogen niet in de *refugio* dus is hij gedwongen buiten in zijn tent te slapen. 's Nachts begint het te sneeuwen en in de loop van de morgen te regenen en zijn slaapzak is kletsnat. Wij zijn natuurlijk ook niet de beroerdste en hij mag

nog een nacht blijven, maar wel weer in zijn tent. Zijn slaapzak mocht in de droger drogen. Hij was ons zo dankbaar dat hij ons zal gedenken in zijn gebeden. Nog een pelgrim met een hond (je). Deze is wel goed voorbereid en vindt het prima om in zijn tent te slapen, ondanks de kou. Een hond kun je om drie redenen meenemen. Als kameraad, als warme kruik en eventueel als nooddrantsoen, mocht je een keer in de problemen komen.

Verder zie je ook regelmatig een pelgrim met een of ander hulpstuk. Eén heeft een klein karretje gemaakt van aluminium waarop hij zijn rugzak zet. Het frame kan hij ook op zijn rug dragen.

Een andere pelgrim heeft een redelijk groot frame gemaakt met wielen, waarvan hij de dragers aan een riem om zijn middel kan vastmaken en zodoende zijn handen vrij heeft. Het lopen gaat hem in ieder geval makkelijk af. Hij loopt er al heel wat kilometers mee.

Een door de kou bevangen Belg die stampij maakt, maar na wat opgewarmd te zijn toch zijn excuses maakt.

Een Japanner die met zijn verstuurde enkel naar een ziekenhuis wil. Wij raden hem aan om 2,5 kilometer te lopen naar het volgende dorp, daar naar de apotheek te gaan en zijn enkel te laten behandelen.

Het mooie van hospitaleren is toch wel de gesprekken met de pelgrims. Hoe mensen binnen een paar minuten zo vertrouwelijk hun verhaal staan te vertellen, dat het duidelijk is dat het hen heel diep zit. Naar aanleiding van de film *The Way* is een Amerikaan op stap gegaan met een beetje as van een dierbare om dat bij Finisterre in zee te deponeren. Van de hele pot met as wil hij zo iedere keer een beetje in een aparte fles meenemen en op plaatsen waar de persoon over heeft gesproken wat heenbrengen. Heftig verhaal.

Op een morgen heeft het stevig gesneeuwd. Een Australische jongen komt naar buiten en zegt, 'dit is de eerste keer dat ik sneeuw zie'. Daarvoor ga je dan naar de andere kant van de wereld.

Dinsdag 21 mei

De tijd vliegt. Om de twee dagen sta ik samen met Annelies om 06.00 uur klaar om alle deuren te openen en de pelgrims uit te zwaaien, de andere dagen doen Chris en Joke dat. Helmut slaapt in de oude herberg en is daar elke dag vroeg op om de pelgrims de deur uit te krijgen. Leuk om te doen, ook al wordt het een lange dag. Meestal 's middags even naar bed, ik slaap meteen in om 45 minuten tot een uur later wakker te worden. Als het regent verkopen we veel poncho's, ook wandelstokken worden vaak gevraagd. Soms mensen helpen, problemen oplossen zoals met telescoopstokken die vastzitten (gereedschap in een kastje onder de balie), een automaat die weigert te geven wat gekocht is, stempels zetten, het routeblaadje naar Zubiri geven, vragen beantwoorden over ontbijt (vanaf 07.00 uur in Casa Sabina), vervoer van rugzakken, de bus naar Pamplona of taxivervoer naar Saint-Jean-Pied-de-Port, etc.

Het dagritme is 05.30 uur op, van 06.00 tot 08.00 uur uitzwaaien, dan tot 08.45 uur ontbijten en vervolgens schoonmaken tot 10.30 uur. Dan scheren, douchen en naar Casa Sabina om koffie te drinken, of zoals vandaag in onze eigen keuken koffiedrinken om foto's te uploaden en een verslagje te maken, ook voor mijn eigen weblog. Na het koffiedrinken hebben we een uurtje vrije tijd voor onszelf. Van 13.00 tot 14.00 uur eten we, als we terugkomen staan er vaak al 50 tot 60 pelgrims te wachten. Vanaf 10.00 uur kunnen ze inschrijven, pas om 14.00 uur mogen ze naar boven. Marisol neemt dan pauze, voor ons is het even hectisch, iedereen wil zo spoedig naar zijn bed en de douche. De meeste pelgrims beginnen hier, moeten nog leren geduld te hebben en hun tocht te laten afhangen van het ritme van de dag. Sommigen hebben (te)veel vragen, willen alles onder controle hebben.

Bijzondere voorvallen zijn er eigenlijk niet geweest, hoewel afgelopen zaterdag een aparte en spannende dag was door de vele sneeuwval. Gelukkig geen mensen met verschijnselen van onderkoeling. Wel elke dag hele leuke contacten met de pelgrims, we krijgen zowel overdag als in de morgen veel complimenten, zowel voor de herberg zelf, de reinheid en de hartelijke ontvangst. Zeer dankbare mensen, te merken aan de opmerkingen in het gastenboek. Vooral de ontvangst van de pelgrims na 16.00 uur is leuk, het wordt dan wat rustiger, zodat we meer tijd hebben voor persoonlijke gesprekken. En we maken behoorlijk veel gein en ongein, onderling en met pelgrims. Gistermiddag een Frans gezin met drie ezels en drie kleine kinderen. De ezels in de wei, de familie binnen op bedden. De drie kleintjes, waarvan de oudste hooguit 6 jaar, lopen frank en vrij door de herberg. Ze kregen vanmorgen veel glimlachen op de gezichten toen ze hand in hand de trap afkwamen, de jongste pelgrims in ons midden. Veel pelgrims zien pas als ze de deur uitgaan de ezels staan. Gisteravond om 21.30 uur een Duits gezin met twee jongens en

twee honden. Bij de oude herberg zetten ze een tentje op, een van de jongens slaapt daar met de honden, de anderen slapen binnen. Ze zijn te laat om nog eten te maken, vreemd dat die ouders dat zo aanpakken.

Voor je het weet is het alweer 22.00 uur, tijd om alles af te sluiten en het licht uit te doen. Daarna nog nakaarten in onze hospitalerokeuken met een drankje, soms te luidruchtig. Dan komt er een pelgrim op de deur kloppen of we wat rustiger willen doen. Sorry.

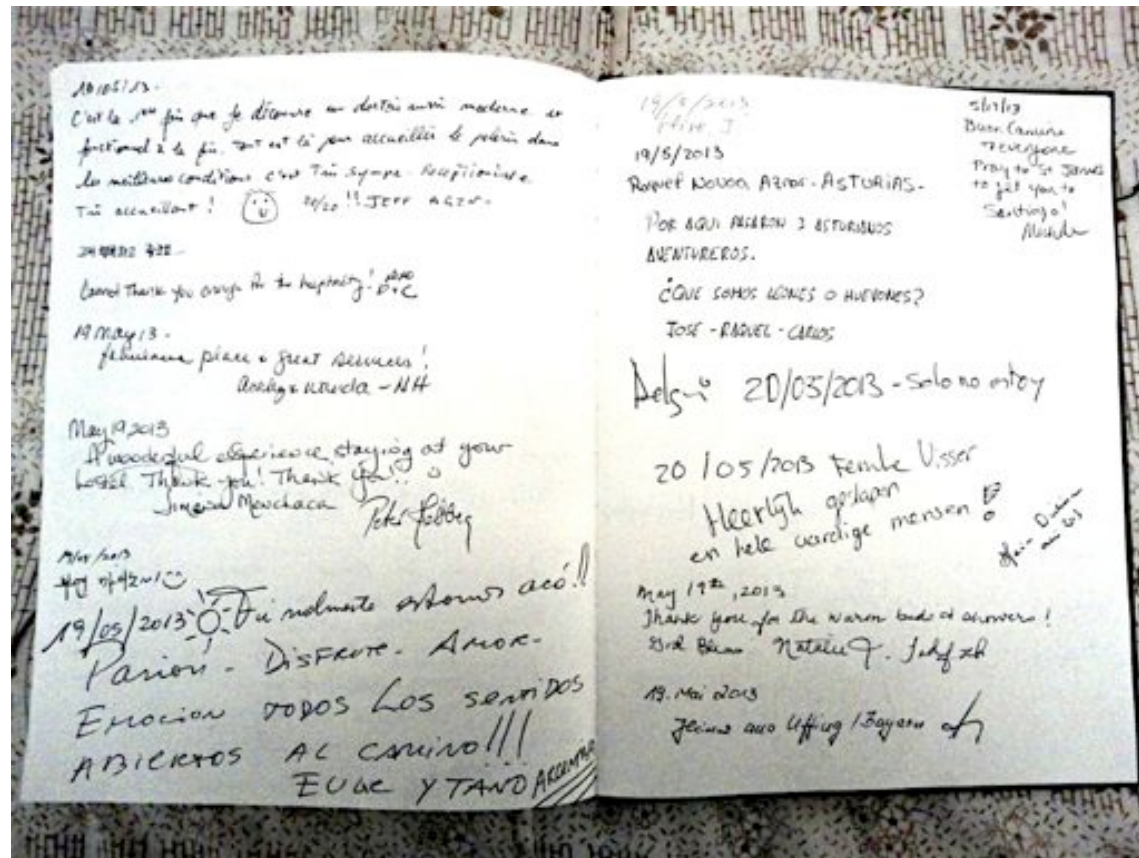
Ons team draait als een tierelier, we werken allemaal hard en zijn tevreden met de verdeling van de taken. Joke en Dick de wasserij, vaak veel wasjes met dit natte weer, volgens mij staat het record op 52 mandjes. Joke kan daar meer over schrijven. 's Morgens elke etage zijn eigen team, draait prima zo, als iemand eerder klaar is gaat die de anderen helpen. Ik vind het in dit team uitstekend draaien, maar denk wel dat het plezier in het werk behoorlijk afhankelijk is van hoe het in een team onderling gaat. Het is geven en nemen, in een team waar karakters teveel botsen

zoals het vorige team aangeeft, kan dat tot fricties leiden. Met dit team zou ik zo weer een periode gaan hospitaleren.

Dinsdag 21 mei

Vandaag de eerste rustige dag na een hectische periode van rond de 250 mensen per dag die allen zo hun vragen hebben. Al pratend blijkt ook menig pelgrim een eigen verhaal te hebben en heeft ieder zijn reden om de camino te lopen. Ik kom in gesprek met een achttienjarig meisje uit de VS wier vader enige maanden daarvoor om het

leven is gekomen door een roofoverval. De dag ervoor spreek ik een kwieke maar verdrietige dame van rond de 74 die bezig is om een aantal dingen in haar leven op de rit te krijgen. Dan kom ik in gesprek met drie Duitse vriendinnen die een schelp kopen om aan hun doodzieke vriend thuis te geven omdat hij de tocht niet meer kan maken. Ik help veel fietsende pelgrims met hun spullen, want fietsen in de sneeuw de berg op is geen pretje. Soms staat de pelgrims het huilen nader dan het lachen maar na ons welkom en een douche veranderen ze in een blijde pelgrim.

Het lijkt erop dat velen contact krijgen met de goede energie van dit gebied en daardoor ook met zichzelf. Dit werkt naar twee kanten, want men wordt hier geduldiger en vriendelijker dan in menig land in onze grote wereld, aldus een Ierse pelgrim.

Tijdens het helpen in de wasruimte krijg ik yogaoefeningen van een Japanse yogalerares, welke ik nu elke dag in praktijk breng. Van een andere pelgrim krijg ik een mooie steen met tekst en zelfs een bidprentje uit Hongarije en een uit Canada.

Het weer is helaas wat minder: het sneeuwt en regent, maar gelukkig kunnen wij af en toe tijdens de pauze nog even in de zon op een terrasje. Inmiddels hebben wij als team de fijne kneepjes van het vak geleerd en weten wij wat ons te doen staat.

Ons team heeft veel plezier met elkaar en verzint de beste grappen om elkaar mee om de oren te slaan. Aanstaande maandag weer aan het - gewone - werk, ik zal moeten oppassen dat ik in de gang mijn collega's niet ga verzoeken hun schoenen *in the room left* te zetten! Ik zal die goeie grappen van mijn collega's nog het meeste gaan missen.

Woensdag 22 mei

Vandaag weer een schrijnende situatie meegemaakt én weer een staaltje van naastenliefde.

Aan de balie stonden een jongen en een meisje uit Finland, hadden geen relatie met elkaar, en duidelijk werd dat zelfs een bedrag van 10 euro voor het meisje teveel was.

Een vrouw uit de VS hoorde het gesprek en bood het meisje 100 euro aan, waarop het Finse meisje in huilen uitbarstte. Het was duidelijk dat ze heel opgelucht was. Voorwaar een staaltje van naastenliefde.

's Avonds heb ik een gesprek gehad met de Amerikaanse vrouw. Het bleek dat ze bij de Amerikaanse gezondheidszorg had gewerkt. Nog tijdens president George Bush. Ontevreden over de gezondheidszorg situatie in de VS had ze haar baan opgezegd en is ze de camino gaan lopen.

Deze week verschillende pelgrims met dieren gezien. Ezels en honden. Zelfs een heel gezin met drie ezels die al een jaar aan het rondreizen waren. Af en toe denk je dat er mensen zijn die de camino zich iets te romantisch voorstellen, maar het gezin voelde zich duidelijk op hun gemak.

Twee volwassen Duitsers met twee jongens van een jaar of 12 komen vrij laat aan. Ze hebben een tent en een van de volwassene moet met de honden in de tent slapen. Helmut neemt de jongens vast mee naar binnen zodat ze op kunnen warmen. Ze hadden het idee om nog uitgebreid eten klaar te maken, maar het klokje van gehoorzaamheid is onverbiddelijk.

22.00 uur gaan de lichten uit en moet iedereen stil zijn. Dat lukt ze uiteindelijk toch wel.

De laatste dagen zijn ingegaan en twee weken hospitaleren aan een stuk is meer dan genoeg, merken we. Het wordt tijd dat de aflossing komt, zodat we weer ieder onze eigen weg kunnen gaan.

Ik heb de groep uitgenodigd om later dit jaar bij mij te komen eten. Joke heeft ons al die tijd uitstekend verzorgd en verwend, dan moet het maar eens mijn beurt zijn. Weegt natuurlijk niet op tegen het werk wat Joke heeft gedaan.

Ik ga nog een paar dagen naar Madrid en dan weer op naar huis. Terugkijkend is het een mooie tijd geweest. Hard gewerkt, veel lol met elkaar en de pelgrims gehad, af en toe stoute dingen willen doen, zoals de hond die 's nachts buiten aan de lijn moest blijven liggen stiekem verwisselen voor een ezel en dan de reactie afwachten. Hebben we uiteraard niet gedaan.

Op naar een volgende hospitaleroperiode in Santiago in de Huiskamer der Lage Landen.

Periode 6: vrijdag 24 mei t/m donderdag 6 juni 2013

Hospitaleros: Cees Matthijssen, Henk en Gea Oude Elferink, Jozef Majoor, Kees Heus, Theo Willems, Trudy Gooren

Aantal pelgrims: 2984 (2012: 2834)

De troetelpelgrim

Ons team bestaat uit een aantal aantrekkelijke vrouwen en wat mannen op leeftijd die nog wel een groen blaadje lusten. Kortom, een aantrekkelijk stel.

Als team hebben we een aantal afspraken gemaakt over de verdeling van de werkzaamheden en ons gecommitteerd aan de regels van de *refugio*. Helaas bestaat ons team ook maar uit gewone mensen die zich houden aan de regels en soms onder zeer grote druk van de omgeving zich afvragen waar de regels ook al weer voor dienden.

Met name enkele mannen in ons team bezwijken nogal eens voor de soms zeer meelijwekkende blik van vermoeide vrouwelijke pelgrims. En daar ons team unaniem van mening is dat we er zijn voor de pelgrims en niet alleen voor het toepassen van de regels, komt het af en toe voor dat we ‘zondigen’. We belijden dan onze zonden bij onze teamleider en hij heeft met deze zwakkelingen in ons team de afspraak gemaakt dat zij eenmaal per dag een pelgrim mogen vertroetelen, zodat op dit moment onze Nederlandse taal een nieuw woord rijker is: troetelpelgrim.

Verder hebben we afgesproken dat iedere morgen om 08.00 uur bij het ontbijt de troetelpelgrimverhalen worden verteld.

De tweede dag waren drie aantrekkelijke mannen van ons team voor de ‘verleidingen’ van drie vrouwelijke pelgrims bezwaken.

In de wasserij hebben we afgesproken dat rond 18.00 uur als alle manden vol was zitten, we geen was meer aannemen waardoor we om 21.30 uur klaar zijn met de was. Na de wasstop van de wasserij komt een eenzame, zeer aantrekkelijk Spaanse schone met een grote mand vol was aanzetten, die op een zeer bevallige manier Theo aankeek en in zeer gebrekkig Engels vroeg ‘*Please washen*’, met een blik die Theo niet kon weerstaan. Theo smolt als sneeuw voor de zon, kreeg visioenen van zijn eigen dochter, en was bereid om desnoods tot 22.00 uur te wassen. De volgende ochtend werd Theo beloond met een omhelzing, waar hij nog weken op kan teren.

De refugio in Roncesvalles bestaat uit twee locaties: de oude herberg, een open ruimte met 120 stalen bedden en een nieuwe driesterrenlocatie met meer privacy voor de vermoeide pelgrims. Volgens de regels van de refugio wordt eerst de nieuwe locatie bezet en als deze vol is gaat de oude herberg open. In de oude herberg worden de bedden toegewezen door de hospitalero volgens de regels: links de mannen, rechts de vrouwen en in het midden de echtparen. Kees die de bedden toewijst, had voor een devote pelgrim die bij voorkeur in de oude herberg wilde overnachten een bijzondere plek vrijgehouden. Ook hier bleek weer dat het zwakke geslacht op een slimme wijze de zwakke plekken kent van een toegewijde hospitalero. Ook hier was het toewijzen van een aantrekkelijke plek voor de pelgrim belangrijker dan het volgen van de regels. De pelgrims die overnachten in de refugio doen dat in hun eigen slaapzak. De refugio biedt een bed en kussen en de slaapzak is de verantwoordelijkheid van de pelgrim. Het komt regelmatig voor dat de pelgrims om een deken vragen en met name onder deze barre weersomstandigheden. In de refugio in Roncesvalles kan men een slaapzak kopen en de regel is dat we geen dekens

afgeven. Het komt echter regelmatig voor dat pelgrims dekens, slaapzakken en andere backpackprullaria laten liggen. In de kasten liggen dan ook zeker een tiental dekens. Zaterdagavond laat tegen 22.00 uur (de receptie was al gesloten) liet een heel aardige dame weten dat ze het koud had (buiten vror het intussen) en dat ze een heel dunne zijden slaapzak had (om het gewicht van de rugzak te beperken). Hospitalero Henk had de keuze: of ik laat die dame in de kou staan of ik pak een deken uit de kast. Deze keuze was snel gemaakt en was hartverwarmend. De andere ochtend een warm afscheid en een *hug*.

Een bijzonder gevonden voorwerp op een bijzondere plek

In de wasserij van de herberg staan een aantal wasmachines en drogers en een centrifuge. Het is daar, gezien het wisselvallige natte en koude weer, een komen en gaan van pelgrims die de was aanbieden of zelf wassen. De droogcapaciteit is de *bottleneck* en de centrifuge is dan ook vrijwel continu in gebruik; tot zondagmiddag Gea met de alarmerende melding kwam dat de centrifuge het niet meer deed en ‘stonk’, het leek wel een brandlucht. Het technische hart van ons team werd aangesproken om met spoed dit probleem op te lossen. De kap van de centrifuge werd losgeschroefd en jawel, een aantal sokken en een damesslipje naast de binnenste trommel was kennelijk het probleem. De test van de centrifuge was echter negatief en het leek wel of de trommel geblokkeerd werd. Opnieuw uit elkaar geschroefd en bij een gedetailleerde inspectie bleek een behaattie maat B om de as van de trommel te zitten. Voorzichtig werd de as van dit modieuze voorwerp bevrijd en de test was dit keer positief. Het apparaat werkt weer en de brandlucht was verdwenen, evenals de eigenaresse van dit bijzondere voorwerp. Wat een behaattie allemaal teweeg kan brengen.

Een dankbare puur natuurpelgrim

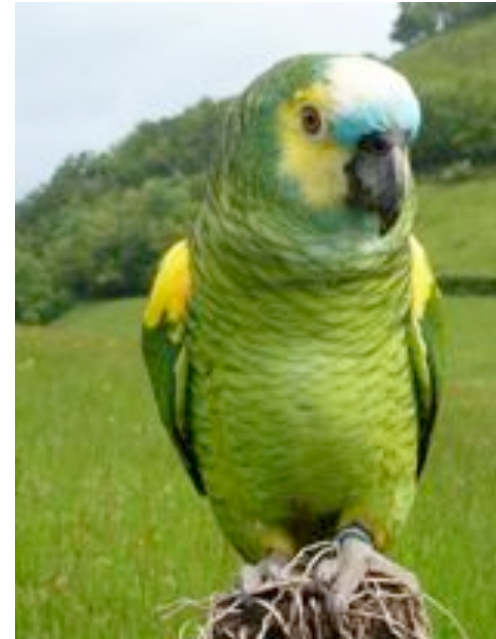
Op de tafel waar de gevonden voorwerpen zijn uitgestald ligt een gastenboek waarin de pelgrims hun gevoelens en gedachten schriftelijk kunnen weergeven. Zo was er een pelgrim uit Sittard - een puur natuurmens, die luistert naar, oog heeft voor en leeft met de natuur en zijn medemensen.

Deze man had 42 keer de Kennedymars gelopen (een eendaagse tocht van 80 kilometer) en was nu, met zijn pensionering, toe aan een grotere religieuze uitdaging. Zijn rugzak was door zijn vrouw op gewicht gebracht, zo’n 17 kilo, en bevatte dus ook spullen die overbodig waren.

Door het slechte weer, regen en een koude wind komen pelgrims die minder goed op deze omstandigheden zijn voorbereid, vaak verkleumd aan. Deze man met een bijzondere blik voor zijn omgeving ziet dat en gaf spontaan zijn lange onderbroek aan een knulletje van rond de twintig. Bovendien kwam hij bij ons vragen of we nog een extra deken voor deze jongeman hadden. Maar hij was ook afhankelijk van zijn medepelgrims, zo had hij een gsm bij zich die hij niet kon bedienen, maar dat vond hij geen enkel probleem. Hij gaf de mobiel aan een medebroeder en vroeg of die zijn thuisnummer wilde bellen. Ik maakte hem erop attent dat ook het gs- signaal *in the air* is maar hij maakte mij duidelijk dat hij alleen natuursignalen kon opvangen.

Een vreemde vogel op weg naar Santiago

Als hospitalero vang je dikwijls de meest merkwaardige verhalen op of vertelt een pelgrim spontaan een bijzondere belevenis. Pelgrim K. had bij zijn tocht over de Ibañeta-pas een hele bijzondere ontmoeting. Hij hoorde plots een vaag ‘hallo, hallo’ en omdat er geen enkele pelgrim in zijn buurt was speurde hij de omgeving af in de richting van het geluid. Tot zijn stomme verbazing zag hij een schitterend gekleurde papegaai op een telefoonleiding zitten die hem begroette. Hij strooide wat brood op de weg, maar de papegaai was daarin niet geïnteresseerd. Na het uitsteken van zijn hand ging het prachtig gekleurde beest spontaan op zijn arm zitten en trippelde naar boven op zijn schouder. Op de cape had het beestje echter geen houvast en na enkele meters en een afscheids ‘hallo’ ging de papegaai in een poseerstand op een paaltje zitten. Na een laatste conversatie met pelgrim K. vervolgde de papegaai op zijn wijze de camino ...

Een pelgrim uit de middeleeuwen

Dat pelgrims dikwijls in de meest merkwaardige outfit op pad gaan is wel bekend maar een Germaanse pelgrim uit de middeleeuwen is een niet alledaagse verschijning op de camino. Daar een beschrijving dikwijls tekortschiet spreken de volgende beelden voor zich. Thomas uit München liet zich graag zien, maar hij had wel een unieke uitrusting. De routekaart had hij zelf gemaakt van perkament. Zijn rugzak was ook heel bijzonder, een rieten mand! Jammer dat hij niet op sandalen liep.

Een dilemma van de hospitaleros

De hospitaleros worden af en toe met lastige dilemma's geconfronteerd, mede onder invloed van externe factoren zoals het weer en de charme van de pelgrims (zie troetelpelgrim). Het weer in Roncesvalles was de afgelopen week extreem slecht. Van de afgelopen zeven dagen is het één dag droog geweest. Alle overige dagen regende het om 06.00 uur en 's middags als ze binnendruppelden; nu, 31 mei om 14.00 uur in de middag, regent het bijna 48 uur aan een stuk! Dat betekent dat de pelgrims doorweekt, verkleumd en bibberend van de kou binnenkomen. Gisteren kwam een kletsnatte pelgrim met een hond voor een bed en een plek voor zijn trouwe viervoeter. Honden zijn in de herberg echter niet toegestaan.

Maar de pelgrim blijft steeds nadrukkelijker aandringen op een plek voor hem en de hond. Als de hospitalero zijn hart laat spreken dan wil hij graag een droge plek voor de pelgrim en de hond, maar het verstand zegt dat een hond overlast voor de andere pelgrims kan veroorzaken en dat het niet is toegestaan in Roncesvalles (vrijwel nergens in Spanje). De pelgrim is natuurlijk de veroorzaker van het probleem, maar toch is het lastig om met deze situaties om te gaan zeker als het buiten zo'n hondenweer is, dat je nog geen hond naar buiten stuurt. Soms lukt het met de nodige creativiteit om een oplossing te vinden; een zeiltje over een droogmolen buiten en een slaapmatje, dat een pelgrim heeft laten liggen, op de grond.

Nadat de pelgrims vertrokken zijn maken we de slaapzalen schoon en schuieren de bedden. Tot onze stomme verbazing vonden we op een van de bedden hondenbrokken. Het blijft onduidelijk of dit de resten van het ontbijt van een hond of een pelgrim zijn.

De verbroedering op de camino

Het is genoegzaam bekend dat de camino verbreedert. Alle nationaliteiten zie je voorbijkomen vanuit alle uithoeken van de wereld en die elkaar vinden op de camino. Wat te denken van een groepje bestaande uit een Mexicaan, Canadees, Italiaan, Spanjaard en Texaan die elkaar op de klim naar Roncesvalles gevonden hebben en die samen met een hospitalero vol enthousiasme naar Bayern München - Borussia Dortmund zitten te kijken en ondertussen het wel en wee van de camino bespreken (ook sport kan verbroederen). Of een spontane groep met een open Braziliaanse schone, een stijve Italiaan en wat stugge Amerikaan die een stuk zorg voor elkaar hebben en waarbij de Braziliaanse als tolk optreedt. Naast deze spontane op de camino gevormde 'families' zien we af en toe complete Amerikaanse gezinnen, die samen de camino lopen of een groep priesters in opleiding, die de uitdaging van de camino aangaan. Opvallend zijn ook de Koreaanse pelgrims die meestal vertrekken in groepen en heel spontaan afscheid nemen van ons en hun blijk van waardering in voor ons onbegrijpelijk tekens, in het gastenboek vastleggen. De camino is een lint dat de mensen verbindt en hoop en vertrouwen geeft voor de toekomst.

De camino kent vele gezichten

Deze collage is een bonte verzameling van de vele gezichten die we in onze hospitaleroperiode zijn tegengekomen. Het is een kleurrijke mengeling van enthousiaste pelgrims die ondanks het

bar slechte weer een blijheid uitstralen die typisch is voor de camino. Achter ieder gezicht schuilt een verhaal en een motivatie: van het religieuze, en het spirituele tot het op zoek zijn en het onderweg zijn. De camino is een ontmoetingsplaats van jong en oud, ongeacht kleur, religie en motivatie, gemeenschappelijk is het eeuwenoude pad naar Santiago.

Een van bovenstaande pelgrims was al vanaf 1987 van plan om de camino te lopen maar door haar zorg voor de kinderen en haar moeder was zij niet in staat om dit ten uitvoer te brengen. Vorig jaar december was haar moeder op 99-jarige leeftijd overleden en haar kinderen hadden er bij haar op aangedrongen nu op pad te gaan. Of de motivatie van Jim Kazynszki, om te lopen voor een weeshuis in Kenia, gesteund door zijn sponsors en die onderweg de as van zijn vader en zus wil verstrooien. Of Johan op zoek naar de wortels van de religie. Of Dieter die uit zijn dagelijkse comfortzone wil stappen op weg naar onzekerheid. Of een Zwitserse krullenbol op zoek naar God.

Topdrukte in de wasserij

De wasserij is een service die de hospitaleros tegen een geringe vergoeding (€ 2,70 voor wassen en drogen) aanbieden aan de pelgrims. Van deze service wordt maximaal door de pelgrims gebruik gemaakt door het koude en kletsnatte weer van de afgelopen dagen. De wasserij wordt gerund door de hospitaleros Theo en Gea die de pelgrims met open armen ontvangen. De wasserij heeft zich ontwikkeld tot een ontmoetingsplek van de pelgrims die of met de hand wassen of van de wasserijservice gebruikmaken. De hospitaleros hebben een uitermate efficiënt systeem bedacht om zoveel mogelijk pelgrims te kunnen bedienen. Bij het wassen en drogen treffen we soms de meest merkwaardige dingen aan, van een stiletto tot mp3-speler die de pelgrims in hun zakken hebben laten zitten. Ook komt het voor dat een slip, sok of sweater zoek is, maar vrijwel altijd wordt dat opgelost. Op topdagen moeten we noodgedwongen vanwege de droogcapaciteit stoppen rond 18.00 uur met het aannemen van was om er voor te zorgen dat voor 22.00 uur alle was schoon en droog is. Wel houden we altijd rekening met noodsituaties, pelgrims die volkomen verkleumd en nat tot op het bot, met geen droge draad meer aan hun lijf en in de rugzak, de wasserij binnenstropelen. Zoals een Letse, die dolend op de weg van Saint-Jean-Pied-de-Port naar Roncesvalles tegen 19.00 uur de wasserij kwam binnenstropelen. Ook pelgrims die een kletsnatte slaapzak hebben laten we natuurlijk niet in de kou staan en de hospitaleros in de wasserij zijn desnoods bereid tot in de kleine uurtjes te werken, zodat de pelgrims de volgende ochtend vanaf 06.00 uur droog kunnen vertrekken.

Helaas, van de laatste tien dagen, regende het, bij het vertrek van de pelgrims, tussen 06.00 en 08.00 uur, acht dagen.

De start van een nieuwe pelgrimsdag

Om 06.00 uur gaat het licht aan en worden de pelgrims gewekt op een unieke wijze. Jozef, de ervaren hospitalero in ons team, zingt met luide stem op de slaapzalen het *Ultreia*, een oud pelgrimslied.

‘Elke ochtend nemen we de weg
elke ochtend gaan we verder,
dag na dag, de weg roept ons,
het is de weg naar Compostela.’

Bij de meeste pelgrims wordt dit gezang met grote waardering ontvangen, maar een aantal draait zich nog eens lekker om in de slaapzak. De meeste looppelgrims gaan vroeg op pad en in de vertrekhal is het rond 07.00 uur een levendige drukte. Maandagmorgen trommelde een

Amerikaanse pelgrim bij het wekken een aantal willekeurige pelgrims uit hun nest en begon spontaan met ochtendgymnastiek. Of in de stilteruimte treffen we een aantal pelgrims aan met yogaoefeningen voor hun ochtendritueel.

Het uitzwaaien

Nadat de pelgrims bepakt en gezakt zijn zwaaien we ze uit en wensen hun een *buen camino*. Om 08.00 uur moeten alle pelgrims vertrokken zijn en sluiten we de herberg. Dan gaan we gezamenlijk ontbijten en bespreken we wie welke werkzaamheden vandaag uitvoert. Om 09.00 uur beginnen we aan de schoonmaak van de slaapzalen (bedden schuieren en verschoneren, zwabberen, zuigen), een heel gedoe en het minst aantrekkelijke deel van onze werkzaamheden. In de oude herberg en op de derde etage van de nieuwe herberg zijn we ook nog verantwoordelijk voor het schoonmaken van de natte ruimtes.

Rond 11.00 uur zijn we meestal klaar en drinken we gezamenlijk koffie. Om 13.00 uur eten we samen in een van de twee restaurants, de eerste week in Casa Sabina en de tweede week in La Posada, en om 14.00 uur ontvangen we weer de eerste pelgrims, de afgelopen periode zo'n ruim 200 per dag.

Aan de balie

De balie, ook wel 'de kist' genoemd, is de receptie waar de pelgrims hartelijk worden verwelkomd en waar zij zich kunnen registreren voor een bed of enkel een stempel. Om 14.00 uur gaat de herberg open en kunnen de pelgrims naar hun bed. In de nieuwe locatie, Aterpea, zijn 183 slaapplekken en in de oude locatie, Itzandegia, 118. Tussen 14.00 en 16.00 uur komen dikwijls de meeste pelgrims binnen en in die periode bemenst ons team de balie. Een van ons, Jozef of Trudy, zit meestal in de kist voor de administratieve afwikkeling en de betaling. Twee hospitaleros regelen de ontvangst en wijzen de pelgrims hun slaapplek. Onze ervaring leert dat het een voordeel is dat bij de balie hospitaleros staan die naast Duits en Engels, Spaans en Frans spreken. De meeste pelgrims ervaren dit als een thuiskomen en zijn daar zeer positief over en laten deze boodschap dan ook achter in het gastenboek. Het belangrijkste is echter dat de pelgrims met een glimlach en *open mind* worden ontvangen. Bij binnenkomst wordt de pelgrims vriendelijk gevraagd de schoenen in het schoenhok te zetten en de rugzak af te doen en een formulier in te vullen waardoor de registratie vlot en efficiënt kan verlopen. Aan de balie kunnen de pelgrims ook diverse typische pelgrimsartikelen kopen zoals onder andere wandelstokken, detailkaarten van de camino, regencapes, slaapzakken en de jakobsschelp. Ook de informatieverstrekking aan de pelgrims is een belangrijke activiteit, zoals 'where can I have a breakfast', 'a quel'heure est la messe', 'reserva cena', enz. Zijn er pelgrims die blaren hebben of ziek zijn van vermoeidheid, dan ontfermt hospitalero Theo, een gewezen ambulancebroeder, zich over hen. Rond 19.00 uur komt de bus uit Pamplona met pelgrims binnen die of een stempel of een bed en stempel willen hebben. Ruim een half uur lijkt de balie dan net een kippenhok vol druk pratende en opgewonden pelgrims in spé. Daarna keert de rust terug en na 20.00 uur komt af en toe nog een verdwaalde pelgrim binnen. Op vrijwel alle dagen was Aterpea vol en waren ook twee hospitaleros op Itzandegia present om de pelgrims op te vangen. De meeste pelgrims gaan na het pelgrimsmenu naar de mis en daarna zoeken ze het bed op.

De roncador

Twee dagen geleden sliep er op de derde etage een vermoeide pelgrim en maakte daarbij een hevig snurkend geluid, zo luid dat geen enkele pelgrim op die verdieping kon slapen. Ook was er

geen beweging in het vermoeide lichaam te krijgen. Met drie hospitaleros hebben we hem rechtop gezet en toen hij eindelijk bij zijn positieven kwam hebben we hem gevraagd of hij bereid was om in het souterrain, waar een stilteruimte is, te gaan slapen. Hij werkte heel loyaal mee en hij kreeg van alle pelgrims op die verdieping een daverend applaus toen we hem met de matras onder de arm begeleiden naar de stilteruimte. De andere ochtend hebben we hem gewekt en hij had evenals zijn medepelgrims prima geslapen. Wel vond hij het heel vervelend voor zijn medebroeders dat hij zo onbedaarlijk hard snurkte. Hij vroeg ons of we hem een briefje in het Spaans konden meegeven waarop stond dat hij een *roncador* was zodat daar in de volgende refugios mogelijk rekening mee kon worden gehouden. Of het stil was in de stilteruimte die nacht is onbekend. Wel is er nu een suggestie om de naam van de ruimte om te dopen in ‘snurken stilteruimte’, een *contradictio in terminis*.

Het groepsproces bij de hospitaleros

Zoals onderstaande foto laat zien is het hospitaleroteam ‘24576’ a ‘hel of a stel’. Het is best heel bijzonder dat zeven voor elkaar volstrekt vreemde mensen in veertien dagen een hecht team kunnen vormen. Bij de start in Driebergen, bij de kennismakingsbijeenkomst, was het natuurlijk aftasten, maar de meesten van ons hadden toen al het gevoel ‘dat komt goed’. Ons team bestond uit zes 65-plussers en een 45-plusser, een echtpaar, vijf mannen en een voor de meesten van ons jongedame. We hebben het als een groot voordeel ervaren dat in ons team twee zeer ervaren krachten zaten; Kees en Jozef. Deze twee praktisch ingestelde mannen met veel ervaring vormden de ruggengraat van ons team waardoor, ondanks de enigszins problematische overdracht met het vorige team, de start prima verliep. Kees werd geaccepteerd als onze meewerkende coach en Jozef, een echte doener met een hart van goud, ons voorbeeld in de omgang met pelgrims.

Gedurende de eerste dagen is het ontdekken welke talenten we in ons team hebben en hoe we de werkzaamheden het beste kunnen invullen; een vast schema met roulatie van werkzaamheden of een flexibele benadering waarin we iedere dag vaststellen wie wat (en met wie) wanneer gaat doen. Na enkele dagen waarin iedereen van ons aan de verschillende werkzaamheden heeft geroken, wordt duidelijk welke werkzaamheden bij wie het beste past en het beste ligt. Ook wordt in die periode duidelijk dat we allemaal een gemeenschappelijk doel hebben; de pelgrims optimale gastvrijheid bieden, het gaat om de pelgrims en niet om de regels

of de hospitaleros. Dat betekent ook dat ieder van ons zijn of haar ego's ondergeschikt moet maken aan ons gemeenschappelijke doel. En daar is op een heel bijzondere wijze gevolg aan gegeven in dit team. Het heeft ook te maken met onze motivatie waarom we als vrijwilligers ons veertien dagen aan één stuk willen inzetten voor de pelgrims. Met uitzondering van Gea heeft ieder van ons de camino gelopen of gefietst en daar zoveel gastvrijheid ontvangen dat we dit terug willen geven aan de pelgrims. In de gesprekken met de pelgrims in de wasserij en bij het vertrek laten zij dan ook hun blij van waardering duidelijk blijken, evenals in het gastenboek. De onderstaande tekst in het Spaans is daar een voorbeeld van; de letterlijke vertaling is: 'een waar genoegen u te ontmoeten en te praten met u, voor altijd dankbaar'. Of wat te denken van deze Koreaanse tekst die vrij vertaald 'Muchos gracias Hospitaleros' betekent! Naast de gastvrijheid voor de pelgrims is ook de zorg en aandacht onder de hospitaleros voor elkaar belangrijk, waarbij onderlinge acceptatie een belangrijke rol speelt: ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is. Een heel belangrijk aspect in onze samenwerking was ook het gevoel dat ieder van ons voldoende vrijheid had om op zijn of haar manier de werkzaamheden uit te voeren, zo is de 'troetelpelgrim' ontstaan en bespraken we de dilemma's waar we soms voor kwamen te staan; volgen we ons hart of de regels. In ons team heeft het hart voor de pelgrims het gewonnen van de regels die we toepasten op een wijze om in bijzondere omstandigheden afwijkingen toe te staan. Morgen vertrekt ieder van ons weer met gemengde gevoelens, blij dat we naar huis kunnen, of onze vakantie kunnen vervolgen zoals Gea en Henk, weemoedig om afscheid te nemen van elkaar en de pelgrims. Maar wat overheerst is, het was een unieke beleving en we zijn een bijzondere ervaring rijker.

06/06/2013 - SONIA ATANES RIVERA VERÍN - OURENSE
 Un verdadero placer conocerlos, hablar con
 ustedes, eternamente agradecida.

좋은 곳에서 잘 머물러 감사합니다.
 어제 피레네산맥, 남요역에서 쉬었다면 대리가
 সব ভাল 것 같습니다.
 - 최진은 -

Periode 7: vrijdag 7 t/m donderdag 20 juni 2013

Hospitaleros: Jacques en Monique Spee, Martin en Maud van Rooijen, Sjaak Sies, Ton en Nellian van Tilburg

Aantal pelgrims: 2602 (2012: 2333)

Vrijdag 7 juni

Gisteravond is de 'verse' ploeg hospitaleros aangekomen in Roncesvalles. We werden hartelijk ontvangen door het zittende team en kregen meteen een rondleiding door de oude herberg, Itzandegia. De vele informatie vulde ons hoofd en enkelen droomden er zelfs van.

Vrijdagochtend voor de koffie kregen we instructies over het schoonhouden van de slaapzalen en sanitaire ruimtes. Naar ons idee konden we twee weken teren op de grondige schoonmaakbeurten van de vorige ploeg. Wat een heerlijk idee was dat ...

Om 13.00 uur was er een gezamenlijke maaltijd in La Posada en konden wij aan de slag. De taken waren de avond ervoor al verdeeld door Sjaak onze 'opperman' die de touwtjes goed in handen leek te hebben. Ton en Maud stonden in de wasserij en meteen met het eerste wasje ging het al mis. De wasmachinedeur ging niet meer open.

Wat te doen? Ton had een oplossing: hij drukte vijftien minuten lang op de startknop en toen kon hij hem weer openen, maar de machine weigerde vervolgens te starten. Gelukkig was het mooi weer en wasten de meeste pelgrims op de hand.

Jacques had een uitstekende pastamaaltijd verzorgd en rond 23.30 uur ging iedereen moe maar voldaan naar bed.

Zaterdag 8 en zondag 9 juni

Een aardige Duitse mevrouw was haar tandenborstel kwijtgeraakt. Of de hospitalera haar aan een nieuwe borstel kon helpen. Ja hoor, dat zou wel lukken. In de winkel van sinkel is alles te koop en dat geldt ook voor het piepkleine winkeltje naast de kerk. Tandeborstels in alle soorten en maten. Weer een *peregrina* gelukkig gemaakt.

Zaterdag is de trouwdag in Spanje en dus ook in Roncesvalles. Prachtig om op zo'n bijzondere locatie te mogen trouwen. De bruidjes kwamen af en aan en zagen er prachtig uit, ondanks alle regen die er deze dag viel.

Nog meer activiteiten in de kerk. Zaterdagavond traden er maar liefst drie koren op en zondag was er eerste heilige communie. De paters hadden het druk.

De oude herberg ging open, zaterdagnacht hadden we negen pelgrims die er sliepen. Ze waren onder de indruk van het gebouw en de sfeer die er hing. Toen ze 's ochtends ook nog thee kregen voordat ze in de stromende regen moesten vertrekken, waardeerden ze dat zeer en konden we ze bijna niet wegstrijken.

Zondagavond kregen we een groep van 37 Franse studentjes op bezoek in de oude herberg. Gelukkig werden ze vergezeld door bekwame begeleiders, want toen om 22.15 uur het licht uitging spookten de zaklantarenlichtjes door het gebouw. Het was wel een mooi gezicht, maar de leerkrachten konden het niet waarderen en na wat vermanende woorden was het om 23.00 uur stil.

Maandag 10 en dinsdag 11 juni

Wat is er over deze twee dagen te schrijven? In ieder geval dat we als team aardig op elkaar ingesteld raken en dat het lijkt alsof alles sneller gaat. Dat komt ongetwijfeld door de routine die we opbouwen.

Maandag hadden we een aantal reserveringen, waaronder een groep van zes uit Zuid-Afrika. Die kwamen helaas niet opdagen dus bleven er zes bedden onbeslapen. Daar hadden nog zes mensen kunnen slapen die nu in Itzandegia moesten worden ondergebracht. Dinsdag was het weer vol in Aterpea, maar de drie die we daar geen bed konden verschaffen lagen in de winterherberg (overloop) van het klooster.

In de loop van dinsdagmiddag arriveerde de groep uit Zuid-Afrika en Sjaak vond dat ze al betaald hadden en dus een bed konden krijgen zonder te betalen. Marisol dacht daar echter anders over en vond dat er betaald moest worden. Daar waren de Zuid-Afrikaanse dames het niet mee eens, want zij hadden gebeld met Edurne om te vertellen dat zij maandag niet konden komen. Volgens de Zuid-Afrikaanse dames begreep Edurne dat niet (zij spraken geen Spaans en Edurne spreekt alleen maar Spaans). Uiteindelijk hoefden zij niet te betalen. We sloten de dag af met een glas wijn, stukje worst en kaas. Voor de *diehards* werd het een beetje laat: 01.00 uur zocht de laatste hospitalero zijn bedje op.

Woensdag 12 juni

Een prachtige zonnige dag. Pelgrims blij en wij ook. De dagen gaan snel hier in Roncesvalles en wat maken we veel mee. We raken al aardig bedreven in het huishoudelijk werk, het schuieren van de bedden hebben we al aardig onder de knie. De wasservice heeft het niet zo druk, want met dit mooie weer wast iedereen op de hand en droogt buiten. Jacques is intussen aangesteld als 'superkok' en hij tovert de heerlijkste gerechten voor ons op tafel. Deze avond werden we verblijd met *fish mornay*. Het was zo lekker dat Sjaak wel het recept wilde hebben om het thuis

klaar te maken. Alleen Maud maakt zich wat zorgen over haar gewicht. Ze had gehoopt af te vallen, maar in plaats daarvan gaat haar kleding steeds strakker zitten. Ach, wat deert ...

We hebben deze dag ook vier kampeerdere, waaronder een Nederlandse vrouw die van huis uit is komen lopen. Dapper hoor. Marisol was even heel boos vandaag, de stoom kwam uit haar oren. Vier pelgrims claimden een overnachtingsplaats voor 1 euro, maar dat kan helemaal niet? Roncesvalles heeft strenge regels. Toch is het de vier gelukt om met tussenkomst van de prior voor 1 euro te slapen in de 'overloop'. Wie bepaalt hier het beleid? Een Italiaanse fietser explodeerde omdat hij zijn fietsschoenen beneden moest laten vanwege het ijzerbeslag onder zijn schoenen. Ja, niet alle pelgrims zijn relaxed.

Als om 22.00 uur de dag ten einde is genieten de hospitaleros nog van een glaasje wijn en wordt de dag doorgesproken. Wat schetst onze verbazing als Monique nog even door het raam kijkt en in het donker twee zwaaiende jongens ziet staan. Wat te doen? Naar beneden en ze toch nog maar een bed geven op dit late uur. Ze waren verdwaald en vreesden buiten te moeten slapen. Via de achterdeur zijn ze naar binnen geloodst.

Donderdag 13 en vrijdag 14 juni

Vandaag een rustige dag wat betreft de schoonmaak, dus we pakken de vloer op de slaapzalen grondig aan. Gewapend met spuitbussen Pledge en zwabbers gaan we aan de slag en wat blinkt die vloer na een uurtje.

Bij de receptie werd Sjaak door twee pelgrims herkend, die vorig jaar hier ook waren.

Er kwam een doodzieke pelgrim binnen. Marisol belt de arts, maar deze komt niet. 's Avonds rijdt Marisol toch met haar naar de arts en per ambulance wordt ze naar het ziekenhuis gebracht. De volgende ochtend is ze weer in de herberg, met de röntgenfoto's die ze aan iedereen laat zien. Vervolgens gaat ze weer op weg.

Dat (sommige) mannen graag klussen weten we, zo ook in onze groep. Met de gereedschapskist in de hand gaan Sjaak en Martin aan de slag. De kookplaat in de keuken werkt niet. Ze krijgen hem niet aan de praat. Gemeld aan Marisol, die loopt naar de keuken, en wat blijkt ... de stekker in het keukenkastje zit los. We vragen ons af, zijn het echt zulke handige mannen?

Sjaak ontmoette een pelgrim die 'op appels' loopt. Bij het uitzwaaien van de pelgrims geeft hij de desbetreffende persoon een appel mee en hij ontvangt zijn eerste *hug*.

Zaterdag 15 en zondag 16 juni

Gisteren kwam er een gezin binnen uit Nieuw-Zeeland: vader, moeder en vier kinderen. Wat een onderneming, hier ziet u ze vrolijk aan de was.

Gisteren vierden wij dat we een week hier waren en er gingen aardig wat flessen wijn doorheen. Gevolg: vanmorgen brak. Eten bij Casa Sabina viel tegen, maar dat werd gecompenseerd door de bloedworst met appeltjes door Jacques bereid.

Uitgebreide wasservice: Sjaak brengt de was naar het bed van de pelgrim. In de vroege ochtend kwamen twee pelgrims binnen, vergezeld door twee honden. Op

de vraag van Jacques of de honden ook een *credencial* wensten, antwoordden de pelgrims dat ze niet wisten welke motivatie de hondjes hadden.

Een slechtziende Japanse mevrouw wordt door Jacques naar haar bed geleid en door Ton naar de wasserij. Wat een service. De volgende ochtend ontvangen Nellian en Monique als dank voor de goede zorgen een paar handschoenen uit Oezbekistan.

Het mooie en sfeervolle kerkje van Roncesvalles verzorgt vooral in het weekend optredens van koren en musici. Zaterdagavond worden er prachtige *Ave Maria's* vertolkt door een sopraan en een tenor, begeleid door orgelmuziek. Schitterend.

Maandag 17 en dinsdag 18 juni

Vandaag mooi weer en de 'buitencentrifuge' wordt gebruikt.

Twee *handbikers* uit Halsteren. Wat moedig dat ze deze tocht ondernemen. Ze krijgen een speciaal plekje op de tweede verdieping.

Om 15.00 uur komt een gezinnetje uit Australië binnen: vader, moeder en twee jongetjes van vijf

en zes jaar. Ze worden vergezeld door een ezel, waar we een plekje voor moeten zoeken om te overnachten. Als Maud de avondronde doet liggen de jongetjes al heerlijk te slapen. De volgende ochtend wordt ons team om 06.00 uur wakker van het gebalk van de ezel die al bepakt en bezakt voor de deur staat. Voor de hele familie vertrekt zijn we echter een paar uur verder.

We krijgen bezoek van Hans. Hij is onderweg naar Santiago de Compostela waar hij gaat werken in de Huiskamer van de Lage Landen. Hij komt een dagje met ons meelopen om een indruk te krijgen van het werk van een hospitalero.

We werken hard als team, maar hebben het reuzegezellig met elkaar. Als we 's avonds aan een glaasje wijn zitten komen de mooiste verhalen los en vaak moeten we heel erg lachen. Maud kon

niet meer ophouden en zelfs Luit die al op bed lag, lachte mee. De verhalen bereiken wel steeds meer een lager niveau. We hebben het over verdwenen sokken en onderbroeken. Monique en Luit zijn mee geweest met de rondleiding. Prior Juan ronselt de pelgrims met een glaasje *pacharan*.

Woensdag 19 juni

De laatste boodschappenlijst is ingeleverd. Elke avond weer hebben we genoten van de kookkunsten van Jacques.

Door het onweer van gisteravond ligt internet eruit. Jammer voor Sjaak, want nu kan hij geen videogesprek voeren met vrouw en kleindochter. Nellian en Monique zijn heel verbaasd als in de wasserij een opgemaakte dame verschijnt met een wit laken om zich heen gedrapeerd en om haar hoofd een witte sloop gebonden. In haar kielzog loopt een klein Koreaans meisje met haar mee, die haar overal volgt. De dame komt uit Wit-Rusland en heeft al haar kleding in de was gedaan. Misschien een beetje dom? Als Martin 's avonds over de slaapzaal loopt, ziet hij dat de bewuste dame een eigen kamer heeft gecreëerd door een grote handdoek voor haar cabine te hangen. Zou ze deze privacy de hele weg tot Santiago kunnen volhouden?

Donderdag 20 en vrijdag 21 juni

De voorlaatste dag van ons team in Roncevalles. Alles wordt tiptop in orde gemaakt voor de volgende groep. De bedden worden extra geschuurd, de vloer gemopt en als 's middags de eerste nieuwe hospitaleros, onder wie Gerard *himself*, zich aandienen is het even vreemd. In deze twee weken zijn we zo aan elkaar gewend geraakt, de grappen en grollen van Ton, we zullen het missen. Nog een laatste avond bij elkaar. We evalueren ons verblijf onder het genot van een glaasje wijn en kijken met een zeer voldaan gevoel terug op deze mooie twee weken in het prachtige klooster van Roncesvalles. Het was bijzonder deel uit te mogen maken van een team dat goed met elkaar kon samenwerken en veel gezelligheid heeft gedeeld.

Periode 8: vrijdag 21 juni t/m donderdag 4 juli 2013

Hospitaleros: Bert en Ineke van Knaap, Clariet Goedhart, Gerard Konings, Harm en Neeltje Lassche, Herman Holtmaat (vanaf 28 juni)

Aantal pelgrims: 2895 (2012: 2560)

Vrijdag 21 juni

Om 14.00 uur was de officiële overdracht. Allemaal voorzien van de sleutelbos en aanmoedigende woorden konden we aan de slag. Het was gelijk een vuurdoop! Volle bak en ook de oude herberg moest open. Het regende de hele dag, dus kwamen de pelgrims verkleumd, kleddernat en doodmoe aan. Het was een grote glibberpartij omlaag en dat was ook te zien aan de kleren. Dus de wasserij draaide op volle toeren (zelfs nog na sluitingstijd). Een bijna blinde Duitse pelgrim was bijna onderkoeld. Ze vertelde dat ze al diverse keren de camino gelopen had, maar nog nooit zo *kaputt* was geweest als nu!

Een Amerikaans stel wilde eerst zien hoe de slaappleatsen eruit zagen. Dus mochten ze van Bert even kijken (schoenen uit!). Dat had hij niet mogen doen, maar ja, alles moet je leren! Na een half uur waren ze nog niet terug. Dus ging Ineke even kijken: lagen ze op de derde etage op een bed te knuffelen! Ineke heeft ze eruit gebonjourd met de mededeling dat als ze privacy zoeken dat ze dan beter naar een hotel kunnen. Maar het bed was wel vuil van de modder van hun kleren. Verder was het wel spannend voor de eerste keer in de kist, in de wasserij en het opvangen van de pelgrims. Want voor vier van ons is het de eerste keer.

Zaterdag 22 juni

Bij de nazit van de vorige dag hadden we een werkschema voorgeschoteld gekregen van Gerard en dat is volgens Clariet een goede, want dat stoelt op jarenlange ervaringen en eigen inzichten. Wie zijn wij als nieuwelingen om daaraan te twijfelen en aldus werd het geaccordeerd. Ook in deze situaties staan de nieuwere generaties op de schouders van de vorige en moet je niet proberen steeds zelf het wiel uit te vinden. Dat deden we dan ook niet, maar lieten het gewoon voortrollen, zij het aangepast aan ons eigen ritme en stuurmanskunst.

Per echtpaar namen we na het ontbijt een verdieping voor onze rekening, terwijl volgens dezelfde regels der ervaring Clariet in haar eentje de derde etage op orde bracht. Alsof we het al eerder hadden gedaan, waren we om 11.00 uur klaar en konden we bij de koffie terugzien op een geslaagde cyclus van een vol etmaal.

Het weer was deze zaterdag schitterend: redelijke temperatuur en volop zon. Hoe anders dan gisteren komen de gasten dan binnen vanaf de berg. Het is zaterdag en daarom arriveert de bus uit Pamplona al om 17.00 uur. Hij brengt dit keer zo'n 100 gasten mee en dus rijden er twee bussen. Het betekent ook dat de oude herberg met 86 pelgrims goed bezet is. Kortom een dag die alleen maar tevreden mensen kent. Niet allemaal natuurlijk, want een reeds op leeftijd zijnde Duitse dame had de pech dat ze haar enkel brak en de tocht naar Santiago vroegtijdig moet onderbreken. Ze zal nog een dag bij ons verblijven en dan via Pamplona per vliegtuig naar huis terugkeren. Onze eerste volle dag konden we met de duim omhoog afsluiten.

Zondag 23 juni

Na de eerste dag hadden we al aardig doorgekregen hoe we onze werkzaamheden effectiever konden inrichten. Met als resultaat dat we bijna twintig minuten eerder klaar waren. In het begin van de middag was het gelijk al aardig druk. Het weer was helaas regenachtig en de pelgrims kwamen in groepen binnen. Tegen 20.00 uur zagen we al aankomen dat we extra accommodatie nodig hadden. In overleg met Marisol werd besloten de dependance te openen. Dat bleek een goede gedachte want rond 21.45 uur kwam er nog een Koreaan aan en was alles vol. We hoopten maar dat er niemand meer kwam en dat was gelukkig zo.

De ochtend begon vrij onverwacht. Toen Clariet om 05.45 uur beneden bij de deur kwam hoorde ze een meisje huilen. Het bleek een natte en verkleumde Koreaanse te zijn, die in haar korte nachtgoed, met wat nat wasgoed onder haar arm voor de deur stond. Ze had gemerkt dat het vannacht was gaan regenen en toen was ze snel haar was gaan halen. Waar ze niet aan gedacht had was dat de deur niet van buiten af te openen is en ook had ze niet aan de bel gedacht. Hoe lang ze daar gestaan had weten we niet, maar toen ze binnen was begon ze gierend te huilen. Waarop Clariet zei dat ze de andere pelgrims niet hoefde te wekken. Zo begon onze derde dag.

In de loop van de middag arriveerde een Braziliaan met twee gedemonteerde fietsen die per luchtvracht verstuurd waren. Een van hemzelf en een van zijn vrouw. Hij was de hele middag bezig om ze weer in elkaar te zetten en tegen 20.00 uur was het zover dat ook de tweede fiets het fietsenhok in kon. Inmiddels was er ook een Poolse man aangekomen, die weinig Engels sprak en vroeg of er ook iemand met een rolstoel in de herberg kon. Dat kon, want er zijn voorzieningen voor invaliden op de eerste en tweede etage. Hij ging weg en kwam terug met een rolstoel met daarin een man die spastisch bleek te zijn en met wie je niet kon praten. Wij wilden hen zo dicht mogelijk bij het invalidentoilet laten liggen. Na overleg met twee Spaanse dames waren deze bereid naar de derde verdieping te verhuizen, want de eerste en tweede waren al

volledig bezet. Dus via de lift hen naar boven gebracht en geïnstalleerd. We vroegen ons af hoe zij ooit in Santiago kunnen aankomen. Een jonge tengere man met een rugzak en een zware invalide met bagage in een eenvoudige rolstoel over de weg. Geen idee wie dit bedacht heeft, maar veel voorbereiding was er ook niet geweest. Ze beschikten niet over goede kaarten, alleen een foldertje. Van de faciliteiten onderweg hadden ze vrijwel geen idee!

Al met al was het een drukke dag geweest die met een knal uit de champagnefles werd afgesloten, want Bert en Ineke waren 43 jaar getrouwd en de andere leden van de groep verrasten hen met een jakobsschelp met inscriptie en handtekeningen. Een kaarsje en een versierde tafel maakten het geheel compleet. Na nog een glaasje met elkaar gedronken te hebben gingen we allen rond 23.00 uur naar bed, want om 05.30 uur is het weer reveille voor groep 1.

Maandag 24 juni

Toen we vanmorgen opstonden was het koud, nat en mistig. De meeste pelgrims vertrokken in de poncho. Na het schoonmaken, koffie, rust en lunch kwamen de pelgrims in een rustige stroom aan. Opeens kwamen de *bomberos* binnen met twee verkleumde Koreaanse meisjes die verpakt in een slaapzak waren. Gauw twee stoelen neergezet en thee gegeven. Ze waren erg ontdaan, maar nadat we ze in bed hadden gestopt knapten ze weer snel op. Iedere keer als we ze daarna tegenkwamen bogen ze vol respect en dankbaarheid. Maar niet alleen zij hadden het koud gehad op de berg. Vele anderen waren blij met de warme douche, want het was ijskoud op de pas.

Wat later op de avond kwamen vier jonge vrienden die vroegen of ze hier konden slapen. Natuurlijk, heb je een pelgrimspaspoort? Nee, maar we zijn op weg naar Lourdes als pelgrim. In eerste instantie geloofden we hen, maar Gerard was onverbiddelijk en ze moesten toch een paspoort kopen. Later zag ik ze over de wandelkaarten gebogen.

Ze gingen de GR 10 lopen. Maar als je als pelgrim naar Lourdes gaat, neem je volgens ons de route over de Col du Somport. Ook kwam er nog een Catalaans echtpaar dat geen paspoort had en ook weigerde dat te kopen. Principieel omdat ze geen pelgrim waren. Maar waarom ze dan naar een pelgrimsherberg kwamen is dan toch niet zo principieel. Ze vertrokken boos!

We hebben gemerkt dat er twee soorten pelgrims zijn: zij die overdag komen en zij die 's avonds met de bus komen. De laatsten zijn vaak onhebbelijk, ongeduldig en willen hun eigen zin doordrijven. Zoals weigeren de schoenen uit te trekken, want ze zijn toch schoon. Maar vuil of schoon: schoenen zijn schoenen en die zijn niet toegestaan in de slaapzaal. De eerste categorie pelgrims daarentegen zijn vaak heel blij en tevreden, vinden de faciliteiten mooi en alles keurig en schoon. Ze bedanken je, ze lachen naar je en dat geeft veel voldoening.

Dinsdag 25 juni

Hoe laat je ook mag gaan slapen, de morgen blijft even onverbiddelijk beginnen om 06.00 uur. Kortom, je kunt wel het eind van de dag zelf bepalen, maar niet het begin. 's Morgens is het zelf eerst acclimatiseren en het eerste half uur is er weinig of niets te beleven, maar dan komt de stroom goed op gang. Gerard bracht op tijd de koffie en toen was het *buen camino* niet van de lucht. Sommigen geven je zelfs een hand, maar er zijn ook gasten die zonder wat te zeggen vertrekken. Als de deur opengaat voor hen, wordt de laatste slaperigheid weggeblazen door de 'polaire' wind die van de bergen komt waaien en menigeen weet een rilling met de daarbij behorende oergeluiden niet te onderdrukken. Ook vandaag waren het weer de jongelui die als laatste gemaand moesten worden op te staan en de pas er in te zetten. De laatsten moeten dan ook buiten de laatste voorbereidingen treffen om de volgende *refugio* in redelijk gezonde staat te kunnen halen. Maar klokslag 08.00 uur kon de deur gesloten worden, het ontbijt genuttigd en de

inmiddels routinematige werkzaamheden ter hand worden genomen. Opnieuw sneller dan de vorige dag konden we de koffiepauze nemen.

De *donativo*-pot werd vandaag gevuld met 7 euro uit de kluisjes.

Het weer is vandaag goed, droog en rond de 18 graden in de luwte, want de wind blijft aan de frisse kant. De pelgrims komen vandaag erg gelijkmatig binnen en nadat de vangst van de bus uit Pamplona was binnengehaald, konden we constateren dat vanavond zelfs de derde etage niet geopend wordt. Het aantal pelgrims blijft namelijk steken op 142. Een rustige dag, zonder al te veel opwinding, tenminste ...

Marisol was ook op haar best. Veel opwinding over het niet functioneren vanWiFi en internet (dat doet het nog steeds niet), maar ook even een landgenoot uit Madrid - en dat zegt in haar beleving al genoeg, want dat zijn mensen met dikke nekken - rechtzettend, toen hij zijn eigen prestatie tot grote hoogte en zijn gedrag tot sterallures opdreef, want eigenlijk vond hij dat wij, hospitaleros, eigenlijk niet wisten waar we over praten. Je kunt alleen goed invoelen als je minstens hetzelfde had meegemaakt wat hij die dag had ondervonden. Nou, Marisol wist hem haarfijn te vertellen dat deze hospitaleros over het algemeen de camino zeker een en sommigen vaker hadden gelopen en dat ze zich nu hier geheel vrijwillig inzetten om gasten als hij te kunnen ontvangen. Als ze ons dat later vertelt, wordt ze nog boos en sluit ze haar verhaal af met de bekende beweging van de rechterhand op de linker, daarbij de middelvinger omhoog stekend; en dan moet je haar ogen zien! Catalanen, Madrilenen en ook Italianen waren mensen die je maar moet negeren, *'I hate them'*, zegt ze vol overtuiging. Over vooroordelen gesproken, maar deze komen uit de mond van iemand die in ieder geval van haar hart geen moordkuil maakt.

Vandaag was er ook een Duitse mevrouw van 68 jaar binnengekomen. Zij was halverwege, even voorbij Orrison meegenomen door een Frans echtpaar in de auto, nadat haar een slaapplek was ontzegd door de herbergier van Orrison en zij wel door moest naar Roncesvalles. Haar vriendin van 67 kwam later te voet aan. Deze mevrouw had voortdurend vragen en bleef maar 'doorzeuren'. Tot overmaat van ramp bleek ze haar telefoon ook nog verloren te hebben met een beltegoed van 60 euro. Ook dat leverde weer veel stof tot vragen en verzuchtingen op. Ze dacht dat ze de telefoon had verloren of vergeten in Orrison, waar ze ruzie had gemaakt met de uitbater over de prijs van de kamer. Ze kon daar namelijk slapen voor 32 euro en wel op een kamer met zes bedden. Dat vond ze veel te duur en een misbruik van het monopolie dat deze herbergier op de top van de pas heeft. Toen ze daar wat van zei, en natuurlijk het niet beheersen van de taal ook tot de nodige misverstanden zorgde, zei de man dat ze maar beter kon vertrekken. Ze voelde zich erg onheus behandeld en bleef er maar over doorpraten en zeuren. Bert neemt tegen 21.00 uur de telefoon ter hand en vraagt aan dezelfde uitbater of er wellicht een mobiel, merk Nokia is gevonden. Dat blijkt inderdaad het geval te zijn. Tja, dan komt de vraag hoe dat apparaat en eigenaresse weer fysiek met elkaar worden verbonden. Harm zegt bereid te zijn morgenochtend met haar en haar vriendin daar heen te rijden en dat ding op te halen. De benzine moet wel betaald worden: 15 euro en ze moeten uiterlijk 08.00 uur klaarstaan, want ook voor hen wordt de *albergue* dan gesloten. Twee blijde dames kunnen gaan slapen, maar binnen de groep leidt deze geste tot opwinding, met name bij echtgenote Neeltje, de stuurmanskunsten en het geduld van haar man kennende. Na het nodige gezegd te hebben en de belofte dat deze diaconale erupties niet herhaald zullen worden, sluiten we de dag af met een glas wijn.

Woensdag 26 juni

Harm vertrok al 07.45 uur met de twee Duitse dames richting Orrison. De tocht verliep voorspoedig en de mobiele telefoon bleek er inderdaad te zijn. De wandelstok was en bleef

echter spoorloos. Om 09.30 uur zijn ze weer afgezet bij La Posada om de bus te nemen naar Zubiri.

De ochtendschoonmaak was bijna rond en we gingen tegen 11.00 uur koffiedrinken bij Casa Sabina. 's Middags komen de pelgrims weer en daarbij zijn altijd wel mensen met wie iets bijzonders aan de hand is. Zo waren er twee jongemannen uit Oostenrijk. Het bleken neven te zijn. Op de vraag waarom ze dit samen deden bleek dat de vader van de jongste pelgrim een paar weken geleden overleden was. De oudste (25) vertelde dat hij daarom besloten had in diens plaats met hem naar Santiago te gaan. Hij had duidelijk de leiding en zei ter verklaring dat zijn metgezel licht autistisch was.

Alles bij elkaar toch een mooie en moedige onderneming die mij niet zonder risico's lijkt.

In dezelfde sfeer was er ook een Amerikaanse, Kathleen Congley, die onder de naam Samuel liep. Dit schiep echter onverwacht veel verwarring, naast het feit dat ze in plaats van bednummer 271 op bednummer 321 haar spullen had achtergelaten. Hierdoor werd de indruk gewekt dat dit bed twee keer was uitgegeven, wat volgens ons bonnetjessysteem echter niet kan. Tot overmaat van ramp had ze ook kastje 321 in gebruik genomen. Het werd langzamerhand 21.30 uur en we besloten op zoek te gaan naar de reservesleutel van het kastje, die inderdaad gevonden werd aan een sleutelbos die op een pierenknot leek. In het kastje zaten ook documenten en een paspoort dat op de naam Congley was uitgeschreven. Deze naam kwam echter niet voor in de lijst met uitgegeven bedden. Een raadsel dus. Omdat het tegen sluitingstijd liep kwamen de meeste pelgrims druppelsgewijs binnen en we vroegen aan elke vrouwelijke pelgrim of ze Kathleen Congley heette. We hadden geluk, want plotseling zei er een, ja, dat ben ik. Toen bleek dat ze zich vergist had in het bednummer en dat ze de naam Samuel gebruikte omdat dit een jongen was die kortgeleden overleden was. Ze had ook twee pelgrimspaspoorten, een op haar naam en een op die van Samuel. Ze liep uit piëteit onder naam van Samuel. We adviseerden haar dat het beter was zich onder haar eigen naam te registreren om dit type problemen te voorkomen.

Een groot contrast met de kwetsbare gevoelens van deze pelgrims was de houding van een aantal jongemannen. We sluiten om 22.00 uur en ongeveer tien minuten later hoorden we beneden op de trap geluid. Wij er naar toe en daar liepen twee jongemannen, we vroegen wat ze daar deden, waarop het antwoord was dat ze naar de wc waren geweest. Dit leek ons minder waarschijnlijk, omdat op elke etage toiletten zijn. Ineke voelde aan de arm van een van hen en die was koud, de ander niet. Dus een geval van iemand die te laat kwam en door een vriendje stiekem binnengelaten was. Op weg naar zijn bed kwam hij (Carlos) langs de kamer van de hospitaleros op de eerste etage, stapte binnen en vroeg toen doodleuk om koffie. Wij vertelden hem heel stil naar bed te gaan. Een half uur later werd hij op de tweede etage aangetroffen met een jonge Koreaanse. Wij vertelden hem dat hij echt naar zijn bed moest gaan. Toen hij langs onze kamer kwam waarvan de deur openstond, zag hij een fles wijn op tafel staan en die wilde hij kopen. Waarop ik hem meedeelde dat hij de keus had nu naar bed te gaan of buiten te slapen. Een buitengewoon vervelend exemplaar dus, waarvan er niet te veel van moeten rondlopen. Gelukkig is dit de minderheid. Een Indiase priester die 's middags wat narrig deed bedankte ons de volgende ochtend en zei dat hij het verblijf zeer gewaardeerd had. Zo kan het dus ook.

Donderdag 27 juni

De volgende morgen stond onze Carlos als een van de eersten voor de deur om weg te gaan. Hij keek ons nauwelijks aan en was snel weg. Daarna gingen de meeste pelgrims ieder in zijn eigen ritme en tempo op weg. De laatsten moesten we nog wel wat stimuleren maar uiteindelijk kon de herberg toch om 08.05 uur dicht. Vervolgens konden we aan het ontbijt en starten we met de

dagelijkse routine. Het blijkt dat het elke dag toch iets sneller gaat. We worden zo van lieverlee professionals.

De middag verloopt rustig. De pelgrims druppelen een voor een binnen. Het lijkt erop dat we de derde etage niet hoeven te openen. Maar helaas, als het al 21.30 uur geweest is komen er toch nog fietsers en andere pelgrims binnen en moet de derde alsnog open.

Om 21.45 uur komt er een oververmoeide vrouw aan die nog niet gegeten had. Wij gaven haar wat te eten, waar ze wat van opknapte. Het bleek een Canadese te zijn, die met het vliegtuig in Bayonne was aangekomen, daarna was ze op de trein gestapt naar Saint-Jean-Pied-de-Port en onmiddellijk aan de wandel gegaan. Ze had over de tocht elf uur gedaan, wat niet verwonderlijk is met zo'n *jetlag* in je benen. Waarom ze dit allemaal zo overhaast en onvoorbereid deed is volstrekt onduidelijk gebleven. Maar ja, het blijft gissen naar de motieven van sommige pelgrims. Ook de volgende morgen bleek ze nog niet voldoende uitgerust en maakte ze een licht verwarde indruk. Ze was haar portemonnee kwijt en kon die nergens vinden. Harm en Ineke hebben toen maar haar rugzak helemaal uitgeplukt en de jassen en, ja hoor, hier werd hij toch gevonden. Daarna vertrok ze, maar of ze in zo'n staat Santiago kan halen kun je betwijfelen.

We hebben dit net afgehandeld en rond 22.00 uur de deur gesloten als er wordt gebeld. Er staan twee mannen voor de deur die hier een bed hebben en we laten ze binnen. Ze zeiden dat er nog twee achter hen aankwamen. Als deze arriveren lopen ze samen mee naar binnen. Zij kloppen op de deur van de hospitaleros op de eerste etage. Het blijkt dat ze niet over een bednummer beschikken en willen toch hier blijven slapen. Er ontstaat een kleine discussie onder ons, omdat ze met de auto zijn en geen pelgrimspaspoort hebben. De vraag is: moeten we ze nu wel of niet toelaten? Uiteindelijk wordt besloten om ze toch maar een bed te geven. Ze hebben verder niets bij zich, geen bagage, geen slaapzak, niets, *niente, nada*. In de auto hebben ze toch nog een slaapzak en fleecedeken en zo zijn ze met kleren aan gaan slapen. De vraag 'wanneer ben je een pelgrim?' blijft in de lucht hangen. Toen ze de volgende ochtend gevraagd werden waar de wandeling vandaag naartoe ging, bleek dat ze met de auto verder naar Pamplona gingen ...

Het een en ander nam wel wat tijd in beslag en toen de man met de slaapzak terugkwam stonden er opnieuw twee mannen voor de deur. Die vroegen of ze hier konden overnachten. Gelet op het besluit dat zojuist genomen was, stemden we ook hiermee in. Toen vertelden ze dat er nog twee kinderen waren, waarvan er een last van de knie had. Even later werden die ook gehaald. Bij het inschrijven bleek dat ze niet bereid waren om tien euro per persoon te betalen. Ze wilden het af doen met een donativo. Waarop wij zeiden dat hier de regel was dat men gewoon moest betalen en anders geen bed! Hierop vertrokken ze boos met de mededeling dat het hier een *big business* was. Bij hun vertrek liepen de bijna meerderjarige kinderen zo op het oog nog prima en zonder knieletsel. Wie schetst onze verbazing toen wij ze de volgende dag nog om 13.00 uur aantreffen op het terras van La Posada! Kennelijk was hiervoor wel geld beschikbaar.

Daarnaast waren er natuurlijk ook heel veel leuke, aardige en dankbare pelgrims die bij het vertrek nogmaals benadrukten dat ze het hier erg naar de zin hebben gehad. Dat staat ook regelmatig vermeld in het gastenboek. Vooral de persoonlijke ontvangst en de schone ruime slaapzalen worden erg gewaardeerd.

Vrijdag 28 juni

De vrijdag wordt een heel rustige dag die we uiteindelijk konden afsluiten met slechts een paar bedden op de derde etage. Het hoogtepunt werd gevormd door de komst van Herman Holtmaat die rond het middageten ons team kwam complementeren en versterken. Dat laatste vanwege de

jarenlange ervaring die hij in zijn ransel meedraagt en niet te vergeten de beheersing van de Spaanse taal. De eerlijkheid gebiedt overigens te vertellen dat niemand vanwege taalproblemen niet terecht is gekomen waar hij of zij wenste te komen.

Tegen 20.00 uur hadden drie pelgrims bezorgd gemeld dat er op de berg een redelijk dikke meneer liep, zwetend en dodelijk vermoeid en blijk gevend dat zijn wereld er anders uitziet dan hij normaal pleegt te doen. Kortom, ze lieten doorschemeren dat hulp gewenst zou zijn. Toen wij aan Marisol het probleem voorlegden en haar vroegen wat te doen, was haar antwoord kort en bondig *nada*. Tegen 21.30 uur kregen we dan eindelijk het bericht dat de man inmiddels gesignaleerd was in Casa Sabina en een glas wijn dronk. Voor het overige geldt geen nieuws en dat betekent altijd weinig woorden.

Zaterdag 29 juni

Je kunt wel merken dat de herberg op 960 meter ligt. Het weer is erg wisselvallig en regelmatig is het koud. Dit wordt nu veroorzaakt door de wolken die in flarden omlaag komen. We horen van de pelgrims dat het boven erg mooi weer is. Dit is vooral het geval met noordenwind, die dan hier daalt. Ook al is de nacht helder, dan komt na zonsopgang de bewolking weer opzetten. Een variant is de mist die ondanks de wind hardnekkig aanwezig blijft. In de verte valt wel wat blauw te bespeuren, maar dat heeft hier weinig effect. De mist blijft hangen. Een halve kilometer verderop richting Burguete is het al heel ander weer. Dus in de rustpauze van de zon genieten valt op dit moment wat tegen.

Het was vandaag een tamelijk rustige dag en de pelgrims kwamen geleidelijk aan binnen. Tot iets na 17.00 uur (het is zaterdag, en dan komen de bussen eerder) toen er twee autobussen met ongeveer honderd man aan boord aankwamen. De eerste bus was vrijwel volledig voor ons bestemd, maar in de tweede zaten veel mensen die alleen maar een stempel willen hebben. Om de drukte wat te kanaliseren werd Ander door Eurne bijgestaan met de inschrijving van de pelgrims en het afstempelen van de *credenciales*. Met dit aantal pelgrims liep de derde verdieping

al snel vol en werd na overleg besloten de oude herberg te openen. Dit was een kolfje naar de hand van Herman, die de sfeer in de oude herberg erg waardeert. Hij wierp zich op als gastheer aldaar, waar wij allen graag mee instemden.

De avond leek zich rimpelloos te voltrekken, maar je weet het nooit. Tussen 21.00 en 22.00 uur kan nog van alles gebeuren. Rond 21.15 uur kwam er een Italiaanse fietser aan, die vroeg of er nog plaats was. Dat was er en hij zei vervolgens dat ze met zijn zessen kwamen. Hij vertrok en bleek duidelijk vooruitgestuurd en even later stonden er zes Italianen in de leeftijd van 35 tot 59 jaar met fiets en bagage voor de deur. Inmiddels was het al over 21.30 uur en toen moesten ze nog naar de oude herberg. Fietsen opbergen, douchen en ook eten. Wij zeiden dat ze een keuze moesten maken, want om 22.00 uur ging de herberg dicht en het licht uit. Ze waren uit Bayonne gekomen en hadden nog niet gegeten. Clariet begeleidde hen naar de fietsenstalling en de oude herberg. Daar aangekomen maakte een van hen een knieval, pakte haar gezicht vast met de uitspraak 'Mama'. Ze ging hiervoor door de knieën en Herman stemde hier ook mee in. Toen hij om 23.00 uur daar terugkwam was erg nog volop activiteit. Ja, wat wil je met Italianen, als je die een vinger geeft ... Dat bleek ook de volgende ochtend. Van vertrek om 08.00 uur was geen sprake. Ze waren nog druk kleren aan het wassen en aan het rommelen! Zo spoedde ook deze dag zich teneinde.

Zondag 30 juni

We gaan het bijna geloven: de zomer breekt ook eindelijk hier aan. Vandaag mooi weer en de pelgrims komen dan ook blij gestemd de berg af. Alhoewel de afdaling voor menigeen iets teveel was en dan vooral voor de knieën. We moeten dan ook vaak het *coldpack* uit de diepvries halen. Wat daarna weer blijde gezichten oplevert.

Bert neemt vooral de taak op zich om alle pelgrims te ontvangen met de woorden: blijf je hier slapen of kom je alleen maar een stempel halen? Dus toen een van de priesters langs kwam om even polshoogte te nemen, werd ook hij aangesproken met de vraag: Blijft u hier slapen of ... *Oh, perdone!*

Het schakelen tussen de diverse talen zoals Frans, Duits, Engels, Nederlands en Spaans levert bewonderende blikken op van menigeen. Maar wat ons verwondert is dat veel jonge mensen uit Spanje of Italië nauwelijks een woord over de grens spreken. Er was een Spanjaard die beledigd was dat hij hier in een Spaanse herberg niet in zijn eigen moedertaal te woord werd gestaan. Toen we uitlegden dat wij vrijwilligers zijn en uit Nederland komen, bond hij wel in.

Eduerne kwam nog langs met een fles pruimenwijn en koekjes. We worden erg gewaardeerd door het klooster! Maar 's avonds waren twee jonge gasten wat minder blij met ons. Om 22.15 uur zaten ze nog op de overloop van de tweede verdieping keihard te praten met een fles wijn. Toen we hen vertelden dat het rustig moest zijn en drank op de slaapzalen verboden was, zeiden ze sorry en gingen naar de derde. Even later hoorden we de voordeur dichtslaan. Toevallig kwam Herman net van de oude herberg terug en vroeg wat de heren van plan waren. Oh, we dachten dat de herberg om 23.00 uur sloot... waarop ik zei dat ik hen daarnet ook al gewaarschuwd had. Ze kregen de keus: buiten verder drinken en ook daar slapen of toch nu naar binnen en naar bed. Ze kozen voor de laatste optie. De fles wijn werd ingenomen en daarna gingen ze naar bed.

Vandaag is ook de wedstrijd Spanje - Brazilië in het kader van de Confederations Cup. Toevallig hebben we vandaag ook een groep van 22 Brazilianen. Je kunt je voorstellen dat die de wedstrijd graag zouden willen zien. Maar helaas, de sluitingstijd blijft 22.00 uur en in de herberg hier is

geen televisie. Een slimmerik vroeg nog of wij hospitaleros niet een tv hadden. Nee, jammer hè. Menigeen heeft vannacht met oortjes naar het radioverslag geluisterd. Het werd 3-0 voor Brazilië.

Maandag 1 juli

We kunnen deze dag wel aanduiden als de *Camino d'Amor*, want de lucht en de sfeer waren bezwangerd van de ontluikende liefdes; nuchter als Clariet is, omschrijft ze het liever als de natuurlijke werking van de hormonen. Maar dat blijkt pas later op de dag. De Brazilianen vertrekken om 06.45 uur, nadat ze bij de achteruitgang met z'n allen in de kring het Onze Vader bidden, elkaar de vrede Gods toewensen en dat bevestigen met een handdruk dan wel een 'kus' van wang op wang.

De zon schijnt en het is prachtig weer. Zoals gebruikelijk melden voor 14.00 uur de eerste pelgrims zich weer. Onder hen een gelukkig, jong stel waarvan de jongedame uit Californië komt en de man uit Oostenrijk, maar momenteel werkzaam is in Duitsland. Ze hebben elkaar vorig jaar in Santiago Canyon in Californië ontmoet en contact gehouden. Nu lopen ze samen opnieuw naar het andere Santiago in de hoop en verwachting dat hun liefde wordt bezegeld. Hun verblijf in Roncesvalles heeft daaraan in ieder geval een goede aanzet gegeven.

Een jong Sloveens meisje maakt op het terras bij La Posada kennis met een Franse jongen die bij ons achter zijn tent heeft opgezet. Blijkbaar slaat de vlam over, want ze zijn niet meer uit elkaars buurt te slaan, zij het dat het meisje wel bij ons slaapt door zich vlak voor sluitingstijd te melden, maar de volgende morgen alweer vroeg met haar spullen de tent opzoekt. Samen hebben ze tot 10.00 uur nodig om de tent te laten drogen en in te pakken.

Verder meldt zich een jong stel dat elkaar vandaag op de berg heeft leren kennen. Zij, een open, Nederlandse blonde verpleegster en hij een donkere Duitser laten zich bij ons inschrijven. De jongeman is enkele jaren terug ook al eens te gast geweest en weet zich de oude herberg nog prima te herinneren. Zijn enthousiasme werkt blijkbaar aanstekelijk, want later in de middag melden ze zich weer bij de kist met het vriendelijke, doch dringende verzoek om overgeplaatst te mogen worden. Volgens de regels van Marisol kan dat niet, maar wij hospitaleros die oog hebben voor de charmes en de behoeftes van onze gasten laten ons overhalen. Ze krijgen natuurlijk geen geld terug, terwijl wij later de beide leeggekomen bedden weer aan de man brengen. Het verschil van 4 euro per bed verdwijnt in de beroemde donativo-pot van Gerard. Die beide bedden worden beslapen door de laatste twee gasten die zich vlak voor 22.00 uur los van elkaar melden. Het zijn twee fietsers waarvan de een vandaag 120 kilometer in de benen heeft zitten en een wat dikke knie heeft gekregen, terwijl de ander lopend met zijn mountainbike de laatste kilometer van de berg is komen lopen omdat zowel zijn buiten- als binnenband er af waren gelopen. Dodelijk vermoeid rollen ze meteen het bed in om van een welverdiende nachtrust te genieten.

Dinsdag 2 juli

De ochtendstond heeft goud in de mond, zo luidt het bekende gezegde en dat geldt zeker ook voor de caminogangers. Het is 's morgens prachtig zacht en stil weer en de gasten gaan dan ook met goede moed op stap. Clariet en Harm doen op een bijzondere manier uitgeleide door velen van hen te vragen of ze op de foto willen. De meesten gaan daar enthousiast op in en waarderen het als de zoveelste geste van vriendelijkheid en gastvrijheid van deze bijzondere hospitaleros uit dat verre en voor de meesten onbekende Nederland. Hoewel allen toch wel hebben gehoord van Holland, een aanduiding die Harm consequent weigert te gebruiken, want Nederland is meer dan Holland, want wat is Holland zonder de achtertuin van Overijssel dan wel de prachtige achterhoek van Gelderland? Je moet tenslotte ook niet tegen een Schot of Welshman zeggen dat hij in Engeland woont. Of weet je hoe een Catalaan reageert als je hem aanspreekt als Spanjaard?

Overigens, bij het openen van de achterdeur blijken daar twee pelgrims te liggen. Die zijn pas om 00.00 uur 's nachts gearriveerd, konden de bel niet vinden en bleven noodgedwongen buiten. Het blijken een Deense en een Zweedse jongen te zijn, waarvan de eerste ook nog eens zijn slaapzak heeft verloren in het vliegtuig. Clariet laat weer haar hart spreken en geeft de jongen een slaapzak uit de voorraad *'lost and found'* en geheel tegen de regels in laat zij deze knapen een aantal uurtjes slapen in de dependance. Dat is toch *hospitality* in de ware betekenis. Weliswaar in strijd met de formele regels, maar niemand heeft er last van als ze in een concreet geval eventjes worden vergeten.

Om 08.00 uur is iedereen vertrokken en kunnen wij de dagelijkse werkzaamheden weer oppakken. Harm en Neeltje hebben na de koffie een vrije dag om - voorzien van een aantal tips van Herman - een bezoekje te brengen aan de Foz de Lambier om daar de lammergieren te spotten en het klooster van Leyre te bezoeken.

Maar dit alles terzijde. De middag begon om 14.00 uur als gebruikelijk druk, maar het werd niet meer stil na 14.30 uur. Integendeel, het leek of er steeds weer bussen aankwamen. De mensen kwamen in groepen binnen. Tegen 17.00 uur waren alle verdiepingen bezet en moest de oude herberg al open. Ook in de wasserij was het druk, meestal zijn de mensen erg blij met het feit dat wij hun kleren voor 2,70 euro willen wassen en drogen, maar dat blijkt toch niet voor iedereen te gelden. Toen Clariet een Spanjaard vertelde dat zijn was drie kratjes vulde en hij dus iets meer moest betalen werd hij boos en bijna agressief. Gelukkig zijn dit uitzonderingen.

In tegenstelling hiermee was een groep Franse pelgrims die, na in de keuken gezamenlijk een maaltijd te hebben gegeten, dit afsloten met gemeenschappelijke bezinning en gebed. Dit laatste echter na 22.00 uur in de ruimte voor de hospitaleros op de eerste verdieping. We hebben ze maar de ruimte gelaten. Het is toch ook een deel van de camino. Ook de volgende ochtend starten ze op de dezelfde manier en vertrokken net om 08.00 uur.

In de loop van de middag was er nog een fototoestel gevonden bij de klapdeur voor de inschrijving. Gerard inspecteerde de foto's en kwam tot de conclusies dat dit van een Nederlander moest zijn. Herman liep de inschrijfformulieren na en daarna zijn we nog even langs de bedden gegaan om te vragen of iemand zijn toestel kwijt was. Dit werd erg gewaardeerd. Helaas konden we de rechtmatige eigenaar niet opsporen. De volgende ochtend zei een vrouw echter tegen ons: 'Ik moet nog even naar boven omdat ik mijn fototoestel vergeten ben.' Het bleek de eigenaresse van het verloren toestel te zijn. Verheugd vertrok zij richting Zubiri.

Woensdag 3 juli

Vandaag het trappenhuis goed schoongemaakt, gestofzuigd en gedweild. Helaas, de wolken kwamen weer omlaag en veel pelgrims kwamen nat binnen. Ondanks dat ze hun schoenen uit moeten doen komt er aardig wat klei en gras binnen. Elke dag komen er ook weer pelgrims aan die met zichzelf in de knoop zitten en soms letterlijk en figuurlijk de weg kwijt zijn. Vandaag was er een Duitse pelgrim die huilend met zijn hoofd op de balie lag en niet meer verder kon of wilde. Hij wilde twee nachten blijven, maar dat kan niet want na 08.00 uur moet iedereen het gebouw uit. Dan moet je dus 's ochtends uitchecken en later op de dag weer opnieuw inchecken. Tussen 08.00 en 14.00 uur moet je dan maar elders een onderkomen zien te vinden. De suggestie om de volgende dag dan maar 5 of 6 kilometer door te lopen om op deze manier de draad op te pakken wordt niet opgevolgd.

Het blijkt toch steeds weer opnieuw dat mensen volkomen onvoorbereid aan de camino beginnen. Ze hebben geen wandelervaring, hebben geen idee wat de route is, hoe deze loopt en waar je kunt overnachten. Er zijn wat foldertjes en schetskaarten en dat is het dan. Ook mentaal blijkt er vaak een probleem. Het is geen dagwandeling, maar een langdurige fysieke inspanning die zijn tol eist. Voor veel mensen die in Saint-Jean-Pied-de-Port beginnen is dit de eerste dag en als ze al een reis achter de rug hebben is het best wel zwaar om dan ineens 27 kilometer te moeten lopen, met 1000 hoogtemeters en een relatief steile afdaling van 500 meter door het bos naar de herberg. Dat dit niet voor iedereen geldt bleek wel uit het relaas van twee jonge Nederlanders, die in twee dagen liftend in Saint-Jean-Pied-de-Port aangekomen waren en daarna de oversteek maakten en fris en vrolijk aankwamen.

Voor ons hospitaleros gaat de tijd ook wel zijn tol eisen. Het werkritme en de lange dagen beginnen voelbaar te worden. Dit ondanks het feit dat we allemaal wel onze rustuurtjes pakken. Vooral de ochtendgroep die om 06.00 uur de pelgrims uitgeleide doet gaat na de koffie nog wel even naar bed voordat de ontvangst van de nieuwe lichteing weer begint. In wezen draaien we continu dienst zonder veel mogelijkheid tot echt uitrusten. Iedereen zat gisteren bij de afsluiting van de dag wat vermoeid op zijn stoel en bij sommigen gingen de luikjes al even dicht.

Donderdag 4 juli

De laatste volledige dag verloopt rustig. Alle pelgrims zijn om 08.00 uur op pad. Ook onze Duitse Friedrich staat buiten de poort, maar liet zijn backpack achter want hij zou 's middags weer terugkomen. Waar hij die dag is gebleven blijft een vraag, maar hij staat wel als een van de eersten weer bij de kist. Later op de middag zien we hem bij de kerk met een mondharmica om wat geld bij elkaar te musiceren. Veel zal het niet zijn geweest, maar in ieder geval voldoende om een pilsje te kopen bij La Posada.

Rond de klok van 14.00 uur hebben zich veel nieuwe gasten gemeld en het wordt zo druk dat tegen 16.30 uur de oude herberg alweer geopend wordt. Herman mag opnieuw de wake houden over 44 pelgrims.

We sluiten deze dag en in feite deze periode af met een glas wijn en een moment van zelfreflectie. Om alvast weer te wennen aan de Nederlandse sferen had Harm tussen de middag de vraag voorgelegd waarom in veel gemeenten de kerktorens eigendom zijn van de gemeentelijke overheid en niet van de kerkelijke gemeente of parochie. Sommigen hebben in de pauze wat gegoogled, maar het exacte antwoord wordt aan het eind van de dag gegeven. Dat antwoord ligt namelijk in de Staatsregeling van 1 mei 1798 toen in de Franse Tijd de scheiding tussen Kerk en Staat is geregeld: de kerkelijke goederen werden verdeeld onder de verschillende kerkgenootschappen naar rato van het aantal leden, maar de kerktorens aan en op de kerken

bleven te allen tijde eigendom van de burgerlijke overheid. Die torens hadden en hielden een functie voor het algemeen nut: uitkijkposten, plaatselijke gevangnissen, bakens, etc.

De zelfreflectie leert opnieuw dat een groep mensen, die elkaar van tevoren niet kenden, in staat zijn een goed team te vormen en met plezier in elkaar een klus kunnen klaren. Over de werkzaamheden als hospitalero zelf zijn de meningen enigszins verdeeld. Niet de zwaarte van het werk of de drukte zelf, maar meer het ritme dat afwijkt wat een ieder van ons in de eigen thuissituatie is gewend, dat de gevoelens bepaalt. Ook de massaliteit en het gevoel een hotelaccommodatie te runnen waar mensen voor weinig geld een nacht kunnen doorbrengen roept ook bij sommigen van ons vragen op. Het hospitaleren in een kleine herberg, inclusief het aanbieden van een warme maaltijd en ontbijt zodat er meer contacten mogelijk zijn, spreekt ook aan. De persoonlijke ervaringen zullen medebepalend zijn voor het opnieuw laten inroosteren in een volgend jaar. Maar, niemand van ons heeft deze ervaringen willen missen. En voorts blijven de dames van mening dat het eten aan de tafel een stuk aangenamer kan worden als een Chinees draaiplateau wordt gekocht, zodat de handen slechts behoeven te worden gebruikt om een draai aan de tafel te geven om het gewenste artikel te pakken.

Vrijdag 5 juli

Vandaag is het een kwestie van inpakken en wegwezen, zij het dat Gerard nog een paar dagen blijft omdat in het na ons komende team een van de deelnemers helaas heeft moet afzeggen vanwege dringende, persoonlijke redenen. Wij wensen hen allen een goede tijd toe.

Tot slot: in de oude herberg werd een Engels gezin - vader, moeder en twee kinderen - onaangenaam getroffen toen bleek dat de iPad van een der kinderen door een ander was meegenomen (of het een kwestie van een vergissing is geweest of ordinaire diefstal, is niet bekend, maar mocht het alsnog boven water komen, het telefoonnummer van de gedupeerden is achtergebleven).

Periode 9: vrijdag 5 t/m donderdag 18 juli 2013

Hospitaleros: Gerard van der Werf, Hans Olthof, Inge Egmond, Irma Gommers, Wil Matti

Aantal pelgrims: 2745 (2012: 2560)

Vrijdag 5 juli

Om 12.00 uur is de groep weer compleet, iedereen is in goede gezondheid aangekomen.

We missen Piet van Vlonderen die wegens zijn zeer hoge bloeddruk thuis is gebleven.

Inge, Irma, Hans, Wil en Gerard zullen het eerst met z'n vijven moeten doen.

Alleen Herman Holtmaat en Gerard Konings zijn nog aanwezig om ons nog enige dingen over te geven, de rest is al vertrokken. Herman en Gerard zullen na de maaltijd ook vertrekken.

Het is mooi weer dus de pelgrims komen in ieder geval droog binnen, dat scheelt een hoop.

Alles loopt voorspoedig. Om 21.00 uur komt er een Russisch echtpaar dat geen enkel woord over de grens spreekt! Met veel armgebaren krijgen ze toch een bed toegewezen en worden ze zelfs vergezeld naar de derde verdieping waar Hans ze hun bed aanwijst.

Om 22.45 uur komt er nog een pelgrim die een kleine zonnesteek had opgelopen. We hebben hem een aspirine gegeven en gezegd om veel te drinken en eventueel morgen naar de medische post in Burguete te gaan en een zonnehoed te dragen.

Zaterdag 6 juli

Inge werd om 05.00 uur wakker van een pelgrim die buiten bij de kraan zijn drinkfles aan het schoonmaken was.

Verder was het om 06.00 uur tamelijk rustig, maar vier pelgrims beneden.

Er was een *peregrina*, met oranje haren, die het niet meer zag zitten. Ze was bang. Inge heeft een tijdje met haar gesproken en haar verhaal aangehoord waarna ze toch, door Inge geholpen, weer op weg is gegaan.

Om 08.00 uur iedereen weer vertrokken en na een ontbijt alles maar weer schoongemaakt.

Marisol vertelde dat er een groep met 28 jongeren komt die in Itzandegia moet gaan slapen.

Om 15.00 uur was het zover, Gerard lag net even te slapen (*siësta*) toen Hans hem wakker maakte zodat hij de groep kon ontvangen in Itzandegia.

Met de leiders werd afgesproken dat de herberg weer op slot zou gaan, nadat ze de rugzakken hadden gebracht en een bed toegewezen hadden gekregen. Om 20.00 uur zou de herberg weer worden geopend. Als er geen andere pelgrims in de herberg zouden moeten slapen zou er geen hospitalero aanwezig zijn. Om 22.00 uur zou de hospitalero komen om het licht uit te doen.

Er staan ook nog negen tenten buiten. Al met al is Aterpea niet helemaal vol, maar 175 slapers.

Zondag 7 juli

Om 06.00 uur heeft Hans het licht in Itzandegia aangedaan en om 08.00 uur was iedereen vertrokken. De herberg werd netjes achtergelaten zodat we er weinig werk aan hadden.

Tussen 14.00 en 16.00 uur was het erg druk, over de 70 pelgrims ingeschreven, waaronder een man uit Duitsland met twee ezels. Hij werd door Inge begeleid naar de wei achter Itzandegia, waar de dieren de nacht konden doorbrengen. Verder waren er drie rennende pelgrims met een klein rugzakje die, nadat ze een stempel in hun pelgrimspas hadden gehaald, er rennend vandoor

gingen. Helmut Brouwer, die in Santiago had gehospitaleerd in *Casa Holandesa (El Hogar de los Paisos Bajos)*, kwam ons vertellen dat de man, zijn naam ons niet bekend, die hier zou komen om ons te helpen niet zou komen vanwege ziekte van zijn vrouw.

Helmut mocht van Marisol slapen in Itzandegia, zodoende heeft Gerard hem een sleutel gegeven die hij maandagmorgen terug zou geven.

Later kwam er nog een echtpaar waarvan de man 800 meter voor de herberg zijn voet verstuikte. Irma heeft zijn voet ingepakt en we hebben hen vlak bij de lift een bed gegeven.

Er kwamen nog vrij laat zes pelgrims aan, we moesten na 22.00 uur nog een aantal met fiets inschrijven en naar de overloop brengen waar ze een bed kregen.

Ook waren er acht tenten.

Maandag 8 juli

De dag is weer mooi begonnen, de normale uittocht van pelgrims. De man met zijn verzwikte voet kon zelf met zijn auto naar de medische post in Burguete gaan. Een andere pelgrim kwam naar beneden strompelen met een zere voet die zeer warm aanvoelde. Hij had de hele nacht niet geslapen en vroeg om een aspirine. Hij wilde naar een dokter en ging zelf met de bus naar Burguete. De Duitse pelgrim met zijn ezels had enige tijd nodig om de

bagage op te laden en is ook weer vertrokken. Een Argentijn wilde zijn rugzak binnen laten staan want hij moest eerst naar Burguete om geld te halen. Hij was nog geld verschuldigd aan Marisol die zijn identiteitskaart had ingehouden. Hij moest zijn kleine rugzak maar meenemen in de bus en daarna weer terugkeren om te betalen. Hij bleef hier maar en kreeg weer een bed van Marisol. Vanmiddag kwam er een Belgische familie ook met een ezel aangelopen. Gerard begeleidde ze en vertelde ze waar de tent en waar de ezel in de wei moest.

De prior organiseerde voor de pelgrims weer een *charla*, deze keer om 19.00 uur. Na de mis van 20.00 uur was er nog een gitaarconcert in de kerk.

Er stonden zeven tenten.

Dinsdag 9 juli

Alle pelgrims weer gezond vertrokken, ook de familie met de ezel ging om 09.45 uur weer op stap met de kleine meid bovenop de ezel. Er waren weer de nodige spullen achtergebleven, onder andere een iPad, diverse kleren, zo is het elke dag raak.

’s Middags een pelgrim met hond, de pelgrim binnen en de hond buiten was geen enkel probleem. ’s Avonds aan de bank vastgemaakt en we hebben hem niet gehoord.

Een Frans echtpaar vond 10 euro te veel en ging weer weg maar kwam later toch terug! Inge vertelde hun dat niet wij deze prijs bepalen, maar het klooster.

De schrijver van de Duitse gids, die op controlereis was, vond dat we niet, als vrijwilliger, voor de 'maffia' moesten werken, afzetters! Inge met hem in discussie.

Na de pelgrimsmis was er weer een concert in de kerk. De prior bood ons aan met hem mee te gaan naar Pamplona voor de *Encierro de San Fermin*. Als het aantal pelgrims dat toelaat zouden Inge, Wil en Gerard meegaan. Zeventien pelgrims slapen in tenten.

Woensdag 10 juli

Om 06.20 uur stonden Inge, Wil en Gerard klaar om mee te gaan naar Pamplona. Irma en Hans bleven hier en zouden beneden beginnen met de schoonmaak.

Het was een geweldige ervaring om die Encierro de San Fermin mee te maken. We zaten boven in de arena en na ruim twee minuten bereikten de stieren de arena die vol stond met moedige mannen en enkele

vrouwen. De stieren liepen recht door de arena en aan de andere kant er weer uit. Hierna kwam er steeds een stier die achter al die mensen aanrende en enkele op de hoorns nam. Dit herhaalde zich zes keer.

Hierna werd ons een *almuerzo* aangeboden waarna we de terugreis aanvaardden. Om 11.30 uur waren we weer terug. Gerard en Wil waren nog met de natte hoek op de derde verdieping bezig, terwijl Inge de trappen nog moest doen.

Om 14.00 uur stonden er al een groot aantal pelgrims klaar om naar boven te gaan en in rap tempo was ook de tweede etage vol. Om 18.00 uur was de herberg vol en zijn we naar Itzandegia uitgeweken, waar we nog 41 pelgrims hebben ondergebracht.

Dit keer stonden er maar twee tenten.

Donderdag 11 juli

Iedereen op tijd vertrokken. Hans kwam drie Amerikanen tegen die in de lobby van het hotel de nacht hadden doorgebracht. Ze waren om 14.00 uur uit Saint-Jean-Pied-de-Port vertrokken en waren verdwaald en door de *bomberos* opgehaald. Hans liet ze enige uren bijslapen in de overloop. Na het ontbijt hebben Irma en Hans Itzandegia weer spic en span gemaakt, terwijl wij met z'n drieën Aterpea schoonmaakten, zodat we om 10.30 uur weer van de koffie konden genieten op het terras bij Paco.

's Middags een Française die, zoals het ons leek, door muggen was gestoken. Ze was bang dat het bedwantsen waren, zodat we toch enige voorzichtigheid toepasten. Na het douchen leverde

ze haar kleding, schoenen en rugzak in. Dat deden we in zwarte vuilniszakken en bespotten het met desinfectiemiddel. Daarna zetten we het geheel buiten.

Een man kwam terug aan de balie om een benedenbed, daar hij hoogtevrees had.

Itzandegia moest weer open. Toen Gerard even terugging naar de nieuwe herberg, kwamen net de mensen uit de kerk. Voor de kerk lag een man met zijn benen omhoog, volgens hem de bloedcirculatie, ik sprak met hem en toen kwam er een pelgrim die zei dat hij dokter was. De man, een Duitser, sprak ook Engels. Hij onderzocht hem en vroeg hem van alles. Later hoorde ik dat hij maar moest gaan eten, hij was de laatste twee maanden 20 kilo afgevallen. In Itzandegia liep een Amerikaanse pelgrim zenuwachtig rond. Gerard heeft met hem gesproken en gerustgesteld. *'Take a beer'* en ontspan je, ga straks lekker eten. Om 21.00 uur, hij was alweer terug, ziet Inge hem met de rugzak, hij wilde al op weg gaan. Inge kon hem ompraten om eerst goed te slapen en dan te vertrekken.

In Aterpea liep een man rond, met ticket, die overal op een bed ging liggen en verder niets bij zich had. Wil wees de man zijn bed en verbood hem ergens anders te gaan liggen. Hij had inmiddels van diverse bedden de matrashoes afgetrokken.

Vrijdag 12 juli

Alle pelgrims vertrokken, ook de bijzondere mensen! De zon lachte hen weer tegemoet!

Zelfs de nerveuze Amerikaan zei goed geslapen te hebben. Ik wees hem op de gele pijlen die hij moet volgen. Het is nog steeds mooi weer!

Ja, we hadden ook vandaag weer vele nationaliteiten in huis, onder andere Malta, Panama en wat ook opvalt dit jaar, de vele Australiërs.

Zes pelgrims sliepen in een tent.

Zaterdag 13 juli

Het heeft vannacht geregend en de pelgrims die hun was nog buiten hadden hangen hadden pech. Ze moesten met de natte kleding op pad.

Om 06.20 uur gingen Irma en Hans met de prior Juan Carlos naar Pamplona om de sfeer te proeven van San Fermin. Inge, Wil en Gerard zullen de herberg schonen.

's Middags hadden we een pelgrim met een paard. Later op de middag kwamen er zeven Fransen bij Marisol aan de balie en vertelden dat er nog acht onderweg waren. Ze hadden niet gereserveerd, zeiden ze. Marisol stuurt ze naar Itzandegia. Om 19.15 uur komt de rest en een leidster zegt dat ze wel hebben gereserveerd. Verwarring alom! Geld terug evenals de mensen uit Itzandegia.

We vinden een plastic zak met onder andere een paspoort van Elisabeth, bednummer 240. Ze was heel blij dat we het gevonden hadden.

Nog later komt er een oude mevrouw tussen twee mensen de herberg binnen strompelen. Het was een Française van 82 jaar. Ze was een beetje verward en zeer moe. Een glaasje water doet wonderen. Na een poosje hebben we haar het laatste bed gegeven op de derde etage.

Zondag 14 juli

Na het poetsen werden we om 11.00 uur verwacht in de Colegiata om *chocolate con churros* te komen eten, klaar gemaakt door de kokkin.

Er komt een constante stroom van pelgrims en er wordt besloten om Itzandegia te openen.

Inge zal er als eerste naartoe gaan en Gerard zal er later heen gaan.

Op de derde verdieping op bed 339 een invalide vrouw met haar rolstoel en apparatuur. Vijf pelgrims sliepen in tenten.

Maandag 15 juli

In Itzandegia was het een rustige nacht, iedereen sliep nog om 06.00 uur. Inge had een ernstig probleem geconstateerd; 's nachts toen ze naar het toilet ging was er geen water. Om 06.00 uur ook niet.

Gerard deed gelijk een paar wc's op slot. We vingden de pelgrims op en vertelden hen het probleem en vroegen om het toiletpapier in de plastic zak te doen en niet in het toilet. Nadat iedereen vertrokken was hebben we met emmers water van buiten de toiletten doorgespoeld. Patxi geïnformeerd dat er geen druk op de waterleiding zat.

In Aterpea bleef er een zieke vrouw achter. Deze vrouw is na enige tijd toch vertrokken.

Om 10.30 uur was er weer water in Itzandegia, zodat de natte hoek alsnog kon worden schoongemaakt. Later werd ons gezegd, dat er een techneut uit Pamplona moest komen, want er was toch meer aan de hand. Om 17.00 uur was alles gerepareerd en kon Itzandegia zo nodig weer worden gebruikt.

Dinsdag 16 juli

We moeten er vandaag rekening mee houden dat de stroom om 09.00 uur zal worden afgesloten voor circa anderhalf uur. Dus zijn we maar vroeg aan de koffie bij Paco gegaan. Om 11.00 uur konden we weer verder. Don Juan Carlos vertelde dat de overloop tot 23 juli bezet is door een familie, Marisol wist van niets. Er was vandaag een gezellige sfeer, we hebben met vele mensen kunnen praten. Don Juan Carlos houdt iedere dag een *charla* en vraagt of er iemand is die het in het Engels wil vertalen. De meeste keren lukt dat wel.

Woensdag 17 juli

Vandaag hebben we weer hard gepoetst, zelfs de trappen nat afgenomen en daarna met de spuitbus bewerkt. We krijgen vandaag weer een groep jongeren voor Itzandegia.

Zo tussen 14.00 en 16.00 uur is er een constante stroom pelgrims. Vanmiddag kwam er een groep buspassagiers om een stempel, die we naar de VVV verwezen, ze wilden zelfs op een zijden sjaaltje een stempel!

En dan problemen met een wasmachine waarvan het water niet werd afgepompt. Dit hadden we eerder gehad en dat werd door Patxi opgelost. Nu hebben Wil en Inge het zelf opgelost. Onderaan zit een klep, als je dat opent kun je het water aftappen in een bakje, door middel van een slangetje. Hierna haal je er een filter uit waar dan van alles in zit, onder andere geld, een kruisje ...

Wat ook opvalt is een groep van tien Koreanen op de fiets, én de vele tenten, vandaag elf stuks.

Donderdag 18 juli

Het was weer een prachtige dag, met niet veel bijzondere gebeurtenissen. 's Ochtends hebben we weer de nodige extra beurten gegeven en ook van onze slaapkamers de vloer gedweild.

Met de bus kwam een Spanjaard die er erge moeite mee had om zijn schoenen in de daarvoor bestemde ruimte te zetten.

Inmiddels zijn er al vier aflossers gearriveerd die in Itzandegia een nacht moeten slapen, daar de dependance tot 23 juli bezet is door een familie.

Morgen nog een keer een poetsbeurt door de herberg en dan tijdens het eten de overdracht.

We hebben met ons vijven lekker hard gewerkt voor het welzijn van de pelgrims. Het was een leuke periode en ondanks de afwezigheid van onze Piet, door ziekte geveld, hebben we hier leuke dagen gehad, met veel plezier. We gaan voldaan naar huis.
We hebben dit jaar heel mooi weer gehad!
Wij wensen onze opvolgers veel werkplezier.

Periode 10: vrijdag 19 juli t/m donderdag 1 augustus 2013

Hospitaleros: Geert en Mieke Siebers, Martha Ridderbos, Piet en Sabina Gijsbers, Tiny en Nelly van Breugel

Aantal pelgrims: 3066 (2012: 2766)

Vrijdag 19 juli

Het is al bijna uur U wanneer Geert en Mieke per auto, vanuit hun vakantieadres vlak bij Lourdes, op het terras bij Casa Sabina arriveren. Daar hebben zich dan reeds de ervaren rotten Tiny, Nelly, Piet, Sabina en nieuwkomer Martha verzameld om gezamenlijk koffie te gaan drinken; zij zijn allemaal een dag eerder in Roncesvalles gearriveerd. Tiny en Nelly lopen vanuit Pamplona en de anderen per auto of vliegtuig vanuit Nederland.

De overname van de oude ploeg verloopt vrij snel en soepel, mede omdat er weinig schokkende veranderingen te melden zijn. Na de lunch bij Casa Sabina kan Martha gelijk aan de bak in de 'engelenbak' - voorheen de kist - met het inschrijven van nieuwe pelgrims, en worden de uitsmijters in stelling gebracht voor mensen die hun wandelschoenen nog uit moeten doen. In de loop van de dag loopt de herberg aardig vol en wanneer we te horen krijgen dat de bus uit Pamplona ons 80 gasten zal brengen, openen we alvast Itzandegia. Die kan na een half uur echter al weer dicht, want van de 80 personen in de bus wenst slechts de helft bij ons te overnachten en dat past allemaal net in één herberg. Aterpea dus.

Wanneer, net voor sluitingstijd, zich nog twee Zweden melden voor een slaapplek leggen we die maar op een matras in de bibliotheek, want we hebben weinig zin om voor deze twee pelgrims Itzandegia alsnog te openen.

Zaterdag 20 juli

Voor de eerste keer vroeg uit de veren om de lichten aan te doen, pelgrims te wekken en de deuren van herberg en fietsenhok te openen voor de vroege vertrekkers. Wanneer de eerste pelgrims vertrekken zien we dat er in de loop van de nacht een vijftal pelgrims 'onderdak' heeft gevonden onder de doorgang van het appartement dat aan de herberg grenst. Een van hen blijkt een Nederlandse jongen die noodgedwongen de nacht buiten heeft doorgebracht omdat hij geen contant geld meer bij zich had. Helaas voor hem bleek de mogelijkheid om te pinnen in Roncesvalles niet mogelijk.

We denken vandaag een makkie te hebben wanneer rond 15.30 uur de derde verdieping pas opengaat; maar we hebben buiten de waard gerekend, want dit keer brengt de bus uit Pamplona ons wel de beloofde pelgrims zodat Itzandegia vandaag voor het eerst opengaat. Bij inspectie van de bedovertrekken blijken er veel bruin en vies te zijn van het condenswater dat uit het gewelf omlaag valt. Gelukkig kunnen we de ruim 50 pelgrims allemaal nog wel een schoon bed aanbieden, maar het betekent voor morgen wel een flinke aanslag op de wascapaciteit.

We hebben inmiddels wel wat met zaken die kort voor sluitingstijd gebeuren. Zo ook vanavond weer; we hebben een Hongaarse zoon die voor zijn moeder van de berg is afgedaald. Op het moment dat we de herberg willen sluiten komt hij met de mededeling naar ons toe dat zijn moeder nog onderweg is. Nelly en Martha besluiten om als aspirant-*bomberos* samen de berg op te gaan om haar op te vangen. Gelukkig zien ze al vrij snel een led-lichtje in hun richting komen en kunnen moeder en zoon herenigd worden.

Om 22.30 uur kan ook in Itzandegia de verlichting uit.

Zondag 21 juli

Het is vandaag een drukte van belang rond de herberg. Werklieden zijn bezig met het opbouwen van een grote tent. Waarvoor die gebruikt moet gaan worden is ons nog niet helemaal duidelijk; wel weten we inmiddels dat het iets te maken heeft met de Wereldjongerendagen die dit jaar in Brazilië worden gehouden. Het is de bedoeling dat men vanuit Roncesvalles dit hele gebeuren met zo'n 400 tot 500 jongeren via grote tv-schermen live kan volgen.

Een deel van deze jongeren zal ondergebracht worden in Itzandegia, maar waar de rest moet overnachten is ons nog een raadsel; wel weten we inmiddels waarvoor de grote tent is neergezet. Uit alle hoeken en gaten toveren Pablo en Ander bedden en matrassen tevoorschijn die in de tent worden opgesteld; ook verschijnt er een flinke stapel matrassen en kussens bij ons beneden in de stilteruimtes.

In de wasruimte is het een drukte van belang, maar meer omdat er een wasmachine is gaan lekken dan dat er was wordt aangeleverd. Het is dweilen met de kraan open en we roepen dan ook de hulp van Patxi in. Helaas kan hij het euvel ook niet verhelpen zodat we dus regelmatig de vloer schoon moeten trekken. Gelukkig is er door het zonnige weer weinig animo voor de door ons aangeboden service. Het is verder een rustige dag en Itzandegia kan vandaag dan ook dicht blijven.

Maandag 22 juli

Vandaag keert Marisol terug van een aantal dagen wandelen op de camino. Ze vertelt wat ze heeft meegemaakt; ze zegt voortaan met heel andere ogen naar de binnenkomende pelgrims te kijken. Ze kan meteen flink aan de slag want er staat een groep van zo'n 25 pelgrims voor de deur te wachten op een stempel in hun *credencial*.

Patxi heeft de hulp van een professional ingeroepen om de wasmachine te repareren, zodat er 's middags weer gewassen kan worden zonder natte voeten.

Marisol beschikt kennelijk over een vooruitziende blik; ze besluit een vijftal bedden in Aterpea niet uit de geven, maar Itzandegia wat eerder open te doen.

Iets na 22.00 uur melden zich nog vijf verlate pelgrims zodat de herberg weer helemaal vol is.

Wanneer we voor het naar bed gaan nog even de dag doornemen wordt er om 23.15 uur gebeld. Het blijkt een drietal Italiaanse pseudopelgrims te zijn die het klokkijken nooit goed onder de knie hebben gekregen. We begeleiden hen naar hun bed en manen hen tot stilte.

Dinsdag 23 juli

Het heeft vannacht geregend en met de weersvoorspelling van temperaturen tegen de 30 graden Celcius, hebben de eerste pelgrims al iets na 05.00 uur de herberg verlaten.

We zijn vandaag middels Marisol wat wijzer geworden over de komende gebeurtenissen omtrent de Wereldjongerendagen.

De jongeren zullen onder andere ondergebracht worden in Itzandegia en de echte overloop; als hospitaleros hebben wij hiermee geen verdere bemoeienis. Vanaf morgen zal de tent die op het binnenterrein is neergezet als overloop gaan fungeren voor pelgrims wanneer Aterpea vol is. Zolang de herberg open is kunnen zij gebruik maken van de faciliteiten van de herberg; 's nachts moeten zij echter gebruik maken van de openbare toiletten bij de kerk.

Met Marisol ook overlegd of er geen oplossing is voor al die bruine vlekken op het beddengoed in Itzandegia veroorzaakt door condenswater. Marisol zal plastic bestellen om de bedden in het middengedeelte mee af te dekken.

In de loop van de middag verslechtert het weer en komt er mist de berg over drijven. De tent op het binnenterrein wordt van een keurige vloer voorzien. De eerste pelgrim die er gebruik van mag maken is een Spanjaard met zijn hond.

Ook op het parkeerterrein is men inmiddels gestart met de bouw van een grote tent voor de op handen zijnde festiviteiten.

Laat in de middag meldt zich een broeder uit Hongarije die de camino loopt, met de vraag of we zijn witte habijt - met op de rug Moeder Teresa - kunnen drogen, want hij heeft er slechts een bij zich. Na vijf minuten in de centrifuge kunnen we de broeder een nagenoeg droog kledingstuk overhandigen. Het geldt voor de *donativo*-pot stoppen we er maar zelf in.

We houden het vandaag verder rustig met 174 pelgrims.

Woensdag 24 juli

Om 08.30 uur contact met het thuisfront, Gerard Konings, en hem bijgepraat. We melden hem dat alles soepeltjes verloopt, alleen dat we de portofoons hebben uitgezet, omdat ze regelmatig storen. Het probleem was bij hem bekend.

In de kerk worden de geluidsinstallatie en de tv-schermen in orde gebracht om van daaruit morgen de Wereldjongerendagen in Brazilië te kunnen volgen. Marisol sleept met 29 matrassen in de stilteruimte om wat meer bedden capaciteit in de herberg te krijgen.

We zijn als hospitaleros wel wat gewend, maar vandaag werden we toch weer eens verrast door een Spaanse familie met zeven kinderen, waarvan de oudste tien jaar was en de jongste een baby van twee maanden. We hebben het hele span maar op de derde verdieping gelegd om te voorkomen dat er kleine kinderen uit bed vallen.

Bij het sluiten van de herberg vandaag hadden we in totaal 228 pelgrims in huis, waarvan 183 in Aterpea, 29 in de stilteruimtes en 16 in de tent.

Donderdag 25 juli

Er is er een jarig hoera, hoera dat kun je wel zien dat is Mieke en als cadeautje van de andere hospitaleros mag ze tot 08.00 uur uitslapen.

Om 10.00 uur worden we door Patxi en Edurne verrast met een *Happy birthday* in het Spaans, een grote verjaardagstaart en twee flessen *cava* die we ons goed laten smaken. Daarvoor laten we zelfs de koffie van 11.00 uur bij Casa Sabina schieten.

De kerk zit om 13.00 uur bomvol en van een groot scherm zingt de hele goegemeente de daar gepresenteerde tekst uit volle borst mee. Het is vandaag Sint-Jacobsdag en daarmee een

nationale feestdag in Spanje; dat betekent wel veel dagjesmensen maar relatief weinig pelgrims, dus is het erg rustig in de herberg. Om 22.00 uur hebben we 160 pelgrims onder de pannen; of zegt men hier onder het lood?

Vrijdag 26 juli

De tijd vliegt, want het is al weer vrijdag wat betekent dat de helft voor ons erop zit; het lijkt alsof we nog maar net zijn begonnen. De werkzaamheden zitten er inmiddels zo in gebeiteld dat we steeds eerder klaar zijn en ruim tijd hebben voor de koffie.

In de loop van de dag zijn er diverse activiteiten voor de jeugd van Navarra en volgens het programma is er om 23.00 uur een mis met tv-verbinding met Brazilië. De info over de mis klopt maar van een verbinding is deze avond weinig te merken.

Marisol heeft een viertal fietsers, die op weg zijn naar Parijs en duidelijk geen pelgrim zijn, een *credencial* verkocht. Ze hebben nogal wat noten op hun zang en ook het idee dat wij meer bedienend personeel zijn dan hospitaleros. Ze maken ge(mis)bruik van de keuken en laten daar na het bereiden van hun maaltijd een mesthoop na.

In de doucheruimtes op de eerste en de tweede etage is het enorm druk met de 30 extra pelgrims die we in de stilteruimtes hebben ondergebracht; bovendien hebben we nog zeventien pelgrims die ondergebracht zijn in de tijdelijke tent en tien pelgrims met een eigen tent(je).

Zaterdag 27 juli

Voor de jeugd van Navarra begint de dag om 10.00 uur met een eucharistieviering in de kerk die, zo blijkt om 11.00 uur wanneer wij naar de koffie gaan, daarvoor duidelijk te klein is. Een flink aantal mensen volgt, geknield, de dienst buiten de kerk.

In de wasruimte helpen we 's middags een dame uit New York die tijdens de orkaan Sandy haar restaurant en daarmee haar inkomen is kwijtgeraakt. Toen de ergste tranen over het verlies waren opgedroogd, besloot ze de camino te gaan lopen om daar alle ellende van zich af te schudden; gezien haar goede humeur was ze daar nu al aardig in geslaagd.

Het is opvallend hoeveel ouders er dit jaar met jonge kinderen op de camino aanwezig zijn, net als mensen uit Zuid-Korea. Op de vraag waarom de camino zo populair is in Korea krijgen we verschillende antwoorden: voor de een is dat vanwege het katholieke geloof dat in Korea bij de ouderen nog volop aanwezig is, terwijl het voor de meeste jongeren de film *The Way* is.

's Avonds is er, voorafgaand aan de liveuitzending van het gesprek met de paus, voor de jeugd en andere belangstellenden een fakkeloptocht.

Zondag 28 juli

De wasruimte is een ideale gelegenheid om wat langer met pelgrims van gedachten te kunnen wisselen. Zo was er vandaag een Israëliisch meisje dat hoopte via de camino wat meer over het christelijke geloof te weten te komen omdat ze haar twijfels had over het joodse geloof. Een tweetal dames uit Bulgarije van de Grieks-Orthodoxe kerk was ook erg nieuwsgierig naar het hoe en wat in de katholieke kerk van vandaag de dag.

Nu de Wereldjongerendagen erop zitten, moeten de pelgrims die niet in Aterpea terechtkunnen, weer in Itzandegia worden ondergebracht. Vandaag was dat nog net niet nodig.

Om 22.30 uur wordt er aan de deur van de hospitaleroruimte gebeld; voor de deur staan, tot onze verbazing, drie Italiaanse pelgrims die (te) laat uit Saint-Jean-Pied-de-Port zijn vertrokken. Op onze vraag hoe ze binnen zijn gekomen, krijgen we als antwoord dat er (nog) iemand voor de deur stond te roken.

Omdat er geen plaats meer is in de herberg, brengen we ze onder in de tent op het binnenterrein.

Maandag 29 juli

Het heeft vannacht geregend en voor de pelgrims die dat is ontgaan wacht deze morgen een natte verrassing. Dat was ook het geval voor de man die zijn schoenen kwijt was; een Engelsman die zo vriendelijk was om 'zijn' schoenen af te staan omdat ze op de vermiste schoenen leken ging daarom maar met het overblijvende paar schoenen op pad.

Op de parkeerplaats en het binnenterrein worden de tenten afgebroken waarna het pelgrimsleven na de Wereldjongerendagen weer zijn normale loop kan hervatten. Zo is er ook weer tijd voor de rondleidingen door Don Juan Carlos; met een glaasje kruidenlikeur enthousiasmeert hij de pelgrims voor zijn tour de Roncesvalles.

Dinsdag 30 juli

Vanmorgen is de ziekenboeg volgelopen; de maag van zowel Nelly als Piet staat compleet overhoop en ze hebben vannacht geen oog dicht gedaan. Ze laten het ontbijt deze morgen aan zich voorbij gaan.

In de middag heeft Marisol een verrassing voor ons; een groep van 32 Italianen heeft een deel van Itzandegia gereserveerd. De leiding arriveert per bus met de bagage, terwijl de rest die het traject vanaf Saint-Jean-Pied-de-Port te voet aflegt, later langzaam binnendruppelt; in de loop van de avond blijken het twee Italiaanse priesters die op stap zijn met hun parochianen.

Een Frans echtpaar met twee kleine kinderen dat al onderweg is vanaf Le Puy, wenst na het douchen geen gebruik meer te maken van de onze service en levert hun tickets in; naar de reden kunnen wij slechts gissen. Tegen 21.00 uur heeft de leiding van de groep Italianen in de keuken de maaltijd voorbereid en komt iedereen keurig om zijn bord vol te laten scheppen. Na de afwas verzorgen de priesters in de benedenruimte de mis die om 22.30 uur is afgelopen. Dat komt twee Spanjaarden goed uit, want we liggen nog net niet in bed wanneer ze om 22.45 uur aankloppen. Ze gaan keurig de volgende morgen naar Aterpea voor een stempel en een ticket.

Woensdag 31 juli

Of schaakgrootmeester Gerard heeft beseft dat hij in de zetten na het koningsgambiet tweejarige pionnen in het spel heeft gebracht, weet natuurlijk alleen de grootmeester zelf. Feit is dat we vandaag in het spel via de lange rochade Martha de aanval hebben laten openen op het schaakbord. Martha die vandaag dus ook jarig is, en als nieuwkomer het team kwam versterken. Al snel draait ze als een ervaren kracht in het team mee. Wij hebben dan ook gemeend dat we haar het hospitaleradiploma niet langer mochten onthouden en verder hebben we ons de lekkere taart van Patxi opnieuw goed laten smaken.

Hospitalerend in Roncesvalles kan de indruk ontstaan dat de bevolking van Zuid-Korea voor een groot deel op de camino vertoeft. Vandaag ontvingen we opnieuw een groep van ongeveer twintig, veelal jongere, Koreanen. Onder hen een meisje dat,

doodvermoeid, maar net met haar neus boven de balie uitstekend, om een stempel in haar credencial kwam. We hebben haar eerst maar even op een stoel gezet om wat bij te komen van alle vermoeienissen.

De beweegredenen voor mensen om aan de camino te beginnen zijn vrij divers, maar voor een Spaans gezin dat in een praktisch volle Itzandegia vier bedden naast elkaar claimde voor het ‘saamhorigheidsgevoel’ ging ons toch een beetje te ver.

Donderdag 1 augustus

Het belooft vandaag een hete dag te worden met temperaturen ruim boven de 30 graden Celsius; veel pelgrims zijn dan ook al vroeg vertrokken zodat tegen 07.00 uur de herberg al leeg is en wij met schoonmaken kunnen beginnen. De hitte heeft kennelijk weinig invloed op het aantal pelgrims, want om 17.30 uur is Aterpea vol en moet Itzandegia worden geopend. Tegen sluitingstijd bieden we onderdak aan 282 pelgrims. Onder hen de kok van een viersterrenrestaurant in Japan; een groep van 25 Italianen die allemaal gekleed gaan in een felgeel T-shirt met de opdruk Santiago waar ze naartoe op weg zijn en verder nog een Frans gezin met vijf kinderen die in een tent bij de herberg slapen.

Vrijdag 2 augustus

Het zit er weer op; alle ruimtes zijn schoon en de hospitaleroruimte is klaar om de nieuwe gasten te ontvangen. We gaan om 11.00 uur naar het terras bij Casa Sabina om kennis te maken met het team voor de komende periode. Herman en Elly gaan na de koffie met Nelly en Tiny naar Itzandegia voor de eerste instructies.

Wat later nemen we afscheid van Pablo, Marisol en Ander; daarna nog even met het hele team op de foto voor de Facebook-pagina van Marisol.

De verdere overname is snel geregeld, waarna we aan onze laatste lunch bij La Posada kunnen beginnen; vervolgens gaat iedereen zijns weegs.

Geert en Mieke keren terug naar hun vakantieadres in Frankrijk, terwijl Piet, Sabina, Tiny, Nelly en Martha nog een nachtje in Roncesvalles blijven.

Piet en Sabina beginnen zaterdag aan de camino terwijl Tiny en Nelly vanaf Col de Somport, via Puente la Reina naar Jaca willen wandelen. Martha zal als laatste nog enkele dagen vakantie aan de Atlantische kust doorbrengen.

Periode 11: vrijdag 2 t/m donderdag 15 augustus 2013

Hospitaleros: Ellie van Loghem, Hans Wetzer, Harry Collignon, Herman Rabbers, Wil en Rieky Verstappen, Willie Oosting

Aantal pelgrims: 4063 (2012: 2877)

Vrijdag 2 augustus

Tegen 12.00 uur is iedereen gearriveerd. Hans, Willie en Herman komen gedrieën met de auto vanuit Bordeaux waar ze hebben overnacht. Ellie en Harry zijn aan komen vliegen in Biarritz en hebben overnacht in Saint-Jean-Pied-de-Port. Rieky en Wil komen met de auto vanaf een camping in Anso, een gehuchtje in de Pyreneeën.

Marisol laat zich even zien. Zij heeft vandaag een vrije dag en Ander neemt haar taken over. Marisol wil van elke groep een foto om die op Facebook te plaatsen. Zij heeft vijf minuten de tijd en daarom is het zaak om snel iedereen op te trommelen, ook de leden van de vorige ploeg.

Er wordt kennis gemaakt met de vorige groep en om 13.00 uur is er een gezamenlijke maaltijd in restaurant La Posada. Veertien personen aan een grote ronde tafel, het kan net. Maar als de ene linkshandig is en de ander rechtshandig, is eten een ware crime. Er worden allerlei wetenswaardigheden uitgewisseld. De meeste onderwerpen hebben weinig met hospitaleren van doen. Bijna de hele tafel wordt gevormd door Brabanders of zij die daarvoor door willen gaan.

Om 14.00 uur moet de receptie bemand worden. Harry meldt zich als vrijwilliger en hij wordt ondersteund door Ellie en Willie. Even later komen ook de anderen in actie. Rieky en Wil ontfermen zich over de vuile was. Al snel is het duo weer ingewerkt in het wasmétier en draaien de machines als een tierelier. Maar de meesten doen zelf hun handwas en soms staan er wel een paar te wachten. Je kunt er ook een kunst van maken om er meer dan vijf minuten over te doen voordat je een onderbroek of een ander kledingstuk schoon hebt.

Ondertussen stromen de wandelaars en de tien fietsers binnen. Soms staat er een rij van hier tot ginder. Een jonge Spaanse wandelaar meldt zich bij Ander aan de receptie. Hij loopt de ‘GR-zoveel’ en wil in de herberg slapen. Ander zegt dat hij dan een *credencial* moet kopen. Dat wil hij niet, hij is geen pelgrim. Wat moet je met zoiets? Voor de hospitaleros is het niet zo moeilijk. We zouden hem een bed gegeven hebben. Hij is in ieder geval niet hier met een koffer op wieltjes. Later blijkt dat hij in het bos geslapen heeft.

Harry en Ellie gaan Itzandegia bemannen. Aan het einde van de dag is deze zowat helemaal bezet. In de vooravond wordt het mistig en begint het een beetje te miezeren. Aan het einde van de avond zijn er 301 bedden bezet.

Zaterdag 3 augustus

’s Morgens nog een beetje miezer en mist. Om 08.00 uur is iedereen onderweg en kunnen we voor het eerst gezamenlijk aan het ontbijt. De een heeft al beter geslapen dan de ander. Dat houdt vanzelf in dat de ander al slechter geslapen heeft dan de een. De taken worden verdeeld. Degenen die Itzandegia hebben gerund maken die ook schoon. De anderen verdelen de werkzaamheden onder elkaar. Vandaag zullen Rieky en Wil Itzandegia voor hun rekening nemen, Willie en Herman gaan de wasserette in en de overigen gaan bij de balie. Na 10.00 uur zijn er al heel wat inschrijvingen. Hoe is het mogelijk dat je al zo vroeg op je plaats van bestemming bent aangekomen?

Het weer klaart zienderogen op en de gevoelstemperatuur ligt rond de 25 graden Celcius. We kunnen het niet controleren want we hebben geen thermometer gezien. Een blauwe lucht hoort hier bij.

Buiten krioelt het van de dagjesmensen, meestal met een Spaans uiterlijk. Maar je ziet bijvoorbeeld ook busjes uit Polen. Wat dat betreft is er weinig verschil met Nederland.

Vandaag is er om 19.00 uur in de kerk een uitvoering van middeleeuwse muziek. Jammer dat niemand van ons hier getuige van kan zijn. Morgenmiddag is er een herkansing.

Er is via een mail een reservering voor een groep Italianen van 24 personen voor Itzandegia. We spannen een rood wit lint voor het juiste aantal bedden. Rond 17.00 uur komen de eerste bewoners binnen in Itzandegia. Wie heeft die idiote Baskische namen verzonnen? Het zal toch niet Gerard Konings zijn? Er wordt verteld dat Brabanders de kortste woorden kunnen maken. De Basken winnen het toch zeker met de langste. Het Baskisch ziet er erg ingewikkeld uit maar is in feite vrij simpel. Je zet een paar willekeurige letters op een rij, zet er een k en een x tussen en een nieuw woord is ontstaan.

Het 'oude ziekenhuis' loopt al snel vol. We maken kennis met leuke lui, waaronder drie Australiërs van het type Crocodile Dundee, maar dan nog meer Crocodile. Zij zijn geen caminolopers, maar zijn zojuist begonnen aan een wandeltrip door de hoge Pyreneeën. De mannen van het bouwjaar 1948 (dat voelt erg vertrouwd) hebben van hun vrouwen drie maanden de tijd gekregen. Voorlopig zullen ze zoveel mogelijk in het wild kamperen.

Twee Spaanse jonge meiden van zeventien en twintig jaar komen gezellig bij ons zitten. Daardoor denken ze de kans te krijgen om hun Engelse taal een impuls te geven. Wij leren op deze manier weer wat Spaanse woordjes. Hun tante en haar vriendin zijn nog onderweg. Om 21.30 uur zijn ze nog niet binnen en het wordt al wat penibel. Maar, goed getimed, komen ze even voor 22.00 uur bij de herberg aan. Eentje kan nauwelijks meer lopen en haar rechterbeen wordt door een heel aardige Bask, Xavier, onder handen genomen en flink met tape bewerkt. Xavier heeft in zijn rugzak een tas met allerlei therapeutische middelen. Hij heeft ons goed bijgestaan omdat hij een aardig woordje Engels kent. Als tegenprestatie heb ik hem beloofd dat hij de volgende morgen om 05.00 uur mag vertrekken.

Van de Italiaanse groep ontbreekt ondertussen nog elk spoor. Zullen ze nog arriveren of is het *arrivederci*? Maar iets na 21.45 uur worden we verrast door een tweetal Italiaans sprekende personen. Als we in gewoon Nederlands vertellen dat de hele club om 22.00 uur binnen moet zijn, worden ze daar niet wit van. We hadden het evengoed in het Engels kunnen zeggen, want dat verstaan ze evenmin. Steeds druppelen er een paar binnen maar er druppelen er ook ieder moment weer uit. Het is oncontroleerbaar. Waar ze telkens vandaan komen is nog steeds een raadsel. Soms zien we een busje aankomen met een groepje erin. Nu blijkt dat ze ook nog moeten eten en het is al dik na 22.00 uur. Ze wachten op een busje met mondvoorraad. Maar erg druk maken ze zich helemaal niet. Dat doen misschien wel de overige slapers want om 22.30 uur is nog steeds het licht aan. We spreken met de Italianen af dat we het licht uit doen en dat ze zo snel en zo stil mogelijk binnen komen. Zo stil mogelijk hebben ze kennelijk begrepen maar veel *vitesse* zit er niet in of ze hebben erg veel honger. Rond 22.45 uur is de laatste der Italianen binnen en kan de rust een aanvang nemen. Ondertussen heeft een aantal pelgrims al zoveel gespaard dat ze aan hun eerste plasje toe zijn. De pantoffelparade komt op gang. Wat een zalige nacht!

Ik heb geen idee of er iemand blij of trots mag zijn, maar het jaarrecord is vandaag gebroken. Het aantal van 352 slapers staat in de boeken.

Zondag 4 augustus

Met walletjes onder de ogen staan we tegen 06.00 uur naast ons bedje. Licht en muziek aan, wat kan een pelgrim nog meer verlangen? Een emmer water in je gezicht doet wonderen. De laatste vier, waaronder de mevrouw met haar rechterbeen onder de tape, gaan klokslag 08.00 uur de deur uit. Zij zal vandaag de bus nemen. We zijn ondertussen begonnen aan de grote schoonmaak maar iets na 08.00 uur zijn we toe aan een stuk brood met koffie.

Hans heeft vandaag een halve dag vrijaf gekregen. Herman heeft hem rond 06.30 uur naar Saint-Jean-Pied-de-Port gebracht en vandaar zal hij de Pyreneeën gaan bedwingen. Tijdens het koffiekwartiertje bij Casa Sabina raken we in gesprek met een Zwitser die aan een tafeltje naast ons heeft plaatsgenomen. Hij is tien juni in Zürich gestart en loopt onmenselijke afstanden. Zijn record is gisteren tot Saint-Jean-Pied-de-Port, een afstand van 64 kilometer. Vanmorgen is hij om 02.30 uur vertrokken en loopt nog een heel stuk verder. Hij is zich aan het trainen om met zo weinig mogelijk grammen aan voedsel toe te komen. Soms maar een halve kilo per dag. Hij gebruikt dadels, vijgen en knoflook. Als dat niet lekker is!

Het is hier een gewone zondag met veel dagjesmensen. Opvallend is het grote aantal wasmachines dat vandaag draait. Ondanks het lekkere weer zijn het er 22.

Aan het einde van de dag liggen er 303 plat.

Maandag 5 augustus

Na een hoofdelijke stemming beslissen we om in Itzandegia de bedden te nummeren. Daar hebben we al direct een groot voordeel van en we hopen dat het ook geldt voor allen die na ons komen.

Het weer begint later in de middag te minderen, er komen slierten mist de berg af en het gaat over in miezer. Dat betekent meer werk in de wasserij. Vooral in Itzandegia wordt het een heel karwei om de kleding droog te krijgen.

Commercieel gezien wordt het een topdag. Met de bus uit Pamplona komen 140 mensen. Dat zal een superbuss geweest zijn! Alles komt vol. Er slapen rond de 100 pelgrims

in het kampement. Veel fietsers komen nog redelijk laat binnen. Aan het einde van de dag staan er 29 fietsen in de stalling. Ook zijn er twee honden welkom geheten die geld in het laatje brengen. Als we gaan pitten is de barrière van vierhonderd doorbroken: 401 schone slapers en nog mooiere slaperinnetjes. De woordcontrole geeft slagpinnetjes aan maar dat bedoel ik niet.

Dinsdag 6 augustus

Als we met een paar van ons even op een bank op het binnenplein zitten te wachten voordat we naar het restaurant gaan, komt er een erg mooie en leuke meid aangelopen. Aan beide polsen heeft ze een zweetbandje, ook polsbandje genoemd. Het bandje stelt de Zweedse vlag voor. Nu

wordt het wel erg ingewikkeld. We hebben te maken met een Zweedse met een zweetbandje. Met andere woorden met Zweeds zweet. Ik kijk regelmatig naar haar leuke vlagje, maar ook de rest van haar is het nakijken waard. Nee, het is niet altijd een strafkamp in Roncesvalles.

Tijdens de maaltijd bij La Posada mijmeren Hans en Willie over hun plannen om Itzandegia over te nemen. Hans is van huis uit bouwkundige en heeft al wat plannen voor een ingrijpende verbouwing. We vragen bij La Posada wat het kost om 100 gasten te herbergen. Want de herberg zal toch een tijdlang gesloten zijn tijdens de verbouwing. Zeker is dat het aantal pelgrims dat daarna van de herberg gebruik kan maken ver zal dalen. De bedden staan nu zo dicht op elkaar, de toekomstige gasten zullen dit niet lang meer appreciëren.

Heel leuk is het om mee te maken dat een groep hospitaleros elkaar steeds beter gaat kennen. In het begin is alles nog een beetje schoorvoetend maar de verhalen naar elkaar toe worden steeds losser. Als alles goed is ga je na twee weken als een stel vrienden uit elkaar.

Het miezert in de middag regelmatig waardoor het weer druk wordt in de wasserij. Het drogen wordt weer een hele puzzel. Het wordt weer volle bak vandaag. In de barakken 84 en in een grote tent die daar achter is gezet nog eens 82. De beide herbergen zijn al tjokvol. In totaal 467 slapers.

Woensdag 7 augustus

Het is vandaag een stuk koeler. Rond 16.30 uur is er een korte onweersbui en het blijft de hele tijd wisselvallig. Om 12.00 uur hebben we een rondleiding door het museum. Als je geen Spaans spreekt en zeker als je het niet kunt verstaan is het enige wat je begrijpt dat je in een museum bent want *museo* lijkt daar toch redelijk op. Voor culturele dieren is er genoeg om opgewonden van te raken.

Ellie en Harry hebben beloofd om vanavond een tortilla te maken. De aardappels die we besteld hebben zijn ontvangen. We hadden beter één aardappel kunnen bestellen, dan hadden we waarschijnlijk nog teveel gehad. Maar lekker dat het is! *Chapeau* voor de kookstaf.

De dag verloopt verder vrij rustig. Tegen 16.00 uur is het nodig om Itzandegia te gaan bemannen. Iedere dag zijn er wandelaars die perse in Itzandegia willen overnachten. Zij moeten dan wachten totdat de nieuwe vol is. Rieky en ik zijn de uitverkorenen om de oversteek te maken. Er komt een familie uit Bretagne binnen, een echtpaar met een zoon van elf en een zus van de echtgenote. De zoon wil absoluut niet in de herberg maar als hij eenmaal binnen is geweest, krijgt hij steeds meer zin om er te blijven. Maar er is afgesproken dat mama en zoon in het eigengebouwde campertje blijven slapen op de parkeerplaats. Ze zullen de camino deels te voet en deels met de auto afleggen.

Er is ook een groep van 24 uit Barcelona. Het is een mengelmoes van zes families en er zijn twee kleintjes bij in een wandelwagen. Tegen 21.45 uur komt er een Spaans gezinnetje binnen. Ze zijn zojuist met de auto gearriveerd. Eerst zullen ze zich moeten melden bij de receptie alvorens we ze een bed kunnen geven. Daar zijn ze weer even zoet mee. Tegen 22.00 uur komen ze terug. Ze hebben twee fietsen bij zich en een kar voor de meisjes van vijf en twee jaar. De kar wordt uit elkaar gehaald en in het autootje geperst. Ik zorg ervoor dat de fietsen in de stalling komen. De fiets van mama bolt niet zo lekker, de achterband staat helemaal leeg. Een zorg voor morgen. Het gezinnetje moet nog eten. We zetten ze aan tafel in de kelder. Om 22.15 uur zijn ze binnen en kan het licht uit. Voordat de kleintjes in bed liggen is het 23.00 uur. Het moet een geweldige ervaring voor ze zijn. Vandaag een rustige dag met 265 slaapgenoten.

Donderdag 8 augustus

We hebben gisteravond een Koreaanse jongen een slaapzak te leen gegeven. Wat is hij dankbaar. De kleintjes hebben zich goed gehouden. Eentje heeft wel flink liggen hoesten. Het is erg aandoenlijk om ze in de bedden te zien liggen. Rond 07.00 uur is mama druk bezig om ze wakker te krijgen maar het wil niet erg lukken. Ik heb iets na 06.00 uur de fietsen al opgehaald. Nu moet alles nog geïnstalleerd worden. Twee Ierse *ladies* zijn om 08.00 uur de laatsten die het pand verlaten. Als we terugkomen van ons ontbijt is het gezinnetje nog steeds druk doende met het laden van de fietsen. Pas 09.30 uur gaan ze op weg. Ondertussen gaat het ook nog miezeren en ziet het er niet echt lekker uit. Daarbij is het ook nog *eens frio*. Geen lekkere start.

Na de koffie gaan Herman en Hans al aan de slag om, voor de terugreis, een hotel te reserveren in de buurt van Poitiers. Veel hotels zitten al vol.

Het weer zit niet erg mee, daarom komen de wandelaars met zeiknatte kleding en schoenen binnen. Ook de mountainbikes zitten onder de modder. Een Spaanse man is in een afdaling gevallen en kan zijn weg niet vervolgen. Een wandelaar die toevallig uit dezelfde plaats komt, ondersteunt hem tijdens de lastige afdaling. Hij belt zijn vrouw die hem komt ophalen. Andere wandelaars ontfermen zich over zijn defecte fiets en zijn bagage. Ze komen binnen met een fiets en een los achterwiel. Later horen we dat in het ziekenhuis in Pamplona vier gebroken ribben zijn geconstateerd. 's Avonds worden zijn fiets en zijn gps opgehaald. Regelmatig komt zo aan een camino een abrupt einde. Rond 22.00 uur komt nog een Canadees stelletje uit British Columbia van de berg af. '*Why so late?*' '*We did not start early.*' We moeten nog snel wat schakelen om ze in Itzandegia onder te brengen.

Vandaag opgevangen van een Schot: 'Een Nederlander is de enige op de hele wereld die iets van een Schot kan kopen en het met winst aan een andere Schot kan doorverkopen.'

Vandaag het ongelooflijke aantal van 31 wasmachines! Er gaan er 228 op één oor.

Vrijdag 9 augustus

De dag begint droog en dat zal ook zo blijven. Hans heeft vroege dienst in Aterpea en roept om

07.30 uur de hulptroepen in. Er is een Spaanse man waarvan we vermoeden dat hij bedwantsen bij zich draagt. De voorgeschreven werkzaamheden worden uitgevoerd en de man is maar wat dankbaar als hij rond 11.00 uur kan vertrekken.

Hans heeft vanaf gistermiddag last van een losse brug in zijn mond. Hij heeft een afspraak gemaakt met een tandarts in Pamplona om 11.30 uur. Herman rijdt met hem mee. Als we een dik kwartier aan ons diner zitten bij Casa Sabina komen Hans en Herman binnen. Binnen een paar minuten hebben ze ons al ingehaald.

Een meisje uit Hongarije dat onze gast is, gaat regelmatig bij de kerk op de trap zitten zingen om zo haar kosten te kunnen betalen. Ik loop er een paar keer langs als ik mensen naar de fietsenstalling begeleid. Ze zingt echt geweldig mooi en ik wil van haar een foto maken. Ik ga binnen mijn toestel halen en wat kleingeld. Als ik bij haar aankom staat er nogal wat volk te luisteren. Ik gooi het geld in haar leuke hoedje dat voor haar ligt en meteen, voordat ik mijn camera in stelling kan brengen, gaat ze pleitte. Evenals de Spanjaarden zeg ik: *'bale'*.

Het blijft heel lang rustig en het zal tot wel 19.00 uur duren voordat Itzandegia open moet. Willie en Hans zijn daar vandaag de gastvrouw en gastheer.

Vandaag veel fietsvolk, ik tel 28 fietsen.

Het lijkt erop dat de hausse voorbij is met 214 uitgegeven tickets.

Zaterdag 10 augustus

Gisteravond hebben we een topberaad gehouden. Het zint ons niet zo dat het aantal slapers een dalende lijn vertoont. Het valt op dat, wanneer Rieky en Wil in Itzandegia dienst doen, het steeds volle bak is. Zullen we ze vanavond weer eens inzetten?

We hebben bedacht om de tijd tussen het schoonmaken en het middageten sportief te vullen. Ellie, Hans, Herman en Willie gaan wandelend naar de Ibañetapas en naar het vogelhuis. Rieky en Wil plannen een fietstocht maar als het erop aan komt is het kouder dan verwacht. In plaats van de fietsschoenen doen we de wandelschoenen aan en proberen de anderen in te halen. Dat lukt helemaal niet en we komen, deels over de caminoroute door het bos, op een hoogte van bijna 1400 meter. Iedere wandelaar die we tegenkomen raden we aan toch zeker in Roncesvalles te overnachten. Die pot moet vol. Onder het klimmen breekt het zweet je uit en boven lijkt het de Noordpool wel. Dat kan niet gezond zijn. We komen onderweg een Nederlands meisje tegen dat in Hendaye is gestart voor de Trans-Pyreneeën route. Ze kampeert meestal in het wild en heeft zojuist Roncesvalles bezocht. Nu is ze in gezelschap van een jongen uit Australië maar dat kan morgen, of vandaag al, evengoed iemand anders zijn. Wisselende contacten zijn tijdens het wandelen schering en inslag.

Tegen de middag wordt het lekker weer en het is druk in Roncesvalles. Er komt een Nederlandse vrouw binnen die op 10 april in Friesland begonnen is met haar maandenlange wandeling. Ze heeft nu zowat 2200 kilometer gelopen. Ook komt er een gezinnetje uit Barcelona. Het meisje van zes en de jongen van bijna tien hebben hun eigen fietsjes. Papa gaat met de auto naar Pamplona om die in een parkeergarage te stallen. Daarna zal hij met de fiets terugkeren. Het is wel een risico om dit voor het donker te redden. Pas tegen 22.00 uur is hij binnen de poorten en is de familie opgelucht. Vooral in de late middag en de avond is het erg druk met fietsers. Aan het einde van de dag staan er 47 fietsen binnen.

We krijgen bezoek van Piet en Sabine Gijsbers die tijdens de vorige periode hospitaleerden. Zij hebben vanaf hier ruim een week gewandeld maar Piet heeft een blessure opgelopen waardoor het einde oefening is. Daarom hebben ze in Logroño de tocht afgebroken en zijn vandaar met de

bus teruggekomen. Vandaag blijven ze hier overnachten en morgen gaan ze weer op weg naar huis.

In Itzandegia wordt om 23.00 uur een paar keer op de deur gebonsd. Het is een Hongaars jong stel dat al een bed is toegewezen maar nu pas in de gaten krijgt dat er ook nog geslapen moet worden.

Het inzetten van Rieky en Wil in Itzandegia heeft geholpen. Er zijn 111 plaatsen bezet. Dat geeft een totaal van 294.

Zondag 11 augustus

Om 07.00 uur zwaaien we Piet en Sabine uit. Zij willen nog ontbijten bij Casa Sabina maar het zit er al vol.

Enkelen van ons hebben tijdens de koffiepauze lekker van de zon kunnen genieten. Het weer is geweldig, de hele dag een stralende lucht en ontzettend helder weer.

Hans maakt een aantal foto's van de bedrijvigheid die hier plaatsvindt.

Ellie en Harry gaan naar de 'overkant' waar een meisje binnenkomt dat compleet van de wap is, helemaal verward en overstuur. Ellie wil haar geruststellen maar ze zegt alleen 'go'. Ze heeft haar tot rust laten komen en waarschijnlijk is ze meteen in een diepe slaap beland.

Nog wat klets onder het genot van een drankje: 'Heb je die man met die knie nog gezien?' 'Nee, en die man zonder knie evenmin.'

In Itzandegia zijn 87 bedden bezet. In het kampement is een groep van negentien. In totaal zijn we weer met 289 gelijkgestemden of moet daar een vraagteken achter?

Maandag 12 augustus

Ellie en Harry komen om 08.00 uur uit Itzandegia. Ze hebben een redelijke nacht gehad. Een meisje had wat te veel spullen meegebracht en heeft ze aan Ellie en Harry meegegeven: twee blikjes doperwten, vijf blikjes maïs, twee doosjes amandelen en een doos dadels, in totaal bijna twee kilo.

We besluiten om vandaag gezamenlijk naar Burguete te wandelen om daar koffie te drinken. Hans gaat ons trakteren. Nou is de prijs voor koffie hier wel iets anders dan in Nederland. Voor iets meer dan acht euro heeft hij nieuwe vrienden gemaakt. Als we goed en wel zitten komen er twee wandelaars aanlopen. Hij heeft een dubbeldeks rugzak. Hij kan niet onder een normaal viaduct door zonder door de knieën te gaan. Het is een lachwekkend gezicht maar even later raken we met het stel aan de praat. Ze komen uit Beieren en mevrouw heeft hernia. Daarom mag haar man alles dragen, twintig kilo. Ik zeg: 'Jij mag wel blij zijn dat je geen twee vrouwen hebt.' 'Eh, nee, ik ben geen moslim.' 'Ben maar blij, je zou met jouw Rebecca en die zak naar Mekka moeten lopen!'

Rieky heeft van Marisol het adres gekregen van de kapster in Burguete en neemt een briefje van twintig euro mee. Tegen 13.00 uur is ze terug met een nieuwe coupe. Je kunt zien dat er flink aan gewerkt is maar ze moet nog terug want de rekening komt op 32 euro. Een tijd later gaat ze met de fiets terug naar de kapster en laat daarna haar fiets aan de ingang bij de receptie staan. Een leuk Italiaantje vraagt of de fiets te huur is. Nou, dat niet maar als je die even wilt lenen. Hij wil naar de supermarkt in Burguete, twee kilometer verderop.

Na 22.00 uur, als we met zijn allen lekker bij elkaar zitten, is het een gezellige boel. Aan het niveau van de gesprekken kun je afleiden dat we elkaar steeds beter gaan kennen. Jammer, over een paar dagen is het *finito*. Rieky heeft 'meursaus' gemaakt. Dat is niets meer dan een zootje

met yoghurt, mayonaise en knoflook maar het smaakt erg lekker bij de chips. Het mag jullie niet verbazen dat de naam zelf verzonnen is.

Vanavond sluiten we met 267 uitgegeven tickets.

Dinsdag 13 augustus

Willy en Hans komen uit Itzandegia. Ze hebben een redelijke nacht gehad, maar rond 04.30 uur begon het gestommel al. Dat houdt dan ook niet meer op. Herman heeft in het hoofdgebouw de zaak opengedaan. Hans gaat een stuk wandelen over de wandelroute maar dan andersom. Hij komt uit bij Lepoeder maar de mist is zo hevig dat hij er weinig plezier aan beleeft. Hij zal het bij helder weer nog eens over moeten doen. Rieky en Wil pakken tegen 10.30 uur de ATB en rijden een rondje van vijftig kilometer. We gaan na Burguete links via Garalda, dan rechts over de NA2040 en komen in Oroz-Betelu waar we bij een pomp water tappen voor de bidons. Het hele dorpje is hier uitgelopen omdat de bakker met zijn busje aangekomen is. Een eind verder komen we door een nieuwe tunnel van zevenhonderd meter. Het is zo'n contrast om hier een prachtige tunnel aan te treffen terwijl er bijna geen verkeer te bespeuren is. Dit fenomeen zie je in Spanje maar al te vaak. Tegen 13.00 uur is iedereen weer terug, op tijd voor het middagmaal bij Casa Sabina.

Vroeg in de middag komt er een jonge knul uit Barcelona. Enkele dagen geleden is in Saint-Jean-Pied-de-Port zijn fiets en die van zijn vriend gestolen. De fietsen stonden afgesloten in de fietsruimte van een pelgrimsherberg. We hebben dit verhaal enkele dagen geleden al opgevangen. Hij had echter zo zijn zinnen gezet om naar Santiago te gaan en is toen naar Barcelona teruggegaan waar hij een nieuwe ATB heeft gekocht.

Irene, een van onze opvolgsters, komt vanavond al met de bus vanuit Pamplona. Zij krijgt een bed in de overloop. Ook in Itzandegia is het rustig met zo'n 50 bezette bedden. Tegen 22.00 uur begint er eentje zo allemachtig te snurken dat bijna iedereen in lachen uitbarst. Ook dat zal niet helpen. Toch is hij na een goed half uur uitgesnurkt en kan het slapen beginnen. Vandaag zijn er 234 mensen ingeschreven, inclusief een paar die in twee tentjes bivakkeren.

Woensdag 14 augustus

De tijd begint te dringen en dat betekent dat iedereen nog het een en ander wil doen voordat het te laat is. Ellie, Rieky en Willie wandelen naar de supermarkt in Burguete en komen met bijna niks terug. Herman gaat dezelfde route rijden die Rieky en Wil gisteren hebben gefietst. Hans wil nog steeds de berg op maar daar houdt de mist zolang aan dat hij het steeds uitstelt. Wil gaat met de ATB naar de top met de naam Orzanzurieta. Dat is bij de Ibañetapas rechtsaf op een half verhard asfaltweggetje. Het is een zware klim en op diverse plaatsen is het asfalt helemaal weg en zijn er grote gaten. Het uitzicht is adembenemend. De wind speelt parten. Soms wordt je erdoor gedragen als je de wind van achter hebt maar op de meeste momenten komt de koude noordenwind pal van voren en wordt het klimmen nog zwaarder. Na een uur en drie minuten ben ik boven, 8,3 kilometer met een onwaarschijnlijk laag gemiddelde. De top ligt op 1570 meter en de gps geeft 700 meter klimmen aan. In de afdaling kom ik Hans tegen die alsnog aan de wandeling naar de top is begonnen. Hij heeft de prachtige uitzichten nog tegoed. In de middag arriveren Tonny Willems en Donald Ajibola. Zij zijn de volgende periode actief in Roncesvalles. Hans en ik hebben het idee opgevat om de inschrijvingen van vandaag te turven. We hebben twee tellingen uitgevoerd. De eerste geeft het aantal aan dat de balie heeft bezocht, dus inclusief het afgeven van een stempel en het uitgeven van een credencial. De tweede telling geeft aan welke landen en in welke aantallen de bedden zijn uitgegeven.

	Passanten + slapers	alleen slapers
Spanje	169	132
Italië	49	38
Frankrijk	48	22
Duitsland	13	8
Engeland	11	8
Brazilië	9	7
Denemarken	6	5
België	5	4
Zuid-Korea	5	5
Nederland	5	5
VS	5	5
Nieuw-Zeeland	4	3
Slowakije	4	4
Argentinië	3	3
Australië	3	3
Polen	3	3
Canada	2	2
Israël	2	
Noorwegen	2	2
Roemenië	2	2
Bulgarije	1	1
Honduras	1	1
Hongarije	1	1
Wit-Rusland	1	1
Zweden	1	
Totaal	361	265

Vandaag dus 265 mensen onder de wol.

Donderdag 15 augustus

We zitten gelaten aan het ontbijt. Een paar hebben moeite om hun ogen open te houden. De vermoeidheid slaat toe. Maar de creativiteit allerminst. Wat zou het fijn zijn als we vanavond maar een paar bedden vol hebben! We hebben het idee om de bewegwijzering naar Roncesvalles zo aan te passen dat de fietsers en de wandelaars er omheen geleid worden. We vinden het wel een erg rigoureuze ingreep en vinden dan ook dat er gestemd moet worden. Na stemming blijkt dat de meerderheid het liever niet riskeert. Het zou ook sneu zijn, als we na al deze arbeid op de zwarte lijst van hospitaleros zouden komen.

Vandaag wordt in Roncesvalles de dood van Ridder Roeland herdacht. Een eindje boven de Ibañetapas is een samenkomst waar een aantal toespraken wordt gehouden en waar enige acts worden opgevoerd. Hans, Rieky en ik zijn hiervan getuige.

Er is een Texaan die deze zomer per fiets de oversteek van het westen (Astoria in Oregon) naar het oosten (Portsmouth in New Hampshire) van de Verenigde Staten heeft gefietst. Het is de bekende Cross Country Bicycle Ride. De afstand is 6230 kilometer en hij reed deze in 45 dagen. Hij hoorde bij een groep van 35 met een jongen uit Noord-Holland en een meisje uit The Hague. Zij had vorig jaar de Tour de France gereden, maar dan telkens een dag vóór de profrenners.

Het is geen toeval dat we gisteren de aantallen per land hebben geturfd. Waarscienlijk is een journalist op de hoogte gebracht van onze actie want vandaag staat in de *Diario de Navarra* een hele pagina over de camino met de aantallen tot nu toe die in Roncesvalles hebben overnacht.

Spanje	9663
Frankrijk	4047
Italië	3130
Duitsland	2949
VS	2628
Zuid-Korea	1372
Ierland	1053
Nederland	1001
Canada	953
Australië	807
Overig	8827
Totaal:	36430

Vanavond is het lang onzeker of Itzandegia open moet. Rond 20.30 uur besluiten we om iedereen die nog binnenkomt in de overloop te leggen. Daar liggen ook al een paar nieuwe hospitaleros, best gezellig. Goed dat we onze eerdere plannen vanmorgen niet hebben doorgezet. Vandaag zijn we goed voor 188 uitgegeven bedden, inclusief twee jongens in een tentje en drie gasten in de overloop. Dat betekent dat we na veertien dagen de vierduizend voorbij zijn!

's Avonds is het nog een tijdlang gezellig in ons honk op de eerste etage. We kijken nog even terug op de geweldige veertien dagen die we hier verbleven hebben. Iedereen is vol lof over de groep. Hans, ons nestdulleke, geniet van de meursaus die Rieky weer heeft gemaakt. Eerder hebben we lekker gegeten van de tortilla, bereid door Ellie en Harry.

Vrijdag 16 augustus

Wat gemakkelijk dat we Itzandegia buiten schot kunnen laten. Daarom hebben we vier handjes meer om de boel op te schonen. We gaan zo meteen naar de koffie en dan zullen Rieky en Wil wat eerder vertrekken. Hans, Herman en Willie gaan na het middagmaal weg. Ellie rijdt met hen

mee tot aan het station in Saint-Jean-Pied-de-Port. Vandaar gaat ze verder naar Biarritz waar ze morgen door de lucht naar Rotterdam wordt overgebracht. Harry zal morgen pas vertrekken. Hij gaat per bus naar Irun waar hij begint met de *Camino del Norte*. We hopen dat jullie plezier beleven aan het lezen van het verslag waar we niet altijd een serieuze toon hebben aangeslagen. We wensen onze opvolgers veel genot en werkplezier toe!

Periode 12: vrijdag 16 t/m donderdag 29 augustus 2013

Hospitaleros: Donald Ajibola, Elisabeth van de Voorde, Irene Engelhard, Mariette Custers, Peter Gog, Theo Remkes, Tonny Willems

Aantal pelgrims: 3365 (2012: 2765)

Vrijdag 16 augustus

Om 11.00 uur was de nieuwe ploeg, Elisabeth, Donald, Mariette, Theo, Irene, Peter en Tonny compleet, samen met de oude ploeg op het terras van Paco, met een stralende zon. Hier werden diverse ervaringen uitgewisseld, onder andere: deze ploeg heeft de bedden van Itzandegia genummerd. Na de koffie zijn we door de twee *albergues* rondgeleid en de punten van belang voor de overname doorgenomen. Om 13.00 uur hebben we de gezamenlijke lunch gehad in Casa Sabina waarna we om 14.00 uur in functie zijn getreden. Als *jefes de emergencias* zijn aangesteld Tonny en Irene. Het werd al gelijk druk zodat Itzandegia open moest, in totaal 309 pelgrims en 19 wasjes. De bednummering met de bijbehorende situatielijst van Itzandegia werkt perfect. Een vervelend voorval was dat vier Spanjaarden om 22.15 uur op de deur stonden te bonken, hoewel ze goed gewaarschuwd waren om op tijd binnen te zijn.

Veranderingen dit jaar in de albergue Aterpea: de twee tochtweringen bij de receptie is een goede verbetering. De valse brandmeldingen komen tot nu toe niet meer voor, een van de oorzaken was een installatiefout.

Telefoon voor spoedeisende hulp: er is een telefoon geplaatst in de huiskamer van de hospitaleros op de eerste etage voor het oproepen van hulpdiensten. Met deze telefoon kun je niet naar het buitenland bellen.

De hospitaleros zijn nu goed herkenbaar door het dragen van de rode bodywarmers. De pelgrims moeten voortaan 's morgens de albergue verlaten via de hoofdingang die uitkomt op de Plaza de los Infantes.

Portofoons (Motorola): deze hebben een onvoldoende bereik om de afstand tussen de oude en de nieuwe albergue te overbruggen, dit heeft te maken met de dikke muren. Als je buiten de herberg gaat staan is het bereik goed. Peter heeft een setje bij zich die wel het goede bereik heeft, hiermee onderhouden we nu de contacten, het werkt perfect. Portofoons zijn onmisbaar voor het onderlinge contact tussen de oude en de nieuwe albergue; probeer er mee om te gaan, het scheelt een onnodig geloop van de ene naar de andere plaats.

De handleiding: de handleiding hospitaleren en de bijbehorende stukken dienen bij de telefoon te liggen en niet in de onderste la. De belangrijke telefoonnummers staan op blz. 19. Er wordt gevraagd of er een schap geplaatst kan worden boven de computer om hier de boeken neer te leggen.

Handgrepen (asas) bij de bovenbedden van Aterpea: er zijn handgrepen geplaatst bij de bovenbedden. Er gebeurden veel ongelukken bij het uitstappen van een bovenbed. Soms zelfs met ziekenhuisopname in Pamplona.

Zaterdag 17 augustus

Prima weer, de hele dag zon. Deze dag ook een drukke dag, 310 pelgrims. Een groep uit Spanje (54 personen) hadden de bedden gereserveerd van 1 tot en met 54 in Itzandegia. Twee Spanjaarden wilden hun mobieltje opladen en vroegen of wij een *ladrón* hadden. We vroegen:

‘Hebben ze wat weggehaald?’ (het woord ladrón betekent dief). Ze begonnen hard te lachen, het woord ladrón betekent ook een driewegstekker. Er is gebrek aan stopcontacten in de oude albergue. In de nieuwe herberg kwam een pelgrim met een beademingsapparaat (voor apneu) die naast zijn bed aangesloten moest worden.

Een verstopping: het zeefje in de slangnippel van de heetwaterkraan onder de wastafel in de natte groep van de heren was verstopt, dit is opgelost door het vuil van het zeefje in de nippel te verwijderen.

Geld opnemen in het souvenirswinkeltje: het is niet meer mogelijk om geld op te nemen in het winkeltje. De pelgrims moeten naar Burguete om te pinnen.

Zondag 18 augustus

Het avondtoiletje.

Bij het binnenkomen viel ze al op, ondanks haar bepakking kwam ze met een zekere elegantie binnen. Tonny en Peter zaten aan de gelagtafel in Itzandegia en de dame viel direct op. Het was een Duitse met een stralende lach. Tonny en Peter keken elkaar aan met een blik van ‘wie gaat haar te woord staan?’

In de avond toen het licht al half stond viel ze weer op, tot verbazing van Tonny en Peter liep ze in een avondtoiletje gecompleteerd met sierlijke schoentjes de trap af om zich kennelijk gereed te maken voor de nacht. Ondertussen was het 22.00 uur geworden en met het licht uit namen Tonny en Peter weer plaats achter de tafel. En daar kwam ze weer, in haar avondtoilet schreed ze langs de twee verbaasde heren die sprakeloos haar elegante gang volgden tot ze in het gangpad in de duisternis in het niets verdween. De twee heren keken elkaar aan en konden een glimlach niet onderdrukken.

Deze dag 237 pelgrims.

Maandag 19 augustus

Ook nu weer Itzandegia open, er sliepen 53 pelgrims. Deze dag weer een pelgrim met een beademingsapparaat, nu in Itzandegia. We hebben dat ding aangesloten via de kabelhaspel. Bij de trap waar de mobieltjes worden opgelaten was het een wirwar van draden, stopcontacten en driewegstekkers, hiervoor zal een oplossing gezocht moeten worden.

Dinsdag 20 augustus

Brandweeroefening: na de koffie hebben we gezamenlijk een kleine brandweeroefening gehouden. De inzet van deze oefening was het gebruik van de brandslang. Er werd gekozen voor

de brandhaspel bij de receptie, Tonny gaf hier de instructie over. De glazendeur van de brandhaspel kan geopend worden door de huissleutel (van de hospitaleros) diagonaal in het vierkante sleutelgat te stoppen en dan deze naar rechts te draaien (in geval van brand hoeft het glas van de deur niet door de hospitalero te worden stukgeslagen). Iedereen heeft de brandslang bediend. Door het mooie warme weer kregen men de neiging om elkaar nat te spuiten, dit onder grote hilariteit natuurlijk. Als je tijd hebt, probeer deze oefening te doen.

Gebruik van de brandslang:

Deur openen;

Slang een paar meter afrollen;

Kraan opendraaien;

Spuitmond opendraaien tot er water uit komt.

Daarna de spuitmond weer dichtdraaien en de slang verder afrollen naar de vuurhaard. Beginnen met blussen door de spuitmond open te draaien. Probeer in eerste instantie bij brand de slanghaspel te gebruiken. Het gebruik van een blusapparaat met poeder veroorzaakt een hoop nevenschade. Bij een brand in de computerruimte of in de keuken gebruik de koolzuursneeuwblusser. Bij een slachtoffer met brandwonden met een sproeistraal het slachtoffer koelen.

Opvangen van hulpdiensten: er liggen twee reflecterende vesten in de huiskamer van de hospitaleros; kun je aandoen voor het opvangen van de hulpdiensten.

Eerste hulp: Lies heeft aan een Belgisch meisje eerste hulp verleend, ze kwam met haar vader totaal afgemat aan en viel flauw in de receptie. Bij een gewonde pelgrim moest Lies gebruik maken van de EHBO-kamer, deze ruimte was vuil. Er stond een grote vuilniszak met gebruikte gaasjes en watjes met bloedresten. De verbandtrommel bleek niet aangevuld te zijn.

Matrassen: een Canadese pelgrim die sliep in Aterpea kwam een kijkje nemen in Itzandegia. Hij vond de matrassen van de bedden in slechte staat en gaf aan Mariette te kennen dat hij graag een goede bijdrage wilde leveren om alle matrassen te vervangen. Tonny is met hem naar de prior Don Juan Carlos gegaan om dit plan te bespreken. De prior was zeer geïnteresseerd over het voorstel. Er zijn wederzijds e-mailadressen uitgewisseld. De prior zal een offerte aanvragen, wij zijn benieuwd. Deze dag 241 pelgrims.

Woensdag 21 augustus

‘s Morgens om ongeveer 10.00 uur kwam er een groep jonge meiden, met twee leraren, van een middelbare school uit Duitsland aan. Ze hadden gereserveerd voor Itzandegia. Marisol vertelde hun dat die pas om 16.00 uur zou opengaan en ze dus moesten wachten. De gezichten spraken puberale boekdelen. Na de middag kwamen groepjes meiden hun ongenoegen mededelen. Uiteindelijk was het 16.00 uur en de herberg ging open. Een van de meisjes had te lang in de zon gezeten en een zonnesteek opgelopen. Ze werd gekoeld door een hospitalero. Ze wilde niet naar de gezondheidspost.

De avond verliep rustig. De twee begeleidende leraren zaten er helemaal doorheen en lieten mismoedig hun hoofd hangen.

De nacht verliep rustig, behalve voor het zieke meisje dat twee bedden onder kotste. De volgende morgen wilde de groep nog een nacht blijven hetgeen niet kan. Uiteindelijk is de hele groep vertrokken. We hopen het beste voor hun.

Donderdag 22 augustus

Op deze zonnige middag zit ik in de kist. Het is niet heel erg druk. Er komt een Amerikaans echtpaar binnen met het verzoek om een slaapplek. Ze willen een bed samen. Ik leg hun uit dat de herbergbedden niet bedoeld zijn voor twee personen. Het maakt hun niet uit, zeggen ze. Uiteindelijk kopen ze twee bedden met de mededeling dat ze er een gaan verkopen. De volgende pelgrim is aan de beurt. Hij zegt tegen mij: ‘Hoi Mariette, ik wil graag een bed en een vrouw.’

Diezelfde middag komt er een heel verwarde man aan die duidelijk erg moe is. Met veel moeite leg ik hem uit hoe alles werkt in de herberg, waar hij kan reserveren voor het avondeten, zijn

kleding wassen en zo meer. Een tien minuten later komt hij terug met de mededeling dat hij de weg naar de eerste etage niet kan vinden. Nogmaals wijs ik hem de weg en vraag of *'everything okay is'*. Zo'n drie uur later komt hij stralend naar beneden. Een goede douche, schone kleding en wat te eten hebben van hem een compleet nieuw mens gemaakt. Het is mooi te zien hoe mensen aankomen en hoe ze opknappen. En dat je daar als vrijwilliger een mini-steentje toe mag bijdragen!

Vrijdag 23 augustus

Een deftige dame op leeftijd uit Engeland had zich ingeschreven bij de receptie. Terwijl ze haar rugzak omdeed om naar boven te gaan vroeg ze in *upperclass* Engels aan Peter: *'Can I ask you a question? Where can I find the hairdressers saloon?'* Ze dacht natuurlijk dat ze in een *parador* ging overnachten. Toen ze de trap op schreed lagen Tonny en Peter krom van het lachen.

Zaterdag 24 augustus

Lies en Donald waren in de wasserij en namen de was aan van een Italiaan die luisterde naar de naam Walter. Hij vertelde dat zijn zakken van zijn broek leeg waren maar achteraf bleek dat er nog een paar papieren zakdoeken in zaten, met als gevolg dat de wasmachine en droger vol zat met papiersnippers. Om het goed te maken kwam hij even later terug om ons een koud biertje te geven, heel aardig.

's Avonds stonden Mariette en Lies bij de kist. Er waren diverse reserveringen die dag en om 22.00 uur was een reservering van twee personen nog niet opgehaald. De betrokkenen belden dat ze wat later zouden komen, om 22.15 uur. Toen kregen we te horen dat bij de twee pelgrims die gereserveerd hadden, nog twee pelgrims om 22.30 uur zouden komen. Zo stonden er dus vier pelgrims. Deze zaten in dezelfde trein die vertraging had in verband met een ongeluk. We slopen naar Itzandegia en gaven de twee extra pelgrims een bed. Peter en Tonny, die in de herberg sliepen, hebben hier niets van gemerkt, ha,ha,ha.

In Itzandegia kwam om 21.30 uur een Spaanse vrouw binnen met vier bedbonnen. Heel zielig vertelde ze dat ze met twee kleine kinderen was en dat ze graag allemaal een benedenbed wilden hebben. Ze had twee boven- en twee onderbedden en was bang dat de kinderen uit het bovenbed zouden vallen. Op de vraag 'waar zijn die kinderen', antwoordde ze, die zitten nog in de auto. We hebben gezegd dat de kinderen op de onderbedden konden slapen. Dat was niet goed genoeg voor *la señora*. Ze zei dat ze iets anders ging zoeken en liep kwaad naar buiten. Na tien minuten kwam ze weer naar binnen met de twee kleine kinderen en haar man. Ze hebben zonder problemen de toegewezen bedden genomen. Volgens ons waren het dagjesmensen voor een goedkope overnachting, normaal in een hotel 120 euro nu 24 euro.

Zondag 25 augustus

Een probleem bij het inschrijven.

Een jonge Spaanse pelgrim liep vanaf Saint-Jean-Pied-de-Port met vijf Mexicaanse meisjes. Het tempo van de jongen was hoger. Hij beloofde de meisjes om bedden te reserveren. Bij de *mostrador* heeft hij bij Ander vijf kaartjes gekocht en 50 euro betaald. Drie van de vijf Mexicaanse meisjes kwamen rond 19.30 uur binnen en meldden niet aan de balie dat er plaatsen voor hun gereserveerd waren. Er lag een reservering bij de balie voor vijf Spaanse *chicas*, niet voor Mexicaanse chicas. De drie meisjes kochten elk een kaartjes voor Itzandegia en gingen daar naar toe. De meisjes hebben niet gemeld dat er een reservering voor hun gemaakt was.

De jongen, die de reservering gemaakt had, kwam rond 20.00 uur herhaaldelijk aan de balie vragen of de meisjes al aangekomen waren. De gereserveerde bedden waren leeg. Vervolgens whatsappte de jongen de meisjes op aandringen van Mariette en Donald. De jongen kreeg contact met een van de meisjes in Itzandegia en die kwam naar de mostrador. Het meisje verklaarde dat ze niet wist dat de jongen gereserveerd had en daarom hadden ze alle drie een nieuw kaartje gekocht. Waar de ontbrekende twee meisjes waren, wist ze niet.

De jongen wilde inmiddels zijn geld terug. Hij zei afgesproken te hebben met Ander dat hij het geld terug zou krijgen als de meisjes niet zouden komen opdagen voor een bepaalde tijd. Er ontstond een discussie en uiteindelijk ging Mariette met Tonny overleggen. Onderweg van de Aterpea naar Itzandegia kwam Mariette twee meisjes tegen. Het was inmiddels al 21.50 uur. Die meisjes bleken de ontbrekende twee van het vijftal te zijn. De twee meisjes kregen een bed toegewezen conform de reservering gemaakt door de jongen. Bleef er nog een verschil over van 30 euro dat de jongen terug wilde hebben. Na overleg hebben we besloten dit bedrag terug te betalen.

De meisjes waren volkomen uitgeput na een wandeling over de bergen van negen uur. Voor het pelgrimsmenu waren ze te laat. Ze plunderden de automaten in de keuken en gingen vrolijk kwetterend met de jongen op de bank in de hal zitten eten. Inmiddels was het al bijna 22.30 uur. Uiteindelijk heeft Theo de jongen verzocht naar boven te gaan en de meisjes gemaand hun eten binnen vijf minuten naar binnen te werken. Ten slotte keerde de rust in de herberg weer en hebben we boven genoten van een glaasje!

Het beleid van de herberg duidt aan dat er enkel per e-mail gereserveerd kan worden, tien dagen voor de overnachting plaatsvindt. Het is verboden om bedden te reserveren aan de mostrador. Wil een pelgrim een bed dan zal hij persoonlijk een formulier moeten invullen, betalen en het kaartje in ontvangst nemen. Hiermee voorkom je een hoop ellende.

Reserveren kan alleen zoals is beschreven in punt 7.1 blz. 17 van de handleiding *Hospitaleren Roncesvalles* versie 1.1.

Maandag 26 augustus

Collega Lies is gisteren ziek geworden, vermoedelijk na het eten van ongewassen druiven. Na het middageten werd ze onwel. De rest van de dag heeft ze geslapen. Laten we hopen dat het beter met haar zal gaan.

Het weer in Roncesvalles is niet zo best de laatste dagen. 's Morgens komt er nevel en mist uit de bergen. Een paar keer ben ik heel erg vroeg gaan wandelen, de berg op, in de nevel. Wanneer je zo door de dichtbegroeide bossen struint, verwacht je ieder moment dat er een spook of een trol vanachter de dikke beuken vandaan komt. En soms lijkt dat ook zo als er een vroege wandelaar aankomt, ingepakt in een poncho, stok in de hand en een bult op zijn rug. Vrolijk wisselen we 'buen camino' uit. Een groet waaraan je de 'echte' pelgrim herkent. Het valt me op dat veel pelgrims in alle vroegte, tussen 06.00 en 08.00 uur, vertrekken en niets zeggen. Soms kan er nog net een 'hola' vanaf. En dan is er de vraag van het ontbijt. Een heikel punt, want dat serveert de herberg niet. De oudere pelgrims maken er geen punt van en lopen zonder ontbijt door naar Burguete waar de koffiebar om 07.30 uur open is. De jongeren maken er een punt van. Om ten slotte het verschil tussen oudere en jongere pelgrims duidelijk te illustreren het volgende. Ik zat in de mostrador en er kwam een zwaar opgemaakt meisje van een jaar of 20. Ze vertelde mij dat ze ongeveer 10 kilometer gelopen had en dat het absoluut noodzakelijk was dat ze een douche nam. Ze wilde niet blijven slapen in de herberg. Na uitleg dat het niet mogelijk was, droeg ze nogmaals diverse argumenten aan dat het toch echt nodig was voor haar een douche te nemen. Het kon dus niet. Vervolgens ging ze naar Lies toe die aan de deur stond en hetzelfde verhaal. Ten slotte verliet ze zwaar beledigd en makkend de herberg.

Volgens de krant *Diario de Navarra* zal het weer in de komende dagen beter worden.

Werken in de mostrador. Het lijkt ingewikkeld vooral als het heel erg druk is. Gelukkig is er veel hulp van de mensen die bij de deur staan. Van belang is om eerst naar het briefje te kijken wat ingevuld is op aanwijzing van de mensen die aan de deur staan. Op dat briefje staat boven aan uit welk land de persoon komt. Vervolgens spreek je die persoon aan in zijn of haar taal. Vervolgens zijn er twee opties: staat er een lange rij of niet. In het geval van een lange rij schrijf je het bedticket uit, vertelt het bednummer en voor verdere informatie verwijst je naar de 'assistenten'. Op het ingevulde briefje schrijf je welk bednummer die persoon heeft en legt het briefje op een stapel. Volgende klant. Op die manier heb je de rij snel afgewerkt en hoeven mensen niet lang te wachten. Is het niet zo druk dan kijk je op het briefje en spreek de pelgrim aan in zijn taal. Vervolgens kan je vragen beantwoorden of soms een heel mooi gesprek hebben. Het is van belang dat degene die achter de mostrador zit de talen goed spreekt; Spaans spreken is een must gezien het grote aantal Spanjaarden dat aan de balie komt, zeker in de maand augustus. Daarnaast is vloeiend Engels een vereiste. Wenselijk is Frans en Duits. Kennis van deze talen faciliteert een vlotte afhandeling aan de balie, zeker als mensen moe aankomen.

Dinsdag 27 augustus

Het is koud. In de morgen hangt er een nevel die vanuit de bergen komt. Iedere morgen drink ik om 07.00 uur een kopje koffie op de bank aan de achterkant van het klooster. Ik kijk naar de bergen en hoor het water naar beneden stromen. Het is een schitterend begin van de dag. De pelgrims verlaten de herberg via de voorkant, ik zit er alleen en bereid me voor op wat de dag gaat brengen. Eerst het samen ontbijten. Tonny en Peter komen van de overkant uit Itzandegia; Theo slaapt bij de paters in een kamer de trappen op bij de overloop en de rest van de *crew* wordt wakker in de slaapkamers in de herberg. Het ontbijt verloopt chaotisch: koffie moet nog

gezet worden, de kaas ligt niet op tafel of er zijn geen messen. Na het ontbijt tijd voor de schoonmaak. Ieder gaat zijn wegs en tot 10.00 uur schalt er muziek door het gebouw. Manu Chao, Moloko, UB 40 of *Ya Dunya* van No Blues. Als de poets klaar is snel mijn renkleding aan en op en neer naar de kerk in Burguete om op tijd terug te zijn voor de koffie om 10.30 uur. Dat lukt bijna altijd. Dan is er heerlijk thee bij Casa Sabina. Soms hebben we geluk en zien we prachtige Baskische mannen met alpinopet en hun jasje achteloos over de schouder. Of mannen aan de cider. Na de koffie vrije tijd, een paar keer ben ik met Tonny gaan wandelen naar de restanten van de bunkers uit de *Guerra Civil*, de dikste beukenboom uit de streek omarmen, naar de kaasboerderij of het vogelhuisje. Lunch om 13.00 uur. Om 14.00 uur gaat de herberg open voor pelgrims en meestal staan er massa's mensen voor de deur. De wasserette is rustig in de middaguren, dat wordt druk vanaf 16.00 uur. Machinewassen en vooral de handwassen zijn erg amusant. Mannen die blijkbaar voor het eerst hun wasje doen en niet weten wat ze moeten doen. Ze kijken vragend om zich heen, zo van hoe krijg ik die sok ooit schoon. Herhaaldelijk heb ik instructies gegeven hoe het moet. En dan de centrifuge, het lijkt een apparaat uit de vorige eeuw dat in de meeste huishoudens ontbreekt. Als je dan uitlegt dat het water uit de was trekt, en er komt inderdaad een straaltje water uit, dan begrijpen mensen het pas. Prachtig is om te zien dat wanneer je de prijs noemt van wassen en drogen de mensen dan zeggen 'dat doen we'! In de wasserij is er tijd voor een praatje. Bij de hoofdingang en de mostrador is het druk, druk en druk. Rijen mensen staan er en herhaaldelijk is de wachttijd voor een bedticket opgelopen tot drie kwartier! Mensen hangen tegen de mostrador aan. Na 16.30 uur wordt het wat rustiger. Mensen hebben een douche genomen, gaan eten en praten met andere pelgrims. Wij hebben om beurten pauze, eten een boterham (er werd niet of nauwelijks gekookt) gaan wat rusten. Als de bus komt is het weer even druk. Daarna zakt het weer af. De uren tussen 20.00 en 22.00 uur lijken voorbij te kruipen. In Itzandegia druppelen mensen nog binnen. Elke dag dat wij er waren, was Aterpea vol. Ondanks dat er veel mensen zijn, maakt het niet de indruk druk te zijn.

Woensdag 28 augustus

Er kwam een Koreaanse man bij de herberg aan. Tonny stond bij de deur. De man keek in zijn boekje en toen naar Tonny. En nog eens. Hij kwam naar Tonny toe en zei 'is you', wijzend op een foto in zijn boekje. Op die foto uit 2009 staat Tonny voor Itzandegia, als hospitalero. Tonny riep ons erbij en vol bewondering bekeken wij de foto en het boekje. Niet dat we er veel van begrepen want alles was geschreven in het Koreaans. Later kwam er een Koreaans meisje dat bij de man hoorde en zij sprak een beetje Engels. Het boekje was een gids over de camino en is uitgegeven in 2013 in Korea. We hebben het ISBN-nummer geregistreerd zodat Tonny het boekje kan bestellen via internet.

Om 18.45 uur kwam Han onze opvolger te voet over de berg. Hij heeft zijn intrek genomen in de overloop.

Vandaag zijn we uitgenodigd door de prior om samen met hem de lunch te gebruiken bij La Posada. Helaas moesten Lies en Donald afzeggen wegens ziekte. Bleven over (zie foto) van links naar rechts, de prior, Irene, Theo, Tonny en Mariette.

Op het menu stonden heerlijke bitterballen, kervelsoep, eend en ten slotte heerlijke, zoete

koekjes met koffie. En natuurlijk vloeide de wijn rijkelijk. De prior is een jongeman van 53 jaar die sinds acht maanden de congregatie leidt. Afkomstig uit Navarra heeft hij filosofie en theologie gestudeerd in Pamplona en Madrid. Een prior wordt gekozen door de paters van Roncesvalles en daarna wordt zijn benoeming geconformeerd door het bisdom Pamplona. De prior heeft grote plannen met het kloostercomplex. De rehabilitatie van de diverse gebouwen is voltooid; er staat enkel nog een klein steigertje op de binnenplaats. Volgens de prior zal in de toekomst Itzandegia omgebouwd worden tot een conferentiecentrum. Daarnaast zal het klooster een religieuze en culturele functie gaan vervullen voor de regio. Zo bedient het klooster alle parochies in de omtrek. Er vinden wekelijks concerten plaats in de kerk en dat blijkt een groot succes te zijn, getuige de aantallen bezoekers. De prior zelf verzorgt bijna dagelijks rondleidingen door het kloostercomplex voor pelgrims, deze worden ook druk bezocht. We hebben een heel onderhoudende lunch gehad waarbij we veel gelachen hebben.

Bezoek aan de bibliotheek in het klooster.

Tijdens de lunch hadden we met de prior afgesproken dat we die avond om 22.00 uur in de gelegenheid gesteld zouden worden om de oude bibliotheek te bezoeken. Dus om 21.50 uur de herberg gesloten. De prior kwam ons ophalen. Via de kerk gingen Tonny, Mariette, Peter en Irene het klooster binnen. We zagen de kerk vanaf het balkon boven en werden getraakteerd op een lichtshow omdat de prior niet het juiste knopje kon vinden om het licht uit te doen. Na wat leek op een wandeling door een naar boenwas ruikend doolhof, belandden we in de privévertrekken van de prior. Een slaapkamer-en-suite, een werkkamer en een eet-zitkamer. Heel erg opgeruimd en prachtige meubels. Het geheel maakte een sobere indruk. Vandaar via doorgangetjes naar de kapel waar tweemaal daags een mis voor de paters opgedragen wordt. Verder naar de refter, en ten slotte de bibliotheek. Na opening van de deur kom je in een walhalla. Overal boeken, boeken en nog meer boeken. Over alle denkbare onderwerpen en van alle tijden. Letterlijk van alle tijden, vanaf het begin van het klooster. Wat we te zien kregen: een boekwerk van notulen van kloostervergaderingen, boeken waarin alle inkomsten en uitgaven geregistreerd stonden. Een boek gedrukt in 1496, een herbarium uit 1290 compleet met gedroogde plantjes, handgeschreven boeken met prachtige versieringen. Boeken die een kaft

hadden van prachtig geprepareerd dierenvel waar op de binnenkant van het vel geschreven was. Boeken van papier gemaakt in de twaalfde eeuw. Het is jammer dat de bibliothecaris overleden is, ik zou er dagen in kunnen blijven. Helaas kon dat niet en we gingen verder naar de volgende schatten. En dat was werkelijk heel bijzonder. Bijvoorbeeld correspondentie uit de tiende eeuw tussen de bisschop van Pamplona en de bisschop van Toulouse. Of een rol van perkament met een origineel waszegel van het Vaticaan. Ten slotte werden we via een brede gang in het klooster naar de buitendeur gevoerd. Buiten namen we hartelijk afscheid van de prior onder veel dankzegging dat we deze kostbare schatten van het klooster hadden mogen zien.

Donderdag 2 augustus

Lies is alweer een beetje opgeknapt van de lichte griep die ze had opgelopen. Ze is enkele dagen uit de roulatie geweest. De laatste dagen van het hospitaleren zijn ingegaan. Door omstandigheden zijn er twee hospitaleros van de nieuwe ploeg uitgevallen, deze groep zal dan uit vijf personen bestaan. Theo blijft tot zaterdag en Tonny en Irene tot en met zondag.

Vrijdag 30 augustus

Voor het laatst wordt door ons Aterpea schoongemaakt. Joke en Antoon zijn nu ook aangekomen. Na de koffie zijn Peter en Lies met de auto weggegaan richting Nederland. Donald is met de bus om 11.30 uur vertrokken richting Pamplona, vandaar gaat hij verder met de trein naar Oviedo. Hij gaat de Camino Primitivo lopen. Irene, Mariette, Peter en Tonny hebben de nieuwe ploeg rondgeleid en diverse zaken uitgelegd. Om 13.00 uur was de gezamenlijke lunch bij La Posada. Om 14.00 uur is de nieuwe ploeg geïnstalleerd. Peter, Irene en Tonny blijven nog enkele dagen behulpzaam. Wij kunnen terugzien op een enerverende periode met inspannende momenten.

Periode 13: vrijdag 30 augustus t/m donderdag 12 september 2013

Hospitaleros: Annemieke Lammers, Antoon Kandelaars, Han Hoevennaars, Joke de Bakker, Paul Huijnen

Aantal pelgrims: 4459 (2012: 3755)

Vrijdag 30 augustus

Van onze groep komen Han, Annemieke en Paul donderdag al aan, Antoon en Joke arriveren vrijdagmorgen. Helaas hebben Harrie en Els zich wegens omstandigheden moeten afmelden. We zullen het met zijn vijven moeten klaren. Gelukkig blijven Tonny en Irene nog tot maandag om ons te assisteren. Het is prachtig weer als we vrijdagmiddag van start gaan. Aan het eind van de middag komt er een Amerikaanse filmploeg van een man of tien op bezoek die een documentaire maken voor Oprah Winfrey over de Camino de Santiago. Het is een heel gedoe in Itzandegia en het wordt behoorlijk in scène gezet want de opnames moeten een aantal keren worden overgedaan. Het is al donker als ze weer vertrekken. De uitzending in Europa zal pas in 2014 plaatsvinden.

Zaterdag 31 augustus

Het is al vroeg in de middag druk met pelgrims. Omdat er ook een aantal bussen komen met toeristen die alleen een stempel komen halen, is het bij de receptie regelmatig een wirwar van komen en gaan, we moeten hier nog een goed systeem voor vinden. We ergeren ons mateloos dat echte pelgrims langer moeten wachten, omdat de stempeltoeristen, de *'turigrinos'* voorrang krijgen. Desondanks gedragen de pelgrims zich voorbeeldig. In de wasserij helpt Irene een tijdje. Zij krijgt de was van een uit de kluiten gewassen vrouwelijke pelgrim, waarvan de beha niet in de centrifuge past. Uiteindelijk lukt het haar toch met heel veel kracht. Als de beha er daarna weer uitkomt, is deze rijp voor een uitdeukbedrijf. Aan het einde van de dag zijn de pelgrims verspreid over vier locaties. Aterpea, Itzandegia en de overloop zijn vol, en er zijn ook nog enkele pelgrims op het *campamento* ondergebracht. Omdat Tonny en Irene bijna vertrekken wordt er 's avonds nog een tijdje nagepraat en uiteindelijk wordt het een gezellig borreluurtje.

Zondag 1 september

Ook vandaag is het weer heel snel druk en het wordt alleen nog maar drukker. 's Middags is het een heksenketel. Aterpea is al om 16.00 uur vol en tegen 17.30 uur is ook Itzandegia totaal uitverkocht. Dus moeten de *dependencia* en daarna ook het *campamento* weer behoorlijk worden aangesproken. In de kerk is er om 19.00 uur een gratis gitaarconcert en de meeste pelgrims gaan erheen. Helaas kan niemand van ons clubje het concert bijwonen.

Maandag 2 september

Tonny en Irene zijn vanmorgen vroeg huiswaarts vertrokken. We zullen hen missen, want het zijn ervaren krachten die ons de afgelopen dagen ongelooflijk hebben geholpen. Bovendien heeft Irene ons een paar keer verwend met een heerlijke maaltijd, zij is een echte keukenprinses. Ook vandaag is het weer een drukte van belang. Maar nu moeten we het zaakje met z'n vijven runnen. Al heel vroeg in de middag zijn de twee herbergen vol en tegen de avond krijgen we van Marisol te horen dat er nog twee volle bussen uit Pamplona komen met ongeveer honderd pelgrims. Uiteindelijk herbergen we vandaag 406(!) pelgrims. We staan onder grote werkdruk ten gevolge van de onderbezetting en het grote aantal pelgrims. Ook hebben we het eerste geval van bedwantsen. Een Koreaans meisje zit onder de beten. Marisol stuurt haar naar de dokter en als ze terugkomt met de uitslag wordt ze zonder pardon door Marisol geweigerd. Uiteraard krijgt ze in heel Roncesvalles nergens onderkomen. Na veel aandringen bij Marisol wordt ze uiteindelijk ondergebracht in een *cabana* voor haar alleen op het campamento. We hebben er allemaal problemen mee hoe zo'n jonge vrouw door zo'n geval wordt verstoten.

Dinsdag 3 september

Het begint steeds beter te lopen met de werkzaamheden. Ook de sfeer binnen de groep is geweldig ondanks de topdrukke. Iedereen kan zijn hart luchten en ook zonder morren nemen we de karweien van elkaar over. Er wordt heel wat afgelachen. In vergelijking met de afgelopen dagen lijkt het zelfs een rustige dag, ondanks dat met 339 pelgrims Aterpea en Itzandegia weer helemaal vol zitten en ook nog een aantal cabanas. Een Amerikaans echtpaar dat in Hotel Roncesvalles logeert, bezoekt onze herberg en ziet hoe gezellig het er is. Ze besluiten om het hotel te annuleren en in onze herberg te overnachten. Een Australische familie, ouders met vier kinderen tussen 6 en 14 jaar, komt in de loop van de middag aan. Plotseling is hun oudste zoon vermist. Na enkele uren komt hij weer opdagen: hij is op eigen houtje de berg opgelopen richting Ibañeta. De opluchting is groot bij terugkeer, maar er was duidelijk even een zeer gespannen sfeer tussen de ouders. Laat in de avond komt er nog een jonge Italiaan aan met een rugzak van 35(!) kilo. Hij is totaal geradbraakt en heeft overal pijn. Het is een zeer speciaal geval met een nog specialer verhaal. Hij wil Santiago halen met een bedrag van 20 euro. Daarna wil hij door Europa gaan trekken zonder een rooie cent.

Woensdag 4 september

We hebben gisteravond de portofoon mee naar Itzandegia genomen. Maar toen we contact zochten met de andere portofoon kregen we geen verbinding, ook niet na herhaling. Vannacht, toen er niets aan de hand was, begon dat kreng echter te piepen en te kraken. Dit kunnen we dus niet hebben. Het schijnt dat dit vaker gebeurd is, dus maar uitgezet en geen portofoon. Het mag eigenlijk niet, maar sinds enkele dagen leggen wij 's morgens, voor het vertrek van de pelgrims, ons overtollig brood en fruit, dat nog een beetje in redelijke staat is, in de ontmoetingsruimte van Itzandegia, zodat ze op weg kunnen met iets in de maag. Het gaat erin als koek, het is een enorm succes. Vanmorgen hebben we voor de eerste keer contact met Gerard. We krijgen te horen dat we helaas niet kunnen rekenen op versterking, we zullen het met zijn vijven moeten doen.

Vandaag is er een Baskische *romeria*, een soort pelgrimage, vanuit Frans-Baskenland naar Roncesvalles. Aansluitend is er een mis. Al vroeg is het druk. Een groep van meer dan honderd pelgrims is vannacht in processie vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port naar Roncesvalles gelopen. Ook komen ze in grote en kleinere bussen en in auto's. We willen allemaal graag naar de Baskische mis van 10.30 uur, dus tijdens de ochtendcorvee is het opschieten geblazen. Klokslag

10.00 uur zijn we bij de kerk die dan al uitpuilt. We kunnen nog net een plekje in een hoekje bemachtigen. Het wordt een indrukwekkende vijftien-heren-dienst. De mis kan ook buiten worden gevolgd via luidsprekers. Ook buiten is het bomvol. Later, na de mis, zitten de Baskische pelgrims in grote groepen op het Plaza de los Infantes te picknicken, eten, drinken, zingen, lachen, het is een groot feest. 's Middags moet Joke een jonge pelgrim naar het ziekenhuis begeleiden. Hij heeft zich behoorlijk in de hand gesneden en moet gehecht worden. In de eerste uren van de middag lijkt het een stuk rustiger dan de afgelopen dagen, maar uiteindelijk lopen de twee herbergen weer ruimschoots vol.

Donderdag 5 september

Vanmorgen voor de eerste keer een noodsituatie in Itzandegia. Josh, een Amerikaan uit Texas is ziek, hij heeft de hele nacht niet geslapen. Zijn Koreaanse vrouw Autumn heeft de hele nacht bij hem gewaakt. Zij kwamen gisteravond heel laat totaal uitgeput aan vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port. Het trieste is, dat de camino tevens hun huwelijksreis is. Joke heeft ze professioneel advies gegeven wat ze het beste kunnen doen. Waarschijnlijk zullen ze de tocht moeten afbreken.

Vandaag hebben we een paar zeer agressieve pelgrims gehad. Eerst een jonge Fransman die Antoon bijna te lijf gaat midden in de receptie. Later een Nederlander die Paul in Itzandegia uitkaffert, omdat hij schijnbaar niet snel genoeg wordt geholpen. Hij dreigt een officieel klachtenformulier te schrijven.

Laat in de avond komt een hoge delegatie van de regering van Navarra op bezoek. Ze zullen ook tussen de echte pelgrims overnachten in de nieuwe herberg. Uiteraard krijgen ze gereserveerde bedden. Als ze naar hun slaapplekken worden begeleid, zijn hun bedden al in beslag genomen door een groepje Koreaanse meisjes. Een beetje gênant, maar ook hilarisch. Tot na 22.00 uur blijven de pelgrims binnenstromen, het was vandaag warm en zwaar onderweg. Uiteindelijk 387 pelgrims onderdak gegeven, een topdag.

Vrijdag 6 september

Vanmorgen worden er een aantal dure spullen vergeten/achtergelaten. iPads/tablets en ook een exclusieve dure bril. Dat mensen zo slordig met hun spullen omgaan. Vanaf vandaag eten we in Casa Sabina. We hebben de afgelopen week voortreffelijk gegeten in La Posada.

Han en Joke zijn na de koffiepauze met de *donativo*-pot naar de bank in Burguete gelopen om het kleingeld te tellen en in papiergeld te wisselen. Ze hebben zelf met z'n tweeën meer dan een half uur geteld en waren daardoor te laat bij het eten. Een pelgrim uit El Salvador zal morgen vanaf Roncesvalles de camino gaan lopen, maar vandaag zal hij eerst, na de pelgrimsdienst, worden gedoopt. Ondanks dat het vandaag iets minder druk is, kan niemand van ons de doop bijwonen.

Het is vandaag prachtig weer, maar aan het eind van de middag is het plotseling mistig en als het donkert, begint het even flink te regenen, de eerste keer in een week. Sinds lange tijd hoeven we vandaag het campamento niet te openen, want we krijgen Itzandegia net niet vol.

Zaterdag 7 september

's Morgens bij het vertrek van de pelgrims krijgen Joke en Annemieke een persoonlijke aubade op de gitaar van een knappe Spaanse Don Juan. Ze zijn er allebei zeer door gecharmeerd. Het is 's morgens mistig maar droog. Het weer kan echter omslaan vandaag, er is kans op regen en onweer. En inderdaad, 's middags breekt er een zwaar onweer over de Pyreneeën los. Alle pelgrims komen door en doornat binnen, kleren en slaapzakken, schoenen, alles klieverniet. De

wasserij bij Annemieke maakt overuren, de kratjes voor de was zijn uitverkocht. In deze omstandigheden moeten we de huisregels flexibel hanteren, dus overal in de herbergen hangen kleren te drogen. Antoon heeft een kleine aanvaring met Marisol (hij noemt haar Manolito). Er hangt een folder op de openslaande glasdeur in de receptie, die de wachtende pelgrims niet of moeilijk kunnen lezen. Dus hij denkt: laat ik die op een duidelijkere plaats hangen. Maar Manolito onderbreekt haar baliewerk en hangt de poster zeer demonstratief weer terug op de oude plaats, zonder een woord tegen Antoon te zeggen en met haar gezicht op onweer. Annemieke heeft een paar verdachte bulten over haar hele lichaam. Joke adviseert om voor alle zekerheid naar de dokter te gaan. Het valt allemaal reuze mee, ze krijgt een zalfje voorgeschreven. Ook vandaag Itzandegia net niet vol, dus tegen de 300 pelgrims.

Zondag 8 september

Vanmorgen een grote puinhoop van was, die overal hangt te drogen. Uiteraard blijven de pelgrims ook langer dan normaal. Het is uiteindelijk ruim na 08.00 uur, als we de laatsten met enige drang naar buiten werken. Door al het natte gedoe duurt het schoonmaken van de herberg ook een stuk langer en laten we de koffiepauze schieten. Even na 08.00 uur begint het weer te regenen, maar later in de morgen klaart het op. Om 12.00 uur is er een pontificale hoogmis in de kerk ter gelegenheid van Santa Maria de Roncesvalles. Een groot feest dat stamt uit de dertiende eeuw. De mis duurt ruim twee uur en aan het einde applaudisseren de mensen minutenlang.

Annemieke voelt zich niet lekker. Ze heeft last van een voorhoofdsholteontsteking.

Er komt vandaag geen bus uit Pamplona, maar desondanks is Itzandegia al om 20.00 uur uitverkocht.

Maandag 9 september

Het slechte weer is voorbij, heerlijk zonnig weer. Een Australische pelgrim heeft vage hartklachten. Hij vertelt zijn verhaal aan Joke en die neemt het zekere voor het onzekere en stuurt hem naar het ziekenhuis voor een scan. Na de koffiepauze brengt Paul met de fiets een bezoek aan Istvan, een bekende van Joke en Paul, die 13 kilometer verder in Bizkarreta een nieuwe, kleine herberg heeft geopend. In de middag moet Itzandegia al om 16.00 uur open en

even na 19.00 uur is deze al helemaal uitverkocht en wordt de derde locatie (de overloop) in gebruik genomen.

In de loop van de dag zijn er problemen met de internetverbinding en de WiFi.

Dinsdag 10 september

In Itzandegia hebben een aantal jonge Spanjaarden vannacht een hoop kabaal gemaakt. Joke heeft ze tot de orde geroepen. Mede daardoor heeft ze bijna niet geslapen en ze is vanmorgen geradbraakt. Een stel Canadezen heeft bij het vertrek een heuptasje vergeten met een aantal zeer waardevolle spullen erin, een iPad, beurs, pillen en hun *credenciales*. Ze moeten terugkomen nadat ze al een aantal kilometer hebben gelopen. Het is geen uitzondering.

Josh en Autumn komen ook afscheid nemen, er komt geen verbetering in de blessure van Josh, dus ze moeten hun camino /huwelijksreis helaas afbreken. We besluiten om 11.00 uur geen koffie te drinken, maar even bij te komen of uit te rusten. De vermoeidheid begint langzaam bij iedereen merkbaar te worden. Paul stelt voor om deze week 's nachts alleen in Itzandegia te blijven, het voorstel wordt met meerderheid van stemmen aangenomen.

We hebben nog steeds geen internet. We hebben het al een paar keer doorgegeven aan Manolito. Het is vandaag slecht weer, heel de dag regen, dus topdrukte bij Annemieke in de wasserij. Ze werkt tot 23.00 uur door, maar is dan nog niet klaar, ze zal morgen om 05.00 uur weer opstarten om de laatste was te verwerken. Wel vandaag een gelijkmatig binnenstromen van de pelgrims, dat is wel prettig.

Woensdag 11 september

We hebben nog steeds geen internet. Met drang wordt het probleem via Ander doorgegeven aan Eburne. Vandaag weer ons wekelijkse contact gehad met Gerard. We vertellen hem, dat de communicatieproblemen ons een tijdrovend oponthoud bezorgen, terwijl we al zo in tijdnood zitten. Gerard kan ons echter ook niet echt verder helpen. We naderen het einde van onze hospitaleerperiode. Ondanks alles snakken we allemaal naar het einde. In de middag lijkt het weer drukker te worden. Na de bus uit Pamplona stroomt Itzandegia net vol en kunnen we in de overloop de laatste pelgrims kwijt.

Donderdag 12 september

Vanmorgen hebben we een zieke Engelsman. Hij kent echter zijn probleem en wil een dagje blijven. Joke stelt voor dat hij een kamer neemt om lekker uit te rusten, maar omdat er nog geen kamers beschikbaar zijn, mag hij zolang in de morgen in Itzandegia in het bed voor spoedgevallen uitslapen. Vanmiddag en vanavond zal de nieuwe ploeg hospitaleros compleet arriveren.

Vanmiddag komt er een vrouw binnen die tijdens haar tocht naar Roncesvalles is gevallen en een gapende hoofdwond heeft. Joke vangt haar op en geeft eerste hulp. Daarna begeleidt ze haar naar de dokter in Burguete, waar ze wordt gehecht. Morgen zal Joke met haar teruggaan ter controle. Tijdens de middag komt het overgrote deel van onze opvolgers in Roncesvalles aan. Het is lang rustig in Itzandegia, maar na 19.00 uur, als de bus uit Pamplona komt, wordt de 'oude' weer bijna helemaal gevuld.

Vrijdag 13 september

Gisteravond laat kwamen er nog een aantal pelgrims totaal uitgeput aan. En 00.30 uur kwam er

nog een Italiaans echtpaar dat op de berg verdwaald was. Joke heeft ze naar Paul in Itzandegia gebracht, waar ze de twee bedden voor noodgevallen krijgen.

Vanmorgen doet vrijdag de dertiende zijn naam eer aan. Een pelgrim moet met de ambulance naar het ziekenhuis in Pamplona, en er moeten een paar mensen met de taxi naar de dokter. Daarna schoonmaken en plaatsmaken voor onze opvolgers, het zijn ervaren hospitaleros. Om 13.00 uur eten we gezamenlijk bij Casa Sabina en daarna vertrekken Antoon en Paul. Ze gaan nog een paar dagen pelgrimeren. De andere drie blijven nog een nachtje. We wensen onze opvolgers heel veel succes.

Samenvatting

Tot slot willen wij nog enkele opmerkingen maken over onze hospitaleerperiode. Wij kregen van de vele pelgrims ontelbare complimenten over de organisatie van deze herberg, dat alles zo geweldig is geregeld. Dit is ook zo. Bovendien hadden wij een team dat voortreffelijk samenwerkte. Iedereen kon alle werkzaamheden van anderen overnemen, maar ook had iedereen zijn eigen specialisme en voorkeur.

Zo was Annemieke het liefst in de wasserij. Op regenachtige dagen verzorgde zij praktisch in haar eentje de tientallen verzoeken om te wassen en te drogen. Zij stond meerdere keren 's morgens vroeg op, om de niet afgewerkte was alsnog voor 06.00 uur af te maken. Verder verwende zij ons altijd 's avonds met een heerlijke salade.

Paul runde vast Itzandegia en hij kreeg per toerbeurt ondersteuning van de anderen. Hij verzorgde ook voornamelijk de communicatie met Gerard en het verslag voor het *Libro de Oro*.

Han en Antoon waren voornamelijk verantwoordelijk voor de eerste opvang van de pelgrims in de receptie. Verder verzorgde Han de financiën en de boodschappen. Antoon was onvermoeibaar, hij was allround inzetbaar daar waar een gaatje viel. Hij had ook grotendeels het campamento onder zijn hoede en heeft heel wat keren op en neer moeten lopen.

Voor de urgente problemen was Joke het aanspreekpunt. Eigenlijk hadden we geen *chef d'équipe*, maar Joke nam door haar uitstraling toch een heel belangrijke plaats in onze ploeg in. Wij hebben kei- en keihard moeten werken en toch hebben we heel veel plezier tijdens deze twee weken gehad.

Wij willen niet zeuren, maar wij liepen toch een aantal keren tegen vervelende problemen aan, die veel beter geregeld kunnen worden. Wij waren ingepland als team van zeven. Maar omdat Harrie en Els uitvielen, bleven we nog met vijf over. In onze hospitaleerperiode hebben we ongelooflijk grote aantallen pelgrims moeten verwerken, waarschijnlijk het grootste aantal van dit jaar. En zoals dat dan vaak gaat, gebeuren er dan onvoorziene dingen. Het begon meteen aan het begin. De portofoon, die de communicatie tussen Itzandegia en Aterpea moet verzorgen, liet het afweten. Als hij het moest doen, dan deed hij het niet, en 's nachts als hij het niet moest doen, dan begon dat ding in Itzandegia te kraken en te ruisen, zodat menigeen wakker werd gemaakt. We hadden geen tijd om een studie te maken hoe dit probleem op te lossen, dus de portofoon werd niet meer gebruikt. Ook onze eigen mobiele telefoons werkten niet goed, soms wel, soms niet. Daarna werkte het programma dat de communicatie met Gerard onderhoudt niet en weer later viel het internet compleet uit.

Daar staat tegenover dat we een geweldige teamgeest binnen onze ploeg hadden. Ook het gedrag van de vele pelgrims is ons zeer meegevallen, we hebben eigenlijk geen echt moeilijke gevallen gehad. Dat heeft er dan ook voor gezorgd, dat onze hospitaleerperiode ondanks de grote werkdruk een groot succes is geworden.

Periode 14: vrijdag 13 t/m donderdag 26 september 2013

Hospitaleros: Clazien Rietveld, Frans Brons, Gerhard Surink, Han Pronker, Mieke Huson, Lies Tan, Tijmen Stoof

Aantal pelgrims: 3246 (2012: 2986)

Vrijdag 13 september

Een rommelig begin.

Gisteren is onze hele ploeg al aangekomen. Frans en Clazien met een taxi uit Saint-Jean-Pied-de-Port, Tijmen na een paar dagen wandelen, over de berg, ook uit Saint-Jean-Pied-de-Port. Gerhard heeft de Camino del Norte en de Primitivo afgelegd en is nu met de bus uit Pamplona gekomen. Han, Mieke en Lies zijn met de auto uit Nederland gekomen.

Gezamenlijk hebben we *la cena* - de avondmaaltijd – in La Posada gebruikt.

Na een gezamenlijk ontbijt in Hotel de Roncesvalles hebben we nog even rust.

Om 11.00 uur is het eerste koffiedrinken bij Paco, een hartelijk weerzien, en ook Miguel en Elena worden omhelsd.

Rond 11.30 uur gaan Lies en Mieke kijken of de herberg er nog goed bij ligt en dan is het tijd om de tent overgedragen te krijgen. De zittende ploeg, die het met z'n vijven heeft moeten redden, petje af, komt ons al tegemoet lopen. Ze hebben bedacht de overdracht bij Paco te laten plaatsvinden, maar wij hebben daar andere ideeën over en we lopen met hen terug naar de herberg. Het was achteraf gezien misschien beter geweest als we hen hun eigen plan hadden laten trekken, want nu werd het wat rommelig. Dat komt ervan als je de docent probeert te vertellen hoe hij zijn les moet brengen. Maar goed, we hebben het al vaker gedaan, dus we komen er wel uit.

Om 13.00 uur mogen we eten, heel gezellig met z'n twaalfen, en dan kan het spul beginnen. Frans duikt als eerste in de 'kist' die wij zonder schroom zo blijven noemen, en we ontvangen de eerste pelgrims.

Zaterdag 14 september

Onze eerste hele dag. Niet iedereen kan meteen z'n hele draai vinden, dat wil zeggen: waar is dit en waar is dat ook weer en hoe moet dit en hoe moet dat. Maar we komen er goed uit en kunnen om circa 10.30 uur weer aan de koffie.

Voor Hotel de Roncesvalles staan een groot aantal *oldtimers*.

Van de vorige ploeg gaan er twee met de bus naar Pamplona. De derde, Annemieke, zou wat gaan wandelen, maar verstuikt ongelukkig haar linkerenkel en moet dus op een stoel blijven zitten.

's Middags is er een trouwerij. Dames goed gekapt en erg chique. 's Avonds is er, aansluitend op de mis, een koorconcert. Ze zongen als engelen.

Het blijft een mistige dag. Pelgrims komen verkleumd binnen. Weer moet Itzandegia in gebruik, goed beheerd door Tijmen en Gerhard. Ze mogen daar een groepje jonge giechelende nonnetjes begroeten en gaan er mee op de foto - goed voor het *Libro de Oro*. De eerste telefoontjes naar het thuisfront worden gepleegd. En verder is het eigenlijk een gewone hospitalerodag. Maar zoals altijd komen de 'problemen' tegen het eind van de avond. Er komen vier fietsers met een huurbusje. Ze zijn verrast te horen dat we om 22.00 uur - *en punto* - dicht gaan. Het huurbusje

moet nog terug naar Pamplona waarna ze naar Roncesvalles willen komen met een taxi. Voor 22.00 uur lukt dat natuurlijk nooit. Wat nu? Het is een bijzondere situatie omdat ze gereserveerd hebben - dus verzekerd zijn van een bed in Aterpea. Uiteindelijk strijken we over ons hart. Drie van de vier, met alle bagage, gaan naar hun gereserveerde bedden in Aterpea en de vierde brengt het busje terug en zorgt dat de taxi gereed staat om hem meteen naar Roncesvalles te brengen. Hij meldt zich weer om circa 23.00 uur. Ze zijn ons zeer dankbaar! Wij hospitaleros zijn dan nog bezig met de nazit.

Zondag 15 en maandag 16 september

Inmiddels is het dinsdagmorgen. We zijn klaar met de schoonmaak. We beginnen alles beter onder controle te krijgen. Zoals altijd en overal vinden we het werk van onze voorgangers *sloppy*, dat wil zeggen: we vinden het niet schoon. Maar dat zij hen vergeven. Per slot van rekening waren ze maar met vijf en iedere avond Itzandegia vrijwel vol, plus soms het *campamento* ook nog. Dus onze groep gaat er stevig tegenaan. Wat door en met bezemen gekeerd kan worden wordt gekeerd. Vooral Mieke laat zich niet onbetuigd - ze gaat zelfs schoonmaken wat anderen reeds voor schoon hebben verklaard. Met name de keuken krijgt een grote beurt. Alle kasten worden leeggehaald, gepoetst en weer ordelijk ingeruimd. De koelkast wordt ontdooid (ook niet voor zijn tijd) en alle oude etenswaren worden weggegooid. We gaan proberen, niet meer dan kleine porties te bestellen, maar gezien de vrijgevigheid van het klooster zullen we wel weer kilo's spek, kisten fruit, liters yoghurt en dozen wijn krijgen.

En dan stelt ze voor, als alle bedden van schone lakens en schone slopen zijn voorzien - dat is na negen dagen - we dan tijd zullen hebben voor wat extra schoonmaakklussen!

's Zondags komt er geen bus - dus denken we dat het wel een rustige dag kan worden. Neen dus. Om 14.00 uur staat er al een lange rij en die blijft maar groeien. Allemaal van over de berg.

Als het 's avonds een beetje rustiger is, vertelt Marisol over het overlijden van Pablo's vader door een vreselijk ongeluk met de brandweertruck in Pamplona. Dat heeft haar nogal aangegrepen, omdat die man, een collega-*bombero* van haar vader, als een tweede vader voor haar was geweest.

Even later is ze weer wat vrolijker en dan komt het verhaal van de vrouw die, in prachtige kleren, 's ochtends vroeg voor de deur staat met de woorden *'I need help'*. Ze zag er werkelijk uit als een dame. Wat was er aan de hand, ze was op de berg verdwaald, had daar op de grond geslapen, had uit ellende haar rugzak weggeschopt en was naar beneden gekomen. Inderdaad bleek bij nadere inspectie dat haar schoenen onder de modder zaten en dat de kleren toch ook wel wat geleden hadden van de regen en de bosgrond. *'Where is your backpack?'*, vroeg Marisol. *'At the mountain'*, was het antwoord. Ze wilde eerst maar eens zorgen voor onderdak en dan de rugzak ophalen. En toen volgde het overbekende invullen van het formulier. Bovenaan werd geschreven: Cesar Antonio, een mannennaam die Marisol al achterdochtig maakte. En dan het invullen van het geslacht. Voor weinig mensen een probleem, maar hier werd gearzeld. *'What should I put here?'*, zei de vrouw, *'I feel a woman, but my passport says male.'* Blijkt ze nog niet zo lang geleden geopereerd te zijn en om met David Bowie te spreken *'then he was a she'*. Tegenwoordig is dat in Nederland heel bespreekbaar, maar het is niet het eerste dat je op de camino verwacht.

Dinsdag 17 september

Bij de koffie zien we Pablo in de deur van Casa Sabina staan en Mieke spreekt hem aan om te vragen of hij voor wat tijdelijke waslijnen kan zorgen om de pelgrims hun natte spullen op te laten hangen. Ze spreken af dat hij om 11.30 uur in de wasruimte zal zijn om haar wensen aan te horen. Frans mag dan tolken. Als we daar komen, Mieke is vooruit gelopen, zijn Patxi, Marisol en Pablo al met Mieke in gesprek. Het is een prachtig gezicht, Mieke loopt van de ene plek naar de andere, met de anderen achter zich aan, als een eend met haar kuikens. Ze spreekt geen woord Spaans, maar krijgt alles gedaan! Ook de wanden van de toiletten, die bruin zien van de kalk (die 'L' hoort daar echt) zullen een beurt krijgen met speciaal spul. En, ja hoor, even later loopt Ander in de toiletten te poetsen.

Rond 16.30 uur komt Lies mij (Han) halen. Er is een Nederlandse vrouw op de berg gevallen, vlak voordat ze hier kwam, en ze heeft erge pijn aan de bovenarm. Als ik bij haar kom stel ik de obligate vragen: wat is er gebeurd, waar doet het pijn, kan je je vingers nog bewegen, enzovoorts. Het lijkt erop dat de arm ofwel stevig gekneusd is of gebroken. In het laatste geval is het een simpele breuk, ze voelt tenminste geen rare knobbel op die plek. Ik breng haar een *coldpack*, verpakt in een theedoek. Lies heeft thee voor haar gezet. Ze blijkt EHBO- docente te zijn en ik vraag of ik het wel goed gedaan heb. Ze zegt van wel. Haar man, die op een camping in de buurt staat, is gebeld en hij zal haar ophalen. We adviseren haar naar het ziekenhuis in Pamplona te gaan. Dat zal ze doen.

Als ze vertrekken - haar man draagt de rugzak - blijkt dat hij geen ervaren rugzakdrager is. Ik kan nog net voorkomen, dat hij met dat ding zijn vrouw aan de pijnlijke arm raakt als hij zich naar ons omdraait.

Rond 21.00 uur komt een man met rastahaar bij de balie en vraagt om viltstiften. Hij heeft een groot vel geplastificeerd papier waarop hij zijn diensten aanbiedt. Hij wil de vermoeide pelgrimsvoeten wassen tegen een vergoeding. Enige tijd geleden heeft hij zijn leven drastisch veranderd. Hij heeft alles weggegeven en leeft nu van wat de mensen hem willen geven en wat hij met dit soort diensten kan verdienen. Zo probeert hij de camino te volbrengen. Hij heeft wel al ontdekt dat het weer (het heeft de hele dag geregend) niet meewerkt. We wensen hem veel succes.

Om ongeveer 21.30 uur komt een Koreaans vrouwtje aanzetten, zo te zien behoorlijk moe, die een bed wil voor zichzelf, haar man en haar oom. Ze blijken al twaalf uur onderweg en

verdwaald. Ze zijn erg bang geweest. In erg gebrekkig Engels informeert ze naar de prijs van een twee- en een eenpersoonskamer. Het kost moeite haar ervan te overtuigen dat we hier alleen maar bedden hebben in een grote zaal. Hoeveel plaatsen dan wel? 120! Als ze op een stoel had gezeten, was ze er afgevallen van verbazing. Of ze de kamer kan zien? Dat kan, ik loop met ze mee naar Itzandegia. Haar man loopt achter ons aan, hij kan van vermoeidheid ons slenter tempo nauwelijks bijbenen. Als ze de herberg gezien hebben, blijkt het ermee door te kunnen, ze nemen een bed. We lopen weer terug en ik vul de formulieren voor ze in omdat daar anders niets van terecht komt. ‘En morgen dan? Kunnen we dan misschien kamers in het hotel krijgen?’ ‘Ik weet het niet, het hotel is niet van ons, maar ga daar morgen maar vragen.’ De tijd begint langzamerhand te dringen en ik probeer haar aan het verstand te brengen dat er vandaag niets te regelen valt, en dat ze naar Itzandegia moeten omdat ze daar gaan sluiten. ‘Maar wat moeten we morgen dan?’ Er is voor haar maar één ding belangrijk en dat is het regelen van een comfortabele hotelkamer om te overnachten. ‘Maar wat moeten we morgen dan?’ Ze stelt deze vraag wel tien keer. Ook mijn verzekering dat er nu maar één ding telt en dat is een bed in de herberg, en liefst voor ze daar afsluiten, lijkt niet te helpen. Dan begint haar man zich er mee te bemoeien, hij begrijpt langzaam maar zeker dat ze nu toch echt moeten gaan en hij overtuigt ook zijn vrouw. Er volgt nu een (tragi-)komische situatie doordat ze er met z’n drieën om vechten wie de rugzakken mag dragen. De vrouw wint en loopt even later naast me naar Itzandegia, met twee rugzakken. Daar aangekomen blijkt de deur al dicht en nu begrijpen ze dat de tijd echt dringt. De vrouw zegt nu herhaaldelijk hoe dankbaar ze is dat ze van ons een bed krijgt, maar wil van mij ook nog even horen of er morgen toch echt wel een hotelkamer te krijgen is. Gerhard en Tijmen vangen het groepje vriendelijk op en dan is alles toch nog goed geregeld.

Als we dit avontuur bij de nazit besproken hebben, komt de vraag van Gerhard wie er bij het fietsenhok is geweest. Afspraak is namelijk dat Tijmen en Gerhard als ze ‘s avonds terugkomen van Itzandegia, de deur sluiten. Die bleek echter al op slot. Niemand van de bezetting in Aterpea heeft dat gedaan, dus wie dan wel? We spreken het vermoeden uit dat het de non zonder hoofd wel geweest zal zijn, een figuur dat al eerder rond de herberg spookte. Het was gisteren ook al gebeurd en we hebben het over ‘het geheim van de overloop’.

In Itzandegia is een nieuw beleid ten opzichte van de *roncadores*. Die moeten zich voor het slapen gaan melden bij de hospitaleros en dan voorsnurken. De krachtigste twee snurkers moeten beneden slapen (een echtpaar met een huilend kind wordt in de overloop ondergebracht).

Woensdag 18 september

We hebben het weksysteem iets aangepast. We doen de wekdienst per tweetal - Han/Mieke of Mieke/Lies en Clazien/Frans (Tijmen en Gerhard zitten permanent in Itzandegia). Omdat, als we om 06.00 uur het licht aan doen, er nog vrijwel geen actie is, zijn daar niet meteen twee personen nodig. De tweede persoon kan dus een halfuurtje later aantreden.

Tijdens de koffie bij Casa Sabina zien we Paula van Waardenberg, de vrouw met de gebroken arm. Vandaag neemt ze een rustdag, maar morgen wil ze toch weer een etappe proberen, al is het alleen maar om nog een stuk met zuster Lieve uit België op te kunnen trekken. Later, als we allang weer thuis zijn, wordt er een verslag bij de redactie van de *Jacobsstaf* aangeboden. Hoofdredacteur Bram van der Wees herkent de namen Han en Mieke in het verslag en stuurt het door:

Verslag van Paula van Waardenberg

Op dinsdag 10 september begin ik in Captieux aan mijn volgende stuk. Ik loop namelijk in etappes naar Santiago. Door de samenstelling van onze familie is dit beter te behappen dan in één keer. Daarnaast is het ook iedere keer weer door de pijn heen. Ook weer afwachten wat de tocht mij nu gaat brengen. En bovenal nieuwsgierig en blij om weer te mogen.

Op dinsdag 17 september begin ik mijn tocht in Saint-Jean-Pied-de-Port en loop met een wandelboekje de berg op naar Roncesvalles, onderweg ontmoet ik zuster Lieve uit Leuven met het zelfde boekje. Die dag gebeurt het, we hebben een klik en lopen verder samen. Onderweg komen we de twee Duitsers tegen die ik al eerder had ontmoet en bidden met zijn vieren bij de maagd van Orisson. Daarna lopen wij samen verder. Op ongeveer twee kilometer voor het einde van de tocht zet ik mijn voet op een kei waarover natte klei zat, ik glijd weg en verlies mijn evenwicht en sla op de zijkant van de rotswand, kom op mijn onderarm terecht en breek mijn bovenarm en de kop van de bovenarm. Achter ons lopen twee Franse dames en een Duitse heer, een van de dames komt op dezelfde plek ten val, gelukkig heeft zij niets. De Duitse heer en zuster Lieve helpen mij overeind, want ik lig als een schildpad met drie bewegende pootjes op mijn rugzak en dan is het lastig om overeind te komen, zeker ook nog omdat het regende en glad was. Dat lukt en met mijn rugzak nog op loop ik de tocht uit.

Dan komen we in Roncesvalles in de herberg, daar worden we opgevangen door twee Nederlandse gastheren en een gastvrouw, geweldig, mijn cape uit, rugzak af, jas uit, vest uit en vragen. Ik krijg een deken omdat ik helemaal nat ben van het zweet en de regen, en een heerlijk kopje thee. De thee heeft me nooit zo lekker gesmaakt als toen, een ware troost. Er wordt gevraagd wat ze voor mij kunnen betekenen. Ik heb gevraagd waar ik naar het ziekenhuis kan voor foto's. Het dichtstbijzijnde is in Pamplona. Omdat ik reis met mijn man en hij op de camping in Espinal staat heb ik hem zelf gebeld en binnen tien minuten is hij aanwezig. Samen zijn we naar het ziekenhuis gegaan. Ook onze ervaring in het ziekenhuis is positief, we zijn daar heel goed geholpen. Daar kwam men tot de conclusie die ik ook zelf al had getrokken en de arm werd ingepakt.

De volgende dag zijn we, mijn man en ik, samen teruggegaan naar Roncesvalles om de Nederlanders hartelijk te bedanken en de deken terug te brengen. Het was een warme ontvangst en ik wil Han en Mieke, dat zijn de enige namen die ik heb onthouden, maar ook de anderen die we daar hebben ontmoet, heel hartelijk bedanken voor hun goede en lieve ontvangst. Ik heb nog een dag gelopen, maar dat was te gevaarlijk. Ik heb besloten om volgend jaar de tocht te gaan afmaken. Kortom, er gebeuren kleine wondertjes op de camino als je deze wilt zien, dat heb ik aan den lijve ervaren. Samen met mijn man hebben we veel waardering voor de mensen die de herbergen bemannen, wat betekent dat we als we zelf onze tocht hebben afgemaakt ons zeker een keer gaan aanmelden als vrijwilliger.

Tijdens de koffie bij Casa Sabina horen we dat er een timmerman bezig is op 'ons' appartement. We weten van niets. Niemand weet ervan. Wat gaat hij daar doen? We spoeden ons erheen. De timmerman heeft alle papieren van de computertafel verwijderd. Het blijkt dat hij daar een aantal schappen boven de computer gaat aanbrengen. Als er geboord gaat worden boven de computer lijkt ons dat geen goede zaak. Han gaat dus gezwind aan de slag om de computerapparatuur te verwijderen. Geen eenvoudige zaak - gezien de talenten van Gerard Konings die alles aangelegd heeft. Maar het geeft wel de gelegenheid de computertoren, die draait dag en nacht, eens uit te zuigen. Volgens Patxi is dit in opdracht van de 'president' van de vereniging, dus Joost Bol?

Tonny Willems? We waren daar graag van te voren over geïnformeerd. Nu is het aanleiding tot extra stress.

Om circa 14.00 uur is de klus geklaard. Het is best netjes geworden. En we kunnen er een hoop dingetjes op kwijt. Hoe meer ruimte - hoe meer 'troep'.

Daarna gaat Han aan de slag om alles weer werkbaar te maken. Dat vraagt heel wat telefonisch overleg met Gerard Konings, maar uiteindelijk kunnen we er mee werken.

Frans heeft op de *lista de compras*, zeg maar boodschappenlijstje, blikjes *chipirones* (kleine inktvisjes) en *gulas* (een soort mini-palingen) besteld. Wat we krijgen zijn een groot aantal diepgevroren, verse chipirones en enkele pakken diepgevroren gulas. De chipirones moeten nog bereid worden. Naar recepten gegoogled. Het blijkt dat ze eerst 24 uur in de marinade moeten staan en dan circa 30 minuten gekookt. Of in kokende olie gebakken. Niet direct iets voor een avondmaaltijd van hospitaleros. De gulas zien er consumptiegereed uit - heerlijk door een salade - een specialiteit van Frans.

Bij het inleveren van een boodschappenlijstje stelde Marisol dat we maar twee keer per week een boodschappenlijstje zouden mogen inleveren. Voor een groep van zeven personen is het onmogelijk de bevoorrading zo te plannen. Je kan niet alles vooruit zien.

Aan de troonrede door onze koning Willem-Alexander wordt in *El Pais* uitgebreid aandacht besteed. Op de voorpagina en de gehele binnenpagina. 'De welvaartsstaat van de tweede helft van de vorige eeuw is onhoudbaar!'

Vrijdag 20 september

We staan op met stromende regen. Het water komt met bakken uit de lucht. De pelgrims hebben weinig haast. Begrijpelijk!

Een nieuwe 'hospitalero' heeft zich gemeld. Miguel. Een 'stagiaire'? We moeten hem een rood hospitalerohesje geven. Het verhaal is dat hij met een priester en een groep van circa 80 mensen de laatste 100 kilometer heeft gepelgrimeerd. Daar zou hij het idee hebben gekregen wat voor de pelgrims te gaan doen. Het is een student civiele techniek aan de universiteit van Pamplona(?). Een goedlachse lange knul. We vermoeden dat hij samen met een priester van hier in de stilte ruimten meditatiezittingen wil gaan organiseren voor de pelgrims. We vermoeden ook dat dat voor ons extra schoonmaak gaat betekenen. We zien wel.

Verder zijn er de gebruikelijke ontwikkelingen. Pelgrims die niet naar bed willen en met zeer korte lontjes en super lange tenen, 'ze krullen onder de deur door, je staat er op zelfs voor je binnen bent'. De eetzaal die maar niet leeg wil, etc., etc. Pelgrims die aangenaam verrast zijn als ze Nederlands horen spreken. Dat geldt voornamelijk voor Vlaamse Belgen. Met Franstalige Belgen deel ik nog wel eens een plaagstootje uit door te vragen waarom ze geen Nederlands kunnen spreken.

In de loop van de middag klaart het op en schijnt het zonnetje zowaar.

Zaterdag 21 september

Begin van de herfst en een stralende zon maar wel erg koud. Het begon gisterenavond al met een prachtige sterrenhemel plus volle maan!

We zitten vandaag dan ook heerlijk buiten bij Paco. Frans heeft gehoord dat er een processie gehouden zal worden en we hebben onze koffie nog niet op tafel staan of we horen al fluitmuziek en tromgeroffel uit de richting van Burguete. Daar komt de processie, met een muziekgroep in klederdracht en twee priesters vooraan. Ze worden opgewacht door de andere priesters van het klooster en gezamenlijk gaan ze, onder devoot gezang, naar de kerk.

Het weekend heeft ons Ander gebracht. Marisol is vrij!

Om circa 17.00 uur worden we verrast door de aankomst van twee pelgrims met *punaises*. Lies en Mieke kennen het klappen van de zweep en pakken de zaak aan. De twee pelgrims hebben overnacht in de Franse herberg tegenover L'Esprit du Chemin en het privé-pension van Madame Preul ernaast. Tijmen mag het bed dat aan een van de twee was toegewezen desinfecteren. Han belt de herbergen waar

de dames geweest zijn. De *accueil de pèlerins*

is blij met de melding, de andere *refugios* reageren of ze zelf door een *punaise* gebeten zijn 'Mais nous n'avons pas des *punaises*!' Het is maar te hopen, dat ze desondanks toch op de boodschap reageren.

Lies en Gerhard gaan na de mis naar het concert van een Baskische groep in de kerk. Lies ziet een oudere vrouw zitten, die het kennelijk koud heeft. Ze geeft haar de hospitalerobodywarmer om de schouders. Na het concert blijkt de vrouw deel uit te maken van de familie van de musici en Lies wordt dan ook meegetroond naar een zaaltje boven, waar wat hapjes en drankjes genuttigd worden. 'Of ze deze muziek mooi vindt' wil een man weten. Op haar 'ja' spoedt de man zich naar zijn auto en komt terug met een cd van de groep. Ze heeft een verrassende en fantastische avond.

Later op de avond is er een pelgrim die zich nauwelijks nog kan bewegen doordat hij van alles in zijn been verrekt heeft. Hij zou morgen met de bus naar Pamplona gaan als er op zondag een bus gereden had, maar omdat dat niet het geval is, vraagt hij, of hij morgen nog een keer bij ons mag overnachten. Na enig overleg vinden we dat goed.

Om ongeveer 21.00 uur arriveert een fietser die door de Pyreneeën wil fietsen, en dus helemaal geen pelgrim is, tenminste niet in onze zin van het woord. Maar na het kopen van een *credencial* is hij welkom. Hij gaat zijn fiets in de stalling zetten en kan dan door naar Itzandegia. Hij heeft ook nog wel tijd om wat te eten. Wie schetst onze verbazing als hij na een kwartier weer opduikt met de melding dat het fietsenhok op slot is (dat blijft ons achtervolgen). Hij heeft iemand(?) gesproken die met een sleutel zou komen en daar heeft hij een kwartier op zitten wachten. Han loopt met hem mee (of liever achter hem aan, zo snel gaat hij ervandoor) en bij het fietsenhok gekomen zegt de man, dat hij op de fiets eerst nog wat te eten gaat organiseren. Of hij nog op tijd terug zal zijn?

Als Han tegen 22.00 uur nog twee fietsers begeleidt naar het fietsenhok en Itzandegia treft hij in het voorportaal de fietser van daarnet aan achter de tafel waarop hij zijn campinggasje met een pannetje met pasta heeft staan. Hij beweert dat de Don heeft gezegd dat het goed was en dat hij ook na 22.00 uur nog binnengelaten zal worden. Deze melding wekt veel commotie en als Tijmen en Gerhard om 22.15 uur langs de overloop lopen, treffen ze daar de stagiaire Miguel aan die opdracht blijkt te hebben de man bij Itzandegia binnen te laten. Dat strookt helemaal niet met de ideeën van onze hospitaleros en ze maken Miguel duidelijk dat deze man maar in de overloop moet overnachten en ze helpen hem met een bed.

Bij de nazit levert deze dag ons veel stof ter overpeinzing, maar vooral het laatste houdt de gemoederen bezig. Het feit dat de Don zich in onze competentie mengt zit ons niet lekker.

Gisteren was hij ook al na 23.00 uur de herberg Itzandegia binnengekomen, naar later bleek om het buitenlicht uit te doen, toen waren er geen gasten in de herberg. Vandaag zijn er wel gasten en we moeten er niet aan denken dat er dan nog iemand ongenood naar binnen wordt gelaten. Ook wordt er gediscussieerd over hoe te handelen met pelgrims die een dag extra willen of moeten blijven. We zijn die discipline kennelijk kwijt. De oorspronkelijke procedure is: alleen met een doktersattest. Anders niet. Met een taxi of de bus kan men altijd nog iets ondernemen - of anders een hotel.

Zondag 22 september

Prachtig weer - de helling tegenover ons krijgt al herfstkleuren. Prachtig! Toch kost het moeite de pelgrims op tijd op pad te krijgen.

Als we om 14.00 uur onze post weer betrekken ziet Mieke in de slaapzaal een kolibrie vliegen. Het lijkt net een grote hommelmot, maar als je dichterbij komt, blijkt het toch echt een vogeltje. Door op tactische wijze het ene raam te openen en het andere te sluiten krijgen we het beestje zo ver dat het naar buiten vliegt.

We ontvangen een aantal pelgrims met blessures. De mevrouw wier kleren gereinigd moesten worden vanwege de *bed bugs* mag een dagje extra blijven.

Het kan vanavond wel een latertje worden: een groep van twintig personen die gereserveerd heeft, heeft al gemeld dat ze waarschijnlijk pas om 22.30 uur kunnen arriveren (later blijkt dat ze in België in een file hebben gestaan).

Een gewonde dame, ze is gevallen op de berg, wordt ondersteund door twee vriendinnen de berg afgeholpen. Er wordt een taxi gebeld en ze vertrekt met haar vier vriendinnen en een vriend naar de *medico* in Burguete. Later verschijnen de vriendinnen en de vriend aan de balie om te vragen of ze misschien later dan 22.00 uur nog binnengelaten kan worden; ze is naar Pamplona om een foto te laten maken en ze weten niet hoe laat ze daar klaar zal zijn. Als ze met het ziekenhuis bellen komt er meer duidelijkheid, ze heeft haar enkel gebroken. Aanvankelijk zijn we daar erg terughoudend over, maar als ons verzekerd wordt dat de taxi onderweg is en over ongeveer een uur zal arriveren, zeggen we 'ja, maar dan ook geen minuut later'.

Omdat we de herberg toch gewoon willen sluiten, proberen we eerst de deurbel uit. Een klere herrie, maar het werkt.

Om circa 22.20 uur arriveert de groep van twintig uit Polen en even later de Spaanse dame met een gebroken enkel, been in het gips. Ondersteund door Han en de vriendinnen wordt zij naar de tweede verdieping begeleid.

We hebben dus twee problemen min of meer gelijktijdig.

De Polen hebben nog een probleem: 'Het is zondag en we hebben nog geen *Gottesdienst* gehad, is dat nog mogelijk?' Dat is natuurlijk niet mogelijk maar na uitgebreid soebatten dat het erg stil zou zijn en alleen bidden en lezen en niet zingen of iets dergelijks, lieten we ze toe in de eetzaal. '*Dass ist sehr nett von Ihnen, perfect.*' Uit de groep zelf komt de suggestie beneden al de nachtkleding aan te doen en de bagage beneden te laten en alleen de slaapzak mee naar boven te nemen. Zo gezegd zo gedaan en de bagage wordt in de bibliotheek gezet en achter slot gedaan. Als een stel giechelende schoolkinderen klimmen ze in het donker op hun bed. Natuurlijk moest er hier en daar een slapende pelgrim naar zijn eigen bed worden teruggestuurd, want leegstaande onderbedden hebben een niet te weerstande aantrekkingskracht op sommige pelgrims.

Uiteindelijk liggen we om circa 23.50 uur in bed. Morgen moet de wekdienst weer om 05.30 uur op. Twee gereserveerde bedden zijn nog niet bezet. Die zijn niet op komen dagen of we hebben de bel niet gehoord.

Ook nu bij de nazit ontspint zich een discussie over wat we in zulke situaties moeten toelaten en hoe heftig we ons tegen deze afwijkende gebeurtenissen moeten verzetten. We kwamen niet tot een eensluidende conclusie.

Maandag 23 september

We handelen de schriftelijke formaliteiten af om de inschrijving van de Poolse groep te voltooien. Ze moeten allemaal nog een *credencial* en ook de *conchas* vliegen de deur uit. Opvallend hoe weinig er iets anders spreken dan hun eigen taal. Ze reizen met een busje dat groot genoeg is voor twintig personen en een chauffeur. Nou hebben ze twee chauffeurs, maar dat is iets waar wij ons niet druk over kunnen maken. Achter de bus hangt een nog grotere aanhangwagen waarin ze de fietsen meenemen. Het ziet er allemaal een beetje spartaans uit.

We ontvangen vandaag ook weer een paar kampeeders. Twee mannen uit Berlijn met drie honden. Ze waren oorspronkelijk met één hond vertrokken, maar die had onderweg geworpen en later hebben ze ergens nog een derde opgepikt. Ze zijn nu op de terugweg van Santiago, dat wil zeggen ze zijn nu op weg naar Rome. Daarna willen ze ook nog naar Jeruzalem. Een indrukwekkende pelgrimage. Ze zien er wel enigszins zwerverig uit. Eén heeft zo te zien de laatste twintig jaar geen tandartskosten gemaakt. Zijn mond ziet er uit als een vervallen kerkhof.

Om circa 21.30 uur komt er nog een doodvermoeide pelgrima aanstropelen. Ze zakt tegen de muur op de grond en barst van emotie in tranen uit. Ze was in het donkere bos verdwaald. We zetten haar op een stoel en Mieke geeft haar een kop thee en draagt haar rugzak naar Itzandegia.

Als Mieke 's avonds naar bed wil gaan, ze is al in pyjama, hoort ze buiten rumoer. Twee Spanjaarden in een luid gesprek met een ander. Ze hebben het over '*ropa*' of zoiets. Omdat ze het Spaans niet echt goed begrijpt, gaat Han naar beneden om eens te informeren. Een Japanner of Koreaan heeft zichzelf buitengesloten bij het ophalen van zijn was. De anderen zijn in geen velden of wegen te bekennen, waarschijnlijk omwonenden die geconcludeerd hebben dat alles nu wel geregeld is. Dat is het ook en de rust keert weer.

Dinsdag 24 september

Het is heerlijk weer. De helling tegenover de herberg geeft de eerste herfstkleuren te zien. Prachtig! Dat geeft de pelgrims goede zin. Ze zijn, op een enkele trage persoon na, vroeg op pad (aardig detail, de een na laatste is de buitengesloten man van vannacht. Hij heeft kennelijk geen benul van refugiotijden).

We zijn inmiddels door de bedden in Aterpea heen - dat wil zeggen, alle bedden hebben schone matrasovertrekken en kussenslopen gekregen. Nu hoeven we alleen nog maar de door de pelgrims bevulde slopen en/of matrasovertrekken te vervangen en te wassen.

Het aantal pelgrims vermindert nauwelijks. Nog steeds is Itzandegia in gebruik met afgelopen nacht 28 slapers.

Langzamerhand beginnen er tekenen van sloop te komen. Niet alleen van het materiaal, zoals *fregonas*, werkdoekjes, matrasovertrekken en kussenslopen maar ook van de *hospitaleros*. Clazien herstelt langzaam van een zware verkoudheid die daarna door Lies is overgenomen, en Frans lijdt vanaf het begin aan pijn ten gevolge van ischias. Gelukkig zijn er voldoende pijnstillers en paracetamol in huis, anders is de *farmacia*, in Burguete, dichtbij. Goed voor een klein wandelingetje.

We hebben weer een geval van *punaises de lit* (*chinchés*). Een jong Australisch echtpaar met een kind van twee jaar krijgt een plek in de overloop. Gerhard brengt ze er heen. Daar aangekomen ontdekt hij opeens verdachte vlekken op de onderarmen van de man. Er wordt nader naar

gekeken, en ja hoor, ze zijn er weer ... Marisol zegt, dat ze bij ons niet toegelaten moeten worden omdat wij te maken hebben met een grote slaapzaal. Als ze een kamer in een hotel kunnen boeken, is het probleem beperkt tot die ene kamer. Dat lukt. Wij bieden wel aan, alle kleding te wassen op 90 graden Celcius en de rugzak en alle andere dingen in een vuilniszak te sprayen.

Woensdag 25 september

Marisol heeft twee compensatiedagen voor een gewerkt weekend. We kunnen dus nog wel afscheid nemen. Ander zit vandaag in de bak. Aan tafel vertelt Tijmen het verhaal over een Koreaan die hem vroeg de kerk open te maken omdat hij bij de mis zijn waterfles vergeten was. Tijmen legde hem uit dat wij geen sleutel van de kerk hebben, maar dat er via de bel wellicht wel wat te regelen viel. Zo gezegd, zo gedaan. Don Patxi 2 opent de deur en de Koreaan kan zijn waterfles ophalen, en zijn bril. Die had hij nog niet gemist. Dan ontspint zich een grappige conversatie in het Spaans, Engels en Koreaans. Patxi 2 wil graag weten wat de zegen in het Koreaans is, Tijmen mag als tolk optreden en de Koreaan moet erg diep prakkiseren, hoe dat geformuleerd moet worden. Het komt uiteindelijk allemaal voor elkaar en de kerk kan geopend worden met een zegen in het Koreaans. In de middag komen er drie Koreaanse vrouwen op Han afgestapt. Ze hebben hun bagage verzonden, maar die is nog niet aangekomen. We komen tot de conclusie dat ze zelf niet tot een oplossing zullen komen en besluiten ze te helpen. Tijmen gaat nog eens alle plekken langs waar de bagage mogelijkerwijs te vinden zou kunnen zijn en Han probeert te bellen met de herberg waar ze hebben overnacht. Beide zonder resultaat. Er wordt ook nog een Amerikaanse Koreaan bijgehaald om toch maar helemaal duidelijk te krijgen wat precies het probleem is, maar wat wij begrepen hadden blijkt toch echt te kloppen. Wat ons opvalt, is het feit dat ze bij dat bagagetransport nooit een reëutje krijgen. Ten einde raad besluit een van de dames met de bus naar Saint-Jean-Pied-de-Port te gaan om te kijken of de bagage daar nog is. Ze loopt naar de halte. Han gaat met haar mee en hij schiet de daar wachtende Fransen aan om te vragen of ze haar kunnen bijstaan in Saint-Jean-Pied-de-Port. Vooral de taal zal een probleem zijn. Ze worden meteen actief in het bedenken wat er allemaal fout gegaan kan zijn en ze dragen allerlei oplossingen aan. Op een gegeven moment komt er een vrouw uit La Posada aangelopen die zegt dat ze daar nog bagage gezien heeft en of dat het niet zou kunnen zijn. En ja hoor, de bagage is weer terecht. We weten het nu zeker, Sint-Jacob bestaat en hij waakt ook over de Koreanen. Triomfantelijk keert de groep terug bij Aterpea. Don Jesús Labiano komt ons groeten in Aterpea. We omhelzen hem. Op onze vraag of hij zich ons nog herinnert lacht hij en zegt: *'Tu duda me offende'* (je twijfel doet me zeer). In de loop van de morgen krijgen we het bericht dat er een groep scholieren, 90 personen(!), Itzandegia heeft gereserveerd. Niemand weet nog iets naders. Later horen we dat ze komen lopen vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port. Maar hoe laat ze zullen arriveren is onbekend en of ze dan nog moeten eten, niemand die het weet. We moeten het normale 'regime' van de herberg handhaven is de opdracht. Als om circa 20.00 uur een vermoeid stel van over de berg door het bos komt, bevragen we ze of ze ook een groep hebben gezien: 'Ja, die zijn zeker een uur achter

ons!' Ach, ach, wie gaat er nu met 90 schoolkinderen door een donker bos lopen? Tegen 21.30 uur komen de eersten aan, redelijk voorzien van koplampen en ander zaklantaarnmateriaal, maar zonder volwassen begeleiders. Later komen ze in groepen met volwassenen er bij. Tegen 22.00 uur is iedereen gearriveerd. Iedereen? We weten het niet, want bij navraag zou er geen lijst van deelnemers zijn! Er wordt voor zover wij het kunnen nagaan ook geen appél gehouden. Het blijken leerlingen van het Liceo Jardin(?) uit Pamplona te zijn. In de leeftijd van dertien en veertien jaar. Ze gaan morgen door naar Zubiri. Natuurlijk gaan we kijken hoe Tijmen en Gerhard deze klus klaren. De kinderen hebben een grote voorkeur voor een bovenbed. En terwijl ze bezig zijn zich een beetje in te richten, slaapzak uitrollen, douchen, staan de volwassenen bij de voordeur te oh-en. De dappersten onder de deelnemers oefenen hun Engels op ons. We vertellen dat wij Hollandse vrijwilligers zijn en vragen of ze weten waar Holland ligt. Dan wijzen ze met hun vinger naar boven - op de kaart ligt het natuurlijk bovenaan. Een klein kereltje meldt zich bij Tijmen met de mededeling dat hij een jaar in Engeland heeft gewoond en goed Engels spreekt. Ze hebben afgesproken dat er via hem met de hospitaleros zal worden gecommuniceerd. Je ziet hem groeien! Don Jesús Labiano komt ook even kijken en wordt door

een van de kinderen hartelijk omhelst. We vertellen Gerhard dat dat ongetwijfeld zijn kleinzoon moet zijn. Het duurt even voor hij het doorheeft.

Maar ja, er moet toch worden gegeten. Het eten is in gamellen aangevoerd. Pasta. Het is gelukkig prachtig weer. Het kan dus buiten.

Ondertussen wordt bij Han in de kist nog een portemonnee met allerlei cards aangereikt, gevonden bij de computers. Hij doorzoekt alle formulieren om te achterhalen of mijnheer Baltus te lokaliseren valt. Door het toeval komen er op dat late uur nog allerlei klanten voor een bed, een credencial of een andere *pregunta*, dus het zoeken schiet niet op. Pas om 22.55 uur is Han erachter dat mijnheer Baltus op bednummer 123 slaapt. Hij gaat hem daar wekken (diep in slaap,

oordoppen in en oogkleppen op), maar de man is toch heel blij, dat hij die spullen weer terugheeft.

Donderdag 26 september

Vandaag de laatste hele werkdag. Tijmen en Gerhard hebben in Itzandegia een hele kluif aan de jonge gasten. Tijmen en Gerhard komen dan ook laat ontbijten. Als ze na het ontbijt terugkeren bij Itzandegia is de groep nog bezig te vertrekken. Er is wel veel van de troep weggewerkt, maar onze hospitaleros hebben toch nog het nodige te doen.

Na de koffie vinden Han en Mieke weer een kolibrie in de slaapkamer. Han probeert hem te fotograferen, maar het vogeltje is te snel om met de camera te volgen. Al gauw is de vogel gevlogen ...

De laatste lunch voor ons groepje - de laatste avond voor onze nazit en de laatste evaluatie. We maken een rondje over volgend jaar - ons groepje zal hoogstwaarschijnlijk uit elkaar vallen. Drie jaar hebben we samen gewerkt en drie jaar hebben we het gezellig gehad.

Vrijdag 27 september

Nog één keer schoonmaken. Om 10.30 uur gaan we koffiedrinken. Onze opvolgers zitten al klaar bij Paco. Eerst even gezellig babbelen en daarna de overdracht. Omdat met een groep van twaalf personen rondlopen niet erg praktisch is, verdelen we ons in aandachtsgebieden -Itzandegia, de wasserij, de slaapzalen, de 'kist', enz. En dan onze laatste lunch - nu met twaalf personen - aan een grote ronde tafel.

Na de lunch vertrekken Han, Mieke en Lies met de auto. Ze brengen eerst nog Clazien naar het station in Bayonne. Tijmen gaat lopen naar Biskaret en Gerhard en Frans zullen de volgende dag vertrekken. Gerhard gaat lopen naar Saint-Jean-Pied-de-Port en Frans gaat met de bus naar Pamplona en vervolgens via Bilbao terug naar huis.

Periode 15: vrijdag 27 september t/m donderdag 10 oktober 2013

Hospitaleros: Dick en Joke de Kler, Jos en Noortje Spekman, Kees Ebbenhorst

Aantal pelgrims: 1909 (2012: 1815)

Vrijdag 27 september

Een nieuwe ploeg vol energie!

Kees en Dick arriveren op donderdagavond met de bus uit Pamplona. Zij hebben de afgelopen twee weken een deel van de Camino Francés gelopen. Na kennismaking met enkele mensen van ploeg 14 duiken zij na een pelgrimsmenu bij La Posada de overloop in.

Om 10.30 uur komen Jos, Noortje en Joke vanuit de Franse kant aangereden.

Gezamenlijk koffiedrinken en over en weer wat gepraat over de afgelopen twee weken, totdat Frans Brons het heft in handen neemt en voorstelt een ronde te doen door de oude en nieuwe herberg. We laten ons voorlichten hoe een en ander in z'n werk gaat. Een aantal leden van de nieuwe groep is daarmee al bekend, anderen niet. Maar het is altijd handig om weer nieuwe ervaringen te horen.

Een gezamenlijke maaltijd in La Posada is het volgende agendapunt. We laten het ons goed smaken en als het gezellig is, roept iemand plots: 'Het is bijna 14.00 uur. We moeten aan de bak!' Nog half ijsetend spoeden we ons naar de balie en naar de wasruimte. We zijn gestart. Kees, Jos en Noortje achter en aan de balie, Joke en Dick duiken de wasruimte in.

De eerste pelgrims zijn dan al over de berg vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port aangekomen. Als eerste een dame die om 05.10 uur is gestart en al voor 12.00 uur binnen is. Tussen 14.00 en 16.00 uur is het druk. Veel losse groepen komen binnen en als zo'n groep groot is wordt het dringen en Kees stempelt er lustig op. Even wennen, maar de routine volgt snel. Edurne neemt de plaats van Kees in en de groepen wisselen elkaar af. In de wasruimte blijft het vrij rustig. Oorzaak is het mooie weer, zodat modderkleding niet voorkomt. Gezellige praatjes met zelf de wasdoende pelgrims zijn een goede tijdsdoding.

Om 18.00 uur is er weer een wissel. Er wordt veel gevraagd naar WiFi-verbinding. Het lukt niet altijd om in de herberg verbinding te krijgen. We verwijzen ze in dat geval naar de twee restaurants.

Hoe verder de avond vordert hoe vermoeider de pelgrims binnenkomen. Sommigen van hen zijn aan hun laatste krachten bezig. We zetten die mensen eerst op een stoel en laten ze even bijkomen. De dankbaarheid straalt van deze mensen af.

Dan wordt het 21.00 uur en het is al donker buiten. Toch komen nog velen aan. Vooral Spaanse fietsers melden zich. Veelal zeer luidruchtig.

We kijken naar de stand van het aantal overgebleven bedden in Aterpea. Om 21.30 uur nog een stuk of twaalf. Dan wordt het nog penibel als zich een grotere groep meldt. Gelukkig alleen voor een stempel. Om even na 22.00 uur sluiten we de balie af. We hebben nog slechts twee ongebruikte bedden. Een zucht van verlichting: Itzandegia hoeft niet open. We doen de lichten uit.

Met twee kampeerders zitten we vandaag op 183 pelgrims.

De evaluatie van deze dag is onder het genot van een glaasje van het een of ander. De 's middags van Patxi ontvangen fles *pacharan* is al bijna half leeg ...

We maken er een latertje van, maar om 24.00 uur is bij iedereen het licht uit. Buiten is het in de loop van de nacht gaan onweren en regenen. En flink ook. De rust keert weer.

Totdat Dick wat gestommel hoort aan de achterzijde. Eerst wat gepraat, dan wat gebonk. Op de deur wel te verstaan. Na even aanhoren toch maar afgedaald samen met Kees (voor de eventuele Spaanse taal) en Joke.

Gedrieën kijken we na opening van de deur naar twee zielige hoopjes Koreaanse meiden. Ze zitten verkleumd op hun hurken bij de deur. Kletsnat. Ze dachten bij het uitbreken van de regenbuien even snel hun nog buiten hangende was binnen te halen. De deur viel echter dicht. Ze bedanken ons uitvoerig. Tegelijkertijd komt een van de kampeerders aanlopen. Doorweekt. Hij vraagt of hij naar binnen mag. We kunnen hem niet buiten laten met dit weer. Hij biedt aan te betalen, maar wij begeleiden hem snel naar een nog leegstaand bed. Ook hij is zeer dankbaar.

Jacobus doet al goede zaken de eerste dag!

Zaterdag 28 september

Een Koreaanse vrouw met een voetblessure, een Zwitserse dame, een zeer aanwezige Amerikaan en een leuke Italiaan hebben ons vandaag wel bezig gehouden. Maar daarover straks meer.

De dag begint voor Kees en Jos al vroeg. Zorgen dat we een pelgrimsvrije herberg hebben om 08.00 uur. Om 06.00 uur staan de eersten al te dringen bij de voordeur. Als ze bemerken dat je er gewoon al eerder uit kan, vliegen ze de deur uit. Om 07.00 uur even zachtjes de nog slapende pelgrims op de arm tikken. Als allebei de ogen geopend zijn horen ze in de verte iemand zeggen: ‘*Cerrado a las ocho!*’ Maar om 08.15 uur is de laatste de deur uit. Het ontbijt staat inmiddels op tafel in de hospitalerokamer. Na ontbijt aan de schoonmaak. We zijn met de drie etages wel even bezig, waarna we ons storten op de koffie.

La Posada is een goede plek voor de middagmaaltijd. Het is op een enkele vaste bezoeker stil in het restaurant. We zijn ruim op tijd terug voor werk aan de balie en in de wasruimte.

De pelgrims komen de herberg binnen van over de berg. Het is met regenbuien en zelfs hagelbuien op de top wat frisser dan de vorige dagen. Je kunt zien dat men meer vermoeid is dan op een zonnige dag.

Een Zwitsers echtpaar komt klagen aan de balie (en dan vooral vrouwlief) dat ze liever een ander bed wil. Ze kan niet overweg met Koreanen, die voortdurend een vreemde taal spreken en constant op hun sociale netwerk zitten te turen. De man schijnt het niets te kunnen schelen en staat er een beetje sullig bij. Na over en weer gepraat toch maar aan haar ‘halve eis’ voldaan. Ze was er gelukkig mee.

De volgende dame die veel tijd van ons vergt (uiteindelijk zitten we daar ook voor) is een strompelende Koreaanse. Hoewel ze wel wat woorden Engels spreekt, loopt de conversatie toch moeilijk. Ze heeft zich verstapt, gekneusd of iets dergelijks. Met een zalfje en een bemoedigend woord verdwijnt ze weer om even later terug te keren. En daarna nog een paar maal. Taxi, bagagevervoer, onverstaanbare wensen, alles moet nagevraagd worden. Zelfs de vraag of ze de lift in de herberg mag gebruiken doet onze mondhoeken omkrullen. Later op de avond begrijpen we haar vraag. Na 20.30 uur ‘s avonds heeft ze de lift gevonden en staat met een grote waszak in de wasruimte. Net op het moment dat we denken de deur te willen sluiten. We helpen haar toch nog maar even met de handwas.

Er komen twee kampeerders binnen die hun kampeerspullen droppen en die verder de gehele avond in de gemakkelijke stoelen voor de hospitaleerruimte zitten te keuvelen. Om 21.55 uur druipeu ze af richting kampeerterrein. Wel heeft nog een van de kampeerders zowat zijn gehele bagage in de wasruimte gewassen. Hij was daar wel twee uur mee bezig.

En het type mensen dat je zoal tegenkomt is wel zeer divers. Neem de (zeer aanwezige) Amerikaan. Hij prees ons zowat de hemel in. 'Dat Nederlanders dat doen ... en waarom dan? Wat levert het je op? Alle Nederlanders zijn aardig!' En zo ging het nog wel even verder. Jos heeft ook nog de gehele route naar Santiago met hem doorgenomen. Hoewel de wijn de man iets had aangetast (denken we), is er toch wel veel gelachen. De Amerikaan vond het fantastisch allemaal, wat resulteerde in een *donativo* van 20 euro.

Inmiddels komt er een hele lieve Italiaan binnen voor een stempel. Vlak voor 22.00 uur. 'Waar slaap je dan?' 'O..., ik zie wel ... ergens buiten in de poort'. Hij mag van Patxi echter niet in de voorruimte bij de fietsen slapen, want in de overloop slapen twee meisjes. Je weet maar nooit ...

Een Pools pas getrouwd stelletje spendeert de wittebroodsweken op de camino. Met een spandoek achter op hun rugzak weet straks de gehele camino dit.

Kerkgangers vandaag hebben het geluk dat er na afloop een zangkoor is uit Pamplona. Schitterend vinden velen dat.

O... kijk nou, het is al 22.00 uur. We gaan iedereen manen een beetje op te schieten en even later doen we de lichten uit. Na evaluatie van de dag gaat bij ons ook snel het licht uit.

Zondag 29 september

Bij het uitzwaaien van de pelgrims is het weer een gezellige en rommelige boel. De laatste, een Braziliaan, die al vanaf 07.00 uur heen en weer loopt, krijgen we om 08.15 uur de deur uit: 'Buen camino' roepen we hem na. Hij zegt altijd een van de laatsten te zijn.

We zijn snel klaar met de schoonmaak. Twee etages dit keer. Na de koffiesessie hebben we wat meer tijd voor eigen dingetjes. Computerwerk, een wandelingetje rondom en een sigaartje voor de ontspanning. Het diner bij La Posada is weer voortreffelijk. Net zoals het personeel.

Er komen af en toe vragen die je niet verwacht. Een man met een kapotte wandelstok. Hoe repareer je die? We konden een tang of zoiets niet zo snel vinden. Gaan we naar zoeken. Een vrouw met het verzoek haar spullen koel te houden in de koelkast. 'Moet elke dag gebeuren', eist ze. Hoe ze dat verder doet op de camino? Ze blijkt trouwens verder een zeer groot aantal vragen te hebben en loopt voortdurend heen en weer. We worden er tureluurs van.

Door het slechte weer boven op de berg zijn er veel wasjes vandaag. We zijn er druk mee. Een jongen uit Schotland heeft geluk. We horen wat knisperen in zijn zak als we zijn broek in de wasmachine stoppen. Er blijkt 65 euro aan papiergeld in te zitten. Even opzoeken welk bednummer meneer heeft en daar aangekomen zijn hij en zijn vriendin volledig in paniek. Het was hun laatste geld. Ze wilden net gaan eten ... Weer iemand gelukkig gemaakt.

Alles gaat verder al aardig op rolletjes. Noortje is druk bezig aan een soepel lopend schema. Commentaar van de anderen noopt haar tot steeds weer aanpassingen. Grappig.

Er is bezoek van over de bergen. Huberta van L'Esprit du Chemin komt even buurten. L'Esprit is vanaf vandaag gesloten en haar gewoonte is om Roncesvalles dan te bezoeken. Gezellig bijgekletst.

's Avonds aan de balie is het weer een gezellige boel. Een gitaarspelende Amerikaan (hij moest op de slaapzaal stil zijn van de andere pelgrims) zorgde voor ontspanning. Ook voor ons. En zo werd het weer tegen 22.00 uur als de laatste twee pelgrims, begeleid door een aubade van ons, binnenkomen. We blijven steken op 178 bedden, dus Itzandegia hoeft weer niet open.

Dag nummer drie zit er op. Tijd voor evaluatie en aanpassing van het schema van Noortje ...

Maandag 30 september

Het begint lekker te lopen in ons team. Het schema van Noortje is nu zowat optimaal afgestemd op vijf man. Dus iedereen weet zijn of haar taak. Er zijn geen bedenkingen en gemor is er ook niet. Vroeg opstaan, uitzwaaien van de pelgrims, ontbijtje klaarmaken en vervolgens de schoonmaakklussen aanpakken. Drie verdiepingen dit keer. Maar voor je het weet zit je bij Paco aan de koffie.

Er is even tijd om met de auto naar Burguete te gaan. Bezoek aan de super van Iñiaki (leuk weerzien) en even door het dorp rijden om te zien waar nu precies *de farmacia* zit en de bank (Santander). Er wordt nogal eens gevraagd naar geld pinnen. Die vraag gaat dan als volgt: 'Waar is het centrum en waar kan ik pinnen?' We gniffelen dan even en helpen de vragenstellers uit de droom. '*The town? This is the town!*' We hebben naar aanleiding van dit soort vragen het voorterrein omgedoopt in Plaza Mayor.

We krijgen bezoek van een Nederlands stel met hond. Aardige mensen en dito hond. Echter niet voor een Ierse dame, die iets te aardig wilde zijn voor de hond en prompt in haar neus gebeten wordt. Wiens schuld blijft in het midden. Onze EHBO-specialiste Joke komt er aan te pas. We adviseren haar morgen nog even langs de farmacia te gaan. Er zijn meer mensen met wondjes en pijntjes. Joke stelt ze gerust. Allemaal blij.

Druk wordt het even als tien spraakzame Spaanse dames zich melden. Ze hebben honderd vragen. Dick is blij dat hij weinig Spaanse taalkennis heeft, dus dit aan anderen kan overlaten. Marisol doet de rest. Twee fietsers arriveren, waarvan er eentje een grote hoeveelheid informatie over ons uitstort aangaande de film *The Way*. Zijn zoon is bevriend met Martin Sheen, de hoofdrolspeler. We komen er niet tussen. Hij ratelt maar door. Op de achtergrond staat zijn vriend te lachen en je ziet hem denken: Hebben jullie nog even?

Het weer is vandaag beter dan afgelopen dagen, dus het blijft stil in de wasruimte. De zon komt eindelijk door en af en toe kunnen we even buiten op een bankje genieten van de zon.

Prior Carlos heeft aangekondigd om de pelgrims een rondleiding te geven door het complex. Gelokt door een glaasje pacharan trekt hij zo'n vijftien mensen aan.

Na 20.00 uur wordt het rustig. We blijven steken met de beddenuitgifte op de tweede etage bij een totaal van 138. Geen luidruchtige Amerikanen dit keer aan de balie, wel een man die zegt ontzettend te snurken en om een bed helemaal achterin vraagt. Zelfkennis! We voldoen aan zijn verzoek. Af en toe nog wat leuke gesprekjes en dan is het alweer tijd voor de hoofdlichtschakelaar: Uit!

Dinsdag 1 oktober

Wij worden beroemd! Nou ja ... op de Koreaanse tv dan welteverstaan. Met veel poeha komt de cameraploeg binnen. Ze gaan een aantal landgenoten volgen tot aan Santiago en hebben daar zo'n 30 dagen voor uitgetrokken. We worden gefilmd bij het inschrijven, stempelen, aanschaf van jakobsschelpen en Kees geeft zelfs een heel interview weg in het Koreaans ..., eh... in het Engels. De tv-ploeg vergelijkt zichzelf met het Amerikaanse CNN. De ploeg loopt verder de gehele dag heen en weer met de daarbij behorende serie vragen.

Maar eerst 's morgensvroeg zwaaien we de alsmaar pratende fietser uit. Hij wil een foto van ons maken. Is daar ook serieus mee bezig, maar tijdens het instellen van zijn tablet ratelt hij maar door over de film The Way. Hij vergeet helemaal dat hij een foto wil maken. En wij maar wachten. Het is 08.15 uur. Wat hulp van zijn vriend versnelt het proces. Hijzelf staat er ook op even later. O ja, we doen vanaf heden om 06.30 uur de lichten aan.

Een priem. Of we een priem en een hamer hebben. Er komt een Nederlander binnen met de broek zowat op zijn hielen. Komen lopen uit Le Puy en al de nodige kilo's kwijtgeraakt. De riem moet een paar gaatjes extra hebben. Dick gaat op zoek en de man is even later tevreden. Ziet er ook veel beter uit dan met zo'n reep onderbroek er bovenuit.

Met de bus uit Pamplona komen zo'n vijftien Spaanse pelgrims aan. Maar ook een Noorse dame. Ze staat er heel beduusd bij. 'In wat voor wereld ben ik terechtgekomen?', zie je haar denken. Ze is een beetje ontdaan en zeer onzeker. We helpen haar op weg. Niet alle herbergen op de camino zijn zo groot als hier. Ze loopt echter wel op gymschoenen, heeft geen slaapzak bij zich en weet totaal niet wat haar te wachten staat. We hopen dat ze haar draai kan vinden de komende dagen.

's Avonds aan de balie, zo na 20.00 uur wordt het rustig. Tijd voor leuke gesprekjes en er komt een jongen met een ukelele bij ons zitten. Hij speelt, fluit en zingt mooi, niet altijd even tekstvast. Maar hij oefent elke dag en wij vinden hem heel goed. Applaus van de hospitaleros is zijn beloning. Van een hele andere orde is een Spanjaard, die graag een Nederlandse hospitalero wil worden. Hoe verzin je het ... Jos toont hem wat je allemaal moet kunnen en weten. Een ding weet hij zelf al heel goed: uit Nederland komen de 'tuulpeen'.

We zijn een beetje moe om 22.00 uur. Snel de lichten uit zodra we de kerkklok horen slaan en op naar de cognac, whisky, pacharan. Wordt het toch nog gezellig!

Woensdag 2 oktober

Ja, ja, eindelijk zitten we buiten in het zonnetje bij Paco aan de koffie. Na wat sombere dagen is het nu strakblauw. Voor even naar zou later blijken, maar toch. We blijven daarom wat langer hangen op het terras. De gesprekken onderling gaan meestal niet over de doorsnee pelgrim, maar de gedragingen van enkele onder hen. We lummelen nog wat en zitten ruim op tijd bij La Posada aan de dis.

Een bedincident vandaag. Beetje groot woord voor een futiliteit als dit, maar het geeft ons wel het nodige (onnodige) werk. Een Franse dame uit Parijs is na het uitreiken van haar bednummer

het briefje kwijt. Nou, denkt ze, dan pak ik toch gewoon het eerste bed dat vrij is. Dit is echter een van de vooraf gereserveerde bedden. Als de gasten arriveren zien ze op hun bed een aan de bedrand vastgeketende rugzak. Tja, en die krijgt zelfs onze *'jefe de emergencia'* Jos niet los. De gasten doen wat moeilijk, maar een oplossing is er even niet. Aangezien de derde verdieping toch al open is, geven we hen nieuwe bednummers op de derde. Ze zijn tevreden. Met de inmiddels opgedoken Parijse dame hebben we nog een vermanend gesprekje.

Joke oefent haar Spaans samen met Marisol op een rustig moment. Marisol neemt rustig de tijd en verbetert voortdurend haar uitspraak. *Muy bien, muy bien....* is Joke's beloning.

En dan arriveren er veertien Franse dames. Opvallend veel Fransen deze week. Is dit een trend aan het worden op de camino? Een auto met de leidster van de groep komt aanrijden.

Rugzakken, maar ook rolkoffers (!) verdwijnen richting de slaapzalen. Zijn dit nou pelgrims, dagjeslopers, vakantiegangers of wat dan ook? We houden het in het midden. Ieder zijn eigen camino!

Jefes. We hebben het alsmaar over jefes. Zullen we maar eens een opsomming doen? Uit de praktijk blijkt dat we de volgende jefes hebben:

Jefe de *urgencia/emergencia*: Jos

Jefe de EHBO: Joke

Jefe de *organización*: Noortje

Jefe de *comunicación*: Kees

Jefe de *financia/redacción*: Dick

Het is maar dat we onze plaats kennen ... Flauwekul allemaal, maar wel leuk.

Ook leuk een vraagje laat op de avond van Jos aan een Amerikaan. Nederlandse kennis wordt de Amerikaan voorgelegd. Hij weet veel. Jos vraagt wat de meest bekende bloem is in Nederland. Ie verwacht natuurlijk als antwoord: de tulp. De Amerikaan antwoordt: marihuana!

Laat op de avond nog een Spanjaard met een loopneus ... Beetje verkouden dus. Wat je allemaal niet meemaakt. Joke komt in actie en legt hem direct op de brancard in het EHBO-hok. Zijn vriend lacht hem al bijna uit. Hij krijgt een Strepse(!) toegediend en adviezen voor morgen. Dit 'zielige' geval gaat op de foto door zijn vriend. Waar zijn die stoere Spanjaarden gebleven?

Klokslag 22.00 uur. Nog een enkeling, die zijn door de regen drijfmatte was binnenhaalt en daarna gaan alle lichten weer uit. De dag zit er op.

Donderdag 3 oktober

Ja, gezellig, zo met z'n allen op stap, dacht de Franse groep vanochtend vroeg. Gaan we vroeg uit de veren, lekker ontbijten bij Casa Sabina en daarna de rugzakken ophalen. Nou, dat vroeg

opstaan is gelukt, maar daar bleef het bij. Rustig keuvelend komen de dames ver na 08.00 uur terug van het ontbijt. En dan nog alle bagage ophalen. Kom op dames, een beetje opschieten ...

Bij de schoonmaak vinden we nogal eens wat. Naast T-shirts, broeken en meer kleding ook zaklampjes, veel oordopjes, pilletjes en soms iets van waarde. Alles gaat naar de tafel op de begane grond. Wie het mee wil nemen die mag.

Een man met hond komt binnen. Altijd weer is er de discussie of die wel/niet binnen mag slapen. Het mag echt niet, al is de hond nog zo rustig. De man stemt toe en de hond verdwijnt in de poort. Maar dan gaat het onweren en daar wordt de hond erg bang van, beweert de man. We dubben over een oplossing, de man blijft aandringen. Op redelijke wijze. We vinden de oplossing door hondlief (het is echt een schat van een hond) te verkassen naar het voorportaal van het fietsenhok. We sluiten de deur af. Hond blij, man blij en wij blij. Dit bleek echter tegen de regels van het klooster te zijn. In Spanje mag je bijna nergens binnen met een hond.

Het is altijd lastig als er pelgrims gaan liggen op andermans bed. Vandaag ook weer zo'n geval. We lopen heen en weer, de veroorzaker is er natuurlijk niet (zit lekker ergens te eten), maar heeft wel de *locker* in gebruik. Alles wordt weer opgelost, maar het kost wel tijd en moeite. Ook komt er nogal eens een (meestal oudere) man of vrouw die liever een onderbed wenst. Tja ..., bij twijfel toestaan of niet mondt meestal uit in: 'Nou, vooruit maar'.

Onweer dus. Fraaie beelden als het weerlicht de bergen doet verlichten. Het is een mooie dag geweest. Veel pelgrims komen opgewekt binnen en vertellen genoten te hebben van de mooie uitzichten. Tot het weer omslaat en het plenst van de regen. Onweer erbij maakt het noodweer compleet. Het loopt tegen 21.30 uur als er een man binnenkomt met de mededeling, dat zijn vrouw nog in de bergen is. Uitgegleden, gestopt en de man is vooruitgesneld om hulp te halen. Via La Posada komt hij bij ons aan de balie. Na wat heen en weer gepraat wordt door Kees noodnummer 112 gebeld. Het scenario van Guardia Civil en *bomberos* treedt in werking. De man geeft uiteindelijk een verkeerde plaats aan in de bergen, dus duurt het nog vrij lang voor de vrouw, die ook nog diabetes is, gevonden wordt. Ze blijkt zich al in de steile afdaling te bevinden. Maar na anderhalf uur komen toch de stoere mannen het terrein oprijden. De vrouw, zwaar onderkoeld, is gevonden en wordt door het hospilateroteam opgevangen. Na wat op adem gekomen te zijn, verhuizen ze naar Hotel Roncesvalles. We hadden twee bedden apart gehouden, maar dat was dus niet nodig. Met wat fruit van ons en soep in het hotel gaat ze haar nachtrust tegemoet. 'Dat doe ik nooit meer', zegt ze, half boos naar haar man kijkend.

Het is middernacht als de enerverende laatste twee uur worden doorgenomen onder het genot van ...

Vrijdag 4 oktober

We gaan vandaag de rustigste dag tegemoet van deze week. Maar dat weten we nog niet als we opstaan. Een probleem doet zich al direct voor als een pelgrim (een Nederlander, dus dat is makkelijker communiceren) zijn splinternieuwe schoenen mist. Komt meer voor in de *albergues* onderweg, maar dat het hem nou net moet treffen, kan hij niet begrijpen. Er volgen wat (naar later bleek onterechte) beschuldigingen ten opzichte van andere pelgrims. 'Beter even wachten tot iedereen weg is', is ons advies. De man maakt allerlei plannen om toch op oude overgebleven schoenen te starten, een taxi te nemen of de bus te nemen naar Pamplona en de 'dief' op te wachten. Een uur lang loopt hij heen en weer. Dan is het tegen 08.00 uur en kijk ... er blijft nog een paar schoenen over. Op een geheel andere plek als de avond ervoor, maar wel de zijne! Ook weer opgelost. In de consternatie vergeet hij zijn wandelgids en hoed.

Joke heeft het vandaag niet druk in de EHBO. Een paar keer komt ze in actie. Als het slachtoffer niet geholpen kan worden wordt er doorverwezen naar de farmacia in Burguete. De standaarduitrusting in de EHBO-kamer zou wel wat uitgebreider mogen zijn. Tip voor de organisatie.

We wisselen vandaag van restaurant. Ons menu wordt voortaan geserveerd in Casa Sabina. Het is ook daar weer heerlijk eten.

Vandaag wederom een wandelaar met hond. Geen problemen dit keer, hond en baasje slapen gewoon buiten op het 'Plaza Mayor' onder een bank. De hond wordt voorzien van een grote bak water. Het is tenslotte dierendag vandaag!

Droog blijven. Dat is voor menig pelgrim een logische zaak. Elke keer weer als er een bui losbarst, zoals ook vanavond, zie je de waslijnen nog vol hangen met bijna droge was. Oeps. Da 's jammer. Maar dan is er altijd wel weer een attente pelgrim die net op tijd (of net te laat) de was van een ander binnenhaalt. Goede instelling.

Een aardige jongen uit Polen komt een half uurtje 'hangen' aan de balie. Hij kent Nederland vanwege familie en prijst vooral de Deltawerken de hemel in. Uiteraard komt ook voetbal ter sprake. We zijn blij dat we precies tussen Amsterdam (Ajax) en Rotterdam (Feyenoord) wonen...

Nu we het toch over voetbal hebben ... Discussie met een Braziliaan. Wij voorspellen bij het komende WK de finale Brazilië - Nederland 0 - 0. Na tweemaal verlengen nog steeds 0 - 0. Dan zet Holland zijn geheime wapen in: Crujfff! Waarop de Braziliaan zegt: 'O, maar dan hebben wij nog ene Pele!' Iedereen lachen.

En dan loopt het tegen 22.00 uur. Altijd weer spannend of er nog iemand komt. Een aantal Spanjaarden meldt zich. 'Maar we willen ook nog wat eten!', roepen ze in koor. In sneltreinvaart rennen ze gevieren naar Hotel Roncesvalles. Dat halen ze nooit voor 22.00 uur, denken we. Maar precies om 22.00 uur zijn ze binnen. We gunnen ze nog een paar minuten en dan ... floep. Alles donker.

Zaterdag 5 oktober

We zitten op Koreaanse les! Hoog nodig om ons Koreaans een beetje bij te spijkeren. Er komen steeds meer Koreanen, vooral jongeren. De camino zal binnenkort op hun cv prijken. Wij leren wat woorden en zodra we een poging doen om ze uit te spreken liggen ze bijna dubbel van het lachen. De vrees is aanwezig dat we het begeerde diploma Koreaans voor het eind van de week niet zullen halen.

Patxi loopt overal rond. Je komt 'm overal tegen. Goedlachs als altijd. Ook een lach bij ons als hij met een nieuwe fles pacharan, een stuk taart of ander lekkers aan komt zetten. Prima vent.

Aan de balie is altijd veel te doen. Het begint wat aarzelend om 14.00 uur 's middags, maar het is meestal spitsuur tussen 15.00 en 16.00 uur Vragen over openingstijden, bustijden, hoe laat licht uit en licht aan vliegen je om de oren. Terwijl het met grote letters overal staat aangeplakt! Vooral Spanjaarden lezen niets en vragen alles direct op de man af. De verwarring is er soms ook over de aanplakbrief, waarop als tijden staan 08.00 uur A.M. en 10.00 uur P.M. Dat P.M. zien ze al helemaal niet en als ze 's morgens protesteren over het vroege tijdstip beweren ze dat ze pas om 10.00 uur de herberg zouden moeten verlaten.

Probleem nummer één in de wasserij is de sok. De sok? Ja, de sok. Want het komt nogal eens voor dat er een sok zoek raakt. Maar het kan ook zo zijn dat er maar eentje aangeleverd is. En een sok blijft ook nog al eens klitten aan een trainingspak of iets dergelijks. We geven elkaar het advies om steeds te controleren of er twee sokken de was- en droogmachines in en uitgaan. Scheelt een hoop ellende.

Dit weekend is het in Roncesvalles een sportief gebeuren. Vandaag start de halve marathon voor wandelaars. Ze lopen de 21 kilometer naar Zubiri. Morgen gaan de hardlopers van start. Het is een drukte van belang. Iedereen krijgt vooraf de zegen van de prior. Wij trekken ons terug bij Casa Sabina voor de koffie. Is ook sportief, want je moet toch een stuk omhoog lopen ...

Een vrouw uit Colombia komt strompelend binnen. Ze (Maria) heeft haar voet in verband en blijkt door de bomberos van de berg gehaald te zijn. Heel dankbaar is ze voor alle hulp en verzorging die ze van ons krijgt. Ze heeft haar bed kunnen bereiken en morgen ziet ze wel. Een waarschuwing komt van meerdere personen, dat er nog een wat ouder Amerikaans stel op de berg loopt, dat zeker laat vanavond zal arriveren. De beide zoons van het stel zijn al uren binnen, maar ze stellen ons gerust en zeggen dat hun ouders een goede conditie hebben en het wel zullen halen. Het is echter al pikdonker en een van de zoons wordt toch ongerust. Hij gaat ze tegemoet. Een 'beetje' zoon had dat ons inziens al veel eerder gedaan. Om 21.30 uur wordt gemeld dat ze in Roncesvalles zijn aangekomen en nog wat eten in La Posada. Ook die zijn weer binnen. Ze hebben nog vijf minuten de tijd om naar hun bed te strompelen. Ze nemen de lift!

O ja, en het meest vervelende is nog dat als uw redacteur weer een lekker stuk heeft getypt, het licht uitvalt (dat gebeurt nogal eens) en hij helemaal opnieuw moet beginnen. Het 'had je maar moeten *saven*' gaat langs hem heen ...

De dag is weer voorbij. Morgen wordt het weer spannend of we het met drie slaapzalen zullen redden. Nu eerst aan de 'verse' fles pacharan van Patxi!

Zondag 6 oktober

Bedwantsen. Een gruwel voor elke herberg. We krijgen er deze ochtend mee te maken. Althans, dat beweert een Engelse dame. De recordaantal vragenstelster van gisteren. Ze heeft uitslag op haar arm en beweert bij hoog en bij laag dat het door bedwantsen komt. Inspectie van haar bed levert niets op, maar ze eist dat al haar kleren worden gewassen. Nog voor het licht van 06.30 uur aanfloept, staat ze al met al haar kleding beneden. Na wat heen en weer gepraat stemmen we toe en Dick duikt de wasruimte in. Ze loopt ook nog met een slaapzak te zeulen. Die moet ook. Halfnaakt wacht ze af in de ontbijtruimte. Tegen 08.00 uur is alles gereinigd en droog. Ze kan zich kleden en op pad. Ho, ho, dat gaat zo maar niet. Ze is nog uitgebreid met het ontbijt bezig en een rugzak is ook niet zomaar ingepakt. Na 08.30 uur verdwijnt ze. 'In vochtige kleren', beweert ze. Mopper, mopper, mopper ... Geen complimentje of wat dan ook. Ze laat alleen twee boeken achter. Eindgedachten van ons: Zo, lekker alles weer schoon en fris gewassen. Ik kan op pad. Op naar de volgende herberg.

Tussendoor komt een jongen teruggelopen naar de herberg. Hij was al een 10 minuten op pad. Het mooie Roncesvalles-stempel vergeten in zijn credencial. We kijken hem verbaasd aan. Dat kan toch niet volgens de inschrijfprocedure. Met hoogrode konen constateert hij dat hij het fraaie stempel al had ... Maar hij bleef aardig en doet het traject herberg - La Posada nog een keertje over ...

Bij het schuieren van de bedden vinden we dit keer een credencial van een Koreaans meisje. We kennen haar van de avond ervoor. Ze staat op onze fotocamera's. Vanavond beslissen we wat we er mee gaan doen.

Er bestaat enige verwarring over de bustijden van en naar Pamplona en Saint-Jean-Pied-de-Port. Af en toe wordt door ons verkeerde voorlichting gegeven. Vervelend. We besluiten er een punt achter te zetten en laten ons voorlichten door de dame van de VVV. Nu weten we het. Tip voor volgende groepen om dat op de eerste dag ook te doen en duidelijk ergens te vermelden. Lente-, zomer- en herfsttijden wijzigen nogal eens.

Prior Carlos geeft dit keer een middagrondleiding. Gelokt door de bekende pacharan strikt hij weer zo'n vijftien personen. Kees loopt dit keer ook mee en speelt af en toe een beetje voor tolk voor de niet-Spaanstaligen.

Het blijft opvallend rustig vandaag. In tegenstelling tot de drukke dag van gisteren, lopen er vandaag nog geen 100 pelgrims binnen. Er komt op zondag ook geen bus met een nieuwe lichter vanuit Pamplona. We wachten gelaten het tijdstip van 22.00 uur af. Exact 22.00 uur gaat de schakelaar om.

De nabespreking vordert, we dutton zowat in, als we worden opgeschrikt door de deurbel. Luid en duidelijk. Kan deze wat zachter worden afgesteld? We denken dat alle pelgrims weer wakker zijn ... Maar om 22.45 uur kloppen er nog twee pelgrims aan de deur. Ze waren pas om 14.30 uur uit Saint-Jean-Pied-de-Port vertrokken. Tja..., wat moet je daar nou bij denken. We hebben ze toegelaten en een kwartier later hebben ze een bed. Plaats zat.

Nog even de gevonden credencial van de Koreaanse bekijken. We schrikken als uit het mapje ook nog haar paspoort valt. Dat is niet best. We hebben nog een discussie van een half uur over wat te doen. We hebben het mobiele nummer en haar e-mailadres. We sms'en en mailen haar. Wordt vervolgd.

Maandag 7 oktober

We hebben nu alle bedden schoon. Elke dag een x-aantal bedden verschonen volgens opgesteld schema. We besluiten om de komende vier dagen al het stof onder de bedden en lattenbodems te stofzuigen. Lekker klusje. Vandaag het eerste deel van de eerste verdieping gedaan.

We hebben geen reactie meer gekregen via sms of telefoon van het Koreaanse meisje van het vergeten paspoort. We geven het uit handen en via Marisol komt de Guardia Civil het paspoort ophalen. Zij zullen zorgen dat het weer bij de eigenaresse komt.

Het is mooi weer vandaag. De zon schijnt al volop, dus besluiten Kees en Dick om een wandeling te maken. Via de pas Ibañeta gaat het naar het beruchte punt boven op de berg. Daar beslissen de pelgrims wat te doen. De steile afdaling naar Roncesvalles of via de weg naar Ibañeta en zo verder naar Roncesvalles. Wij nemen de steile afdaling en zonder zware rugzak is dat een stuk gemakkelijker. Een rondje van twee uur. De uitzichten zijn fantastisch en we zijn weer even sportief bezig.

's Middags blijft het zeer rustig aan de balie. In de loop van de dag melden zich slechts 68 pelgrims. Een laagterecord. Tijd voor andere dingen tussendoor.

In de trui van Kees zitten een paar losse naden. Totaal onbelangrijk, het vermelden niet waard. Maar daar is Marisol het niet mee eens. ‘Hier met die trui’, zegt ze. Even later loopt Kees er weer keurig bij. De mannen roken een sigaartje op de ‘Plaza Mayor’ en Noortje en Joke zitten lekker in de zon. Waar blijven al die pelgrims? Vorige week nog een serie drukke dagen en nu plotseling een flinke dip. ‘s Avonds is er voldoende tijd voor een bezoek aan de mis door Kees en Jos.

Napraten in de hospitaleroskamer is weer gezellig. We maken het niet te laat. Morgen moeten weer twee leden van het team vroeg uit de veren. Een mooi tijdstip voor uw redacteur om rustig dit stukje te schrijven.

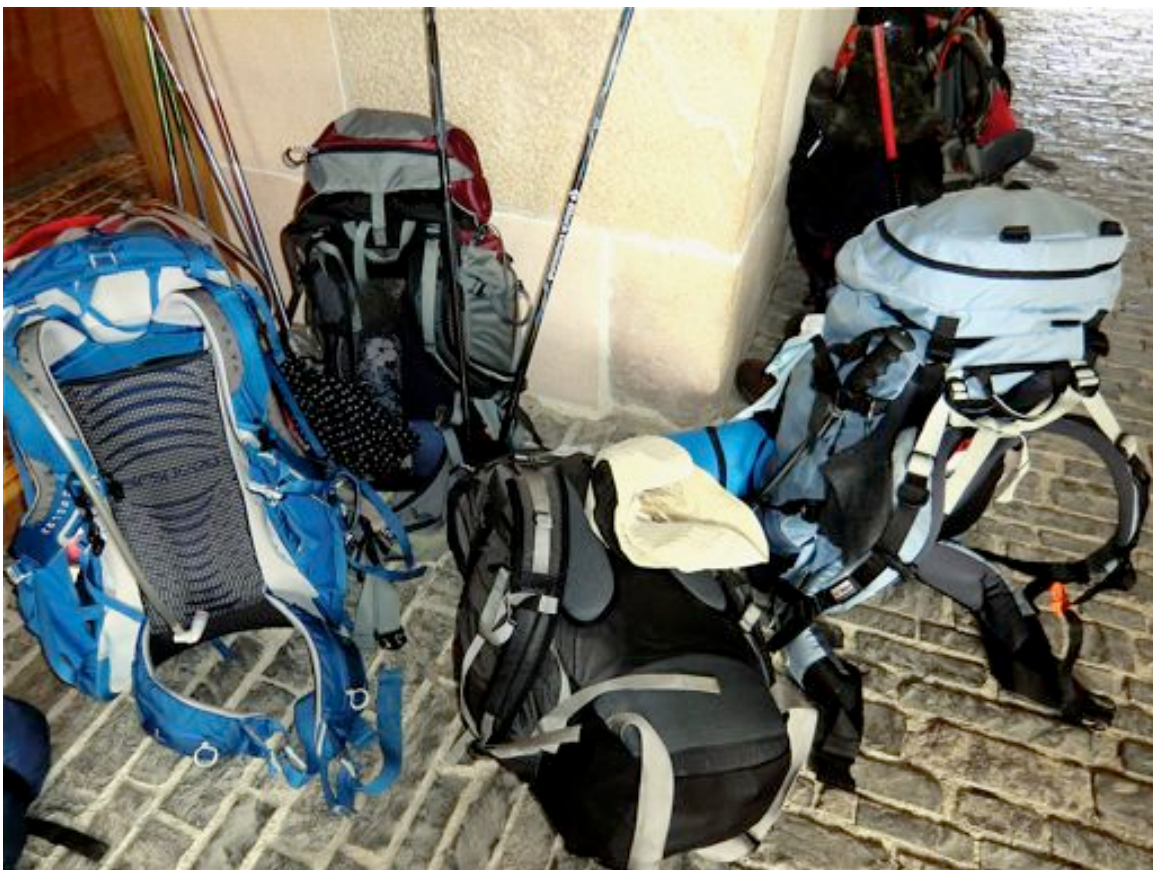
Dinsdag 8 oktober

Allereerst het goede nieuws dat het Koreaanse meisje haar paspoort terug heeft. De Guardia Civil heeft haar opgespoord. Probleem definitief opgelost.

Vandaag is er niet veel te melden. Geen bijzondere gasten dit keer. Ook geen lastige. De Koreanen blijken dit keer ook niet talrijk meer. Ook Marisol heeft de tijd voor andere zaken. Kees was gisteren zeer tevreden over de herstelwerkzaamheden van zijn trui. En hij geeft prompt nog een klusje aan haar. We denken er over na om haar een echte naaimachine cadeau te doen ...

Een man met hond meldt zich, maar twijfelt of hij zal blijven. Hij zegt dat zijn hond niet alleen buiten kan ‘s nachts. En hij wil een bed binnen. Na wat heen en weer gebabbel (de hond mag echt niet binnen) besluit hij toch maar door te lopen. Bij ons een zucht ...

Annelies, oud-lid van de werkgroep Herbergen, komt langs. Ze heeft een praatje met iedereen. Gezellig.

Onze EHBO-specialiste (Joke) somt in de avond op wat ze allemaal gedaan heeft de afgelopen dagen om de pelgrims weer wat op te peppen. Hieronder een beknopte opsomming, wat ons inziens de daaronder staande conclusie rechtvaardigt:

- * Hondenbeet in de neus (Hond bijt vrouw!)
- * Blaren prikken
- * Flauwvaller kan net op tijd een stoel worden aangeboden
- * Behandeling kloven tussen tenen (beetje onfris item)
- * IJspack gemaakt voor knie fietser
- * Twee hoofdwonden
- * Schaafwond aan arm
- * Onderkoelde vrouw (door 112 van de berg gehaald) weer op de been geholpen
- * Schrale plek in lies (ook onfris)
- * Drie keer paracetamol verstrekt
- * Eenmaal Ibuprofen.

En nog allerlei dingetjes die vergeten zijn hierboven te vermelden ... Conclusie: de medicamenten moeten op peil blijven. De voorraad is nogal karig. En een plankje extra in de EHBO-kamer zou ook geen overbodige luxe zijn. Aanbeveling voor de organisatie.

We bespreken na 22.00 uur 's avonds weer de gebeurtenissen van deze dag en voor het eerst hebben we het over ons aanstaande vertrek vrijdag. De tijd vliegt. Ook in Roncesvalles!

Woensdag 9 oktober

Waar slaap je liever? In het bos of in een wiebelbed? Waar hebben we het over ... Er komt een vrouw aan de balie die vertelt dat ze niet tegen wiebelende bedden kan en zeker niet als het een stapelbed is en het bed boven haar bed bezet is. 'Nou, dan slaap ik toch liever in het bos', zegt ze. We zien haar met (onze) vraagtekens vertrekken.

Dick heeft een overzicht gemaakt in Excel, wat ook handig zou kunnen zijn voor de andere groepen. Verantwoording van donativo en aantal bezette bedden. In overleg met Gerard Konings in de *cloud* geplaatst. Gerard moet maar even beslissen of het oké is en het overzicht eventueel aanpassen.

Koreaanse meisjes zijn vaak zo aardig. Een klein (zeer klein) deukje ontstond vanmiddag. Een ouder echtpaar had keurig de schoenen in de schoenenkamer geplaatst. Het echtpaar wilde toch nog even een stukje wandelen. Dus schoenen weer aan en slippers achterlaten in de schoenenkamer. De Koreaanse meisjes dachten dat slippers voor hen ook wel handig waren en pikten ze in. De slippers worden later terug gevonden in de slaapzaal en het oudere echtpaar hoefde niet meer op blote voeten de trap op. Maar toch blijven het lieve Koreaanse meisjes ...

Een Russische vrouw strompelt binnen. 'Zijn er nog andere Russen in de *albergue*?', vraagt ze spontaan. We moeten haar teleurstellen. Ze is de enige Russin deze week. Ze is ook bezorgd over haar credencial. Die moet ze in Santiago bij het uitreiken van de compostela wel terug hebben, anders kan ze bij terugkeer bij de Russische douane niet aantonen waar ze geweest is. We kunnen haar nu wel geruststellen. Aardige vrouw, alleen een beetje onwennig. Maar da's logisch. Joke en Dick gaan ter kerke. Verder een rustige avond. Tegen sluitingstijd zingen we met een groep Italianen en Brazilianen nog het Italiaanse volkslied (meegeneuried). Het laatste uur is de laatste dagen steeds geduldig wachten op de kerkklok van 22.00 uur. Dan is er met de vingertoppen nog maar een kleine handeling te verrichten.

We hebben een hoop lol in de nazit en maken plannen voor de eindschoonmaak op de laatste dagen. Het is bijna over en uit.

Donderdag 10 oktober

's Morgens in alle vroegte meldt zich een Nederlander bij ons. Hij bewondert ons werk en zegt spontaan dat hij dat ook wel eens zou willen doen. We leggen uit wat het hospitaleerwerk allemaal inhoudt en zelfs dan blijft hij enthousiast! Hebben we er een nieuwe hospitalero bij voor volgend jaar? We zijn vergeten zijn naam te vragen, maar hebben hem wel gevraagd contact op te nemen met Gerard Konings. Hij zegt dat te zullen doen.

Er wordt gemeld door Edurne dat een groep minderbegaafde Koreanen komt slapen. Inclusief een aantal leiders/leidsters. Ze bellen al van tevoren waar ze zich bevinden op de berg en als ze even later komen aangelopen staat Kees klaar om ze te ontvangen. Via La Posada worden ze de herberg ingeloodst. Het gaat wat langzaam allemaal, maar een uurtje later hebben ze hun bedden op de derde verdieping ingenomen. Het zal ons in de loop van de dag nog het nodige werk kosten. Maar daarvoor zijn we hier.

Twee zwervers met hond bivakkeren de hele middag en avond in de hal van de herberg. Joke speelt voor barmhartige Samaritaan (ze worden verwend met brood, bier en fruit) en tegen 22.00 uur zoeken ze een plekje op in de poort om te slapen. De hond tussen hen in. We zien ze de hele dag heen en weer lopen en daarbij ook in gezelschap van enkele pelgrims. Het lijkt hen aan niets te ontbreken. Alleen wel buiten slapen ...

In het laatste uur nog wat werk aan de winkel. De groep Koreanen wil toch nog een paar wasjes laten draaien. Na wat heen en weer gepraat toch maar weer de hand over het hart gestreken en even na 22.00 uur is ook dat weer gebeurd. De derde etage mag een half uurtje langer in het volle licht zitten om alles op orde te krijgen. Een Spanjaard heeft dan ook nog zijn *money belt* in La Posada laten liggen. We laten hem nog even uit en in. Er kan echter na afloop geen bedankje af. Minpuntje.

Onze zes opvolgers zijn inmiddels gearriveerd. Ze slapen in de overloop of in het hostel van Casa Sabina. Morgen na de gezamenlijke koffie bij Paco worden ze ingewerkt (voor zover nodig) door Jos en Noor.

En daarmee komt ook een eind aan onze twee weken hospitaleren. We waren met vijf man en konden alles redelijk goed behappen. Soms was het heel erg druk en soms zat je de tijd uit. We hebben goed samengewerkt. Er zijn geen problemen onderling geweest. Een goed team, al zeggen we het zelf. We gaan morgen onze opvolgers veel succes wensen en gaan daarna of verder Spanje in of terug naar ons koude kikkerland. Het was leuk om te doen. Maar nu tijd voor andere zaken.

Periode 16: vrijdag 11 t/m donderdag 25 oktober 2013

Hospitaleros: Ger Groot, Jan en Karlien Veldhoen, Marcel Sanders, Riek van Koevorden, Theo Bussink

Aantal pelgrims: 968 (2012: 956)

Vrijdag 11 oktober

Klokke 11.00 uur zitten we met de nieuwe ploeg in het zonnetje, op het terras van Casa Sabina. De nachtvorst is overgegaan in een stralende herfst dag. Jos en Noortje verzorgen de overdracht want Joke, Dick en Kees zijn na het poetsen huiswaarts vertrokken. Geen nood, want Jos geeft goede tips over wat we beslist moeten weten. Ger is beginner, maar samen hebben we 21 jaar ervaring met hospitaleren. Om 14.00 uur beginnen we met twee bij de balie en tochtdeur. Riek en Jan duiken de wasserij in. Of we niet weg geweest zijn! Ger kan rustig meelopen met Marcel; een prettige manier van inwerken.

Twee Koreaanse meisjes verwonderen zich over die grote man die zomaar hun was draait. Ze schuiven snel hun lingerie onder het overige wasgoed. Een Koreaan wil een simkaart en een deel bagage kwijt. Hij wil met de bus heen en weer naar Pamplona om beide te regelen en laat zijn wandelschoenen achter, want hij wil de hele weg gaan. Helaas zijn er op zaterdag geen bussen

vanwege de feestdag. In de loop van de morgen zijn de wandelschoenen verdwenen. Toch doorgestapt naar Pamplona?!

Vandaag vormen de Koreanen de grootste groep.

Een dame op leeftijd die voor de derde keer de camino loopt wil graag naar de oude herberg. Helaas is die gesloten. Eigenlijk wil ze haar rugzak niet neerzetten om haar wandelschoenen uit te trekken. Toch begrijpt ze onze regel. Als ik aanbied haar zware rugzak naar boven te brengen weigert ze zeer beslist; kranig en consequent.

Twee Vlaamse broers uit de buurt van Antwerpen zijn ruim twee maanden onderweg. De tocht bevalt hun prima. Ze praten opgewekt over het laatste stuk; het meeste zit erop. Vanaf Ponferrada krijgen ze gezelschap van een nicht. Dan gaan ze langzamer lopen.

Voor de was gebruiken Riek en Jan de kistjes op bednummer. Als de was klaar is en opgevouwen wordt de kist bij het bed van de pelgrim afgeleverd. Dat wordt erg gewaardeerd. Een kwestie van service!

Later op de avond komt een Italiaanse vrouw binnen, nogal dun gekleed voor een wandeling door de bergen. 10 kilometer voor Roncesvalles heeft ze het al behoorlijk koud en weegt haar rugzak zwaar. Een aardige Brit die haar inhaalt neemt haar rugzak mee naar beneden. Als ze even later aankomt, licht onderkoeld, moet ze behoorlijk bijkomen.

Als we de poort sluiten liggen er 117 pelgrims op één oor. Onze *jefe de emergencia* wordt Theo. Hij spreekt goed Spaans en is zeer ervaren. Bij een wijntje bespreken we de werkverdeling voor de volgende dag.

Zaterdag 12 oktober

Een frisse morgen met wit berijpt gras, nachtvorst. Het belooft een prachtige herfst dag te worden. Marcel en Ger wekken de pelgrims en even voor 08.00 uur zijn allen op pad. De Italiaanse vrouw is nog aan het bijkomen, treuzelt in de gang en reageert humeurig als ze aangespoord wordt te vertrekken. Als laatste gaat ze de deur uit. Intussen heeft Jan het ontbijt klaar en de nodige koffie gezet. Na het ontbijt en de poets genieten we op het terras van Casa Sabina van koffie in de zon. We richten het tafeltje met aangeboden spullen opnieuw in en vinden er een achtergelaten zwart skipak, maat XL/XXL. In zo'n pak kan je zelfs buiten slapen; meer heb je niet nodig. Als onderdeel vult het minstens je halve rugzak; hoe kom je op dit idee? Na het middageten is de ochtendploeg aan een uurtje rust toe en ontvangen Theo en ik de pelgrims.

Een vrouw heeft het doosje voor haar lenzen vergeten: of wij er eentje hebben? Laat er toch een lenzendoosje op ons meeneem-tafeltje liggen. We hadden het 's morgens bijna weggegooid.

De pelgrims druppelen langzaam binnen. De bus komt niet want het is vandaag een feestdag, ter ere van Columbus.

Tegen 18.30 uur komen twee Canadese meisjes aan, nog net niet strompelend. Wel doodmoe; een combinatie van jetlag, een paar nachten heel weinig slapen en de eerste etappe over de Pyreneeën. Intussen hebben ze door dat hun rugzak veel te zwaar is. We raden hen aan om te informeren of hun rugzak kan weggebracht worden naar de volgende pleisterplaats, of een paar korte etappes en in Pamplona overtollige zaken opsturen naar Santiago.

Theo kookt - onder het motto van voorraden wegwerken - een schotel van deegwaar, gehakt, ui met kerrie. Om duim en vingers bij af te likken.

Het blijft beneden rustig. Af en toe een vraag of een verhaal. Een Zwitser beëindigt vandaag het tweede deel van zijn tocht naar Compostela: Le Puy - Roncesvalles. In de pelgrimsmis werd

hem gevraagd een tekst in het Duits voor te lezen. Zichtbaar geëmotioneerd vertelt hij dat hij dat nooit eerder deed.

Tegen 21.15 uur komt prior Juan Carlos met de bekende fles *pacharan* onder de arm en deelt de bekertjes rond voor een rondleiding langs alle bezienswaardigheden van Roncesvalles. Riek en Ger gaan mee. Eerst is het Hotel Roncesvalles aan de beurt en er volgt een uitleg hoe oud en nieuw gecombineerd zijn bij de restauratie. Dan volgt Itzandegia, de oude herberg, ons welbekend. De wandeling gaat verder langs het knekelhuis en het middeleeuwse Sint-Jakobskerkje. Als sluitstuk het *claustro* met het graf van Sancho el Fuerte en de Mariakerk. De pelgrims kunnen de kerk van bovenaf bewonderen en ook afdalen in de crypte met de oude wandschildering. Vandaag geen praat over de motivatie om naar Compostela te gaan.

Net voor 22.00 uur komt de laatste pelgrim binnen; hij had zijn komst al gemeld maar schrijft nu pas in.

Riek en Ger laten de mensen van de rondleiding binnen zodat we zeker zijn dat alle 83 pelgrims binnen zijn. Nog een glaasje om de dag af te sluiten.

Zondag 13 oktober

We houden hetzelfde werkritme aan als gisteren. Marcel en Ger wekken de pelgrims. Ze komen wat moeilijk op dreef, maar tegen 08.00 uur wandelen ze de stralende herfstmorgen in. Geen nachtvorst vandaag. Jan zorgt voor het ontbijt en Riek is in alle vroegte al in de weer met de was. Er valt niet zoveel schoon te maken, zodat Theo en ik tijdig weg kunnen. We wandelen met een mooie omweg naar Burguete. In het bos is het druk, wandelaars gewapend met een mand om paddenstoelen te zoeken. Wij zien champignonnetjes de grond uitrijzen maar om ze te plukken?

Terwijl de thuisblijvers zonnen op het terras van Casa Sabina drinken wij koffie op een even zonnig terrasje in Burguete. We zijn ruim op tijd voor het middagmaal.

Ook vandaag druppelen de pelgrims binnen. Een Koreaanse vader en zoon, beiden even groot, komen aan. De jongen is dertien. Ze zijn samen op pad om bezig te zijn met hun relatie.

Een Koreaanse vraagt hoe de weg verder gaat. Een boekje heeft ze niet. Ze maakt met haar iPhone een paar foto's van de volgende etappe en dan komt de ultieme vraag waar ze onderweg WiFi hebben. Haar enige zorg, want met WiFi komt ze zeker in Compostela aan.

Marisol wil graag de groepsfoto maken. Als Jan binnenkomt in het zwarte skipak met bivakmuts en pelgrimsstok schrikt ze zich een hoedje tot ze de raadselachtige pelgrim herkent. We gaan keurig in onze rode jasjes op de foto.

In het kader van een overvloed aan groenten wegwerken brouwt Jan een smakelijke tomaten-prei-paprikasoep die soepel naar binnen gaat.

Bij de balie blijft het rustig. Om 21.45 uur komen twee Spaanse vriendinnen binnenvallen, de ene uit Valencia, de ander uit Palma de Mallorca. Of we nog plaats hebben? De trein had vertraging en daarom zijn ze zo laat. Als ik

hen de *credencial* geef, vallen ze elkaar enthousiast in de armen. Hun camino is begonnen! Anderen vieren het begin van hun camino met een glas cognac. De glazen laten ze achter; zo onhandig dat glaswerk in je rugzak. Ten slotte gaan er 84 pelgrims onder zeil en staat er een tentje.

De dag wordt gewoontegetrouw besloten met een glas wijn, water, pacharan of *esparza melocotón*, gelach en gebabbel. Ieder wil doorgaan met zijn/haar werkzaamheden onder het motto: *never change a winning team!*

Maandag 14 oktober

De nachtelijke sterrenhemel verandert in een lichtgrijze dag; prima wandelweer. Opgewekt wensen Ger en Marcel de pelgrims een goedmorgen. Vaak klinken opgewekte klanken terug. Tegen 08.00 uur is iedere pelgrim op pad, al zijn er die wel anderhalf uur rondrentelen voor ze zover zijn.

Na een copieus ontbijt nemen we ons afgesproken werk op. Rond 11.00 uur zitten we in Casa Sabina aan de koffie. Riek maakt van het oude brood een schaal vol croutons: hapje voor de avondborrel. Iedereen pikt er geregeld een paar. De vraag is: halen de croutons de avond? Ze leert ons ook een overrijpe banaan opleuken met pacharan.

Met zijn drieën rijden we naar Burguete. Riek haalt kniesteunen en pleisters bij de apotheek. In de *supermercado* zijn allerlei borstels maar geen afwasborstel te vinden.

's Middags is er weinig te beleven want er verschijnen maar een handvol pelgrims, waaronder een Nederlandse jongen. Tegen 16.00 uur trekt de herberg aan. Intussen is een ezeltje aangekomen, vergezeld van twee pelgrims. De ezel graast rustig door, terwijl de bijhorende pelgrims hun tentjes opzetten. Er komen nog een paar tentjes bij. Op een paar regenspatten na blijft het droog.

Voor 19.00 uur komt Don Juan Carlos met fles en glaasjes en schenkt gul rond. Hij krijgt een groepje belangstellenden mee voor zijn rondgang door Roncesvalles.

Vandaag komt de bus uit Pamplona en brengt de nodige pelgrims mee. Op de valreep gaat de tweede verdieping open.

Vanaf 20.00 uur wordt het stil rond de balie: de pelgrims zijn druk met kerken en eten. Wij, de hospitaleros, lijken een groepje hangouderen rond de kist. In wisselende samenstelling halen we de klok van 22.00 uur en zijn er 76 pelgrims onder dak.

Dan vieren we onze jubilaris: Theo hospitaleert voor het tiende jaar! Patxi heeft een fles *cava* en twee taarten, helemaal uit Pamplona, gebracht. Een amandeltaart en een appeltaart: heerlijk! Er wordt geklonken op de jubilaris en het loopt uit op een gezellig uurtje lachen, eten en drinken.

Dinsdag 15 oktober

Vanmorgen is het niet koud, wel een grijze dag.

Een paar dames maakten zich zorgen dat ze niet op tijd wakker zouden zijn. Hen gerustgesteld dat Marcel en Ger hen wekken. Dan komen de pelgrims - al dan niet moeizaam - tot leven. Hoewel ... soms is een enkeling al in bedrijf. Het koortsachtige gedoe om voor dag en dauw op pad te gaan vanwege de hitte of de angst geen bed te hebben is niet aan de orde, nu het tegen 08.00 uur pas goed licht is.

Na het uitzwaaien van de pelgrims, ontbijten we en doen we onze dagelijkse werkzaamheden. Theo en Jan drinken koffie bij Casa Sabina. Met zijn vieren wandelen we naar Burguete, een mooie herfstwandeling en ... we houden het droog. Koffiedrinken en een paar boodschapjes

doen. Op de terugweg zien we hoe de wolken dichter worden en de bergtoppen in nevelen verdwijnen.

Om 14.00 uur zijn de eerste pelgrims er en daarna druppelen ze sneller dan gisteren binnen. Intussen is het gaan miezeren; miezer die overgaat in regen. De pelgrims zien er vaak vermoeid uit. Boven staat een flinke wind.

Een jongeman uit Australië moet bijkomen van een jetlag en de eerste pittige etappe. Hij is onder de indruk van de *albergue* en hoe alles geregeld wordt.

Jan heeft een salade Niçoise gemaakt want er waren kleine kropjes sla afgeleverd, in ruime hoeveelheid. In ploegen doen we er ons tegoed aan.

De avond verloopt rustig. Een jonge vrouw vraagt of wij een Eerste Hulp hebben. Natuurlijk! Riek maakt een praatje met het meisje over haar stijve benen. Meisje helemaal gerustgesteld naar bed. Consternatie om 22.00 uur. Als we op het punt staan de deuren te sluiten komt er een jonge Braziliaanse aan: nat, koud en modderig. Hoe lang ze onderweg was weten we niet, wel dat ze door het bos naar beneden kwam en vier keer onderuitging en een goede zaklantaarn bij zich had. De vrouw doet er nog vrij laconiek over. Ze krijgt een rustig bedje en Riek neemt haar en haar doorweekte rugzak onder haar hoede. Het meisje wil alleen nog douchen en slapen. Riek draait snel haar was. Wij al lang blij dat de vrouw veilig binnen is.

Aan ons avondlijk wijntje begint iemand over de jas van een Mallorcaanse vrouw. Een jongeman leverde de jas af met de boodschap dat de vrouw eraan kwam en hem alvast de jas had meegegeven omdat die nogal zwaar was. We vinden het vreemd, maar hebben geen aanknopingspunten om een zoekactie te starten.

Woensdag 16 oktober

Met Gregoriaanse gezangen worden de pelgrims gewekt. Ze zijn, op een paar treuzelaars na, snel de deur uit. De Braziliaanse vrouw is in goeden doen, maar besluit een dag rust te nemen in Casa Sabina na haar avontuur van de vorige dag. De ochtend is grijs maar de temperatuur 19 graden Celsius; prima wandelweertje. Na het ontbijt alleman aan de slag. Riek en ik beginnen de derde verdieping winterklaar te maken. Voor we naar Casa Sabina gaan is de eerste pelgrim binnen. Wij denken: een vroege vogel, maar het is de vrouw uit Mallorca. Tegen 18.00 uur kwam ze in de schuilhut voor Lepoeder aan. Ze had weinig idee hoever het nog was en het regende flink. Ze besloot daar haar intrek te nemen. Ze had op de grond geslapen en amper een oog dicht gedaan; bovendien miste ze haar warme jas en begaf haar zaklamp het. Ze schrijft zich tegen 11.00 uur als eerste in. Op het terras van Casa Sabina installeert ze zich in de zon met koffie en een *bocadillo*. Even bijkomen van '*una noche horrible*'. Gelukkig zijn vrouw en jas terecht.

Na de koffie gaan de heren *jeu de boules* spelen. Het is zo verrassend op het schuine pad achter de herberg. We blijken een speels gezelschap: jeu de boules, kaarten en mahjong op de computer, sudoku op de tablet en Marcel mag 's nachts wakker gemaakt worden om te klaverjassen.

De eerste pelgrims die 's middags binnenkomen willen alleen een stempel. Ze lopen nog even door met het mooie weer! Die na 15.00 uur aankomen willen een bed.

Tegen 16.30 uur begint het te regenen en dat duurt de hele nacht. Er komen geleidelijk een zestigtal pelgrims binnen. We eten in twee ploegen; vandaag een broodmaaltijd met allerlei beleg uit onze schier onuitputtelijke voorraad. Rond 21.00 uur hangen we allen rond de balie en maken ons druk over twee rugzakken die een taxi uit Saint-Jean-Pied-de-Port afgeleverd heeft. De man is meteen verdwenen en na enig zoeken vinden we op de rugzak een naam, 'Roser' of iets dergelijks. Hopelijk wordt het geen zoekactie. Even over 21.30 uur komen een uitgeputte dame, een jonge meid met blote voeten in sandalen, en een jongeman. Ze horen bij de rugzakken: drie

Fransen. De vrouw betaalt ook voor de jongeren die bij elkaar horen. In plaats van eten of een kop thee, gaan ze, voor de herberg sluit, een sigaretje roken. De oudere vrouw knapt er zienderogen van op. Even na 22.00 uur daalt de nachtstilte over 69 pelgrims. Een jonge Vlaming zit nog snel zijn dagboek bij te werken. Hij is al enkele maanden onderweg van Houthalen naar Vézelay en dan via Le Puy naar Roncesvalles. Hij heeft geen haast en geniet van elke dag. Na Compostela loopt hij nog even door naar Fisterra, Muxia en Porto.

Donderdag 17 oktober

Het miezert onder een prachtige sterrenhemel. Om 07.30 uur wordt het droog en gaan de pelgrims een zonnige herfstdag tegemoet. Bij de deur een schaal met koekjes die gretig aftrek vinden. Na een stevig ontbijt gaan we aan de slag en we zijn vlot klaar nu het aantal pelgrims afneemt. We wandelen naar Burguete en Jan volgt met de auto; koffiedrinken op een zonnig terrasje. Als Riek in de supermercado wil betalen voor een paar ingrediënten om het oude brood te verwerken, duikt Patxi op en wil dit onder geen beding. Als we terug zijn is het etenstijd. In het begin van de middag komen vooral oudere mensen aan. Later komen de jongeren. Iedereen geniet van de zon en de handwasjes hangen buiten te wapperen. De pelgrims druppelen binnen.

Jan bakt een broodpudding en bereidt een salade voor het avondeten, zodat er weer met smaak gegeten wordt.

Een Japanse groep toeristen komt met hun reisleidster binnen. De vrouw maakt aanstalten om de trap op te gaan. Theo legt uit dat dit niet kan. Marisol voorziet hen van een stempel en ze hoeven geen formulier in te vullen. De reisleidster wil nu uitgebreid de benedenverdieping verkennen. Voor alle zekerheid loopt Theo even met haar mee zodat ze in de benedengang blijft.

De bus is laat vandaag en Marisol staat al ongerust op de uitkijk. Tegen 20.00 uur komen een tiental pelgrims aan. Enkelen installeren zich snel om nog de pelgrimsmis te halen.

De avond verloopt rustig. Tegen 21.30 uur komt een Braziliaans echtpaar binnen. Moe maar voldaan eten ze nog snel iets. Ze zijn de hekkensluiters en brengen het aantal pelgrims op 65. Bij een glas wordt de broodpudding voorgeproefd.

Vrijdag 18 oktober

Een lichte wolkenluier, maar het belooft een zonnige dag te worden. De pelgrims krijgen een stukje broodpudding aangeboden zolang de voorraad strekt. Ze vinden het zo lekker dat Jan, die in de keuken de scepter zwaait, een nieuw recept overweegt. Daar het aantal pelgrims duidelijk terugloopt, maken we de derde verdieping winterklaar. Theo en ik hebben ons op het sanitair gestort. Weer een zonnige wandeling naar Casa Sabina en op het terras genieten van het prachtig zicht op de bergen in herfsttinten. De jongens gaan genieten van een spelletje jeu de boules terwijl de computer spettert van het vuurwerk omdat Riek gewonnen heeft bij mahjong. Vandaag gaan we naar La Posada waar we vriendelijk ontvangen worden door Pilar. Het is er goed toeven met een malse eendenpoot op ons bord. De fraaie vloer met pelgrims, schelpen en de staf van de Colegiata springt in het oog.

Tegen tweeën komen de eerste pelgrims aan. Een jong Nederlands stel aan het begin van een

wereldreis die begint met een tocht naar Compostela. Een mevrouw complimenteert ons met ons Engels accent; blijkt een Nederlandse (ha, ha). Vandaag een *mystery guest*. Met de bus komt Gloria en krijgt bed 136 dat al in gebruik lijkt. Een paar spullen op bed en de *locker* op slot; dus een ander bed gegeven. Bij het napluizen van de inschrijvingsformulieren is er geen formulier, wel de naam 'Chintz' op de bedtickets. De locker bleef gesloten, het bed onbeslapen.

De Koreanen zijn een beleefd volk, ze buigen diep om te bedanken. Een vraagt aan Riek: 'Thank you very much, Holland speaky?' 'Dank je wel', antwoordt Riek en hij zegt het feilloos na.

Tegen 20.30 uur meldt zich een enigszins luid gezelschap: zes mannen met paard. Ze hebben een credencial en willen overnachten met de dieren. Theo gaat met hen mee. Theo brengt de dieren naar de wei achter Itzandegia. We vinden het aparte vogels. In het handboek zien we dat paarden 5 euro kosten. Als de vijf mannen zich melden met hun credencial legt Theo uit dat een bed 10 euro en een paard 5 euro kost. Het land is te klein. Een stelt dat voor fietsen niet betaald hoeft te worden. Waarom wel voor een paard? Theo legt geduldig uit dat de prijs bepaald is door de Colegiata. Na het nodige gemopper betalen ze voor vier paarden. Een man is met de fiets en heeft een volle credencial. Om ons te overtuigen toont een ander de foto waar hij Jacobus in Santiago omhelst, echte pelgrim.

Als de mannen naar buiten willen legt Theo uit dat de herberg om 22.00 uur dicht gaat. Een protesteert, dat je in Spanje altijd naar buiten moet kunnen. En Theo rustig maar laconiek: 'Je kunt hier naar buiten, maar niet meer naar binnen.' De mannen kiezen eieren voor hun geld en tegen 22.30 uur zijn 58 pelgrims stil.

Zaterdag 19 oktober

De pelgrims hebben er zin in en een stukje perzikcake bij vertrek gaat er goed in. Voor 07.00 uur staat een jonge Belgische vrouw gepakt en gezakt met haar fiets klaar. Ze wil in twaalf dagen naar Compostela fietsen; moet lukken! Om landgenoten uit te zwaaien kom ik mijn bed uit. Iedereen is tijdig de deur uit en hoewel licht bewolkt belooft het een zonnige dag te worden.

Na de ochtendschoonmaak drinken we in ons appartement koffie, want Patxi heeft ons verwend met een Tarta de Santiago die we beslist niet oud willen laten worden.

Na een smakelijk maal bij La Posada gaan Theo en ik aan de bak. Pelgrims sippelen rustig binnen en er is tijd voor een praatje. De eerste Koreaanse licht haar landgenoten in over de regels van het huis. Tegen 16.00 uur trekt het aan. In de wasserij is het stil, vandaag hebben we meestal starters.

Plots meldt zich een Duitse vrouw, ze heeft bedwants. Eburne weigert een bed, maar belt papa. De Duitse komt in tranen terug en Theo neemt haar onder zijn hoede. Patxi verschijnt en regelt een bed in het Hotel Roncesvalles zodat ze wel onder de pannen is, maar haar probleem niet helemaal opgelost is. Theo legt uit wat ze tegen de wantsen kan doen. Ze komt nog terug om te bedanken.

In plaats van hangouderen om de balie hebben we vandaag een klaverjasclubje dat gezellig zit te kaarten. Als Riek als hoofd wasserij even naar beneden moet, neemt Jan haar plaats in. Tussen door wensen ze de pelgrims welterusten. Tegen 22.30 uur daalt de rust over de eerste verdieping met 69 pelgrims.

Zondag 20 oktober

Licht bewolkt tot zonnig; een prima wandeldag! De pelgrims verlaten vlot de herberg met een stukje broodpudding als ochtendversnapering. Bij de schoonmaak van de derde verdieping scheert een zwaluw door de slaapzaal. Plots liggen dikke stofpluizen op de vloer. Om de boel te

luchten had Riek de dakvensters opengezet en dwarrelt - misschien jaren oud stof - van de zware draagbalken. Net op tijd voor we de bedden op orde brengen. Een ongeluk ligt in een klein hoekje. Als Theo een ladder naar de lift brengt, verstapt hij zich op een vergeten traprede met een gekneusde enkel als resultaat; vooral rust helpt.

We kunnen aan de koffie op het Casa Sabina-terras. Intussen is de wind opgestoken en jagen witte en grijze wolken langs de blauwe hemel, maar de temperatuur blijft aangenaam.

Als we Marisol aflossen is er nog niemand. Een Spanjaard komt als eerste uit Zubiri. Hij vraagt de weg naar Saint-Jean-Pied-de-Port. Hij wil nog even doorlopen en kent de schuilhut. Af en toe komt een pelgrim aan. Een paar Franse vriendinnen die tevreden zijn over hun eerste dag en in een week naar Logroño willen lopen. Een Canadese van Nederlandse komaf die onderweg aangehaakt is bij twee Franse heren. Ze is bekaf, want er stond een felle wind. Het is onze rustigste dag tot nog toe. Een moeder met een achtjarig dochttertje is ook van Saint-Jean-Pied-de-Port komen lopen. Het kind huppelt nog rond, moeder is moe. Als ik een eindje de bosweg

omhoog loop komen twee fietsers naar beneden stunts: ze hebben de weg door de bergen genomen. Een Duitse vrouw komt lopend uit Mainz. Ze is al ruim vier maanden onderweg. Met een ommetje over Zwitserland en dan via Le Puy deze kant op. De laatste dagen heeft ze teveel van zichzelf gevegd en zakt nu door haar hoeven: rode en pijnlijke voeten bij elke stap. Ze neemt zich voor meer rustdagen in te plannen.

Na het avondeten beperkt het onthaal zich tot een enkele vraag beantwoorden of geld wisselen. De kaartclub zit weer beneden wat het onthaal een gezellige noot geeft. Een jonge Koreaan heeft een probleem. Een van de vriendinnen waarmee hij op weg is moet naar de dokter. Met de computer vertaalt hij van het Koreaans naar het Engels. Riek geeft als verpleegster de medische instructie en legt uit waar ze in Burguete terecht kunnen bij het Centro de Salud en de apotheek.

Vandaag een magere oogst aan slapers: 42, die zoet onder zeil gaan als we de deur sluiten.

Maandag 21 oktober

Als de dag in de lucht is hebben we prachtig herfstweer en staat er een stevige bries. De pelgrims vertrekken vlot, zelfs de Nederlanders die hun dekbedden naar beneden brengen.

Na het ontbijt gaan Jan en Marcel aan de poets. Theo rust met zijn gekneusde voet; het gaat gelukkig al beter dan gisteren. Riek, Ger en ik gaan naar Saint-Jean-Pied-de-Port. We wandelen naar de *l'accueil des pèlerins* om te regelen dat in het overzicht van de albergues Roncesvalles aangepast wordt en fietsers er kunnen overnachten. De vrijwilligster adviseert het nog eens schriftelijk en officieel te melden aan het bureau. Daarna kloppen we aan bij L'Esprit du Chemin waar Riek gehospitaliseerd heeft. We worden er hartelijk ontvangen door Huberta. We krijgen nog een rondleiding door de herberg die al aardig winterklaar is. Daarna naar de markt, vooral de overdekte, waar allerlei heerlijkheden van de regio verkocht worden; verleiding voor lekkerbekken!

We zijn tijdig terug voor het middagmaal bij La Posada. Daarna aan de bak. De eerste uren is het rustig. Dan komen de pelgrims langzaam binnen. De tocht over de bergen was prachtig bij dit heldere weer. Wel maakte de wind het extra vermoeiend.

Een Duitser die op 11 augustus uit München vertrok is aan nieuwe schoenen toe; dat wordt Pamplona. Hij is net met pensioen en heeft geen enkel boek gelezen over de tocht. Hij wil zijn eigen tocht lopen, zijn eigen ervaringen opdoen, niet beïnvloed door anderen. Zijn rugzak heeft hij beperkt tot 8 kilo. Hij vindt de tocht geweldig: het alleen lopen, de pelgrimsmis her en der en de ontmoetingen in de herbergen.

Met de bekende Spaanse vertraging arriveert Don Juan Carlos voor de *charla*. Hij vraagt me mee om te tolken in het Engels: een rondje door het oude Roncesvalles. Vooral aan de Estrela de Camino, het nieuwe kunstwerk op het grasveld voor de Colegiata, besteedt hij aandacht. Een plaatselijke kunstenaar uit Navarra, die zelf twee keer naar Compostela liep, heeft het gemaakt. Het lijkt een roos maar staat symbool voor de weg naar Compostela en hoe uniek die is voor ieder die hem loopt. De uiterlijke weg, een metalen lint met inkepingen die de etappes markeren. Het lint rolt zich naar binnen toe op en lijkt op een roos. Het symboliseert de weg naar binnen, je unieke ontwikkeling op je tocht naar Compostela.

Met de bus komt nog een zwerm pelgrims binnen zodat 57 mensen overnachten.

Als we op het punt staan naar bed te gaan meldt een pelgrim dat iemand heeft overgegeven. De man voelt zich hondsberoerd en heeft het koud. Riek verschoont zijn bed en wast de ondergekotste spullen terwijl ik de wc zwabber. Een half uurtje later ligt hij ingestopt in bed.

Dinsdag 22 oktober

Het wordt een grijze dag en het waait heftig. De zieke van vannacht is opgeknapt en gaat net als de anderen tegen 08.00 uur de deur uit.

Na het ontbijt de dagelijkse werkzaamheden en op de derde verdieping gaan de blauwe matrashoezen weer om de bedden zodat de verdieping geleidelijk winterklaar wordt. We drinken koffie met een gefrituurde versnapering die Patxi gisteren bracht. Over de aard ervan kunnen we alleen gissen, het smaakt niet gek.

Na het middageten is het wachten op de tweede pelgrim. Marisol heeft er een ingeschreven. Gezien het weer - motregen, laaghangende wolken en felle wind - verwachten we de pelgrims later. Dat klopt, vanaf 16.00 uur komen ze binnen: soms alleen, meer in kleine groepjes die elkaar onderweg getroffen hebben. Er zijn er een paar onderuitgegaan op de steile boshelling. Met de bus komt een handvol pelgrims mee en voor het donker wordt is de laatste binnen. De avond verloopt rustig. Tegen 22.00 uur wordt het stil en liggen de 41 pelgrims op één oor; althans dat hopen we.

Woensdag 23 oktober

We zijn allemaal vroeg in touw want Riek, Marcel en Ger gaan na het ontbijt op stap. Ze rijden naar de Foz de Lumbier, een mooie kloof waar de gieren boven hun hoofden cirkelen. Je moet natuurlijk niet stil staan, je weet maar nooit met gieren! Daarna bezoeken ze het Monasterio de Leyre waar ze lunchen en het middaggebed meemaken. Tegen 15.00 uur verschijnen ze vermomd als enigszins vreemde pelgrims aan de balie. We hebben ze maar binnengelaten.

De thuisblijvers drinken koffie in de zon en genieten van herfstige hellingen, en volgen met de verrekijker een groep wandelaars op de bovenweg naar Ibañeta. Ik maak een praatje met Marisol over pelgrims in de winter.

Het is vandaag zonnig weer en rond de 20 graden, dus komen de pelgrims vroeger over de berg. Een Duitse pelgrim is reeds drie maanden op stap vanuit de omgeving van Würzburg. Zijn rugzak is onderweg gestolen. Van een pelgrim die er een teveel had, kreeg hij er een. Ik heb hem geadviseerd ons tafeltje te raadplegen; of er iets van zijn gading was. Een Canadese met oosters uiterlijk laat enthousiast de foto's zien die ze vandaag maakte, schitterende beelden! Tegen 19.00 uur komt een Engelssprekende dame binnen. Huntto, waar ze gereserveerd had, kon ze niet vinden. Dus was ze maar doorgelopen. Ze is moe maar zeer voldaan.

Met de bus is nog een groepje meegekomen zodat het totaal op 53 pelgrims staat. Beneden is het niet druk. Af en toe een vraag. Een vrouw komt overleggen over de te volgen weg. We bekijken de weg in het caminogidsje. Ze gaat nog een nachtje slapen over de aanschaf ervan. Bij een glaasje besluiten we de dag.

Donderdag 24 oktober

Terwijl Riek en ik de laatste hand leggen aan de derde verdieping meldt Marcel dat een pelgrim getroffen is door bedwants. Hij heeft het vannacht ontdekt. We raden hem aan zijn kleren in plastic in te pakken en Riek geeft advies hoe hij de bedwants kwijt kan raken. Zijn bed wordt verschoond, zowel matras als bed hoes. Ook de andere drie bedden worden verschoond. De bedwants is gemeld aan Edurne die het probleem verder aanpakt.

Na het ontbijt gaan Jan en ik gieren kijken in de kloof, naar het oude stadje Sanguësa en het Monasterio de Leyre. Hoewel de terugweg meer cols telt dan verwacht genieten we van onze tocht door Navarra.

De pelgrims komen vandaag later en geregeld flink vermoeid, want in de bergen stond een hevige wind. Eerst wordt de tweede helft van de eerste verdieping uitgegeven, daar de eerste helft stevig gelucht wordt na de aanpak van de bedwants. Daarna de eerste helft van achteren naar voren. De cel met het 'bedwantsbed' wordt vandaag niet uitgegeven. Zo halen we nipt de tweede verdieping.

Een Koreaanse, die zonder drinken uit Saint-Jean-Pied-de-Port vertrok, viel bij aankomst Marcel om de nek; zo blij dat ze het gehaald had. Een vrouw kwam op sandalen binnen, de voeten in verband. Met wandelschoenen kan ze niet lopen. Haar voeten zien er niet best uit, vooral haar grote teen, en Riek wordt ingeschakeld voor verzorging. Er melden zich een dochter van 65 met haar moeder van 86 uit Californië. Ze komen uit Lourdes en willen de camino deels lopen en per bus.

Rond 18.00 uur zijn Rina, Edith en Rietje aangekomen. Ze installeren zich een nachtje in de overloop. Ook Coby die met de bus uit Pamplona komt trekt bij hen in.

Het wordt een rustige avond, hoewel om 22.00 uur nog wat bedrijvigheid is in de keuken en enkele pelgrims hun dagboek nog even bijwerken. Patxi heeft taart en pacharan gebracht om onze laatste dag te vieren.

Periode 17: vrijdag 25 oktober t/m donderdag 8 november 2013

Hospitaleros: Bert Jongepier (vanaf 28 oktober), Coby Croin (tot 5 november), Edith Elzenga, Rietje Noordzij, Rina Pluim

Aantal pelgrims: 571 (2012: 494)

Vrijdag 25 en zaterdag 26 oktober

Na een rustige reis van twee dagen zijn we donderdag eind van de middag aangekomen en hebben we ons geïnstalleerd in de ‘overloop’. Gemeld aan het zittende team dat we er waren en toen aan het diner bij Casa Sabina waar Coby zich bij ons aansloot.

Vrijdagmorgen koffie, overdracht en lunch met elkaar. Daarna hebben we om 14.00 uur de taak overgenomen. Theo en ... zijn nog gebleven. Ze hebben ons nog de helpende hand geboden bij de wasmachines die het niet deden en die verstopt bleken. Daarna nog tijd voor een gezellige borrel.

Iedereen moest zijn weg even vinden maar dat ging zonder moeite. De avond hebben we afgesloten met een glas wijn. Onder de slapers was een Spaanse schoolklas met zestien kinderen van rond de twaalf jaar, die zich meer dan voorbeeldig gedragen hebben. Zij krijgen Engelse les vanaf hun derde jaar en hadden de opdracht Engels met ons te spreken. Geluidloos gekomen, geluidloos vertrokken.

De nacht werd onderbroken door de bel van de buitendeur, er stond niemand voor de deur maar wel een van de gasten zat voor de deur van het appartement. Hij was uit bed gekomen en gevallen omdat de slaapster beneden een lijn had gespannen voor haar wasje! Met het hoofd op de rand van het bed. Er zat een behoorlijk gat in zijn hoofd. Hij was in de stoel verder gaan slapen. De haren hebben we aan elkaar geknoopt en zo een noodreparatie gecreëerd. Als beloning brandt er binnenkort een kaarsje in de Saint-Patrick Cathedral in New York. Na het alarm was het slapen even voorbij. Het was een nacht met erg veel wind en regen. Des te groter was de verrassing dat we om 11.00 uur bij Casa Sabina buiten konden zitten en na de koffie met een likeurtje van Coby van de zon konden genieten.

Vanmiddag meldt zich een Schotse man in rok die vanuit Schotland via Ierland, door Frankrijk naar hier is gelopen. Deze gast heeft de aandacht van ons vier en met name de Schotse rok leidt tot fantasieën, het mysterie is nog niet onthuld, maar... het wasje heeft wel een beeld gevormd. Want er was geen onderbroekje in de was!

We hadden nog een Engelsman die van Londen naar Santiago was gelopen en nu op weg is naar Rome, daar ontmoet hij vier vrienden. En dan loopt hij door naar Jeruzalem, en dit alles in anderhalf jaar.

Zondag 27 en maandag 28 oktober

Met het luiden van de klok verliet de laatste gast de herberg en konden wij aan het ontbijt. Koffiedrinken bij Casa Sabina in de zon, het is heerlijk weer. Coby, Rietje, Edith gaan wandelen en Rina gaat lezen om daarna naar Saint-Jean-Pied-de-Port te rijden en Bert af te halen. Ons team is nu compleet. Rustige dag, Coby wordt beloond met een handkus voor het enige wasje.

‘s Avonds kwamen er nog drie zeer sportieve meiden binnen lopen, uit de Lofoten. Vandaag gaan we naar de markt in Saint-Jean-Pied-de-Port. Het is weer zonnig en een lekkere temperatuur. Gezellige ochtend gehad. Na de lunch verdelen we de taken. Morgen is een Spaanse feestdag en

zowel lopend als met de bus zijn er vandaag meer gasten. Ook staat er een tentje in de tuin, het regent wel.

Wij gaan nu genieten van ons heerlijke taartje dat we uit de stad hebben meegenomen. Rina trakteerde ... met een kopje koffie, heerlijk Hollands.

Wel hebben we de markt niet helemaal gezien. Het zou de moeite waard zijn nog een keer te gaan, of wij dat gaan doen is een tweede. Net komt Coby binnen en we gaan genieten van heerlijke verhalen van uit het washuis. We sluiten de dag af met een paar dwarse Spanjaarden die niet naar bed willen.

Dinsdag 29 en woensdag 30 oktober

De dag begint bewolkt maar ze hebben er toch zin in want iedereen is vroeg op pad. Wij gaan na de schoonmaakronde te voet naar Burguete voor postzegels, koffie en een dik plak cake. Lopen op ons gemak weer terug en beginnen vanmiddag met de wasronde, op de tweede etage, van de blauwe bedhoezen. Er komt een man binnen met een karretje vol bagage en een hond. Deze man loopt van Santiago naar Rome en dan door naar Jeruzalem, de tweede deze week. Voor de hond wordt in het dorp een plek gezocht en deze mijnheer hult zich een nachtje in een comfortabel bed en ziet dan ook nog dat er heerlijke schoenen voor hem staan op de weggeeftafel. Hij stapt er de hele avond op rond en laat ons iedere keer zijn aanwinst zien.

Het heeft de hele dag een beetje gemiezerd, maar nu worden wij beloond met een prachtige namiddagzon die over de heuvels schijnt. Bert kookt vanavond heerlijke soep ... met lekkere warme stokbroodjes. Wat hebben we het goed.

We hebben heerlijk geslapen en ontbijten altijd met z'n allen en nemen daar ook de tijd voor. Even de laatste verhalen van de weggaande pelgrims en dan onze werkbespreking. Ja ja, dat doen we trouw en het loopt als een trein.

Vandaag hebben we de pelgrims blij gemaakt met mooi weer en dat dat ook de komende dagen zo zou zijn. Maar wat wil nu het geval, we hebben een oud weerbericht opgehangen, uit een krant van een paar maanden geleden ... Och ja, met zoveel bedden te verschonen kan zo iets wel eens gebeuren. Coby draaide op volle toeren in het washuis, zodat wij boven door konden gaan.

Ook de avondmaaltijd was weer heerlijk en het is steeds een verrassing wat de kookploeg weer voor de anderen klaar maakt. Een Franse dame bracht haar medicijnen om ze bij ons in de ijskast te zetten; wat natuurlijk mocht en morgenvroeg komt ze ze weer halen, zodat ze toch op deze manier de camino kan lopen. Na 22.00 uur zat er nog een

Koreaanse mevrouw voor de deur met gezichtsmasker. Coby vermaant haar dat dat niet kan, daardoor is het masker gebarsten. We weten nu niet of deze dame 30 of 80 jaar oud is.

Donderdag 31 oktober

Wij hebben de handen vroeg uit de mouwen gestoken in verband met een stralende blauwe lucht die ons uitnodigde naar boven te gaan en van het zeer heldere uitzicht te genieten.

De laatste bedden van de tweede verdieping afgemaakt en na de komst van Edurne in de auto naar boven. Daar aangekomen eerst koffie gedronken en dan op pad. Een heerlijke tocht naar beneden. Met zulke mooie herfstkleuren dat het een extra plezier was. Vlak voor Ibañeta stond Rina met de auto om ons weer terug bij La Posada te brengen. Na een heerlijke maaltijd ging ieder weer zijns weegs om het een en ander te doen. Wat een bijzondere plek om te verblijven.

Vrijdag 1 november

Vrijdag 1 november is een feestdag en nadat wij de ochtendronde gedaan hebben gaat een ieder zijns weegs. We treffen elkaar weer in de kerkdienst van 12.00 uur.

Het wordt nog lekker druk. We gaan 'om de hoek', zoals wij dat noemen.

In de avond komt er iemand met een bloedende hoofdwond, opgelopen in de kerk bij het bezichtigen van de crypte. Hij wordt doorverwezen naar de eerste hulp. Er kwamen nog drie Spaanse fietsers aan met op de bagagedragers een kinderzitje, deze gebruiken ze voor hun bagage. Zo jammer dat we er geen foto van gemaakt hebben want het was niet alleen uniek bedacht, het zag er ook koddig uit.

We eten de lekkere hapjes die Edith en Rietje hebben gehaald uit Burguete en sluiten af met 64 gasten in huis.

Zaterdag 2 en zondag 3 november

Ook vandaag weer waren klokslag 08.00 uur alle pelgrims al aan de wandel. Het is vandaag een prachtige wandeldag. Bert en Rina gingen naar Burguete, koffiedrinken bij de kerk met heerlijke eigen gebakken cake en kip halen voor een pannetje kippensoep vanavond. Coby wilde in de buurt blijven. Wij zijn een lange wandeling gaan maken rond Burguete door de bossen naar het volgende plaatsje naar Espinal. Rietje en Edith hebben de kist tot 22.00 uur en zoals het nu lijkt hebben we de hele zaal vol gezelligheid en zeker als we ze 's morgens weer zien om *buen camino* te wensen.

De rust werd verstoord om 21.30 uur toen het brandalarm ging. De melding gaf aan dat het op de begane grond was. De inspectieronde gaf geen vuur en na 20 minuten was de rust weergekeerd. Wel een zeer boze Spaanse man die niets van de Nederlandse hospitaleros moest hebben en zeer verbolgen was dat hij buiten moest roken. In het Spaans gaf deze man zijn mening over de aanwezigheid van Nederlandse hospitaleros en greep daarbij de arm van Edith om zijn boosheid te bevestigen. We sluiten de dag met een glas wijn.

Zondagmorgen een start gemaakt met het wassen van de blauwe hoezen op de eerste etage. Uitgebreid koffiedronken bij Casa Sabina met een zondagochtendlikeurtje. Daarna in een miezerig regentje gewandeld. Rietje doet een dutje om even bij te slapen en Coby gaat met Bert op avontuur. Dat wordt een geweldige tocht, wij zijn een beetje jaloers op wat ze allemaal gezien hebben.

Rina is nu in de kist en wij hebben de boel weer op orde in ons kamertje. Morgen naar Pamplona, even een uitstapje en wat boodschappen doen voor ... alweer de terugreis.

Dinsdagmorgen gaan we Coby wegbrengen naar de trein. Een paar van ons gaan haar uitzwaaien.

Maandag 4 en dinsdag 5 november

Maandagmorgen, het vertrek ging deze dag niet zo soepel. Twee Italiaanse fietsers hadden niet begrepen dat ze voor 08.00 uur moesten vertrekken. Ook al was iedereen om hun heen al weg, ze zaten nog rustig met alles om zich heen op bed. Het heeft 30 minuten geduurd voordat de fietsen naar buiten gereden werden met een ongelooflijk boos gezicht.

Wij zijn met elkaar naar Pamplona geweest, naar Leclerc, en we hebben, na een heerlijk kopje koffie, inkopen gedaan. Bij aankomst had Marisol veel over te dragen: twee Italiaanse fietsers zonder geld die van de prior in de keuken mochten koken om warm te worden en later alsnog met 100 euro betaalden (hun hele budget).

Een Duitse gast van de dag ervoor is wederom aanwezig omdat hij weer geen geld had en nu naar Burguete was gelopen omdat zijn moeder geld had overgemaakt.

De *donativo*-pot was zoek.

De *bomberos* brachten drie gasten binnen, ze waren van de berg gehaald (het regent behoorlijk).

De centralist van de meldkamer zoekt een 36-jarige Duitser die om 11.24 uur alarm had geslagen. Hij werd om 16.00 uur zwaar onderkoeld binnengebracht. Hij blijft hier de nacht en gaat dinsdag terug naar zijn huisadres in Frankrijk.

We sluiten de dag af met een ‘bonte avond’. Edith en Rietje hebben een lied geschreven voor Coby die dinsdag naar huis gaat. Ze heeft besloten dat dit haar laatste hospitaalweken waren. Na vele jaren inzet neemt zij afscheid.

Dinsdagmorgen wordt Coby naar Saint-Jean-Pied-de-Port gebracht door Bert, Edith en Rietje, daarvandaan gaat Coby met de trein naar Biarritz. Ze komen terug met een heerlijk taartje. Rina begint aan de sopronde, maar niet eerder dan dat wederom twee Italiaanse fietsers het presteerden tot 08.20 uur hun fiets te pakken. Maar ja, het regent zo ongelooflijk hard dat buiten pakken ook geen optie is.

Na 14.00 uur komen de eerste pelgrims binnen in de stromende regen. We passen de inschrijfprocedure aan. Eerst naar de wasserij en de droogruimte waar de mensen opgelucht alle natte kleren kunnen uittrekken en drogen. Dit leverde ons een compliment op van Patxi die dit een heel goede oplossing vond. Er is geen inhoud van een rugzak droog gebleven. De laatste gast kwam binnen om 21.15 uur en werd door de *bomberos* gebracht. Ook toen hebben we de wasmachine gedraaid, want alles zag er verschrikkelijk uit, de man had twee uur op de *bomberos* gewacht en was wat onderkoeld. Eten en een douche en warme kleren uit de droger doen wonderen.

Al met al zijn we allemaal lang en druk bezig geweest vandaag. Nu is er een pelgrim binnen die geen geld heeft, hij heeft vanmiddag zijn rugzak hier neergezet is naar Burguete gelopen om geld te pinnen en nu blijkt zijn pinpas kapot te zijn ... Een andere pelgrim heeft hem geld gegeven om hier de nacht door te brengen en niet in zijn tent buiten. Bert is nu bezig om te kijken via internet wat er aan te doen is, we wachten het af.

De laatste poetsdagen bieden zich aan. Nog even en wij zijn alweer op weg naar huis. De bedden in de fietsenopslag zijn vandaag geplaatst.

Jammer dat Marisol er vandaag al voor het laatst is dus dat wordt afscheid nemen vanavond.

Woensdag 6 en donderdag 7 november

De donderdag begint met de laatste wasronde van de blauwe hoezen eerste etage en dan hebben we er 144 afgehaald en er weer schoon omgedaan, dat moet toch een goed gevoel geven, maar is op zich wel een hele klus. Terwijl de wasserij draait gaan wij nog een bezoek brengen aan de mooie Ermita Santa Maria, een kerkje uit de twaalfde eeuw. Tanken, pinnen en een *pacharan* voor het eten, dat leidt duidelijk naar de terugreis die we morgen starten, maar eerst moeten er nog 50 lakens en slopen gewassen. Het is voor de tijd van het jaar druk. Door het slechte weer zijn de mensen gestrand in Saint-Jean-Pied-de-Port en dus komen ze vandaag, met mooi weer, over de berg.

Nu het laatste berichtje, we zijn nog met z'n allen aan de poets en het lijkt wel of wij de stal ruiken zo snel zijn we. Dus maar even de rem er op. Vanavond gaan we ons allen eens lekker verwennen. Wat we gaan doen blijft, denk ik, een geheim!?

De laatste pelgrim is vertrokken, met zijn tent, een geweldige man met verhalen, grote belangstelling voor anderen, en voor ons een bron van inspiratie ... daar doen we het toch voor.

RONCESVALLES - ORREAGA
COLEGIATA

18 12 2013